

Εργαλειοθήκη για την Αποκάλυψη Περιστατικών Έμφυλης Βίας

Απόκριση στην Αποκάλυψη Περιστατικών Έμφυλης Βίας
σε Συνθήκες Ανθρωπιστικής Κρίσης

Center for Human Rights,
Gender and Migration
INSTITUTE FOR PUBLIC HEALTH AT WASHINGTON UNIVERSITY

Περιεχόμενα

Εισαγωγή στην Εργαλειοθήκη για την Αποκάλυψη Περιστατικών ΕΒ	1
ΕΝΟΤΗΤΑ 1: Προετοιμασία για αποκάλυψη ΕΒ	15
ΕΡΓΑΛΕΙΟ 1: Ανάπτυξη γνώσεων σχετικά με την ΕΒ, την αποκάλυψη και την προσέγγιση με γνώμονα την επιζώσα	18
ΕΡΓΑΛΕΙΟ 2: Εκπαιδευτικές δραστηριότητες για την ανάπτυξη των ικανοτήτων του προσωπικού	39
ΕΡΓΑΛΕΙΟ 3: Δημιουργία ενός ασφαλούς και διευκολυντικού περιβάλλοντος για την αποκάλυψη ΕΒ	50
ΕΡΓΑΛΕΙΟ 4: Δημιουργία δικτύου παραπομπών	71
ΕΡΓΑΛΕΙΟ 5: Κατάλογος ελέγχου οργανωσιακής ετοιμότητας	77
ΕΝΟΤΗΤΑ 2: Υποστήριξη επιζωσών κατά τη διάρκεια και μετά την αποκάλυψη	81
ΕΡΓΑΛΕΙΟ 6: Κατευθυντήριες οδηγίες για την υποβοήθηση της αποκάλυψης ΕΒ	83
ΕΡΓΑΛΕΙΟ 7: Υποστήριξη επιζωσών που βρίσκονται σε κατάσταση δυσφορίας	98
ΕΡΓΑΛΕΙΟ 8: Δουλεύοντας με ποικιλόμορφες ομάδες	104
ΕΡΓΑΛΕΙΟ 9: Δουλεύοντας με διερμηνείς και πολιτισμικούς διαμεσολαβητές	114
ΕΡΓΑΛΕΙΟ 10: Διαχείριση δευτερογενούς τραύματος και προώθηση της αυτοφροντίδας	122
ΕΝΟΤΗΤΑ 3: Η απεύθυνση στην κοινότητα	126
ΕΡΓΑΛΕΙΟ 11: Αξιολόγηση των κοινοτικών αναγκών πληροφόρησης	128
ΕΡΓΑΛΕΙΟ 12: Μέθοδοι απεύθυνσης στην κοινότητα	137
ΕΝΟΤΗΤΑ 4: Εποπτικός έλεγχος (monitoring) με σκοπό τη Μάθηση	151
ΕΡΓΑΛΕΙΟ 13: Σχεδιασμός μιας διαδικασίας εποπτικού ελέγχου	153
ΕΡΓΑΛΕΙΟ 14: Δημιουργία πίνακα εποπτικού ελέγχου	159
Ευχαριστίες	165

Εισαγωγή στην Εργαλειοθήκη για την Αποκάλυψη Περιστατικών ΕΒ

Αυτή η Εργαλειοθήκη για την Αποκάλυψη Περιστατικών Έμφυλης Βίας (ΕΒ) παρέχει καθοδήγηση σε παρόχους υπηρεσιών ως προς το πώς να υποστηρίζουν και να ανταποκρίνονται με ασφάλεια, ηθικά και κατάλληλα στην αποκάλυψη ΕΒ, σε πλαίσια που επηρεάζονται από εκτοπισμό και άλλες ανθρωπιστικές κρίσεις.

Η ΕΒ είναι μια από τις πιο διαδεδομένες παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων παγκοσμίως, καθώς περίπου 1 στις 3 (30%) γυναίκες παγκοσμίως έχουν βιώσει, στη διάρκεια της ζωής τους, σωματική ή/και σεξουαλική βία στο πλαίσιο συντροφικής σχέσης (IPV) είτε σεξουαλική βία εκτός αυτής¹. Συγκρούσεις, καταστροφές και άλλες ανθρωπιστικές κρίσεις αυξάνουν την έκθεση των γυναικών, των κοριτσιών, των ανδρών, των αγοριών και των λεσβιών, των ομοφυλόφιλων, των αμφιφυλόφιλων, των τρανς, των queer και των ίντερσεξ (ΛΟΑΤΚΙ+) ατόμων στη βία, την κακοποίηση και την εκμετάλλευση. Οι πρόσφυγες/ισσες, οι αιτούντες/αιτούσες άσυλο, τα εσωτερικά εκτοπισμένα άτομα, οι μετανάστ(ρι)ες και άλλα άτομα που επηρεάζονται από κρίσεις, βιώνουν ακόμη υψηλότερα ποσοστά ΕΒ, γεγονός που καθιστά την έμφυλη βία ταυτόχρονα παράγοντα και συνέπεια της σύγκρουσης και του εκτοπισμού. Σε διαφορετικά περιβάλλοντα, τα πληττόμενα άτομα αντιμετωπίζουν, μεταξύ άλλων μορφών ΕΒ, αυξημένους κινδύνους και ποσοστά σεξουαλικής βίας, βίας από ερωτικούς συντρόφους, εμπορίας ανθρώπων και καταναγκαστικού γάμου ή γάμου ανηλίκων².

Οι συνέπειες της ΕΒ μπορεί να είναι καταστροφικές, επηρεάζοντας την άμεση και μακροπρόθεσμη σωματική και ψυχική υγεία, την ευημερία και τις σχέσεις της επιζώσας. Η ΕΒ μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα άγχος, κατάθλιψη, μετατραυματικό στρες και μια πληθώρα άλλων συμπτωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της παρακώλυσης της ικανότητας της επιζώσας να συνεργαστεί με άτομα, κοινότητες, υπηρεσίες και συστήματα. Έχει σημασία να σημειώσουμε ότι ο τρόπος με τον οποίο ανταποκρίνονται άλλα πρόσωπα στις επιζώσες ΕΒ είναι καθοριστικός για τη διαδικασία αποκατάστασής τους: υπηρεσίες και συστήματα που δεν είναι ευαίσθητα στις επιπτώσεις της ΕΒ μπορούν να τους προκαλέσουν περαιτέρω βλάβη και να εμποδίσουν την ανάκαμψή τους.

Πολλές επιζώσες ΕΒ δεν λένε ποτέ σε κανέναν τι τους συνέβη. Υπάρχουν σημαντικοί, πολυεπίπεδοι φραγμοί που αποτρέπουν τις επιζώσες από την αποκάλυψη της ΕΒ, οι οποίοι εκτείνονται από προσωπικούς παράγοντες έως κοινωνικά και πολιτισμικά εμπόδια. Οι προσωπικοί παράγοντες που συνδέονται με τα επιζώντα άτομα μπορεί να περιλαμβάνουν τη σχέση τους με τον δράστη και τις επιπτώσεις που υφίστανται. Οι κοινωνικοί παράγοντες μπορεί να περιλαμβάνουν μια κοινωνική αποδοχή της ΕΒ ή το στιγματισμό των επιζώντων ατόμων. Τα συνήθη ατομικά και κοινωνικά εμπόδια στην αποκάλυψη περιλαμβάνουν φόβο, ενοχή και ντροπή, περιορισμένη ενημέρωση για τις διαθέσιμες υπηρεσίες και κοινωνικές και πολιτισμικές νόρμες που κανονικοποιούν την ΕΒ ή επιρρίπτουν ευθύνες και στιγματίζουν τα επιζώντα άτομα. Τα δομικά εμπόδια μπορεί να

1 Διεθνής Οργανισμός Υγείας (WHO), Violence Against Women Prevalence Estimates, 2018: Global, regional and national prevalence estimates for intimate partner violence against women and global and regional prevalence estimates for non-partner sexual violence against women (Γενεύη, 2021)

2 Μόνιμη Διυφηρεσιακή Επιτροπή (IASC), Guidelines for Integrating Gender-Based Violence Interventions in Humanitarian Action: Reducing risk, promoting resilience and aiding recovery (2015), σελ. 3.

περιλαμβάνουν προκλήσεις σχετικά με την κινητικότητα και τις μετακινήσεις, καθώς και την αδυναμία των παρόχων υπηρεσιών να υποστηρίξουν με συμπόνια, ασφάλεια και αποτελεσματικότητα την αποκάλυψη των επιζωσών.

Η αποκάλυψη σεξουαλικής βίας μπορεί να παρουσιάζει ιδιαίτερες προκλήσεις και για άλλες ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των ανδρών, των εφήβων και των παιδιών. Επιπλέον, οι επιζώντες ΕΒ που βιώνουν διασταυρούμενες καταπιέσεις και διακρίσεις, στη βάση άλλων πτυχών της ταυτότητάς τους – όπως η εθνικότητα, η αναπηρία, η ηλικία, η θρησκεία ή ο σεξουαλικός προσανατολισμός, η ταυτότητα φύλου, η έκφραση φύλου ή/και τα χαρακτηριστικά φύλου (SOGIESC)– μπορεί να αντιμετωπίσουν πρόσθετα εμπόδια στην αποκάλυψη και την πρόσβαση σε βοήθεια. Για τα επιζώντα άτομα που ξεπερνούν αυτά τα εμπόδια και επιλέγουν να αποκαλύψουν περιστατικά ΕΒ, ο τρόπος με τον οποίο ανταποκρίνεται η οικογένεια, οι φίλοι και οι πάροχοι υπηρεσιών είναι κρίσιμος για την ασφάλεια, την υγεία, την αποθεραπεία και την αποκατάστασή τους.

Λόγω των υψηλών ποσοστών και κινδύνων της ΕΒ σε συνθήκες εκτοπισμού και στο πλαίσιο άλλων ανθρωπιστικών κρίσεων, είναι σημαντικό οι οργανισμοί και οι υπηρεσίες που έρχονται σε επαφή με τα πληττόμενα άτομα να ανταποκρίνονται στις αποκαλύψεις ΕΒ με κατάλληλο, ασφαλή, ηθικό και συμπονετικό τρόπο. Αυτό απαιτεί γνώσεις, δεξιότητες, αξίες και πρακτικές που θέτουν σαν γνώμονα τις επιζώσες. Αν και υπάρχουν ήδη πολλοί διαθέσιμοι πόροι που παρέχουν καθοδήγηση για την παροχή φροντίδας, υποστήριξης και προστασίας σε επιζώσες σε συνθήκες ανθρωπιστικών κρίσεων, υπάρχει έλλειψη καθοδήγησης ειδικά για τον τρόπο υποστήριξης και ανταπόκρισης στην αποκάλυψη έμφυλης βίας. Αυτή η Εργαλειοθήκη για την Αποκάλυψη Περιστατικών Έμφυλης Βίας αντιμετωπίζει αυτό το κενό.

Αποκάλυψη

Στο πλαίσιο αυτής της εργαλειοθήκης, ο όρος «αποκάλυψη» σημαίνει την αποκάλυψη σε άλλο άτομο, και συγκεκριμένα σε έναν/μία πάροχο υπηρεσιών, μιας προηγούμενης ή τρέχουσας εμπειρίας ΕΒ. Η αποκάλυψη διαφέρει από την «αναγνώριση». Η αναγνώριση αναφέρεται σε προληπτικές προσπάθειες που καταβάλλει ένας φορέας –όπως η χρήση τεχνικών ανίχνευσης και διαλογής, η άμεση επερώτηση ή άλλες συστηματικές μέθοδοι– για την ανίχνευση της ΕΒ, ενώ, αντίθετα, η αποκάλυψη αναφέρεται στην εκούσια και εθελοντική επιλογή ενός επιζώντος ατόμου να αποκαλύψει τι του/της έχει συμβεί. Κατά κάποιον τρόπο, η αναγνώριση είναι η αναζήτηση πληροφοριών, ενώ η αποκάλυψη είναι η προσφορά τους¹.

Η αποκάλυψη μπορεί να βοηθήσει τις επιζώσες να έχουν πρόσβαση σε υποστήριξη και προστασία. Μπορεί να προκύψει με διαφορετικούς τρόπους σε ένα πλαίσιο παροχής υπηρεσιών. Σε αυτούς περιλαμβάνονται η «αυτό-υποκινούμενη» αποκάλυψη, η «υποβοηθούμενη» αποκάλυψη, η «καθοδηγούμενη» ή «προκαλούμενη» αποκάλυψη και η αποκάλυψη «μέσω τρίτου προσώπου». Για μια τυπολογία της αποκάλυψης της ΕΒ σε ένα πλαίσιο παροχής υπηρεσιών, ανατρέξτε στο **ΕΡΓΑΛΕΙΟ 1**.

¹ Η παρούσα εργαλειοθήκη χρησιμοποιεί τόσο θηλυκές όσο και ουδέτερες αντωνυμίες για να αναγνωρίσει τις σοβαρές επιπτώσεις της ΕΒ στις γυναίκες και τα κορίτσια, ενώ παράλληλα περιλαμβάνει τις εμπειρίες και τις ταυτότητες άλλων ομάδων που επηρεάζονται από την έμφυλη βία, ιδίως των διεμφυλικών και μη δυαδικών ατόμων, καθώς και των ανδρών και των αγοριών.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΕΝΑΝΤΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ	
ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ	ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ
- Αποκάλυψη κάτι άγνωστου ή κρυμμένου για το άτομο. - Συχνά αναφέρεται σε μυστικές ή στιγματιστικές πληροφορίες. - Μπορεί να επηρεαστεί από την ικανότητα, την ευκαιρία ή και το κίνητρο για αποκάλυψη.	Προληπτική προσπάθεια ενός φορέα να ανιχνεύσει μια κατάσταση, μια εμπειρία ή μια ανάγκη ενός πληθυσμού ενδιαφέροντος. Για παράδειγμα, μέσω ενός εργαλείου ανίχνευσης και διαλογής, απευθείας υποβολής ερωτήσεων ή παρατήρησης.

Υπόβαθρο της Εργαλειοθήκης

Αυτή η Εργαλειοθήκη αποτελεί το επιστέγασμα πολυετούς πρακτικής έρευνας και συλλογικού αναστοχασμού. Αποτελεί μέρος ενός συνολικού έργου που αρχικά παρακινήθηκε από ερωτήματα που προκύπτουν κατά την άμεση παροχή υπηρεσιών σε επιζώσες ΕΒ: Γιατί, τότε, πώς και σε ποιο άτομο αποφασίζουν να αποκαλύψουν τις σχετικές με την ΕΒ εμπειρίες και ανάγκες τους ορισμένες επιζώσες; Υπάρχουν συγκεκριμένα εμπόδια στην αποκάλυψη της ΕΒ για όσα άτομα έχουν εκτοπιστεί λόγω ένοπλων συγκρούσεων, φυσικών καταστροφών και άλλων ανθρωπιστικών καταστάσεων έκτακτης ανάγκης; Τι μπορούν, αν μη τι άλλο, να κάνουν οι πάροχοι υπηρεσιών σε αυτά τα πλαίσια για να διευκολύνουν τις επιζώσες ΕΒ που επιθυμούν να αποκαλύψουν;

Το έργο ξεκίνησε με αναγνωριστική έρευνα που διεξήχθη στο Μεξικό και τη Γουατεμάλα το 2018-2019¹. Από αυτά τα προκαταρκτικά ευρήματα και κατόπιν αιτήματος των συμμετεχόντων/συμμετεχουσών στη μελέτη, η ερευνητική ομάδα ανέπτυξε ένα προσχέδιο εργαλειοθήκης για χρήση στο μεξικανικό πλαίσιο. Το 2020, με την υποστήριξη του Γραφείου Πληθυσμού, Προσφύγων και Μετανάστευσης του Υπουργείου Εξωτερικών των Ηνωμένων Πολιτειών, η ερευνητική ομάδα μπόρεσε να εφαρμόσει πιλοτικά και να βελτιώσει την εργαλειοθήκη του Μεξικού², καθώς και να διευρύνει την εξέταση της αποκάλυψης της ΕΒ σε πλαίσια ανθρωπιστικών κρίσεων, προσθέτοντας στη μελέτη την Ελλάδα και την Κένυα. Μαζί διενεργήθηκε και μια διαδικτυακή έρευνα με επαγγελματίες του ανθρωπιστικού τομέα, η οποία εστιάζει στην ΕΒ σε άλλες χώρες. Από αυτά τα νέα δεδομένα, και με πρόσθετη διαβούλευση με εμπειρογνώμονες από τον ανθρωπιστικό τομέα, αναπτύχθηκε η παρούσα Εργαλειοθήκη. Συνοδεύεται από μια έκθεση, με τίτλο *Επιλέγοντας να Μιλήσουν, Μαθαίνοντας να Ακούμε: Αποκάλυψη Περιστατικών Έμφυλης Βίας σε Συνθήκες Ανθρωπιστικής Κρίσης*, η οποία παρουσιάζει με μεγαλύτερη λεπτομέρεια τα ερευνητικά ευρήματα και τις έννοιες της αποκάλυψης ΕΒ³.

- 1 Αυτή η αναγνωριστική έρευνα διεξήχθη ενώ η ερευνητική ομάδα είχε τη βάση της στο Πρόγραμμα για τη Σεξουαλική Βία του Κέντρου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια στο Μπέρκλεϊ. Υποστηρίχθηκε από την Περιφερειακή Νομική Μονάδα για την Αμερικανική Ήπειρο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, με συμπληρωματικούς πόρους από έναν ανώνυμο δωρητή. Η αναφορά, με τίτλο "The Silence I Carry: Disclosing gender-based violence in forced displacement – Mexico, Guatemala" (2018) είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση: https://www.acnur.org/publications/pub_prot/5c081eae4/the-silence-i-carry-disclosing-gender-based-violence-in-forced-displacement.html.
- 2 Center for Human Rights, Gender and Migration, The Silence I Carry: Disclosing gender-based violence in forced displacement Practitioners' Toolkit for Mexico (Revised, 2020), διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://cpb-us-w2.wpmucdn.com/sites.wustl.edu/dist/1/2391/files/2020/12/SGBV-Disclosure-Revised-Toolkit-2020-EN.pdf>.
- 3 Αυτή η εργαλειοθήκη αναπτύχθηκε με βάση έρευνα για την αποκάλυψη της ΕΒ σε διάφορα περιβάλλοντα παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας. Για τα αποτελέσματα της μελέτης, ανατρέξτε στο Center for Human Rights, Gender and Migration, Choosing to Speak, Learning to Hear: Disclosure of Gender-based Violence in Humanitarian Crisis Settings (2022), διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://publichealth.wustl.edu/centers/chrgm/>.

Στόχος και Κοινό

Η Εργαλειοθήκη έχει ως στόχο να βοηθήσει φορείς και εργαζόμενες/εργαζόμενους σε όλους τους τομείς να δέχονται και να ανταποκρίνονται σε αποκαλύψεις ΕΒ με ασφαλή και κατάλληλο τρόπο. Η Εργαλειοθήκη παρέχει καθοδήγηση και πηγές για:

- Να βοηθήσει τους φορείς να δημιουργήσουν ένα ασφαλές περιβάλλον που διευκολύνει τις επιζώσεις ΕΒ να αποκαλύψουν τις εμπειρίες τους, εάν το επιλέξουν.
- Να υποστηρίξει τα εργαζόμενα άτομα ώστε να δέχονται και να ανταποκρίνονται στην αποκάλυψη ΕΒ με τρόπο που προάγει την ασφάλεια, την αξιοπρέπεια, την επιλογή, την εμπρόθετη δράση και την αποκατάσταση των επιζωσών και,
- Να ενισχύσει την ευαισθητοποίηση στην κοινότητα σχετικά με την ΕΒ και τις υπηρεσίες που είναι διαθέσιμες για τα επιζώντα άτομα.

Το κύριο κοινό της παρούσας Εργαλειοθήκης περιλαμβάνει οργανώσεις και παρόχους υπηρεσιών που, μέσω της εργασίας τους, έρχονται σε επαφή με πληθυσμούς σε συνθήκες εκτοπισμού και άλλα πλαίσια ανθρωπιστικών κρίσεων, όπως εσωτερικά εκτοπισμένα άτομα, πρόσφυγες/προσφύγισες, αιτούσες/αιτούντες άσυλο και μετανάστ(ρι)ες. Έχει συνταχθεί για εθνικές και διεθνείς Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ), οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) και τοπικές οργανώσεις που παρέχουν υπηρεσίες υγείας, κοινότητας, στέγασης, προστασίας και άλλες υπηρεσίες υποστήριξης. Ιδιαίτερα απευθύνεται σε εκείνες που παρέχουν υπηρεσίες σε γυναίκες, παιδιά, άτομα με διαφορετικά SOGIESC, άτομα με αναπηρία και άλλες συγκεκριμένες ομάδες.

Η παρούσα Εργαλειοθήκη είναι ιδιαίτερα χρήσιμη για επαγγελματίες που δεν έχουν εξειδίκευση στην ΕΒ και οι οποίοι εργάζονται με τους παραπάνω πληθυσμούς. Ιδανικά, η Εργαλειοθήκη θα χρησιμεύσει ως πόρος για παρόχους υπηρεσιών όλων των επιπέδων εξειδίκευσης στην ΕΒ, καθώς προσφέρει τόσο βασικές έννοιες όσο και μια ποικιλία νέων προβληματισμών και πρακτικών συμβουλών για την αντιμετώπιση της αποκάλυψης της ΕΒ.

Οργανισμοί με προσωπικό που έχει εντολή και διαθέσιμα πρωτόκολλα ώστε να προβαίνει σε προληπτική διερεύνηση σχετικά με εμπειρίες ΕΒ, θα μπορέσουν επίσης να βρουν κάποια στοιχεία της Εργαλειοθήκης χρήσιμα για να εμπλουτίσουν τις οργανωτικές τους πολιτικές και την εκπαίδευση και ανάπτυξη των εργαζομένων τους. Σε αυτούς περιλαμβάνονται εργαζόμενες/εργαζόμενοι που πραγματοποιούν προληπτικούς ελέγχους ρουτίνας σε χώρους υγείας, διεξάγουν θεσμικές έρευνες παιδικής προστασίας, αναλαμβάνουν την εκπροσώπηση αιτούντων/αιτουσών άσυλο ή κρίνουν τα αιτήματά τους ή τεκμηριώνουν σεξουαλική βία που σχετίζεται με συγκρούσεις (CRSV).

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ: Η ΕΜΠΡΟΘΕΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΖΩΝΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ

Σκοπός της παρούσας Εργαλειοθήκης είναι να δώσει σε παρόχους υπηρεσιών, σε επαγγελματίες και σε οργανισμούς τα εργαλεία που χρειάζονται για να δημιουργήσουν ένα ασφαλές και φιλόξενο περιβάλλον για επιζώσεις ΕΒ, ώστε να αποκαλύψουν με προθυμία τις εμπειρίες βίας τους, αν το επιλέξουν. **Να θυμάστε ότι ένα άτομο δεν πρέπει ποτέ να εξαναγκαστεί να μιλήσει για εμπειρίες ΕΒ.** Μπορεί να μη βρίσκει κανένα όφελος από την αποκάλυψη της εμπειρίας του –μπορεί να μην εμπιστεύεται το άτομο που κάνει τις ερωτήσεις. Μπορεί ακόμη και να είναι

επικίνδυνο για τα επιζώντα άτομα να μιλήσουν για την κακοποίηση που έχουν υποστεί ή την κακοποίηση που φοβούνται.

Δεν επιθυμούν όλες οι επιζώσες να μοιραστούν αυτό που τους συνέβη. Κάποιες μπορεί να σκεφτούν να μιλήσουν για την ΕΒ μέρες, μήνες ή και χρόνια αργότερα. Άλλες μπορεί να μην θελήσουν ποτέ να μιλήσουν γι' αυτή την εμπειρία. Μπορεί να φοβούνται τις συνέπειες που θα έχει κάτι τέτοιο ή μπορεί απλώς να θέλουν να «συνεχίσουν τη ζωή τους». **Οι επιζώσες έχουν το δικαίωμα να επιλέξουν αν, πότε, πώς και σε ποιο άτομο θα μοιραστούν την ιστορία τους.** Η εμπρόθετη δράση του ατόμου που αποκαλύπτει ΕΒ πρέπει πάντα να γίνεται σεβαστή. Η άσκηση πίεσης ή οι ανάρμοστες ερωτήσεις προς ένα άτομο με σκοπό να μιλήσει για παρελθούσες ή τρέχουσες εμπειρίες ΕΒ μπορεί να είναι επιβλαβής και αποδυναμωτική και θεωρείται μια μορφή δευτερογενούς κακοποίησης. Μπορεί, επίσης, να θέσει σε κίνδυνο την ασφάλειά τους.

Οι πάροχοι υπηρεσιών δεν θα πρέπει να επιδιώκουν να μάθουν λεπτομέρειες σχετικά με ΕΒ, εκτός εάν απαιτείται στο πλαίσιο συγκεκριμένης εντολής που έχουν λάβει να θέτουν ερωτήσεις σχετικά με ή να διερευνούν περιστατικά ΕΒ, εάν υποστηρίζονται από πρωτόκολλα και εάν έχουν εκπαιδευτεί κατάλληλα. Δεν είναι ο ρόλος ενός παρόχου υπηρεσιών να αποφασίσει εάν, πότε ή πώς μια επιζώσα θα πρέπει να προχωρήσει σε αποκάλυψη.

Ο ρόλος των παρόχων υπηρεσιών είναι να δημιουργήσουν ένα ασφαλές, διευκολυντικό περιβάλλον μέσα στο οποίο το επιζών άτομο θα μιλήσει, αν το επιθυμεί. Αυτό μπορεί να πάρει χρόνο. Μπορεί να μην συμβεί ποτέ. Το σημαντικό, σε κάθε περίπτωση, είναι να δημιουργηθεί αυτός ο ασφαλής χώρος –σε φυσικό, διαδικαστικό και ψυχολογικό επίπεδο.

- **Φυσικός χώρος:** Είναι η δομή ή το γραφείο ασφαλές και φιλόξενο; Διαθέτει άνετα καθίσματα και χώρους για ιδιωτικές συζητήσεις; Προσκαλεί τους επισκέπτες να κινηθούν ελεύθερα και να απολαύσουν ελεύθερη πρόσβαση σε φαγητό και ποτό;
- **Διαδικαστικός χώρος:** Διατίθεται χρόνος και προσπάθεια για να δημιουργηθεί μια αίσθηση εμπιστοσύνης και ασφάλειας από τη στιγμή της άφιξης ενός ατόμου; Είναι σαφής η συζήτηση σχετικά με την εν επιγνώσει συναίνεση και την εμπιστευτικότητα, με δυνατότητα για ερωτήσεις και ενημέρωση για το ενδεχόμενο αλλαγής γνώμης αργότερα;
- **Ψυχολογικός χώρος:** Έχουν εντοπιστεί και αντιμετωπιστεί οι άμεσες ανάγκες της επιζώσας; Παρέχεται φροντίδα στα παιδιά της κατά τη διάρκεια της συνάντησης; Είναι σαφές πότε και πώς πρέπει να φύγει και να συνεχίσει την ημέρα της η επιζώσα;

Μία έναντι πολλαπλών ευκαιριών συνάντησης

- Σε περιβάλλοντα ταχείας μετακίνησης ή όπου δεν είναι εύκολο να συναντηθούν με κάποια άτομα περισσότερο από μία φορά, οι πάροχοι υπηρεσιών μπορούν κατ' ελάχιστο να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με την ΕΒ, την αυτοφροντίδα και τις διαθέσιμες υπηρεσίες. Αυτό περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τις υπηρεσίες που υπάρχουν κατά μήκος της διαδρομής για άτομα σε κίνηση. Κάτι τέτοιο μπορεί να επιτρέψει τη μεταγενέστερη αποκάλυψη για όσες επιθυμούν να μιλήσουν σε άλλη χρονική στιγμή ή υπό διαφορετικές συνθήκες.

- Όπου είναι εφικτές μελλοντικές συναντήσεις, οι πάροχοι υπηρεσιών θα πρέπει να ενημερώνουν μια εν δυνάμει επιζώσα ότι η «πόρτα είναι πάντα ανοιχτή», αν θέλει να επανέλθει για να συμμετάσχει σε δραστηριότητες ή απλώς για να μιλήσει ξανά. Όσο πιο αξιόπιστος ο «ασφαλής χώρος» που δημιουργείται, τόσο το καλύτερο.

Καλές πρακτικές στις οποίες βασίζεται η Εργαλειοθήκη

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ: ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΜΕ ΓΝΩΜΟΝΑ ΤΗΝ ΕΠΙΖΩΣΑ (SURVIVOR-CENTRED) ΚΑΙ «ΕΝΗΜΕΡΩΜΕΝΕΣ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΟ ΤΡΑΥΜΑ» (TRAUMA-INFORMED)

Μια προσέγγιση με γνώμονα την επιζώσα αναγνωρίζει ότι κάθε επιζών άτομο:

- Έχει ίσα δικαιώματα σε φροντίδα και υποστήριξη.
- Είναι διαφορετικό και μοναδικό.
- Θα αντιδράσει διαφορετικά στην ΕΒ.
- Έχει διαφορετικά δυνατά σημεία, ικανότητες, δεξιότητες αντιμετώπισης προβλημάτων, πόρους και ανάγκες.
- Έχει το δικαίωμα, ανάλογα με την ηλικία και τις περιστάσεις του, να αποφασίσει ποιος πρέπει να γνωρίζει τι συνέβη και τι θα συμβεί στη συνέχεια και,
- Πρέπει να γίνεται πιστευτό και να αντιμετωπίζεται με σεβασμό, ευγένεια, συμπόνια και ενσυναίσθηση¹.

Μια απόκριση που είναι ενημερωμένη όσον αφορά στο τραύμα αναγνωρίζει ότι οι επιζώσες ΕΒ μπορεί να έχουν βιώσει τραυματικά γεγονότα και ότι αυτό ενδέχεται να επηρεάσει τη σωματική, συναισθηματική και ψυχική υγεία, ευεξία και συμπεριφορές. Επιδιώκει να μην προκαλέσει περαιτέρω βλάβη και να προάγει την ασφάλεια, τη θεραπεία και την αποκατάσταση από τραυματικές εμπειρίες. Η φροντίδα που είναι ενημερωμένη ως προς το τραύμα επιδιώκει να αναγνωρίσει τις επιπτώσεις των τραυματικών εμπειριών στα ίδια τα εξυπηρετούμενα άτομα, στις οικογένειες και στο προσωπικό. Επιπλέον, ενσωματώνει στις πολιτικές, τις διαδικασίες και τις πρακτικές πολιτισμικά ευαίσθητη γνώση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι ανταποκρίνονται σε τραυματικές εμπειρίες, και

¹ Επεξεργασμένο απόσπασμα από το Σύστημα Διαχείρισης Πληροφοριών για την Έμφυλη Βία (GBVIMS), Interagency Gender-Based Violence Case Management Guidelines: Providing Care and Case Management Services to Gender-Based Violence Survivors in Humanitarian Settings (2017)

αποφεύγει ενεργά την επανατραυματοποίηση².

2 Trauma Informed Care Implementation Resource Centre, "What is trauma-informed care?" Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://www.traumainformedcare.chcs.org/what-is-trauma-informed-care/>

Αυτή η Εργαλειοθήκη βασίζεται σε καλές πρακτικές, στοιχεία και γνώσεις σχετικά με την αποκάλυψη ΕΒ και την υποστήριξη επιζώντων σε περιβάλλοντα που επηρεάζονται από επείγουσες καταστάσεις. Η κατανόηση και η εφαρμογή αυτών των καλών πρακτικών είναι ουσιώδους σημασίας για την καθιέρωση ασφαλούς, ηθικής και αποτελεσματικής υποδοχής και ανταπόκρισης στην αποκάλυψη ΕΒ. Πρώτα και κύρια, η Εργαλειοθήκη βασίζεται σε προσεγγίσεις που έχουν γνώμονα τις επιζώσες και είναι ενημερωμένες όσον αφορά το τραύμα.

Τα τέσσερα στοιχεία μιας προσέγγισης με γνώμονα την επιζώσα συμπεριλαμβάνουν:

- Εφαρμογή **αρχών με έμφαση στα δικαιώματα και με γνώμονα την επιζώσα στη διαδικασία παροχής βοήθειας,**
- Εφοδιασμός των παρόχων υπηρεσιών με **πεποιθήσεις, στάσεις και αξίες που θέτουν στο επίκεντρο τις επιζώσες,**
- **Συντονισμός των ενεργειών απόκρισης,** και
- Δέσμευση περί **μη πρόκλησης βλάβης.**

Εφαρμογή των αρχών με γνώμονα την επιζώσα στη διαδικασία παροχής βοήθειας

Το έργο όλων –ανεξάρτητα από το ρόλο τους– καθοδηγείται από ένα σύνολο αρχών με γνώμονα τα επιζώντα άτομα σε όλες τις αλληλεπιδράσεις μαζί τους. Υπάρχουν τέσσερις αλληλένδετες και αλληλοενισχυόμενες αρχές που ισχύουν ανά πάσα στιγμή για όλους τους φορείς: το δικαίωμα στην ασφάλεια, το δικαίωμα στην εμπιστευτικότητα, το δικαίωμα στην αξιοπρέπεια και την αυτοδιάθεση και η μη διάκριση. Στην περίπτωση των παιδιών επιζώντων, ισχύει επίσης η πρόσθετη αρχή του «βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού». Η εφαρμογή αυτών των αρχών συμβάλλει στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που επιτρέπει την αποκάλυψη ΕΒ και προωθεί ασφαλείς και ηθικές αποκρίσεις στην αποκάλυψη. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις αρχές με γνώμονα τα επιζώντα άτομα μπορείτε να βρείτε στο **ΕΡΓΑΛΕΙΟ 1**.

Εφοδιασμός των παρόχων υπηρεσιών με πεποιθήσεις, στάσεις και αξίες που θέτουν στο επίκεντρο τις επιζώσες

Προκειμένου να δημιουργηθεί ένα ασφαλές και διευκολυντικό περιβάλλον για να προβούν τα επιζώντα άτομα σε αποκάλυψη ΕΒ, οι πάροχοι υπηρεσιών πρέπει να έχουν και να επιδεικνύουν πεποιθήσεις, αξίες και συμπεριφορές που είναι συμπονετικές, ενσυναίσθητες

και μη επικριτικές, και οι οποίες προωθούν την αξία και την αξιοπρέπεια κάθε επιζώντος. Όταν οι επιζώσες αποκαλύπτουν ένα περιστατικό ή μια εμπειρία ΕΒ, ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζονται από τα άτομα στα οποία αποκαλύπτουν μπορεί, είτε να υποστηρίξει την ασφάλεια και την αποκατάστασή τους, είτε να προκαλέσει μεγαλύτερη βλάβη. Αντιδράσεις στην ΕΒ που στερούνται ενσυναίσθησης μπορεί να είναι εξαιρετικά επιζήμιες και βλαβερές για τις επιζώσες: πεποιθήσεις, στάσεις και αξίες που κρίνουν, υποτιμούν, απαξιώνουν ή κατηγορούν τις επιζώσες για ό,τι έχει συμβεί μπορεί να εμποδίσουν την περαιτέρω αποκάλυψη και να προκαλέσουν ψυχολογική βλάβη. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό όλα τα άτομα που έρχονται σε επαφή με επιζώσες ΕΒ να είναι κατάλληλα εκπαιδευμένα και εξοπλισμένα με πεποιθήσεις, στάσεις και αξίες που έχουν ως γνώμονα τις επιζώσες, και είναι ενσυναίσθητες και υποστηρικτικές. Οι **Ενότητες 1 και 2** προσφέρουν εργαλεία για το πώς μπορεί να γίνει αυτό.

Συντονισμός των ενεργειών απόκρισης

Μεμονωμένοι φορείς ή υπηρεσίες δεν είναι εφικτό να ανταποκριθούν σε όλες τις ανάγκες μιας επιζώσας. Σε κάθε πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένων των συνθηκών εκτοπισμού, διαφορετικοί φορείς και οργανισμοί είναι υπεύθυνοι για την παροχή διαφορετικών ειδών φροντίδας σε επιζώσες ΕΒ μετά την αποκάλυψη. Οι βασικοί φορείς περιλαμβάνουν εκείνους που παρέχουν υπηρεσίες υγείας, ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, διαχείρισης περιστατικών, προστασίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Ανεξάρτητα από το πόσο πολλές ή λίγες υπηρεσίες είναι διαθέσιμες σε ένα δεδομένο πλαίσιο, ο συντονισμός μεταξύ δρώντων φορέων είναι απαραίτητος. Κάτι τέτοιο προϋποθέτει καλή επικοινωνία, κατανόηση των διαφορετικών ρόλων και ευθυνών κάθε υπηρεσίας όσον αφορά την παροχή φροντίδας και υποστήριξης μετά την αποκάλυψη, καθώς και την ύπαρξη σαφών και συμφωνημένων διαδικασιών για την πραγματοποίηση παραπομπών και την ανταλλαγή πληροφοριών. Το **ΕΡΓΑΛΕΙΟ 4**, καθώς και άλλα εργαλεία των **Ενοτήτων 1 και 2**, παρέχουν καθοδήγηση για το συντονισμό και την παραπομπή των επιζωσών σε άλλες υπηρεσίες.

Είναι κρίσιμο να σημειωθεί, ότι οποιαδήποτε κοινοποίηση πληροφοριών σχετικά με την αποκάλυψη ΕΒ θα πρέπει να γίνεται μόνο με τη σαφή συναίνεση του επιζώντος ατόμου και με τρόπο που να δίνει προτεραιότητα στην ασφάλεια, την εμπιστευτικότητα και την αξιοπρέπεια του/της.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ: ΕΝ ΕΠΙΓΝΩΣΕΙ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ ΚΑΙ ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗ

Εν επιγνώσει συναίνεση είναι η πράξη της ελεύθερης και οικειοθελούς επιλογής μετά από ενημέρωση. Η επιζώσα πρέπει, προτού μπορέσει να συναινέσει πραγματικά, να είναι ενημερωμένη για όλες τις επιλογές που έχει στη διάθεσή της και να κατανοεί πλήρως σε τι συναινεί καθώς και τους κινδύνους (συμπεριλαμβανομένων των ορίων της εμπιστευτικότητας). Πρέπει να παρουσιάζεται στην επιζώσα το πλήρες φάσμα των επιλογών της, ανεξάρτητα από τις ατομικές πεποιθήσεις του παρόχου υπηρεσιών. Τα επιζώντα άτομα δεν πρέπει ποτέ να πιέζονται να συναινέσουν σε οποιαδήποτε συνέντευξη, εξέταση, αξιολόγηση ή επερώτηση. Επιπλέον, μπορούν να αποσύρουν τη συναίνεσή τους ανά πάσα στιγμή. Για τα παιδιά που είναι πολύ μικρά για να κατανοήσουν και να συναινέσουν, οι γονείς ή οι φροντιστές μπορούν το κάνουν εκ μέρους τους.

***Η εν επιγνώσει συγκατάθεση** είναι η εκφρασμένη προθυμία συμμετοχής σε υπηρεσίες. Για τα μικρότερα παιδιά, τα οποία είναι πολύ νεαρά για να συναινέσουν, αλλά είναι αρκετά μεγάλα για να κατανοήσουν και να συμφωνήσουν να συμμετάσχουν σε υπηρεσίες, ζητείται η «εν επιγνώσει συγκατάθεση» του παιδιού¹.*

- 1 International Rescue Committee (IRC) and United Nations Children's Fund (UNICEF), Caring for Child Survivors of Sexual Abuse: Guidelines for health and psychosocial service providers in humanitarian settings (2012), διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.unicef.org/media/73591/file/IRC-CSS-Guide-2012.pdf.

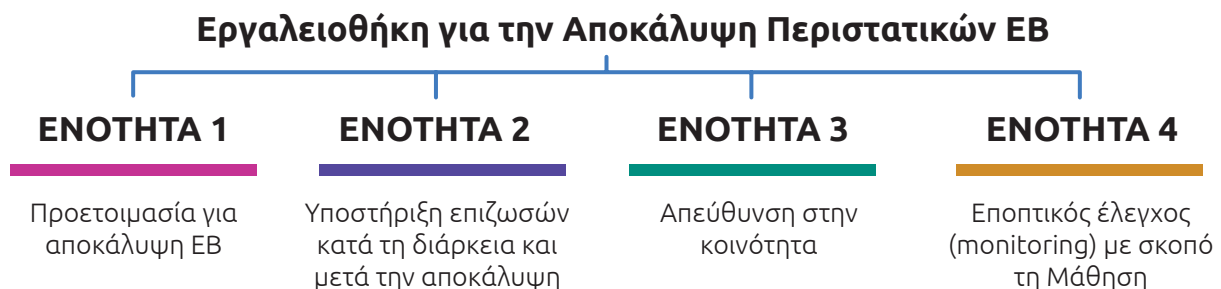
Δέσμευση περί μη πρόκλησης βλάβης

Είναι δυνητικά επιβλαβές και ανήθικο να ενθαρρύνουμε ενεργά την αποκάλυψη της ΕΒ. Για παράδειγμα, εάν δεν υπάρχουν διαθέσιμες υπηρεσίες για την υποστήριξη των επιζώνων, η ενθάρρυνση της αποκάλυψης της ΕΒ μπορεί να κάνει περισσότερο κακό παρά καλό. Ομοίως, δεν είναι σκόπιμο οι πάροχοι υπηρεσιών να ενθαρρύνουν την αποκάλυψη, εάν ενδέχεται να τραυματίσει εκ νέου μια επιζώσα ή να θέσει σε κίνδυνο την προσωπική της ασφάλεια και προστασία με οποιονδήποτε τρόπο.

Όλοι οι οργανισμοί και οι πάροχοι υπηρεσιών πρέπει να αξιολογούν ανάλογα το περιβάλλον τους και να είναι σαφείς ως προς το ελάχιστο πλήθος πληροφοριών που χρειάζονται προκειμένου να παρέχουν υπηρεσίες. Σε όλα τα πλαίσια, όλες οι οργανώσεις και οι πάροχοι υπηρεσιών πρέπει να λαμβάνουν μέτρα για να διασφαλίσουν ότι το περιβάλλον είναι ασφαλές και υποστηρικτικό για τα επιζώντα άτομα που, ανεξάρτητα από τις συνθήκες, επιλέγουν να αποκαλύψουν.

Τι περιλαμβάνεται στην Εργαλειοθήκη

Η παρούσα Εργαλειοθήκη περιέχει τέσσερις ενότητες. Κάθε ενότητα περιλαμβάνει μια εισαγωγή και ένα σύνολο εργαλείων που θα βοηθήσουν φορείς και παρόχους υπηρεσιών να προσεγγίσουν την αποκάλυψη ΕΒ με ασφαλή, ηθικό και κατάλληλο τρόπο σε διαφορετικά πλαίσια.

ΕΝΟΤΗΤΑ 1: Προετοιμασία για αποκάλυψη ΕΒ στοχεύει να υποστηρίξει τους φορείς ώστε να αναπτύξουν την ικανότητα και την ετοιμότητά τους να λαμβάνουν και να ανταποκρίνονται με ασφάλεια, ηθικά και κατάλληλα σε αποκάλυψεις περιστατικών ΕΒ. Περιλαμβάνει τα παρακάτω εργαλεία:

ΕΡΓΑΛΕΙΟ 1: Ανάπτυξη γνώσεων σχετικά με την ΕΒ, την αποκάλυψη και την προσέγγιση με γνώμονα την επιζώσα

ΕΡΓΑΛΕΙΟ 2: Εκπαιδευτικές δραστηριότητες για την ανάπτυξη των ικανοτήτων του προσωπικού

ΕΡΓΑΛΕΙΟ 3: Δημιουργία ενός ασφαλούς και διευκολυντικού περιβάλλοντος για την αποκάλυψη ΕΒ

ΕΡΓΑΛΕΙΟ 4: Δημιουργία δικτύου παραπομπών

ΕΡΓΑΛΕΙΟ 5: Κατάλογος ελέγχου οργανωσιακής ετοιμότητας

ΕΝΟΤΗΤΑ 2: Υποστήριξη επιζωσών κατά τη διάρκεια και μετά την αποκάλυψη στοχεύει στην υποστήριξη της ανάπτυξης των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των ορθών πρακτικών των παρόχων υπηρεσιών, ώστε να ανταποκρίνονται με συμπόνια και κατάλληλο τρόπο στην αποκάλυψη της ΕΒ. Περιλαμβάνει τα ακόλουθα εργαλεία:

ΕΡΓΑΛΕΙΟ 6: Κατευθυντήριες οδηγίες για την υποβοήθηση της αποκάλυψης ΕΒ

ΕΡΓΑΛΕΙΟ 7: Υποστήριξη επιζωσών που βρίσκονται σε κατάσταση δυσφορίας

ΕΡΓΑΛΕΙΟ 8: Δουλεύοντας με ποικιλόμορφες ομάδες

ΕΡΓΑΛΕΙΟ 9: Δουλεύοντας με διερμηνείς και πολιτισμικούς διαμεσολαβητές

ΕΡΓΑΛΕΙΟ 10: Διαχείριση δευτερογενούς τραύματος και προώθηση της αυτοφροντίδας

ΕΝΟΤΗΤΑ 3: Η απεύθυνση στην κοινότητα αποσκοπεί στην υποστήριξη των οργανισμών ως προς τη συνεργασία τους με τις κοινότητες –και ιδίως με περιθωριοποιημένες ή δύσκολα προσεγγίσιμες ομάδες– με ασφαλείς, κατάλληλους και αποτελεσματικούς τρόπους, ώστε να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση σχετικά με την ΕΒ και τις διαθέσιμες υπηρεσίες. Περιλαμβάνει τα ακόλουθα εργαλεία:

ΕΡΓΑΛΕΙΟ 11: Αξιολόγηση των κοινοτικών αναγκών πληροφόρησης

ΕΡΓΑΛΕΙΟ 12: Μέθοδοι απεύθυνσης στην κοινότητα

ΕΝΟΤΗΤΑ 4: Ο Εποπτικός έλεγχος (monitoring) με σκοπό τη Μάθηση αποσκοπεί στην υποστήριξη των οργανώσεων για την παρακολούθηση και την ανταλλαγή καλών πρακτικών κατά την υποδοχή και την αντιμετώπιση της αποκάλυψης ΕΒ, σε περιπτώσεις εκτοπισμού και άλλες συνθήκες ανθρωπιστικής

ανάγκης. Περιέχει τα ακόλουθα εργαλεία:

ΕΡΓΑΛΕΙΟ 13: Σχεδιασμός μιας διαδικασίας εποπτικού ελέγχου

ΕΡΓΑΛΕΙΟ 14: Δημιουργία πίνακα εποπτικού ελέγχου

Στο πλαίσιο κάθε Εργαλείου

**Στα εργαλεία κάθε
ενότητας υπάρχουν:**

Σύνδεσμοι με
πρόσθετες
πληροφορίες και πηγές

Συμβουλές για την
προσαρμογή των
εργαλείων για χρήση
σε διαφορετικά
περιβάλλοντα

Σκέψεις σχετικά
με την εργασία με
ποικιλόμορφες ομάδες

Σύνδεσμοι με πρόσθετες πληροφορίες και πηγές

Η παρούσα Εργαλειοθήκη στοχεύει στην αντιμετώπιση ενός συγκεκριμένου κενού στην παροχή καθοδήγησης για την προώθηση ασφαλών και αποτελεσματικών αποκρίσεων στην αποκάλυψη ΕΒ σε καταστάσεις ανθρωπιστικής ανάγκης. Υπάρχουν πολλές επιπλέον διαθέσιμες πηγές οι οποίες υποστηρίζουν τις οργανώσεις και τους/τις εργαζόμενους/ες ώστε να αναπτύξουν την ικανότητά τους να ανταποκρίνονται σε επιζώντες ΕΒ. Σε κάθε εργαλείο περιλαμβάνονται πρόσθετες προτεινόμενες πηγές, για να καταστεί δυνατή η περαιτέρω μάθηση και να υποστηριχθεί η υλοποίηση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων.

Συμβουλές για την προσαρμογή των εργαλείων για χρήση σε διαφορετικά περιβάλλοντα

Αυτή η Εργαλειοθήκη απευθύνεται σε φορείς και παρόχους υπηρεσιών που εργάζονται σε ένα ευρύ φάσμα περιστάσεων και εξυπηρετούν διάφορες κοινότητες που επηρεάζονται από έκτακτες ανάγκες. Ορισμένοι μπορεί να εξυπηρετούν προσφυγικές κοινότητες σε σταθερά, αστικά περιβάλλοντα ή κέντρα φιλοξενίας (camp) όπου υπάρχει πρόσβαση σε άλλες υπηρεσίες υποστήριξης, συμπεριλαμβανομένων εξειδικευμένων υπηρεσιών για ΕΒ. Άλλοι μπορεί να εξυπηρετούν πρόσφατα εκτοπισμένα υποκείμενα που αναζητούν ασφάλεια και προστασία, όπως αιτούντες/αιτούσες άσυλο ή μετανάστ(ρι)ες που διασχίζουν σύνορα, όπου μπορεί να υπάρχουν λίγες διαθέσιμες υπηρεσίες.

Σε πιο σταθερά περιβάλλοντα, οι εργαζόμενοι/εργαζόμενες θα έχουν περισσότερες ευκαιρίες να έρθουν σε επαφή με τις επιζώσες, να οικοδομήσουν σχέσεις και να παραπέμπουν σε επιπλέον

υπηρεσίες. Σε λιγότερο σταθερά πλαίσια, όπου οι άνθρωποι βρίσκονται σε κίνηση και υπάρχουν λιγότεροι πόροι, ενδέχεται να υπάρξει μόνο μία, σύντομη ευκαιρία για ανταπόκριση στην αποκάλυψη ΕΒ και προσφορά χρήσιμων πληροφοριών σχετικά με τις επιλογές μιας επιζώσας. Όταν ο χρόνος είναι περιορισμένος ή το περιβάλλον είναι μη ασφαλές, το να δοθεί βοήθεια σε επιζώσες για να αποκτήσουν πρόσβαση ακόμη και σε βασικές ανάγκες, όπως υγειονομική περίθαλψη και ασφαλές καταφύγιο, μπορεί να είναι εξαιρετικά δύσκολο. Σε τέτοιες συνθήκες, είναι ζωτικής σημασίας οι φορείς να παρέχουν καθοδήγηση στο προσωπικό τους σχετικά με το τι πρέπει να κάνει για να υποστηρίξει επιζώσες που αποκαλύπτουν ΕΒ.

Κατά την προσαρμογή των εργαλείων, πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη οι συγκυριακοί παράγοντες που περιβάλλουν τη συνθήκη εκτοπισμού. Η μετακίνηση του πληθυσμού μπορεί να προκληθεί από διάφορα γεγονότα, όπως ένοπλες συγκρούσεις, πολιτική ή εθνοτική βία, φυσικές καταστροφές και καταστάσεις έκτακτης ανάγκης που προκαλούνται από τις κλιματικές συνθήκες. Καθένας από αυτούς τους παράγοντες εκτοπισμού μπορεί να έχει διαφορετικό αντίκτυπο στους κινδύνους και τις εμπειρίες ΕΒ, καθώς και στην αποκάλυψη ΕΒ και τις συμπεριφορές αναζήτησης βοήθειας. Οι ατομικοί και κοινωνικοί παράγοντες (όπως η θρησκεία, η εθνικότητα και το νομικό καθεστώς), καθώς και τα εμπόδια που σχετίζονται με το πλαίσιο (όπως η ανασφάλεια, η έλλειψη ελευθερίας μετακίνησης και οι μεταναστευτικές πολιτικές) μπορούν να επηρεάσουν το πώς και το αν ένα επιζών άτομο επιλέγει να αποκαλύψει την εμπειρία ΕΒ.

Αυτή η Εργαλειοθήκη θα πρέπει να προσαρμοστεί ώστε να διασφαλιστεί ότι όλα τα εργαλεία είναι σχετικά όχι μόνο με το επιχειρησιακό πλαίσιο της οργάνωσής σας, αλλά επίσης –και αυτό είναι πιο σημαντικό– με τις ανάγκες και τις συνθήκες των ανθρώπων που εξυπηρετεί. Για να επιτευχθεί αυτό, διαβάστε πρώτα ολόκληρη την ενότητα για να κατανοήσετε το σκοπό και το περιεχόμενό της. Στη συνέχεια, προσδιορίστε τα εργαλεία που σκοπεύετε να χρησιμοποιήσετε. Εξετάστε προσεκτικά κάθε εργαλείο και κάντε αλλαγές ανάλογα με τις περιστάσεις και τις ανάγκες. Εάν δεν είναι βέβαιο πως ένα εργαλείο ή μια προσέγγιση είναι κατάλληλη για το πλαίσιό σας ή τους πληθυσμούς που εξυπηρετείτε, συμβουλευτείτε άλλα άτομα εντός του οργανισμού σας ή άλλους φορείς που έχουν εμπειρία με επιζώσες ΕΒ, προτού αποφασίσετε να τα χρησιμοποιήσετε. **Ανεξάρτητα από άλλες αλλαγές που μπορεί να κάνετε, είναι σημαντικό όλα τα εργαλεία να διατηρήσουν την προσέγγιση με γνώμονα τα επιζώντα άτομα.**

Επιπρόσθετοι πόροι είναι διαθέσιμοι στο διαδίκτυο και μέσω του **Gender-based Violence Area of Responsibility** (<https://gbvaor.net/>) και μπορεί να σας φανούν χρήσιμοι κατά την προσαρμογή των εργαλείων στο πλαίσιό σας.

Σκέψεις σχετικά με την εργασία με ποικιλόμορφες ομάδες

Στα εργαλεία περιλαμβάνονται πληροφορίες και σκέψεις για την υποδοχή και την απόκριση στην αποκάλυψη περιστατικών ΕΒ από ποικίλες ομάδες. Οι εμπειρίες ΕΒ και η αποκάλυψή τους διαμορφώνονται από παράγοντες που συνδέονται με την ηλικία, το φύλο και τις διασταυρούμενες εμπειρίες καταπίεσης και διακρίσεων με βάση τη φυλή, την εθνικότητα, τη θρησκεία, την αναπηρία και τα διαφορετικά SOGIESC. Επιζώντα άτομα που βιώνουν πολλαπλές διασταυρούμενες καταπιέσεις (βλ. για παράδειγμα, μια έφηβη επιζώσα με αναπηρία) μπορεί να αντιμετωπίσουν πολυσύνθετες επιπτώσεις της ΕΒ, καθώς και πολύπλοκα εμπόδια στην αποκάλυψη. Διαφορετικές ομάδες αντιμετωπίζουν μοναδικές και ξεχωριστές προκλήσεις στην αναζήτηση και λήψη υποστήριξης μετά

την αποκάλυψη ΕΒ, και αυτό έχει σημαντικές επιπτώσεις για τους παρόχους υπηρεσιών. Οι ακόλουθες ομάδες εξετάζονται με πρόσθετη προσοχή σε όλες τις ενότητες.

- **Τα παιδιά και οι έφηβοι/έφηβες** αντιμετωπίζουν ξεχωριστές προκλήσεις στην αποκάλυψη της ΕΒ, ιδιαίτερα στην περίπτωση που είναι ασυνόδευτα ή αποχωρισμένα από την οικογένειά τους κατά τη διάρκεια του εκτοπισμού. Η εμπειρία της σεξουαλικής κακοποίησης στην παιδική ηλικία ή την εφηβεία είναι βλαπτική με μοναδικό τρόπο και τα παιδιά συχνά αποκαλύπτουν τη σεξουαλική κακοποίηση διαφορετικά από τα ενήλικα άτομα: για πολλά, η αποκάλυψη αποτελεί διαδικασία και όχι ένα μεμονωμένο ή συγκεκριμένο γεγονός. Η αποκάλυψη σχετικά με τη σεξουαλική κακοποίηση μπορεί να γίνει άμεσα ή έμμεσα, οικειοθελώς ή ακούσια. Για παράδειγμα, ένα παιδί επιζών ή ένα μέλος της οικογένειάς του μπορεί να μοιραστεί πληροφορίες σχετικά με την κακοποίηση με έναν πάροχο υπηρεσιών· μάρτυρες της σεξουαλικής κακοποίησης μπορεί να μοιραστούν πληροφορίες με τρίτα πρόσωπα· ένα παιδί μπορεί να προσβληθεί από σεξουαλικά μεταδιδόμενο νόσημα ή να μείνει έγκυος, οδηγώντας το αναγκαστικά στην αποκάλυψη της κακοποίησης. Ο τρόπος με τον οποίο ανταποκρίνονται στην αποκάλυψη οι πάροχοι υπηρεσιών διαμορφώνεται από παράγοντες όπως η ηλικία και το στάδιο ανάπτυξης του παιδιού, το βέλτιστο συμφέρον του/της και η νομοθεσία σχετικά με τις υποχρεώσεις αναφοράς. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις υποχρεώσεις αναφοράς, ανατρέξτε στο **ΕΡΓΑΛΕΙΟ 2**.
- **Οι επιζώσες με αναπηρίες** μπορεί να αντιμετωπίζουν πρόσθετους κινδύνους ΕΒ και πρόσθετες προκλήσεις στην αποκάλυψη και την αναζήτηση βοήθειας. Για παράδειγμα, αν κάποιο άτομο υφίσταται κακοποίηση αλλά εξαρτάται για τη φροντίδα του από τον δράστη, μπορεί να αισθάνεται ότι δεν μπορεί να καταγγείλει. Επίσης, πολλές υπηρεσίες δεν είναι προσβάσιμες ή σχεδιασμένες για να καλύπτουν τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία. Συνεπώς, οι υπηρεσίες πρέπει να είναι προσβάσιμες, προσιτές και αποδεκτές για επιζώντες/επιζώσες με ευρύ φάσμα αναπηριών.
- **Άτομα με ποικίλα SOGIESC** –συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προσδιορίζονται ως λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφιφυλόφιλοι/ες, τρανς, queer ή ίντερσεξ (ΛΟΑΤΚΙ+)– μπορεί να είναι διστακτικά στο να αποκαλύψουν σεξουαλική ή άλλη βία, λόγω φόβου να υποστούν διακριτική μεταχείριση ή αντίποινα από την αστυνομία και υγειονομικές και άλλες υπηρεσίες, καθώς και λόγω φόβου αποκάλυψης του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου τους χωρίς τη συναίνεσή τους. Οι λόγοι μη αποκάλυψης περιλαμβάνουν τον κίνδυνο περαιτέρω βίας ή διακρίσεων, σε περίπτωση που το διαφορετικό τους SOGIESC ανακαλυφθεί από κάποιον που δεν υποστηρίζει την ταυτότητά τους ή γίνει γνωστό σε μια περιοχή όπου οι ταυτότητες αυτές ποινικοποιούνται. Αυτοί και άλλοι παράγοντες έχουν επιπτώσεις στη δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος που επιτρέπει σε άτομα με ποικίλα SOGIESC να αποκαλύψουν περιστατικά ΕΒ.
- **Οι εθνοτικές και θρησκευτικές μειονότητες, συμπεριλαμβανομένων των αυτόχθονων γυναικών και κοριτσιών,** αντιμετωπίζουν συχνά αυξημένο στίγμα, διακρίσεις και βία με βάση την εθνικότητα, τη φυλή ή τις θρησκευτικές τους πρακτικές. Άτομα που ανήκουν σε εθνοτικές ή θρησκευτικές μειονότητες και είναι επιζώντα ΕΒ μπορεί να αντιμετωπίσουν πρόσθετα εμπόδια στην πρόσβαση σε συμπονετικές και δίκαιες υπηρεσίες, λόγω αυτών των υφιστάμενων διακρίσεων, με αποτέλεσμα να διστάσουν να εμφανιστούν. Η γλώσσα μπορεί, επίσης, να αποτελέσει εμπόδιο για την ασφαλή αναφορά περιστατικών ΕΒ, ειδικά για άτομα που ανήκουν σε γλωσσικές μειονότητες.
- **Άνδρες επιζώντες ΕΒ** μπορεί να φοβούνται ότι θα γίνουν αντιληπτοί ως θύτες και όχι ως θύματα. Σε περιβάλλοντα όπου οι σχέσεις μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου ποινικοποιούνται, οι άνδρες που καταγγέλλουν βιασμό από άλλον άνδρα μπορεί να συλληφθούν. Το στίγμα και η ντροπή είναι, επίσης, κοινά εμπόδια στην αποκάλυψη σεξουαλικής βίας από επιζώντες. Άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν την αποκάλυψη περιλαμβάνουν την έλλειψη ευαισθητοποίησης,

την έλλειψη υπηρεσιών και διαδικασιών παραπομπής για άνδρες επιζώντες, το φόβο έκθεσης και στιγματισμού από την κοινότητα και εσφαλμένες αντιλήψεις μεταξύ των ατόμων που δέχονται την αποκάλυψη.

Ενώ η Εργαλειοθήκη εν γένει αναφέρεται σε αυτές τις προαναφερθείσες ομάδες, είναι σημαντικό να λάβετε υπόψη τα εμπόδια στην αποκάλυψη και τις ανάγκες και άλλων συγκεκριμένων κατηγοριών επιζώντων ατόμων με τα οποία έρχεται συνήθως σε επαφή ο οργανισμός σας. Για παράδειγμα, σε περιβάλλοντα όπου έγκυες γυναίκες ή εκείνες που φροντίζουν βρέφη γίνονται στόχοι σεξουαλικής βίας, τα εργαλεία θα πρέπει να προσαρμοστούν για να καλύψουν τις δικές τους συγκεκριμένες ανάγκες.

Μια τελευταία σημείωση σχετικά με την προσαρμογή και τη χρήση αυτής της Εργαλειοθήκης

Οι καλές πρακτικές βασίζονται στη δημιουργικότητα και τον αναστοχασμό κατά την εφαρμογή, στο δικό σας συγκείμενο, των κατευθύνσεων και των εργαλείων που υπάρχουν σε αυτήν την Εργαλειοθήκη. Η ανταπόκριση σε επιζώσες που αποκαλύπτουν περιστατικά ΕΒ είναι συχνά περίπλοκη και εμπεριέχει προκλήσεις, ιδιαίτερα σε περιβάλλοντα έκτακτης ανάγκης, τα οποία συνήθως χαρακτηρίζονται από περιορισμένους πόρους και ανασφάλεια. Σε τέτοιες περιπτώσεις, ενδέχεται να μην υπάρχουν επιλογές για την παροχή ασφαλούς καταφυγίου ή την κάλυψη άλλων βασικών αναγκών. Ως εκ τούτου, η επίλυση προβλημάτων βασίζεται στη δημιουργικότητα και την εφευρετικότητα, ενίοτε αντιμετωπίζοντάς τα κατά περίπτωση. Ενώ η παρούσα Εργαλειοθήκη προσφέρει ένα βασικό υπόβαθρο για τη δημιουργία ορθών πρακτικών κατά την υποδοχή και την αντιμετώπιση της αποκάλυψης ΕΒ, η δημιουργική επίλυση προβλημάτων –με γνώμονα πάντα τα δικαιώματα, τις ανάγκες και τις επιθυμίες κάθε επιζώσας– βρίσκεται στο επίκεντρο της παροχής βοήθειας προς τα επιζώντα άτομα ώστε να είναι ασφαλή, να θεραπεύονται και να ανακάμπτουν.

ΕΝΟΤΗΤΑ 1:

Προετοιμασία για αποκάλυψη Έμφυλης Βίας

Επισκόπηση

Σκοπός αυτής της ενότητας είναι να υποστηρίξει τις οργανώσεις καθώς προετοιμάζονται να ανταποκριθούν σε αποκαλύψεις ΕΒ. Αποκρίσεις που έχουν ως γνώμονα τις επιζώσες και είναι ενημερωμένες ως προς το τραύμα, δημιουργούν ένα υποστηρικτικό περιβάλλον στο οποίο γίνονται σεβαστά τα δικαιώματα κάθε επιζώντος ατόμου –συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων στην ασφάλεια, την αυτοδιάθεση, την αξιοπρέπεια και τον σεβασμό. Επιπλέον, κάθε επιζώσα λαμβάνει χρήσιμες και ενσυναίσθητες αντιδράσεις που προωθούν τη δράση, την ασφάλεια και την αποκατάστασή της.

Σε ορισμένα περιβάλλοντα που σχετίζονται με εκτοπισμό και ανθρωπιστικές κρίσεις, υπάρχει το ενδεχόμενο να είναι διαθέσιμες εξειδικευμένες υπηρεσίες για την ΕΒ. Ωστόσο, μη εξειδικευμένοι φορείς και υπηρεσίες μπορεί να διαδραματίσουν κρίσιμο ρόλο ως υπηρεσίες πρώτης ανταπόκρισης στην υποστήριξη των επιζώντων ατόμων που αποκαλύπτουν τις εμπειρίες τους. Για να προετοιμαστούν επαρκώς για την αποκάλυψη της ΕΒ, οι εν λόγω μη εξειδικευμένες οργανώσεις χρειάζεται να λάβουν μέτρα για:

- Να δημιουργήσουν ένα ασφαλές και διευκολυντικό ως προς την αποκάλυψη περιβάλλον,
- Να αναπτύξουν τις γνώσεις του προσωπικού σχετικά με την ΕΒ, την αποκάλυψη και την προσέγγιση με γνώμονα τα επιζώντα άτομα, και
- Να δημιουργήσουν δίκτυο παραπομπών για περαιτέρω φροντίδα, υποστήριξη και προστασία.

Η δημιουργία ενός ασφαλούς και διευκολυντικού περιβάλλοντος για την αποκάλυψη ΕΒ

περιλαμβάνει την ανάπτυξη πολιτικών με γνώμονα τις επιζώσες, τη διαμόρφωση φιλόξενων και ασφαλών υπηρεσιών και εγκαταστάσεων και τη δημιουργία μιας ποικιλόμορφης ομάδας με κατάλληλες γνώσεις, στάσεις, συμπεριφορές και δεξιότητες. Πρέπει να υπάρχουν διαδικασίες που να καθοδηγούν το προσωπικό σχετικά με την προστασία της εμπιστευτικότητας, την προώθηση της ασφάλειας των επιζώντων ατόμων, τη μεταχείριση όλων με σεβασμό και αξιοπρέπεια και τη διασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υποστήριξη, ανεξάρτητα από τη φυλή, τη γλώσσα, την ηλικία, το φύλο, την αναπηρία, το νομικό καθεστώς ή το SOGIESC του επιζώντος.

1. Δημιουργία ασφαλούς και διευκολυντικού ως προς την αποκάλυψη περιβάλλοντος.

2. Ανάπτυξη των γνώσεων του προσωπικού σχετικά με την ΕΒ, την αποκάλυψη και την προσέγγιση με γνώμονα τα επιζώντα άτομα.

3. Δημιουργία δικτύου παραπομπών για περαιτέρω φροντίδα, υποστήριξη και προστασία.

Η ανάπτυξη των γνώσεων του προσωπικού σχετικά με την ΕΒ, την αποκάλυψη και την προσέγγιση με γνώμονα τα επιζώντα άτομα είναι απαραίτητη για την προετοιμασία της αποκάλυψης της ΕΒ.

Οι αποκρίσεις που έχουν σαν γνώμονα τις επιζώσες και είναι ενημερωμένες ως προς το τραύμα συνεπάγονται τη διασφάλιση ότι όλο το προσωπικό και οι εθελοντές/εθελόντριες, που έρχονται σε επαφή με τα επιζώντα άτομα, είναι σε θέση:

- Να δημιουργούν ασφαλείς χώρους που διευκολύνουν την αποκάλυψη, εφόσον την επιθυμούν οι επιζώσες,
- Να ανταποκρίνονται στην αποκάλυψη ΕΒ με τρόπο που προάγει την ασφάλεια, την ανθεκτικότητα και τις δεξιότητες των επιζωσών να ανταπεξέρχονται,
- Να σέβονται τις επιθυμίες, τις επιλογές και τις αποφάσεις κάθε επιζώσας σε όλες τις ενέργειες ή επόμενα βήματα, και
- Να υποστηρίζουν τα επιζώντα άτομα να αναζητήσουν περαιτέρω βοήθεια και υποστήριξη.

Η διασφάλιση ενός δικτύου παραπομπών για περαιτέρω φροντίδα, υποστήριξη και προστασία μετά την αποκάλυψη περιλαμβάνει την οικοδόμηση σχέσεων με άλλες οργανώσεις και παρόχους υπηρεσιών και την ύπαρξη διαδρομών για τη σύνδεση των επιζωσών με την παροχή υποστήριξης που χρειάζονται μετά την αποκάλυψη. Υπάρχουν ορισμένες καταστάσεις στις οποίες μπορεί να είναι επιβλαβές να ενθαρρύνουμε ενεργά την αποκάλυψη ΕΒ –για παράδειγμα, όταν υπάρχει έλλειψη διαθέσιμων υπηρεσιών υποστήριξης ή ευαισθητοποίησης του προσωπικού ή όταν η αποκάλυψη θα μπορούσε να δημιουργεί κίνδυνο επανατραυματισμού ή να διακινδυνεύσει την ασφάλεια του επιζώντος ατόμου. Ακόμα και σε αυτές τις περιπτώσεις, ωστόσο, οι οργανισμοί θα πρέπει να λαμβάνουν μέτρα για να διασφαλίσουν ότι είναι σε θέση να παρέχουν στις επιζώσες που προβαίνουν σε αποκάλυψη, πληροφορίες σχετικά με το πώς μπορούν να έχουν, από εκεί και πέρα, πρόσβαση σε υποστήριξη και βοήθεια. Σε πλαίσια μετανάστευσης ή εκτοπισμού, αυτό απαιτεί από τους φορείς να καθιερώσουν διαδικασίες παραπομπών κατά μήκος των μεταναστευτικών διαδρομών, ώστε να μπορούν να μοιράζονται με τα επιζώντα άτομα πληροφορίες σχετικά με το πού θα μπορέσουν να έχουν ασφαλή πρόσβαση σε υποστήριξη, είτε κατά τη διάρκεια του ταξιδιού τους είτε όταν φτάσουν στον προορισμό τους.

Τι περιλαμβάνεται εδώ;

Τα εργαλεία αυτής της ενότητας απευθύνονται σε διευθυντικά στελέχη τα οποία είναι υπεύθυνα για τις οργανωσιακές πολιτικές και πρακτικές και για την παροχή υπηρεσιών. Σε αυτήν την ενότητα θα βρείτε τα ακόλουθα εργαλεία:

- **ΕΡΓΑΛΕΙΟ 1: Ανάπτυξη γνώσεων σχετικά με την ΕΒ, την αποκάλυψη και την προσέγγιση με γνώμονα την επιζώσα.** Αυτό το εργαλείο παρέχει πληροφορίες και πόρους για να βοηθήσει τους οργανισμούς να αναπτύξουν τις γνώσεις του προσωπικού τους γύρω από την ΕΒ και την αποκάλυψή της, με τρόπο που θέτει στο επίκεντρο τις επιζώσες.
- **ΕΡΓΑΛΕΙΟ 2: Δημιουργία ενός ασφαλούς και διευκολυντικού περιβάλλοντος για την αποκάλυψη ΕΒ.** Αυτό το εργαλείο περιγράφει τα βήματα που μπορούν να κάνουν οι οργανώσεις για να δημιουργήσουν ένα φιλόξενο περιβάλλον που βοηθά τις επιζώσες να αισθάνονται ασφαλείς να αποκαλύψουν την ΕΒ, εφόσον το επιλέξουν.
- **ΕΡΓΑΛΕΙΟ 3: Εκπαιδευτικές δραστηριότητες για την ανάπτυξη των ικανοτήτων του προσωπικού.** Το εργαλείο αυτό περιλαμβάνει εκπαιδευτικές δραστηριότητες για να βοηθήσει το προσωπικό να αναπτύξει ικανότητες και να εξασκήσει δεξιότητες για τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που είναι ασφαλές και επιτρέπει στις επιζώσες να αποκαλύψουν περιστατικά.
- **ΕΡΓΑΛΕΙΟ 4: Δημιουργία δικτύου παραπομπών.** Αυτό το εργαλείο καθορίζει τα βήματα που μπορούν να κάνουν οι φορείς για να δημιουργήσουν ένα δίκτυο παραπομπών των επιζώσων ΕΒ που προχωρούν σε αποκάλυψή της.
- **ΕΡΓΑΛΕΙΟ 5: Κατάλογος ελέγχου οργανωσιακής ετοιμότητας.** Αυτό το εργαλείο προσφέρει ένα κατάλογο προπαρασκευαστικών ενεργειών για την αξιολόγηση της ετοιμότητας ενός οργανισμού να ανταποκριθεί με ασφάλεια, ηθικά και κατάλληλα στην αποκάλυψη ΕΒ.

ΕΡΓΑΛΕΙΟ 1:

Ανάπτυξη γνώσεων σχετικά με την ΕΒ, την αποκάλυψη και την προσέγγιση με γνώμονα την επιζώσα

Αυτό το εργαλείο παρέχει πληροφορίες και συνδέσμους με πρόσθετους πόρους για να βοηθήσει τους οργανισμούς να αναπτύξουν, εντός όλων των ομάδων τους, γνώσεις ενημερωμένες ως προς το τραύμα και με γνώμονα τα επιζώντα άτομα, οι οποίες είναι θεμελιώδεις για τη δημιουργία ενός ασφαλούς και διευκολυντικού περιβάλλοντος για την υποδοχή και την αντιμετώπιση της αποκάλυψης της ΕΒ.

Τα διευθυντικά στελέχη οργανισμών ή υπηρεσιών μπορούν να μοιραστούν με διάφορους τρόπους τις πληροφορίες αυτού του εργαλείου με το προσωπικό τους, για να βοηθήσουν στη δημιουργία γνώσης σε ολόκληρο τον οργανισμό. Για παράδειγμα, το εργαλείο μπορεί να χρησιμοποιηθεί:

- Ως φυλλάδιο προς το προσωπικό για εκμάθηση με αυτορυθμιζόμενο ρυθμό,
- Για να πλαισιώνει την ομαδική συζήτηση στις συνεδρίες εποπτείας ή επιμόρφωσης προσωπικού, και/ή
- Ως περιεχόμενο για ένα εκπαιδευτικό εργαστήριο.

Περιλαμβάνει υλικό για την υποστήριξη της μάθησης και της ανάπτυξης για όλο το προσωπικό, στα ακόλουθα θέματα:

- **Θέμα 1:** Εισαγωγή στην ΕΒ και την αποκάλυψή της
- **Θέμα 2:** Προσέγγιση ενημερωμένη ως προς το τραύμα και με γνώμονα τα επιζώντα άτομα

Σημείωση: Συνιστάται όλες οι εκπαιδεύσεις του προσωπικού σχετικά με την ΕΒ να πραγματοποιούνται από εμψυχωτή/εμψυχώτρια με επαρκείς γνώσεις και εμπειρογνωμοσύνη σε θέματα ΕΒ και ανταπόκρισης στην αποκάλυψη της ΕΒ.

Εισαγωγή στην ΕΒ και την αποκάλυψή της

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται εισαγωγικές πληροφορίες σχετικά με την ΕΒ, τις εκδηλώσεις και τις βλαβερές επιπτώσεις της στα επιζώντα άτομα, οι οποίες συμπεριλαμβάνουν το τραύμα. Παρουσιάζει, επίσης, πληροφορίες σχετικά με το πώς, πότε και γιατί μια επιζώσα μπορεί να επιλέξει να αποκαλύψει, και τις επιπτώσεις του τρόπου με τον οποίο ανταποκρίνονται οι πάροχοι στην αποκάλυψη. Αυτή η ενότητα καλύπτει πέντε θέματα:

1. Τι είναι η έμφυλη βία;

2. Το συνεχές της ΕΒ σε συνθήκες εκτοπισμού
3. Επιπτώσεις της ΕΒ
4. Αποκάλυψη ΕΒ
5. Επιπτώσεις της αντίδρασης των παρόχων στην αποκάλυψη

1. Τι είναι η έμφυλη βία;

Η έμφυλη βία (ΕΒ) είναι ένας γενικός όρος για κάθε επιβλαβή πράξη που διαπράττεται ενάντια στη θέληση ενός ατόμου και βασίζεται σε κοινωνικά αποδιδόμενες διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών (δηλαδή, το φύλο). Περιλαμβάνει πράξεις που προκαλούν σωματική, σεξουαλική ή ψυχική βλάβη ή πόνο, απειλές τέτοιων πράξεων, εξαναγκασμό και άλλες στερήσεις της ελευθερίας. Οι πράξεις αυτές μπορεί να συμβαίνουν δημόσια ή ιδιωτικά και παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα ενός ατόμου. Με ρίζες στις δομικές ανισότητες των φύλων και στις ανισορροπίες εξουσίας, αυτή η παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελεί τόσο σύμπτωμα της ανισότητας των φύλων όσο και εργαλείο για την ενίσχυσή της.¹

Η ΕΒ είναι η πιο διαδεδομένη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παγκοσμίως, με μία στις τρεις γυναίκες να βιώνει σωματική ή σεξουαλική βία κατά τη διάρκεια της ζωής της.² Όπως υπογραμμίζει η Δήλωση του ΟΗΕ για την Εξάλειψη της Βίας Κατά των Γυναικών (A/RES/48/104), οι γυναίκες και τα κορίτσια βιώνουν πολλές πρόσθετες μορφές ΕΒ, εν είδει ενός συνεχούς, σε διάφορα στάδια της ζωής τους, πολλές από τις οποίες επιδεινώνονται σε καταστάσεις εκτοπισμού. Σε αυτές περιλαμβάνονται:

- Σεξουαλική βία, συμπεριλαμβανομένων:
 1. Βιασμός
 2. Σεξουαλική επίθεση
 3. Σεξουαλική δουλεία
 4. Εξαναγκαστική παρακολούθηση σεξουαλικής βίας
 5. Σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση
 6. Σεξουαλική παρενόχληση
 7. Εξαναγκαστικό ή επιβεβλημένο συναλλακτικό σεξ
 8. Εμπορία ανθρώπων για σεξουαλικούς σκοπούς (τράφικινγκ)
- Βία μεταξύ συντρόφων (IPV) και ενδοοικογενειακή βία, η οποία μπορεί να περιλαμβάνει σεξουαλική βία.
- Παιδικός, πρόωρος και καταναγκαστικός γάμος (CEFM), ο οποίος μπορεί να περιλαμβάνει σεξουαλική βία.
- Δολοφονίες για λόγους τιμής και άλλες μορφές σωματικής βίας
- Οικονομική κακοποίηση και αποστέρηση

1 Μόνιμη Διυφηρεσιακή Επιτροπή, IASC, Guidelines for Integrating Gender-based Violence Interventions in Humanitarian Action: Reducing risk, promoting resilience and aiding recovery (2015), διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.gbvguidelines.org.

2 WHO, London School of Hygiene, and Tropical Medicine and South African Medical Research Council, Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence (WHO, Γενεύη, 2013), διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.who.int/publications/i/item/9789241564625.

- Ακρωτηριασμός/κοπή των γυναικείων γεννητικών οργάνων (FGM/C)

Η ΕΒ επηρεάζει δυσανάλογα γυναίκες και κορίτσια λόγω των έμφυλα άνισων κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών δομών και νορμών. Τα άτομα με διαφορετικά SOGIESC, όπως οι λεσβίες, οι ομοφυλόφιλοι, τα αμφιφυλόφιλα άτομα, τα διεμφυλικά άτομα, οι queer και τα intersex υποκείμενα (ΛΟΑΤΚΙ+) –ιδιαίτερα οι τρανς γυναίκες, οι τρανς άνδρες και όσα άτομα γίνονται αντιληπτά ως εμφανώς μη συμμορφούμενα με τις έμφυλες επιταγές– πλήττονται, επίσης, δυσανάλογα από την ΕΒ, λόγω των ίδιων κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών δομών και κανόνων. Ενώ οι γυναίκες, τα κορίτσια και τα άτομα με διαφορετικό SOGIESC υφίστανται ΕΒ σε σημαντικό ποσοστό σε όλο τον κόσμο, οι άνδρες και τα αγόρια μπορούν επίσης να γίνουν στόχος σεξουαλικής βίας - μεταξύ άλλων σε συγκρούσεις και εκτοπισμό. Οι μορφές σεξουαλικής βίας κατά των ανδρών και των αγοριών σε αυτά τα περιβάλλοντα περιλαμβάνουν:

- Βία κατά των γεννητικών οργάνων
- Εξαναγκαστική παρακολούθηση σεξουαλικής βίας
- Βιασμός
- Αναγκαστικό ξεγύμνωμα και άλλες μορφές σεξουαλικού εξευτελισμού
- Σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση, ιδίως εφήβων και ατόμων με ποικίλους σεξουαλικούς προσανατολισμούς και ταυτότητες φύλου¹
- Αναγκαστική σεξουαλική βία κατά άλλων
- Σεξουαλική δουλεία

1 S. Chynoweth, D. Buscher, S. Martin and A. Zwi, "Characteristics and Impacts of Sexual Violence Against Men and Boys in Conflict and Displacement: A Multicountry Exploratory Study," Journal of Interpersonal Violence, τομ. 37, No. 9-10 (2022).

ΣΚΕΨΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΠΟΙΚΙΛΟΜΟΡΦΕΣ ΟΜΑΔΕΣ: ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ

Οι γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία αντιμετωπίζουν αυξημένους κινδύνους από ΕΒ πριν, κατά τη διάρκεια και μετά από συγκρούσεις, καταστροφές και άλλες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, λόγω των πολλαπλών και αλληλοδιαπλεκόμενων μορφών διάκρισης που εντείνουν τον αποκλεισμό και τους κινδύνους. Αυτοί μπορεί να περιλαμβάνουν:¹

- Αυξημένη φτώχεια και κοινωνική απομόνωση,
- Απώλεια βοηθητικών συσκευών, υποστηρικτικών ατόμων και άλλων προστατευτικών δικτύων,
- Περιορισμένη κινητικότητα, και/ή
- Εμπόδια στην επικοινωνία.

1 Women Enabled International, Rights of Women and Girls with Disabilities in Conflict and Humanitarian Emergencies (2021).

Η οικονομική ανασφάλεια και η φτώχεια μπορεί να αναγκάσουν άτομα με αναπηρία, μεταξύ αυτών εκτοπισμένες και άλλες πληγείσες γυναίκες, τα κορίτσια και τα άτομα με διαφορετικό φύλο να εμπλακούν σε σεξεργασία, η οποία μπορεί να συμβάλει σε αυξημένο κίνδυνο ΕΒ. Ο συνωστισμός στις δομές φιλοξενίας, οι μη προσβάσιμες τουαλέτες ή οι τουαλέτες που δεν βρίσκονται μέσα στον ίδιο τον χώρο φιλοξενίας μπορεί να επιδεινώσουν τον κίνδυνο βίας για τις γυναίκες με αναπηρία. Οι πάροχοι υπηρεσιών ενδέχεται να μην ακούν ή να μην πιστεύουν επιζώντες με αναπηρία (ιδίως τις επιζώσες με νοητική και ψυχοκοινωνική αναπηρία) όταν αναφέρουν εμπειρίες ΕΒ. Αυτό μπορεί να εμποδίσει τις επιζώσες να προβούν σε καταγγελία και να έχουν πρόσβαση στις διαθέσιμες υπηρεσίες. Οι καταστάσεις συγκρούσεων και καταστροφών μπορούν, επίσης, να αποδυναμώσουν τόσο τους επίσημους όσο και τους ανεπίσημους μηχανισμούς προστασίας που υπάρχουν για τα άτομα με αναπηρία, γεγονός που μπορεί να αυξήσει τον επιπολασμό της ΕΒ και να ενισχύσει ένα κλίμα ατιμωρησίας.

Τα άτομα με ποικίλα SOGIESC αντιμετωπίζουν, επίσης, ειδικούς κινδύνους σεξουαλικής και έμφυλης βίας κατά τη διάρκεια ανθρωπιστικών κρίσεων λόγω παραγόντων, όπως:

- Ομοφοβικές, αμφιφοβικές και τρανσφοβικές συμπεριφορές,
- Κοινωνικές και νομικές διακρίσεις και υποτιμημένη κοινωνική θέση,
- Έγγραφα ταυτότητας που δεν αντιστοιχούν στην ταυτότητα φύλου τους, και
- Κοινωνική απομόνωση.

Οι μορφές ΕΒ που αναφέρονται κατά των ατόμων με διαφορετικά SOGIESC σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης περιλαμβάνουν τη σεξουαλική βία, τη βία κατά των γεννητικών οργάνων και τον εξαναγκαστικό βιασμό άλλων. Οι λεσβίες γυναίκες μπορεί να υποστούν ειδικές μορφές σεξουαλικής βίας, συμπεριλαμβανομένου του λεγόμενου «διορθωτικού» βιασμού ή του βιασμού ως μορφή τιμωρίας, του αναγκαστικού γάμου και του FGM/C. Τα άτομα με ποικιλομορφία ως προς το φύλο μπορεί να υποστούν βία που στρέφεται εναντίον τους, επειδή η ταυτότητα ή η έκφραση του φύλου τους δεν συνάδει με το φύλο που τους έχει αποδοθεί.² Τα άτομα με διαφορετικό SOGIESC μπορεί να αντιμετωπίσουν πρόσθετο κίνδυνο παρενόχλησης, βίας και κράτησης κατά τη διάσχιση των συνόρων ή την πρόσβαση/καταγραφή σε υπηρεσίες, όταν το φύλο που αναγράφεται στα έγγραφα ταυτότητάς τους δεν συμφωνεί με την ταυτότητα ή την έκφραση φύλου τους.

2 Διεθνές Κίνημα Ερυθρού Σταυρού (ICRC) και Norwegian Red Cross, "That never happens here": Sexual and gender-based violence against men, boys and/including LGBTIQ+ people in humanitarian settings (2022).

2. Το συνεχές της ΕΒ σε συνθήκες εκτοπισμού

Υπάρχουν περιορισμένα δεδομένα σχετικά με την ΕΒ σε συνθήκες εκτοπισμού, λόγω διαφόρων παραγόντων, όπως η υπο-αναφορά, οι προκλήσεις που συνδέονται με τη διεξαγωγή έρευνας σε ένα τόσο ευαίσθητο θέμα, η έλλειψη διαθέσιμων υπηρεσιών υποστήριξης και η έλλειψη πρόσβασης σε πληττόμενους πληθυσμούς. Ακόμα κι έτσι, ένα αυξανόμενο σύνολο στοιχείων υπογραμμίζει τόσο την αύξηση της ΕΒ όσο και το συνεχές της ΕΒ που βιώνουν οι γυναίκες, τα κορίτσια και άλλες ομάδες κινδύνου, πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τον εκτοπισμό –τόσο κατά την επιστροφή στην πατρίδα όσο και στις νέες χώρες. Δεδομένου ότι τα άτομα υφίστανται πολλαπλές μορφές βίας καθ' όλη τη διάρκεια του μεταναστευτικού ταξιδιού, η ΕΒ δεν αποτελεί συνήθως ένα μεμονωμένο γεγονός, αλλά μάλλον μια συνεχή εμπειρία βίας, ενσωματωμένη στην καθημερινή ζωή. Η ΕΒ μπορεί, επίσης, να διαπράττεται με ευκαιριακό, σκόπιμο και στρατηγικό τρόπο κατά τη μεταβατική περίοδο και στους προσωρινούς και μόνιμους τόπους καταφυγής, όπως τονίζεται παρακάτω.¹

Παραδείγματα ΕΒ πριν από τον εκτοπισμό:

- Παιδικός, πρόωρος και καταναγκαστικός γάμος (CEFM), συμπεριλαμβανομένου του γάμου επιζωσών με τους δράστες του βιασμού τους
- Βία μεταξύ συντρόφων (IPV) και άλλες μορφές ενδοοικογενειακής βίας
- Βιασμός και άλλες σεξουαλικές επιθέσεις, κακοποίηση, εκμετάλλευση και παρενόχληση
- Ακρωτηριασμός/κοπή γυναικείων γεννητικών οργάνων (FGM/C)
- Εμπορία ανθρώπων με βάση το φύλο

Παραδείγματα ΕΒ κατά τη διάρκεια ένοπλων συγκρούσεων

- Βασανιστήρια —συμπεριλαμβανομένων των σεξουαλικών βασανιστηρίων— σε άτομα όλων των φύλων
- Εξαναγκαστική παρακολούθηση σεξουαλικής βίας
- Καταναγκαστικός γάμος και σεξουαλική δουλεία
- Βιασμός και άλλες σεξουαλικές επιθέσεις
- Εμπορία ανθρώπων με βάση το φύλο από ένοπλους ή βίαιες εξτρεμιστικές ομάδες

Παραδείγματα ΕΒ κατά τη διαδικασία φυγής

- Βιασμός και άλλες σεξουαλικές επιθέσεις σε χώρους φιλοξενίας ή σημεία ελέγχου μετανάστευσης
- ΕΒ που διαπράττεται από τις αρχές, τα μέλη της τοπικής κοινότητας και τους εργοδότες

1 S. Pertek and J. Phillimore, “Nobody helped me”: Forced migration and sexual and gender-based violence: Findings from the SEREDA project (University of Birmingham, 2022).

- Σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση (ΣΕΚ) που διαπράττεται από σώματα ασφαλείας (συμπεριλαμβανομένου του στρατού και της αστυνομίας), αξιωματούχους μετανάστευσης, εργαζόμενους σε ανθρωπιστικές οργανώσεις, διακινητές και άλλα άτομα σε θέσεις εξουσίας
- Υποδούλωση, απαγωγή και σεξουαλική εκμετάλλευση από εμπόρους ανθρώπων για την αποπληρωμή χρεών

Παραδείγματα ΕΒ σε πλαίσια υποδοχής και κατά τη διάρκεια της επανεγκατάστασης

- Εντατικοποίηση της IPV και άλλων μορφών ενδοοικογενειακής βίας, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης του καθεστώτος μετανάστευσης για τον έλεγχο της συντροφού,
- Αυξημένα ποσοστά παιδικού, πρόωρου και καταναγκαστικού γάμου (CEFM)
- Βιασμός και άλλες σεξουαλικές επιθέσεις σε χώρους φιλοξενίας αιτούντων άσυλο/προσφύγων, σε καταυλισμούς και σε συνθήκες αστεγίας
- Εμπορία ανθρώπων για σεξουαλικούς σκοπούς
- Εξαναγκαστικό ή επιβεβλημένο συναλλακτικό σεξ
- Οικονομική κακοποίηση και στέρηση πόρων με βάση το φύλο

Ο κίνδυνος εμπορίας ανθρώπων είναι ιδιαίτερα υψηλός σε καταστάσεις εκτοπισμού, ιδίως για τις γυναίκες και τα κορίτσια. Όταν οι πρόσφυγες/προσφύγισες, οι αιτούντες/αιτούσες άσυλο, οι μετανάστ(ρι)ες και άλλα εκτοπισμένα άτομα αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τις εστίες τους, είναι συχνά απομονωμένα και ευάλωτα, καθώς δεν έχουν πρόσβαση σε πόρους, μέσα διαβίωσης και κοινοτικά δίκτυα υποστήριξης και ασφάλειας. Μπορεί να μην είναι σε θέση να μιλήσουν τη γλώσσα, να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες, να αποκτήσουν επίσημο καθεστώς ή έγγραφα ή να καλύψουν τις βασικές τους ανάγκες. Εξαιτίας αυτού, μπορούν εύκολα να πέσουν θύματα των σωματεμπόρων – πολλοί από τους οποίους θα τις εκμεταλλευτούν με το πρόσχημα της προσφοράς βοήθειας².

2 Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR), «Trafficking in Persons», διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.unhcr.org/en-us/human-trafficking.html (πρόσβαση στις 25 Ιουλίου 2022).

3. Επιπτώσεις της ΕΒ

Η ΕΒ υπονομεύει την αυτονομία, την υγεία, την αξιοπρέπεια και την ασφάλεια των επιζώντων ατόμων. Συνεισφέρει σε μια σημαντική επιβάρυνση από ασθένειες για τις γυναίκες και τα κορίτσια παγκοσμίως, με σωματικές επιπτώσεις στην υγεία που οδηγούν τόσο σε οξείες όσο και σε χρόνιες ασθένειες και επηρεάζουν τη νευρολογική, γαστρεντερική, μυϊκή, σεξουαλική, ουροποιητική και αναπαραγωγική υγεία. Οι επιπτώσεις στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία (ΣΑΥ) περιλαμβάνουν σεξουαλικά μεταδιδόμενες λοιμώξεις, ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες και επιπλοκές από μη ασφαλείς αμβλώσεις. Οι επιπτώσεις στην ψυχική υγεία περιλαμβάνουν σωματικά ενοχλήματα, διαταραχές ύπνου, κατάθλιψη, άγχος, διαταραχή μετατραυματικού στρες (PTSD), κατάχρηση αλκοόλ και ναρκωτικών και αυτοκτονικότητα. Όλες αυτές οι συνέπειες στη σωματική και ψυχική υγεία επηρεάζουν την ευημερία και τη λειτουργικότητα των επιζώντων και μπορούν να επιδεινώσουν τις κοινωνικές συνέπειες της ΕΒ. Μπορούν να διαταράξουν την εργασία και τις δραστηριότητες απόκτησης εισοδήματος, την εκπαίδευση και την ικανότητα ανάληψης ρόλων φροντίδας και κοινωνικών ρόλων. Το στίγμα που συνδέεται με ορισμένες μορφές ΕΒ μπορεί να οδηγήσει σε απόδοση ευθυνών στο θύμα (victim blaming) και εξοστρακισμό του/της από την οικογένεια ή/και την κοινότητα, εκθέτοντας τα επιζώντα άτομα σε μεγαλύτερο κίνδυνο φτώχειας, απομόνωσης και περαιτέρω έκθεσης στη βία.¹

1 UNICEF, Gender-Based Violence in Emergencies (GBViE) Programme Resource Pack Kit 1: Getting Started Guidance Book (2019), διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.corecommitments.unicef.org/kp/unicef-gbvi-programme-resource-pack-kit-1-getting-started-guidance-book.pdf.

Φυσική υγεία	Ψυχική υγεία	Κοινωνικές επιπτώσεις
- Τραυματισμός - Αναπηρία - Σεξουαλικά Μεταδιδόμενες Μολύνσεις, συμπεριλαμβανομένου του HIV - Ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη - Μη ασφαλής άμβλωση, αποβολή - Συρίγγιο - Χρόνιος πόνος - Διαταραχές ύπνου και διατροφής - Θάνατος, συμπεριλαμβανομένης της αυτοκτονίας	- Κατάθλιψη και θλίψη - Φόβος και άγχος - Αυτο-ενοχοποίηση, ενοχή και ντροπή - Αναβίωση του τραύματος, αναδρομές - Αποφυγή μερών ή καταστάσεων - Θυμός - Δυσκολία συγκέντρωσης ή μνήμης - Αυτοτραυματισμοί - Αυτοκτονικός ιδεασμός	- Απόδοση ευθυνών στο θύμα - Στιγματισμός - Απόρριψη και απομόνωση από την οικογένεια ή/και την κοινότητα - Καταναγκαστικός γάμος - Περιορισμένη ικανότητα απόκτησης/εισφοράς εισοδήματος - Αυξημένη φτώχεια - Κίνδυνος επαναθυματοποίησης - Θάνατος/Δολοφονίες για λόγους τιμής - Κοινωνική απομόνωση

1 Μόνιμη Διυπηρεσιακή Επιτροπή (IASC), How to support a survivor of gender-based violence when there is no GBV actor in your area: User Guide (2015), διαθέσιμο στη διεύθυνση: https://gbvguidelines.org/wp/wp-content/uploads/2018/03/GBV_UserGuide_021618.pdf

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ: ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΤΡΑΥΜΑ

Πολλές εμπειρίες ΕΒ είναι τραυματικές. Το τραύμα προκαλείται από μια οξεία εμπειρία που υπερβαίνει το εύρος της φυσιολογικής εμπειρίας ή του πόνου. Όταν η επιζώσα βιώνει το τραυματικό γεγονός (ή τα τραυματικά γεγονότα) της ΕΒ, μπορεί να πιεστεί πέρα από την ικανότητά της να ανταπεξέλθει και μπορεί να κάνει πράγματα, όπως να ενδώσει ή να συμμετάσχει στην πράξη, προκειμένου να επιβιώσει. Οι άνθρωποι αντιδρούν διαφορετικά στο ίδιο γεγονός και ορισμένοι ανακάμπτουν από τις τραυματικές εμπειρίες χωρίς εξωτερική βοήθεια, χρησιμοποιώντας τους δικούς τους μηχανισμούς αντιμετώπισης, όπως την κοινότητα και τα κοινωνικά δίκτυα υποστήριξης. Κάποιοι άνθρωποι, ωστόσο, βρίσκουν χρήσιμη την ύπαρξη κάποιου είδους εξωτερικής βοήθειας για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων των τραυματικών εμπειριών, καθώς τα τραυματικά γεγονότα «εξουδετερώνουν τα συνηθισμένα συστήματα φροντίδας που δίνουν στους ανθρώπους την αίσθηση του ελέγχου, της σύνδεσης και του νοήματος».¹

Οι αντιδράσεις τραυματικού στρες είναι φυσιολογικές ανθρώπινες αντιδράσεις σε οδυνηρές ή ενοχλητικές εμπειρίες. Το σοκ και η άρνηση αποτελούν τυπικές αντιδράσεις αμέσως μετά από ένα οδυνηρό γεγονός, όπως μια εμπειρία βίας ή κακοποίησης. Ωστόσο, πολλοί άνθρωποι θα βιώσουν πιο έντονες και συνεχείς αντιδράσεις, συμπεριλαμβανομένων απρόβλεπτων συναισθημάτων, άγχους, αναδρομών, τεταμένων σχέσεων και σωματικά συμπτώματα του τραυματικού στρες, όπως πονοκεφάλους ή ναυτία. Αν και αυτά τα συναισθήματα είναι φυσιολογικά, μπορεί να υπερνικήσουν την ικανότητα του ατόμου να τα αντιμετωπίσει και μπορεί να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στη ζωή και τις σχέσεις του. Οι πολλαπλές εμπειρίες ή η συνεχής έκθεση σε τραυματικά γεγονότα μπορεί να έχουν επιβαρυντικές αρνητικές επιπτώσεις που επηρεάζουν το κεντρικό νευρικό, το ενδοκρινολογικό και το ανοσοποιητικό σύστημα ενός ατόμου, θέτοντας τα επιζώντα άτομα σε κίνδυνο για πολλαπλά μελλοντικά προβλήματα υγείας.²

Οι διττές εμπειρίες του εκτοπισμού και της έκθεσης σε ΕΒ δημιουργούν πολλαπλές διασταυρούμενες βλάβες. Αυτές μπορεί να επιδεινωθούν από την έλλειψη υπηρεσιών υποστήριξης με γνώμονα τις επιζώσες κατά τη διάρκεια μακρών και επικίνδυνων ταξιδιών, γεγονός που αφήνει τις επιζώσες με πολλές ανεπεξέργαστες συνέπειες της ΕΒ.³

Οι αντιδράσεις στις τραυματικές εμπειρίες διασταυρώνονται με τον πολιτισμό, την ιστορία, τη φυλή, το φύλο, την τοποθεσία και τη γλώσσα. Οι αντιδράσεις των επαγγελματιών, των υπηρεσιών και των συστημάτων που είναι ενημερωμένες ως προς το τραύμα, αναγνωρίζουν τον επιδεινούμενο αντίκτυπο της δομικής ανισότητας και ανταποκρίνονται στις μοναδικές ανάγκες των διαφορετικών ατόμων και κοινοτήτων. Η πολιτισμική ευαισθητοποίηση, η ανταπόκριση και η κατανόηση είναι απαραίτητες για την αύξηση της πρόσβασης και τη βελτίωση του επιπέδου φροντίδας για γυναίκες, παιδιά, οικογένειες και κοινότητες που εκτίθενται σε τραυματικές εμπειρίες.⁴

1 Judith Herman, *Trauma and Recovery* (Basic Books, 1992), σελ. 33.

2 B. Sabri and D. A. Granger, "Gender-based violence and trauma in marginalized populations of women: Role of biological embedding and toxic stress," *Health Care Women International*, том. 39, No. 9 (2018), διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6428086/.

3 S. Pertek and J. Phillimore, "Nobody helped me": Forced migration and sexual and gender-based violence: Findings from the SEREDA project (University of Birmingham, 2022).

4 Παράτιθεται από το National Child Traumatic Stress Network, «Culture and Trauma», διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.nctsn.org/trauma-informed-care/culture-and-trauma (πρόσβαση στις 25 Ιουλίου 2022).

Σύνδεσμοι με πρόσθετες πληροφορίες και πηγές

ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΤΟΠΙΣΜΟΥ

- **“Nobody Helped Me”: Forced migration and sexual and gender-based violence: Findings from the SEREDA project** (Pertek and Phillimore, 2022). Διαθέσιμο στη διεύθυνση: [www.researchgate.net/publication/360258002 Nobody helped me Forced migration and sexual and gender- based violence findings from the SEREDA project](https://www.researchgate.net/publication/360258002_Nobody_helped_me_Fforced_migration_and_sexual_and_gender_based_violence_findings_from_the_SEREDA_project) .Περισσότερες πληροφορίες από το έργο SEREDA μπορείτε να βρείτε εδώ: <https://child-protection-online-library/forced-migration-and-sexual-and-gender-based-violence-findings-sereda-project> -ΗνωμένοΒασίλειο
- **Alone and Unsafe: Children, migration and sexual and gender-based violence** [Διεθνής Ομοσπονδία Ερυθρού Σταυρού / Ερυθράς Ημισελήνου (IFRC), 2018]. Η μελέτη αυτή επιδιώκει να βελτιώσει την κατανόηση των κινδύνων και των τύπων σεξουαλικής και έμφυλης βίας που αντιμετωπίζουν τα παιδιά που μεταναστεύουν μόνα τους, καθώς και των κενών στην προστασία και τη βοήθεια για τα παιδιά αυτά. Εξετάζει προσεκτικά την κατάσταση σε επικίνδυνες ή απομακρυσμένες τοποθεσίες –τόπους ασταθείς, με συγκρούσεις, υποβαθμισμένους και δυσπρόσιτους– όπου τα παιδιά μπορεί να είναι ιδιαίτερα ευάλωτα. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://www.ifrc.org/document/alone-and-unsafe-children-migration-and-sexual-and-gender-based-violence-0> .

ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

- **Fact Sheet: Violence Against Women and Girls with Disabilities** (2013). Διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.un.org/womenwatch/daw/csw/csw57/side_events/Fact%20sheet%20%20VAWG%20with%20disabilities%20FINAL%20.pdf .
- **Disability Inclusion in GBV Programming** (Irish Consortium on Gender-Based Violence, 2020). Το παρόν έγγραφο παρέχει μια επισκόπηση των αιτιών και των συνεπειών της ΕΒ κατά γυναικών και κοριτσιών με αναπηρία, τόσο σε αναπτυσσόμενα όσο και σε ανθρωπιστικά περιβάλλοντα. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.gbv.ie/wp-content/uploads/2020/12/WEB-VERSION-Disability-Inclusion-in-GBV-Programming-ICGBV-CBM.pdf.

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΑΝΔΡΩΝ ΚΑΙ ΑΓΟΡΙΩΝ

- **Sexual Violence Against Men and Boys in Conflict and Displacement: Findings from a Qualitative Study in Bangladesh, Italy and Kenya** (WRC, 2020). Διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.womensrefugeecommission.org/wp-content/uploads/2020/10/Sexual-Violence-against-Men-Boys-Synthesis-Report.pdf.

ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΠΟΙΚΙΛΑ SOGIESC

- **Sexual and Gender-Based Violence in Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender and Queer Communities** (Erickson-Schroth and others, 2020). Διαθέσιμο στη διεύθυνση: [www.researchgate.net/publication/340229739 Sexual and Gender-Based Violence in Lesbian Gay Bisexual Transgender and Queer Communities](https://www.researchgate.net/publication/340229739_Sexual_and_Gender-Based_Violence_in_Lesbian_Gay_Bisexual_Transgender_and_Queer_Communities).

- **Addressing Sexual Violence against Men, Boys and LGBTIQ+ Persons in Humanitarian Settings: A Field-Friendly Guidance Note by Sector** (WRC, 2021). Διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.womensrefugeecommission.org/wp-content/uploads/2021/02/Addressing-Sexual-Violence-against-Men-Boys-LGBTIQ-Persons-Guidance-Note-022021-1.pdf.

ΤΡΑΥΜΑ

- **Culture and Trauma** (The National Child Traumatic Stress Network). Διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.nctsn.org/trauma-informed-care/culture-and-trauma. Για πρόσθετους πόρους από το Δίκτυο, ανατρέξτε στη διεύθυνση: www.nctsn.org/trauma-informed-care/culture-and-trauma/nctsn-resources.

4. Αποκάλυψη ΕΒ

Ο όρος «αποκάλυψη» της ΕΒ αναφέρεται στο μοίρασμα μιας εμπειρίας ΕΒ από μια επιζώσα σε άλλο άτομο. Πολλές επιζώσες δεν αποκαλύπτουν ποτέ την εμπειρία τους σε κανέναν, λόγω ενός ευρέος φάσματος εμποδίων και αντικινήτρων ως προς την αποκάλυψη. Δεν υπάρχει σωστός τρόπος για να γίνει η αποκάλυψη. Το αν, τότε και σε ποιον αποκαλύπτει ένα επιζών άτομο εξαρτάται από το ίδιο, τις ανάγκες του και το πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένων των συγκυριακών εμποδίων στην αποκάλυψη.

Είναι, επίσης, σημαντικό να σημειωθεί ότι η αποκάλυψη της ΕΒ μπορεί να μην είναι ένα μοναδικό γεγονός. Μπορεί να είναι μια συνεχής, εξελισσόμενη γνωστοποίηση ενόσω εδραιώνεται περισσότερη εμπιστοσύνη και σιγουριά μεταξύ του επιζώντος ατόμου και των παρόχων υπηρεσιών. Κατά κάποιο τρόπο, η αποκάλυψη είναι σαν ένα παγόβουνο –μπορεί να είναι πολύ επιφανειακή ή να φτάνει σε βάθος, και μπορεί να βαθιάίνει με την πάροδο του χρόνου.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ: ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΗΝ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ

Οι επιζώσες ΕΒ αντιμετωπίζουν πολύπλευρα, πολυεπίπεδα και αλληλένδετα εμπόδια στην αποκάλυψη. Σε αυτά περιλαμβάνονται προσωπικά, ψυχολογικά εμπόδια που βιώνει το επιζών άτομο, εμπόδια που σχετίζονται με το πλαίσιο, όπως η έλλειψη υπηρεσιών ή η μη υποστηρικτική οικογένεια, και εμπόδια που σχετίζονται με ευρύτερους πολιτισμικούς και δομικούς παράγοντες, όπως οι πολιτισμικές νόρμες που επιδοκιμάζουν την ΕΒ ή εξευτελίζουν τις επιζώσες. Αυτά τα εμπόδια μεγεθύνονται σε συνθήκες εκτοπισμού, όπου η πρόσβαση σε υπηρεσίες μπορεί να είναι ακόμη πιο περιορισμένη και όπου οι επιζώσες εκτίθενται σε συνεχείς βλάβες. Στα συνήθη εμπόδια περιλαμβάνονται:¹

- Πολιτισμικά πρότυπα και κοινωνικό στίγμα που σχετίζονται με το φύλο, τη σεξουαλικότητα, τους έμφυλους ρόλους/τις έμφυλες προσδοκίες, την ταυτότητα φύλου, τη βία και άλλους συναφείς παράγοντες.
- Φόβος εξοστρακισμού και στιγματισμού από μέλη της οικογένειας ή της κοινότητας.
- Ντροπή και ενοχή, συμπεριλαμβανομένης της (λανθασμένης) πεποίθησης ότι η βία ήταν λάθος της επιζώσας.
- Υποτίμηση της εμπειρίας –από το ίδιο το άτομο ή από άλλα (ή και από τα δύο)– ώστε να υπάρχει η πεποίθηση ότι «δεν ήταν πραγματικά τόσο άσχημα τα πράγματα» ή «δεν ήταν στην πραγματικότητα ΕΒ».
- Κανονικοποίηση της βίας –περιλαμβανομένης της «καθημερινής» κανονικοποιημένης βίας που βιώνουν οι γυναίκες (όπως η IPV και ο παιδικός γάμος) και τα άτομα με ποικίλα SOGIESC (όπως η ομοφοβική και τρανσφοβική βία), καθώς και η βία που κανονικοποιείται στο πλαίσιο συγκρούσεων και εκτοπισμού.
- Οι επιπτώσεις των τραυματικών εμπειριών, οι οποίες μπορεί να οδηγήσουν σε κατάθλιψη, απομόνωση, διαταραχή μετατραυματικού στρες, έλλειψη ξεκάθαρων αναμνήσεων σχετικά με το/τα συμβάν/τα ή το πλαίσιο στο οποίο συνέβησαν και σε άλλα εμπόδια στο να μιλήσει το άτομο για την εμπειρία.
- Ο χρόνος και οι προτεραιότητες των επιζώντων ατόμων, ιδίως για μετανάστ(ρι)ες και εκτοπισμένα υποκείμενα σε κίνηση, που μπορεί να δίνουν προτεραιότητα στις βασικές ανάγκες επιβίωσης και στην επίτευξη ασφάλειας έναντι της εμπλοκής με υπηρεσίες υποστήριξης.
- Έλλειψη προσβάσιμων και επαρκών υπηρεσιών και παρόχων υπηρεσιών που να λειτουργούν με γνώμονα τις επιζώσες, γεγονός που συμβάλλει στην έλλειψη αξιοπιστίας και εμπιστοσύνης στις προσφερόμενες υπηρεσίες.
- Έλλειψη ευαισθητοποίησης σχετικά με τα δικαιώματα και τις διαθέσιμες υπηρεσίες, όπου υπάρχουν.

1 Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα εμπόδια στην αποκάλυψη της, βλ. Center for Human Rights, Gender and Migration at Washington University in St. Louis, Επιλέγοντας να μιλήσουν, μαθαίνοντας να ακούμε: Αποκάλυψη περιστατικών έμφυλης βίας σε συνθήκες ανθρωπιστικής κρίσης (2022), διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://publichealth.wustl.edu/centers/chrgm/>.

- *Φόβος ή/και παρουσία συνεχιζόμενων κινδύνων για την ασφάλεια του επιζώντος ατόμου, συμπεριλαμβανομένων του κινδύνου αντιποίνων από τον δράστη, των κινδύνων να εντοπιστεί ή να βρεθεί με κάποιο τρόπο εκτεθειμένο, είτε από τον δράστη είτε από τις αρχές, και του φόβου για τις επιπτώσεις που θα μπορούσε να έχει η αποκάλυψη ως προς το νομικό καθεστώς, τη νομική διαδικασία μετανάστευσης ή την αίτηση ασύλου.*

Η ικανότητα, η προθυμία, η ευκαιρία και τα κίνητρα των επιζωσών να αποκαλύψουν την εμπειρία ΕΒ επηρεάζονται από πρόσθετους παράγοντες όπως η φύση, ο τύπος, η σοβαρότητα και η συχνότητα της βίας, η σχέση τους με τον δράστη, αλλά και το επίπεδο κοινωνικής υποστήριξης που διαθέτουν.

Το βάθος της αποκάλυψης

Η αποκάλυψη της ΕΒ γίνεται σε διαφορετικά επίπεδα - μπορεί να κυμαίνεται από την ελάχιστη αναφορά έως μια αρκετά λεπτομερή περιγραφή. Επίσης, δεν αποτελεί απαραίτητα ένα μεμονωμένο γεγονός. Σε πολλές περιπτώσεις, μια αρχική αποκάλυψη μπορεί να γίνει βαθύτερη με την πάροδο του χρόνου, καθώς αυξάνεται η εμπιστοσύνη και η σιγουριά.

Είναι σημαντικό για τους παρόχους υπηρεσιών να γνωρίζουν ακριβώς ποιες πληροφορίες χρειάζονται πραγματικά για να βοηθήσουν κάποιον/κάποια - και θα πρέπει να είναι σαφείς ως προς αυτό, σε περίπτωση που η πιθανή επιζώσα θέλει να ρωτήσει ή να πει κάτι. Το πόσα θα επιλέξει να μοιραστεί ένα άτομο για παρελθούσες βλάβες εξαρτάται, τελικά, από το ίδιο.

Αποκάλυψη Έμφυλης Βίας: Ένα συνεχές

Επιφανειακή αποκάλυψη

Εάν η αποκάλυψη
βαθαίνει:

- Να είστε εκπαιδευμένες/οι
- Να είστε εξοπλισμένες/οι
- Να είστε προετοιμασμένες/οι
- Να κατέλθετε και να επιστρέψετε στην επιφάνεια με φροντίδα

Βαθιά αποκάλυψη

Όταν μια επιζώσα επιλέξει να προβεί σε αποκάλυψη, μπορεί να το κάνει με διαφορετικούς τρόπους. Μπορεί να το πει σε κάποιον αμέσως μετά το περιστατικό ή μπορεί αυτό να γίνει πολύ αργότερα. Μπορεί να επικοινωνήσει με:

- Ένα μέλος της οικογένειας, ένα φιλικό ή άλλο έμπιστο πρόσωπο για το τι συνέβη και να ζητήσει τη συμβουλή ή τη βοήθειά τους.
- Άτομο που εργάζεται σε αστυνομικές, μεταναστευτικές, νομικές, προστατευτικές ή υποστηρικτικές υπηρεσίες, επειδή αναζητά βοήθεια για την κάλυψη των σωματικών, ψυχολογικών, συναισθηματικών και πρακτικών αναγκών της, συμπεριλαμβανομένης της ασφάλειας και της προστασίας.
- Πάροχο υπηρεσιών –όπως επαγγελματίες υγείας, κοινωνικούς/κοινωνικές λειτουργούς ή άλλο επάγγελμα παροχής βοήθειας– επειδή ο εργαζόμενος/η εργαζόμενη έχει παρατηρήσει σημάδια που υποδεικνύουν ότι μπορεί να έχει τελεστεί περιστατικό ΕΒ και ρωτάει την επιζώσα, ή επειδή ο πάροχος υπηρεσιών ρωτάει στο πλαίσιο τακτικού ελέγχου.

Αυτή η Εργαλειοθήκη επικεντρώνεται στην αποκάλυψη ΕΒ σε παρόχους υπηρεσιών σε συνθήκες ανθρωπιστικής κρίσης. Σε αυτά τα πλαίσια, η αποκάλυψη μπορεί να μπορεί να είναι αυτο-υποκινούμενη από την επιζώσα, να διευκολύνεται από έναν πάροχο υπηρεσιών που έχει δημιουργήσει ένα ασφαλές και υποστηρικτικό περιβάλλον (υποβοηθούμενη) ή να προκαλείται από πάροχο υπηρεσιών ή εργαζόμενο/εργαζόμενη που κάνει άμεσα ή έμμεσα κάποια σχετική ερώτηση (προκαλούμενη). Η αποκάλυψη της ΕΒ μπορεί, επίσης, να γίνεται από τρίτους, όπως στην περίπτωση που γονείς μιλούν για λογαριασμό του παιδιού τους. Παρακάτω παρουσιάζονται αυτές οι διαφορετικές μορφές αποκάλυψης σε ένα πλαίσιο παροχής υπηρεσιών.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ ΣΕ ΠΛΑΙΣΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ: ΜΙΑ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ				
Τύπος Αποκάλυψης	Ενδεικτικά Σενάρια	Συνήθως Εμπλεκόμενοι Πάροχοι Υπηρεσιών	Προσεγγίσεις και προβληματισμοί	
Αυτο-υποκινούμενη αποκάλυψη	Το επιζών άτομο έχει αυτοτελή λόγο ή πρόθεση να αποκαλύψει την ΕΒ, ανεξάρτητα από το περιβάλλον ή τη δράση του παρόχου.	Πάροχοι υγειονομικής περίθαλψης (ιατρική, ψυχοκοινωνική υποστήριξη) Στελέχη των αστυνομικών αρχών Προσωπικό δομών φιλοξενίας Σημείωση: Όλοι οι πάροχοι θα πρέπει να είναι προετοιμασμένοι για την αυτο-υποκινούμενη αποκάλυψη ΕΒ, όσο σπάνια και αν συμβαίνει.	• Ικανότητα παροχής πρώτων βοηθειών ψυχικής υγείας. • Ευαισθητοποίηση όλου του προσωπικού για την ΕΒ, συμπεριλαμβανομένων των προσεγγίσεων με γνώμονα την επιζώσα και τα δικαιώματα. • Χώρος για διεξαγωγή συνεντεταγμένων με εμπιστευτικό χαρακτήρα. • Απόρρητα και επικαιροποιημένα συστήματα παραπομπής, διαχείρισης πληροφοριών και διαχείρισης υποθέσεων. • Ποικιλομορφία, στο μέτρο του δυνατού, φύλου, εθνικότητας, ηλικίας, γλώσσας και σεξουαλικού προσανατολισμού/ταυτότητας, μεταξυ του προσωπικού.	
Υποβοηθούμενη αποκάλυψη	Η επιζώσα ενθαρρύνεται να αποκαλύψει την ΕΒ λόγω της ύπαρξης υποστηρικτικού περιβάλλοντος ή μιας γενικής εκδήλωσης δεκτικότητας εκ μέρους του παρόχου.	Πάροχοι υγειονομικής περίθαλψης (ιατρική, ψυχοκοινωνική υποστήριξη) Στελέχη των αστυνομικών αρχών Προσωπικό δομών φιλοξενίας Σημείωση: Όλοι οι πάροχοι θα πρέπει να στοχεύουν στη δημιουργία ενός ασφαλούς, διευκολυντικού περιβάλλοντος για όσα άτομα επιθυμούν να συζητήσουν τις εμπειρίες ή τις ανησυχίες τους σχετικά με την ΕΒ.	Όλες οι προσεγγίσεις που εφαρμόζονται στην περίπτωση της «αυτο-υποκινούμενης αποκάλυψης», συν: • Δημιουργία ασφαλούς, φιλόξενου χώρου. • Εμπλοκή των μεταναστών(ρι)ών και των προσφύγων/προσφυγισσών σε δραστηριότητες ρουτίνας, καθημερινές δουλειές κ.λπ. για τη δημιουργία σχέσης εμπιστοσύνης και τακτικών ευκαιριών για ελεύθερη συζήτηση. • Παροχή ποικίλων ευκαιριών αλληλεπίδρασης, συμπεριλαμβανομένων ομαδικών δραστηριοτήτων, (εκπαιδεύσεις για τη γνώση των δικαιωμάτων, ομαδικές θεραπευτικές συνεδρίες κ.λπ.). • Ανάρτηση αφισών και άλλου υλικού σχετικά με την ΕΒ και τις διαθέσιμες υπηρεσίες υποστήριξης. • Ύπαρξη ατόμου «υπευθύνου για την ΕΒ», «υπευθύνου για τις γυναίκες» κ.λπ.	

ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ ΣΕ ΠΛΑΙΣΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ: ΜΙΑ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ				
Τύπος Αποκάλυψης	Ενδεικτικά Σενάρια	Συνήθως Εμπλεκόμενοι Πάροχοι Υπηρεσιών	Προσεγγίσεις και προβληματισμοί	
Προκαλούμενη αποκάλυψη	Το επιζών άτομο αποκάλυπτε την ΕΒ ως απόκριση σε άμεση ερώτηση σχετικά με παρελθούσα ή μελλοντική βλάβη.	Φορείς που πρέπει να κατανοήσουν την παρελθούσα βλάβη προκειμένου να παράσχουν το επιδιωκόμενο αγαθό (π.χ. άσυλο ή ανταπόκριση σε εγκληματικές ενέργειες). Η αστυνομία ενημερώνεται για ένα έγκλημα ΕΒ και πρέπει να ανακρίνει την επιζώσα, τους μάρτυρες.	Ο επιζών απαντά σε ερωτήσεις σχετικά με τις βλάβες που υπέστη στη χώρα καταγωγής του, στα πλαίσια διερεύνησης του αιτήματος ασύλου. Η αστυνομία ενημερώνεται για ένα έγκλημα ΕΒ και πρέπει να ανακρίνει την επιζώσα, τους μάρτυρες.	- Σε γενικές γραμμές, οι πάροχοι υπηρεσιών ΔΕΝ πρέπει να ρωτούν άμεσα για την ΕΒ. - Εκπαιδευμένοι/εκπαιδευμένες εμπειρογνώμονες που έχουν την εντολή να μάθουν για τη βλάβη θα πρέπει να χρησιμοποιούν τεχνικές ενημερωμένες ως προς το τραύμα, για να κάνουν περαιτέρω ερωτήσεις, εάν η επιζώσα αναφέρει ΕΒ. - Πρέπει να εξηγείται στο επιζών άτομο γιατί υπάρχει ανάγκη για αυτές τις πληροφορίες καθώς και ο τρόπος με τον οποίο θα χρησιμοποιηθούν και θα διατηρηθούν εμπιστευτικές.
Αποκάλυψη μέσω τρίτου προσώπου	Ένα τρίτο πρόσωπο αναφέρει την εμπειρία ΕΒ μιας επιζώσας, με ή χωρίς τη γνώση ή τη συναίνεση της επιζώσας.	Ο γονέας ενημερώνει τον πάροχο υπηρεσιών σχετικά με τη σεξουαλική κακοποίηση ενός παιδιού, προκειμένου να εξασφαλίσει ιατρική φροντίδα ή προστασία για το παιδί. Μέλος της κοινότητας αναφέρει στο προσωπικό προστασίας βία μεταξύ συντρόφων που συμβαίνει σε γειτονία στον καταυλισμό προσφύγων. Επιζώσα σεξουαλικής βίας που προκλήθηκε στο πλαίσιο συγκρούσεων, αναγνωρίζει άλλα άτομα που δέχθηκαν επίθεση κατά τη διάρκεια της δοκιμασίας της.	Πάροχοι υγειονομικής περίθαλψης (ιατρική, ψυχοκοινωνική υποστήριξη) Στελέχη των αστυνομικών αρχών Δικηγόροι νομικής βοήθειας Οι ηγέτες της κοινότητας ή οι εργαζόμενοι/εργαζόμενες στην προσέγγιση της κοινότητας	Όλες οι προσεγγίσεις που εφαρμόζονται στην περίπτωση της «αυτο-υποκινούμενης αποκάλυψης», συν: - Σαφείς πληροφορίες σχετικά με τις διαθέσιμες υπηρεσίες για επιζώσες ΕΒ, για να διαμοιραστούν στην επιζώσα. - Αυστηρά πρωτόκολλα ασφάλειας δεδομένων σχετικά με την ΕΒ και την ταυτότητα των επιζώντων ατόμων. - Υπενθύμιση της εμπιστευτικότητας, ιδίως μεταξύ των μελών της κοινότητας. - Πρόσβαση σε εμπειρογνώμονες που έχουν εκπαιδευτεί σε συνεντεύξεις/αποκάλυψη ΕΒ από επιζώντες/επιζώσες κάτω των 18 ετών.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΠΟΙΚΙΛΟΜΟΡΦΕΣ ΟΜΑΔΕΣ: ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΕΒ

Διαφορετικές ομάδες στην κοινότητα ενδέχεται να αντιμετωπίσουν μοναδικές και πρόσθετες προκλήσεις και εμπόδια στην αποκάλυψη της σεξουαλικής και έμφυλης βίας.

Παιδιά και έφηβοι: Τα παιδιά μπορεί να μην κατανοούν πλήρως τη βία που τους έχει συμβεί. Μπορεί να κατηγορούν τους εαυτούς τους ή να φοβούνται ότι ο δράστης θα «μπλέξει», ιδίως αν ο δράστης είναι συγγενής ή κάποιος κοντινός τους άνθρωπος. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ο δράστης μπορεί να έχει βάλει το παιδί να υποσχεθεί να μην το πει σε κανέναν. Τα παιδιά και οι έφηβοι που επιθυμούν να το αποκαλύψουν μπορεί να μην γνωρίζουν ποια ενήλικα άτομα είναι αξιόπιστα για να δεχθούν την αποκάλυψη.

Άτομα με ποικίλα SOGIESC: ΛΟΑΤΚΙΑ+ άτομα μπορεί να φοβούνται ότι θα «ξεσκεπαστούν» αν αποκαλύψουν εμπειρίες ΕΒ, ειδικά αν η βία είχε ως κίνητρο επίθεση ή έγκλημα μίσους κατά του SOGIESC τους. Πολλά άτομα αντιμετωπίζουν ήδη έντονες διακρίσεις και παρενοχλήσεις λόγω του SOGIESC τους και μπορεί να φοβούνται περαιτέρω βλάβη από τους παρόχους υπηρεσιών ή τις κοινότητές τους, εάν αποκαλύψουν και γίνει γνωστό το φύλο ή η σεξουαλικότητά τους.

Άνδρες και αγόρια: Οι άνδρες επιζώντες σεξουαλικής βίας μπορεί να αντιμετωπίσουν διαφορετικές αντιδράσεις από την κοινότητα, όπως το να δεχθούν κατηγορίες ομοφυλοφιλίας. Μπορεί να αισθάνονται ντροπή, συγκεκριμένα για την ιδέα ή την αντίληψη ότι είναι ευνουχισμένοι, ειδικά αν νομίζουν ότι είναι οι μόνοι άνδρες επιζώντες.

Γυναίκες και κορίτσια θύματα εμπορίας ανθρώπων: Οι γυναίκες, τα κορίτσια και τα άτομα με ποικιλομορφία ως προς το φύλο που έχουν πέσει θύματα εμπορίας ανθρώπων, μπορεί να αντιστέκονται στην αποκάλυψη της κακοποίησής τους λόγω του φόβου αντιποίνων από τους σωματεμπόρους τους. Μπορεί να μην εμπιστεύονται ότι οι πάροχοι υπηρεσιών ή οι αρχές μπορούν να τις βοηθήσουν – μπορεί να φοβούνται ότι θα κατηγορηθούν και θα συλληφθούν για πορνεία ή ναρκωτικά – ή μπορεί να πιστεύουν (λανθασμένα) ότι ήταν συνένοχοι στην εκμετάλλευσή τους.

Επιζώσες με αναπηρία: Οι επιζώσες με αναπηρία μερικές φορές δεν γίνονται πιστευτές όταν αναφέρουν εμπειρίες ΕΒ, γεγονός που τις αποτρέπει από το να αποκαλύψουν και να έχουν πρόσβαση στις απαραίτητες υπηρεσίες. Ορισμένες μπορεί να εξαρτώνται για φροντίδα από τον δράστη, γεγονός που δημιουργεί μια δυναμική εξουσίας που τις κάνει να διστάζουν να αποκαλύψουν. Μπορεί, επίσης, να μην έχουν βασική πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με το πώς και πού μπορούν να αποκαλύψουν.¹

Γλωσσικές μειονότητες: Οι διερμηνείς – αν και είναι αναγκαίοι/αναγκαίες και απαραίτητοι/απαραίτητες όταν το προσωπικό δεν μιλάει τις γλώσσες των χρηστών/χρηστριών των υπηρεσιών – μπορεί να λειτουργήσουν ως εμπόδιο για τις επιζώσες που επιθυμούν να αποκαλύψουν ΕΒ. Σε πολλές περιπτώσεις, οι διερμηνείς

1 Women Enabled International, Rights of Women and Girls with Disabilities in Conflict and Humanitarian Emergencies (2021).

προέρχονται από την ίδια κοινότητα με την επιζώσα –μπορεί να γνωρίζονται μεταξύ τους ή με τις οικογένειές τους, και ο διερμηνέας μπορεί να γνωρίζει ακόμη και τον δράστη που επιθυμεί να καταγγείλει η επιζώσα. Οι επιζώσες μπορεί να είναι απρόθυμες να εμφανιστούν και να αποκαλύψουν την εμπειρία ΕΒ μπροστά σε κάποιον από την κοινότητά τους, ιδίως αν φοβούνται ότι η πληροφορία θα διαδοθεί στην κοινότητα ή ότι θα υπάρξουν αντιδράσεις από τον δράστη.

5. Επιπτώσεις της αντίδρασης των παρόχων στην αποκάλυψη

Η αποκάλυψη της ΕΒ συνδέεται με τη βελτίωση της ψυχολογικής και σωματικής υγείας, της ασφάλειας και της ευημερίας τους.¹ Όταν η αποκάλυψη γίνεται δεκτή και αντιμετωπίζεται κατάλληλα, τα επιζώντα άτομα λαμβάνουν συναισθηματική και ψυχολογική υποστήριξη για να αντιμετωπίσουν τις οδυνηρές σκέψεις, τα συναισθήματα και άλλα αρνητικά ψυχολογικά συμπτώματα που σχετίζονται με τις εμπειρίες τους.² Μπορούν να υποστηριχθούν ώστε να ανακτήσουν την αίσθηση της αυτονομίας τους. Λαμβάνουν, επίσης, χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο πρόσβασης σε υπηρεσίες φροντίδας, υποστήριξης και προστασίας για την αντιμετώπιση των συνεπειών της ΕΒ.³ Η πρόσβαση στην υποστήριξη μετά την αποκάλυψη μπορεί να συμβάλει στην πρόληψη περαιτέρω βίας για τις επιζώσες που συνεχίζουν να εκτίθενται σε ΕΒ.

Ωστόσο, οι αρνητικές ή μη υποστηρικτικές αντιδράσεις στην αποκάλυψη ΕΒ μπορεί να είναι επιβλαβείς για την ευημερία, την ασφάλεια, την αποκατάσταση και την ανάρρωση μιας επιζώσας. Οι επικριτικές, δύσπιστες και απαξιωτικές αποκρίσεις στην αποκάλυψη ΕΒ μπορεί να υπονομεύσουν την εμπιστοσύνη και την απόφαση του επιζώντος ατόμου να αναζητήσει βοήθεια. Μπορεί, επίσης, να συμβάλουν σε επανατραυματισμό ή δευτερογενή κακοποίηση. Τέτοιες αντιδράσεις μπορούν να συμβάλουν στην αυτοενοχοποίηση και τη ντροπή, να επιτείνουν τις βλαβερές συνέπειες της βίας, να εμποδίσουν την επιζώσα από το να αναζητήσει βοήθεια από άλλους και να την εγκλωβίσουν σε καταστάσεις όπου κινδυνεύει από την ΕΒ.⁴

Επομένως, είναι σημαντικό όλα τα άτομα που έρχονται σε επαφή με επιζώσες ΕΒ σε συνθήκες εκτοπισμού και άλλες συνθήκες ανθρωπιστικής κρίσης, να είναι προετοιμασμένα για να υποδέχονται και να ανταποκρίνονται στην αποκάλυψη ΕΒ, με τρόπο που να είναι συμπονετικός, υποστηρικτικός και επικεντρωμένος στα επιζώντα άτομα. Οι πάροχοι υπηρεσιών θα πρέπει να μεγιστοποιούν ακόμη και τις πιο σύντομες ευκαιρίες για να παρέχουν επιβεβαίωση, αξιοπρέπεια και πληροφορίες στις επιζώσες, για να διευκολύνουν την ασφάλεια και την υποστήριξη.

- 1 A. Jacques-Tiura, M. A. Rifky Tkatch, A. Abbey and R. Wegner, "Disclosure of Sexual Assault: Characteristics and Implications for Posttraumatic Stress Symptoms Among African American and Caucasian Survivors," *Journal of Trauma Dissociation*, τομ. 11, No. 2 (2010), διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2862213/.
- 2 Jacques-Tiura, Disclosure of Sexual Assault.
- 3 C. Boudreau, H. Kress, R. Rochat and K. Yount, "Correlates of disclosure of sexual violence among Kenyan youth," *Child Abuse and Neglect*, τομ. 79 (2018), διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6091645/.
- 4 Boudreau, Correlates of disclosure of sexual violence among Kenyan youth.

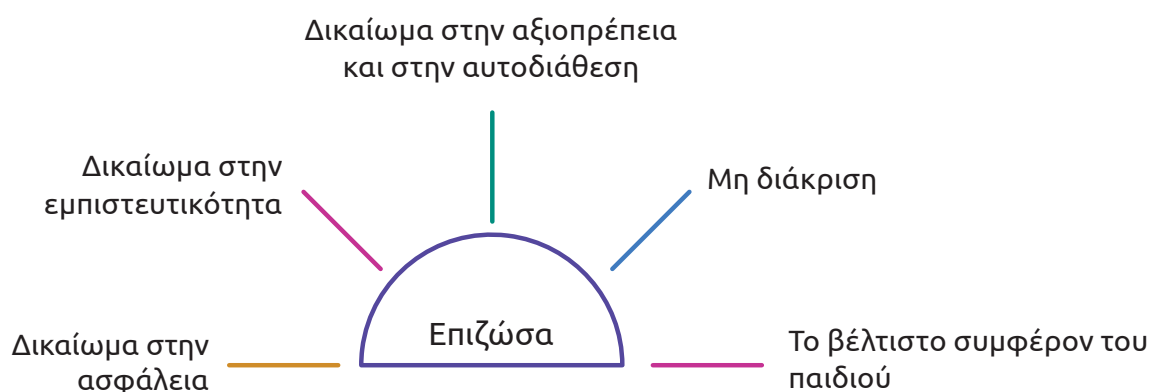
Προσέγγιση ενημερωμένη ως προς το τραύμα και με γνώμονα τα επιζώντα άτομα

Μια προσέγγιση της αποκάλυψης της ΕΒ που είναι ενημερωμένη ως προς το τραύμα και έχει ως γνώμονα τα επιζώντα άτομα διασφαλίζει όλα τα ακόλουθα: ¹

- Αναγνωρίζει ότι κάθε επιζών/επιζώσα έμφυλης βίας:
 1. Πρέπει να γίνεται πιστευτή και να αντιμετωπίζεται με σεβασμό, ευγένεια, ενσυναίσθηση και συμπόνια,
 2. Πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μοναδικό άτομο με ίσα δικαιώματα σε φροντίδα και υποστήριξη,
 3. Έχει διαφορετικές δυνατότητες, ικανότητες, πόρους και ανάγκες, και
 4. Έχει το δικαίωμα, ανάλογα με την ηλικία και τις περιστάσεις της, να αποφασίσει ποιος πρέπει να γνωρίζει τι της έχει συμβεί και τι θα συμβεί στη συνέχεια.
- Επιδιώκει να ενισχύσει την εμπρόθετη δράση και την ενδυνάμωση κάθε ατόμου, ενισχύοντας τις δυνατότητες και τις ικανότητες, τις επιλογές και τον έλεγχό του.
- Αναγνωρίζει την ανθεκτικότητα κάθε επιζώσας και καλλιεργεί την ελπίδα.
- Αναγνωρίζει τον αντίκτυπο των τραυματικών εμπειριών, επιδιώκει να προωθήσει την ψυχολογική ασφάλεια και την προστασία από περαιτέρω βλάβη και υποστηρίζει την ικανότητα διαχείρισης και αποκατάστασης.

Αυτό επιτυγχάνεται μέσω των ακόλουθων πέντε κατευθυντήριων αρχών που συμβάλλουν στη δημιουργία ενός διευκολυντικού περιβάλλοντος για την αποκάλυψη της ΕΒ και στην προώθηση ασφαλών και ηθικών αποκρίσεων μετά την αποκάλυψη.²

1. **Δικαίωμα στην ασφάλεια:** Αναφέρεται τόσο στη φυσική ασφάλεια όσο και στην αίσθηση ψυχολογικής και συναισθηματικής ασφάλειας. Είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες ασφάλειας και προστασίας κάθε επιζώσας, των μελών της οικογένειάς της και όσων παρέχουν

1 Προσαρμοσμένο από το GBViE Programme Resource Pack, Kit 3: Responding to Survivors της UNICEF.

2 Προσαρμοσμένο από το GBViE Programme Resource Pack, Kit 3: Responding to Survivors της UNICEF.

φροντίδα και υποστήριξη. Στην περίπτωση της εμπορίας ανθρώπων, της IPV και της σεξουαλικής βίας που σχετίζεται με συγκρούσεις και με πολιτικά κίνητρα, οι κίνδυνοι ασφάλειας και προστασίας μπορεί να είναι ακόμη μεγαλύτεροι από τους συνήθεις. Κάθε άτομο έχει το δικαίωμα να προστατεύεται από περαιτέρω βία.

- 2. Δικαίωμα στην εμπιστευτικότητα:** Η εμπιστευτικότητα προάγει την ασφάλεια, την εμπιστοσύνη και την ενδυνάμωση. Αντανακλά την πεποίθηση ότι οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα να επιλέξουν σε ποιον θα ειπωθεί ή όχι η ιστορία τους. Η διατήρηση της εμπιστευτικότητας σημαίνει ότι καμία πληροφορία δεν αποκαλύπτεται, οποιαδήποτε στιγμή, σε κανένα άτομο, χωρίς την εν επιγνώσει συναίνεση του ενδιαφερόμενου προσώπου. Υπάρχουν εξαιρέσεις από την εμπιστευτικότητα, όπως στην περίπτωση που προκύπτουν υποχρεώσεις αναφοράς, και είναι πολύ σημαντικό το προσωπικό να τις γνωρίζει και να ξέρει πώς να τις γνωστοποιεί στους ανθρώπους που εξυπηρετεί.
- 3. Δικαίωμα στην αξιοπρέπεια και στην αυτοδιάθεση:** Η ΕΒ αποτελεί επίθεση στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα ενός ατόμου και όλοι/όλες όσοι έρχονται σε επαφή με επιζώσες έχουν ρόλο στην αποκατάσταση και προώθηση της αξιοπρέπειας, της αυτοδιάθεσης και της ενδυνάμωσης του ατόμου. Η έλλειψη σεβασμού της αξιοπρέπειας, των επιθυμιών και των δικαιωμάτων των επιζώντων ατόμων μπορεί να αυξήσει τα αισθήματα αδυναμίας, ντροπής και αυτομομφής τους, να μειώσει την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων και να προκαλέσει εκ νέου θυματοποίηση και περαιτέρω βλάβη.
- 4. Μη διάκριση:** Όλοι οι άνθρωποι έχουν δικαίωμα στην καλύτερη δυνατή βοήθεια χωρίς διακρίσεις λόγω βιολογικού ή κοινωνικού φύλου, ηλικίας, αναπηρίας, φυλής, εθνικότητας, SOGIESC, γλώσσας, θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων, κατάστασης ή κοινωνικής τάξης.
- 5. Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού:** Κάθε παιδί είναι μοναδικό και θα επηρεαστεί διαφορετικά από την έκθεση σε ΕΒ. Οι αποφάσεις και οι ενέργειες που επηρεάζουν ένα παιδί θα πρέπει να αντανακλούν το καλύτερο για την ασφάλεια, την ευημερία και την ανάπτυξη του συγκεκριμένου παιδιού. Οι στρατηγικές για τη διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού περιλαμβάνουν τα εξής:
 - Ακολουθείτε μια προσέγγιση που λαμβάνει υπόψη τις ατομικές συνθήκες κάθε παιδιού –συμπεριλαμβανομένης της οικογενειακής του κατάστασης και των ιδιαίτερων ευαλωτοτήτων και δυνατών σημείων– και δίνει προτεραιότητα στις ανάγκες του για ασφάλεια, προστασία και σωματική και ψυχική υγεία έναντι άλλων αναγκών.
 - Ακούστε τη φωνή και την οπτική του παιδιού, και λάβετε υπόψη τις επιθυμίες του.
 - Προστατεύστε το παιδί από περαιτέρω συναισθηματική, ψυχολογική ή/και σωματική βλάβη.
 - Ενδυναμώστε τα παιδιά και τις οικογένειές τους.
 - Εξετάστε και εξισορροπήστε τα οφέλη και τις δυνητικά επιβλαβείς συνέπειες κάθε απόφασης ή ενέργειας που επηρεάζει ένα παιδί.
 - Προωθήστε την αποκατάσταση και την αποθεραπεία.

Σύνδεσμοι με πρόσθετες πληροφορίες και πηγές: Εφαρμογή μιας προσέγγισης με γνώμονα τα επιζώντα άτομα

- **Survivor-Centred Response to GBV Survivors Training, Part 3: Strengthening Community-Based Care** (UNICEF Communities Care Program). Διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.unicef.org/media/103856/file/Communities-Care-Part-3-Survivor-Centred-Response-Training-Guide.pdf.
- **Mental Health and Gender-Based Violence: Helping Survivors of Sexual Violence in Conflict – a training manual** (Health and Human Rights Info). Η επιμόρφωση αυτή έχει αναπτυχθεί για τους φορείς που παρέχουν βοήθεια και υποστήριξη σε γυναίκες που επιβιώνουν από ΕΒ και σεξουαλικά τραύματα κατά τη διάρκεια καταστροφών, συγκρούσεων και καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, όπου η πρόσβαση σε επαγγελματίες υγείας με ψυχολογική ή ψυχιατρική εξειδίκευση είναι περιορισμένη. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.hhri.org/gbv-training-manual/.
- **Psychological First Aid Training Manual for Child Practitioners** (Save the Children, 2017). Η επιμόρφωση αυτή απευθύνεται σε προσωπικό και εθελοντές/εθελόντριες που ασχολούνται με την προστασία των παιδιών και υπηρεσίες για παιδιά, όπως εκπαιδευτικούς και υγειονομικούς υπαλλήλους, που υποστηρίζουν τα παιδιά μετά ή κατά τη διάρκεια μιας κρίσης ή ενός τραυματικού γεγονότος, καθώς και σε προσωπικό από άλλους τομείς που αλληλεπιδρά με παιδιά, όπως οι τομείς WASH, στέγασης ή διατροφής. Οι δεξιότητες επικοινωνίας και ανακούφισης που διδάσκονται και εξασκούνται στην εκπαίδευση, χρησιμοποιούνται για να βοηθήσουν στη μείωση της αρχικής δυσφορίας που μπορεί να βιώνουν τα παιδιά, καθώς και για να τα συνδέσουν με πρακτική υποστήριξη και να ενθαρρύνουν θετικές στρατηγικές αντιμετώπισης. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://resourcecentre.savethechildren.net/document-collections/save-children-psychological-first-aid-training>.
- **Supporting and Responding to Forcibly Displaced Children: Training Module for Child Helpline Counsellors** (Child Helpline International και UNHCR, 2017). Αυτό το εγχειρίδιο κατάρτισης επιδιώκει να ενισχύσει την ικανότητα των εργαζομένων σε γραμμές βοήθειας να εργάζονται με εκτοπισμένα παιδιά. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://childhelplineinternational.org/supporting-and-responding-to-forcibly-displaced-children/>.
- **Supporting Survivors of Violence: The Role of Linguistic and Cultural Mediators, with a Focus on Gender-Based Violence and Sexual Violence against Men and Boys: A Training Curriculum** (WRC, 2021). Αυτή η πηγή υποστηρίζει την κατάρτιση που έχει σκοπό να εφοδιάσει τους γλωσσικούς και πολιτισμικούς διαμεσολαβητές με τις θεμελιώδεις γνώσεις που χρειάζονται για να ανταποκριθούν αποτελεσματικά και να υποστηρίξουν επιζώσες έμφυλης και σεξουαλικής βίας, συμπεριλαμβανομένων των ανδρών επιζώντων. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.womensrefugeecommission.org/research-resources/supporting-survivors-of-violence-the-role-of-linguistic-and-cultural-mediators-training-curriculum/.
- **Supporting Young Male Refugees and Migrants who are Survivors or at Risk of Sexual Violence** (WRC και UNICEF). Διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.womensrefugeecommission.org/wp-content/uploads/2021/07/Supporting-Young-Male-Refugees-Migrants-Survivors-At-Risk-Sexual-Violence.pdf.
- **Need to Know Guidance: Working with Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Intersex and Queer** (LGBTIQ+) Persons in Forced Displacement (UNHCR, 2021). Η παρούσα οδηγία περιέχει πληροφορίες σχετικά με την ΕΒ. Διαθέσιμη στη διεύθυνση: www.refworld.org/docid/4e6073972.html.

ΕΡΓΑΛΕΙΟ 2:

Δημιουργία ενός ασφαλούς και διευκολυντικού περιβάλλοντος για την αποκάλυψη ΕΒ

Αυτό το εργαλείο παρέχει πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι οργανώσεις που εξυπηρετούν πρόσφυγες/προσφύγιες, αιτούντες/αιτούσες άσυλο, μετανάστ(ρι)ες και άλλα άτομα που έχουν επηρεαστεί από ανθρωπιστικές κρίσεις μπορούν να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον που επιτρέπει στις επιζώσες –οι οποίες είναι έτοιμες και το επιθυμούν– να αποκαλύψουν περιστατικά ΕΒ και να έχουν ανταπόκριση η οποία είναι συμπονετική, επικεντρωμένη στα επιζώντα άτομα και που προωθεί την ασφάλεια και την ευημερία τους. Το εργαλείο παρέχει καθοδήγηση στα διευθυντικά στελέχη φορέων ή υπηρεσιών για την αξιολόγηση και την ενίσχυση των διαδικασιών, των εγκαταστάσεων, των υπηρεσιών και του προσωπικού τους, ώστε να δημιουργηθεί ένα περισσότερο ασφαλές και φιλόξενο για την αποκάλυψη περιβάλλον. Το εργαλείο καθορίζει τρία προτεινόμενα βήματα που μπορούν να κάνουν οι οργανισμοί για να το επιτύχουν αυτό:

- **Βήμα 1:** Ανάπτυξη διαδικασιών με γνώμονα τα επιζώντα άτομα για την καθοδήγηση του προσωπικού σχετικά με την ασφαλή ανταπόκριση σε αποκάλυψη ΕΒ,
- **Βήμα 2:** Διαμόρφωση των εγκαταστάσεων και των υπηρεσιών ώστε να είναι φιλόξενες και ασφαλείς, και
- **Βήμα 3:** Δημιουργία ποικιλόμορφης ομάδας με κατάλληλες γνώσεις, στάσεις, συμπεριφορές και δεξιότητες.

Βήμα 1: Ανάπτυξη διαδικασιών με γνώμονα τα επιζώντα άτομα για την καθοδήγηση του προσωπικού σχετικά με την ασφαλή ανταπόκριση σε αποκάλυψη ΕΒ

Η ύπαρξη κατάλληλων διαδικασιών για την προστασία της εμπιστευτικότητας, την προώθηση της ασφάλειας των επιζώντων ατόμων και τη διασφάλιση ότι όλα αντιμετωπίζονται με σεβασμό και αξιοπρέπεια, είναι απαραίτητη. Οι φορείς μπορούν να ενσωματώσουν στις πολιτικές και τις διαδικασίες τους μια προσέγγιση που έχει ως γνώμονα τα επιζώντα άτομα, αναπτύσσοντας και κοινοποιώντας σαφείς διαδικασίες τις οποίες πρέπει να τηρεί το προσωπικό και οι οποίες σχετίζονται με και περιλαμβάνουν όλα τα ακόλουθα:

- **Τήρηση του απορρήτου κατά την εργασία με επιζώσες που αποκαλύπτουν ΕΒ. Αυτό περιλαμβάνει:**
 1. Ενημέρωση των επιζωσών και άλλων ληπτ(ρι)ών υπηρεσιών για τυχόν περιορισμούς ως προς την εμπιστευτικότητα και για τις υποχρεώσεις αναφοράς, και
 2. Ασφαλή διαχείριση και αποθήκευση όλων των εγγράφων και άλλων πληροφοριών που σχετίζονται με αποκάλυψη ΕΒ.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ: ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

Η υποχρέωση αναφοράς αναφέρεται σε νομικές ή άλλες απαιτήσεις για την αναφορά περιστατικών έμφυλης βίας στις αρχές. Οι νόμοι περί υποχρέωσης αναφοράς ισχύουν συχνότερα για πιθανολογούμενη κακοποίηση παιδιών. Ωστόσο, οι πάροχοι υπηρεσιών ενδέχεται να έχουν εντολή να αναφέρουν και άλλες μορφές βίας –όπως σεξουαλική επίθεση, εκμετάλλευση ή κακοποίηση– στην κυβέρνηση, τις υπηρεσίες του ΟΗΕ, τους εργοδότες ή άλλους σε θέσεις εξουσίας. Όλα τα άτομα που εμπλέκονται με επιζώσες έμφυλης βίας πρέπει να κατανοούν τους νόμους και τις υποχρεώσεις σχετικά με την υποχρέωση αναφοράς σε περιπτώσεις ΕΒ, καθώς και τις ειδικές απαιτήσεις για τα παιδιά. Αυτό περιλαμβάνει και τις υποχρεώσεις αναφοράς όλων των φορέων στους οποίους ενδέχεται να παραπέμψει η υπηρεσία σας, συμπεριλαμβανομένων άλλων παρόχων υπηρεσιών, όπως οι επαγγελματίες υγείας.

Παρόλο που η υποχρέωση αναφοράς συχνά αποσκοπεί στην προστασία των επιζώντων (ιδίως των παιδιών), η τήρηση των διαδικασιών αυτών σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να έρχεται σε σύγκρουση με τις ηθικές αρχές που σχετίζονται με την εργασία με επιζώσες ΕΒ¹, όπως αυτών της ασφάλειας, της εμπιστευτικότητας και του σεβασμού στην αυτοδιάθεση. Μπορεί, επίσης, να οδηγήσει σε ενέργειες που δεν είναι προς το συμφέρον του επιζώντος ατόμου². Για παράδειγμα, η υποχρέωση αναφοράς περιστατικών σεξουαλικής βίας ή βίας μεταξύ ερωτικών συντρόφων στην αστυνομία μπορεί να θέσει την επιζώσα σε μεγάλο κίνδυνο πρόκλησης βλάβης από τον δράστη, από μέλη της οικογένειας ή από μέλη της κοινότητας, ή και από τις αρχές ελέγχου μετανάστευσης, στην περίπτωση μεταναστών ή αιτούντων άσυλο.

Κάθε φορέας πρέπει να αποφασίσει πώς θα χειριστεί τις υποχρεώσεις αναφοράς, ειδικά όταν κάτι τέτοιο δεν είναι προς το όφελος της επιζώσας. Το προσωπικό πρέπει να γνωρίζει για τις υποχρεώσεις αναφοράς και για το πώς να ενημερώνει εν γένει λήπτ(ρι)ες υπηρεσιών ως προς αυτές. Επίσης, χρειάζεται να γνωρίζει πώς να ενημερώνει επιζώσες μετά την ολοκλήρωση της αποκάλυψης, στην περίπτωση που πρέπει να εφαρμοστούν υποχρεωτικές διαδικασίες αναφοράς. Σε τέτοιες περιπτώσεις, το προσωπικό δεν μπορεί να υποσχεθεί εμπιστευτικότητα, καθώς δεν είναι αποδεκτό να δίνονται στις επιζώσες υποσχέσεις που ενδέχεται να μην είναι εφικτό να τηρηθούν. Αντίθετα, οι οργανισμοί πρέπει να ξεκαθαρίζουν από την αρχή τι σημαίνει εμπιστευτικότητα και ποια είναι τα όρια της σε κάθε πλαίσιο³.

- 1 Για περισσότερες πληροφορίες, δείτε United States Agency for International Development (USAID), Guiding Principles for Working with Gender-Based Violence Survivors (2019), διαθέσιμο στη διεύθυνση: https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PA00TMNM.pdf.
- 2 Για περισσότερες πληροφορίες και οδηγίες σχετικά με την υποχρέωση αναφοράς, βλ.το σύνδεσμο Caring for Child Survivors of Sexual Abuse and Guidelines for GBV Case Management, στο πλαίσιο Πρόσθετες πηγές.
- 3 Gender-Based Violence Area of Responsibility, (GBV AoR), The Inter-Agency Minimum Standards for Gender-Based Violence in Emergencies Programming, (2019), σελ.49. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://www.unfpa.org/minimum-standards>.

- **Λήψη εν επιγνώσει συναίνεσης για την καταγραφή και το διαμοιρασμό σε άλλα πρόσωπα πληροφοριών σχετικά με την αποκάλυψη.** Για παράδειγμα, πρέπει να υπάρχει μια διαδικασία που να καθοδηγεί όλο το προσωπικό στη λήψη συναίνεσης από μια επιζώσα πριν από την καταγραφή ή την κοινοποίηση οποιασδήποτε πληροφορίας, ακόμη και εντός του ίδιου του φορέα. Οι επιζώσες πρέπει να αποφασίσουν για και να συναινούν στην κοινοποίηση των πληροφοριών τους. Πρέπει, επίσης, να είναι σε θέση να τροποποιήσουν ή να ανακαλέσουν τη συναίνεσή τους ανά πάσα στιγμή – και αυτό το δικαίωμα και η διαδικασία θα πρέπει να τους γίνονται σαφή.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΠΟΙΚΙΛΟΜΟΡΦΕΣ ΟΜΑΔΕΣ: ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΜΕ ΓΝΩΜΟΝΑ ΤΑ ΕΠΙΖΩΝΤΑ ΑΤΟΜΑ

Οι διαδικασίες με γνώμονα τις επιζώσες για την ανταπόκριση σε αποκάλυψη ΕΒ που αφορούν τις παρακάτω ομάδες ατόμων θα πρέπει να περιλαμβάνουν ειδικές προβλέψεις, όπως αυτές που αναφέρονται –ενδεικτικά και όχι περιοριστικά– παρακάτω.

Παιδιά και έφηβοι. Συμπερίληψη πληροφοριών που βοηθούν το προσωπικό:

- Να συνδιαλλαγεί με τους γονείς μετά την αποκάλυψη ΕΒ, συμπεριλαμβανομένου του τρόπου ασφαλούς, ηθικής και κατάλληλης συνεργασίας με γονείς ή άλλα μέλη της οικογένειας που δε λειτουργούν προστατευτικά,
- Να εφαρμόσει την αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού σε διάφορα στάδια της εφηβείας, και
- Να διαχειριστεί τις υποχρεώσεις αναφοράς, ακόμη και όταν δεν είναι προς το συμφέρον του παιδιού ή του εφήβου ατόμου.

Άτομα με ποικίλα SOGIESC. Συμπερίληψη πληροφοριών που βοηθούν το προσωπικό:

- Να κατανοήσει τους συγκεκριμένους κινδύνους ΕΒ και τα εμπόδια στην αποκάλυψη που αντιμετωπίζουν τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα,
- Να τηρήσει αυστηρή εμπιστευτικότητα σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή/και την ταυτότητα φύλου των εξυπηρετούμενων,
- Να κατανοήσει και να χρησιμοποιήσει τις επιθυμητές αντωναυμίες των επιζώντων ατόμων και,
- Να διαπραγματευτεί τυχόν βλαπτικές πεποιθήσεις ή προκαταλήψεις που μπορεί να έχει ως προς το SOGIESC και οι οποίες θα το εμπόδιζαν να ασχοληθεί με το επιζών άτομο με σεβασμό, υποστήριξη και με γνώμονα τις ανάγκες του/της.

Επιζώσες με αναπηρία. Συμπερίληψη πληροφοριών που βοηθούν το προσωπικό:

- Να κατανοήσει δυναμικές ισχύος που μπορεί να εντείνουν την ΕΒ και οι οποίες σχετίζονται με την παροχή φροντίδας και την εξάρτηση των εξυπηρετούμενων,
- Να αξιολογήσει το αν όλες οι υπηρεσίες είναι προσβάσιμες, προσιτές και αποδεκτές για επιζώσες με αναπηρία, και
- Να υποστηρίξει την πλήρη εμπρόθετη δράση και αυτοδιάθεση του επιζώντος ατόμου, ανεξαρτήτως από το επίπεδο ικανότητάς του.

Εθνοτικές και θρησκευτικές μειονότητες, συμπεριλαμβανομένων αυτόχθονων γυναικών και κοριτσιών. Συμπερίληψη πληροφοριών που βοηθούν το προσωπικό:

- Να κατανοήσει τα συγκεκριμένα εμπόδια που μπορεί να αντιμετωπίσουν οι εθνοτικές και θρησκευτικές μειονότητες στην ασφαλή πρόσβαση σε υπηρεσίες και στο να αισθανθούν ασφαλείς για να αποκαλύψουν περιστατικά ΕΒ, και
- Να λάβει μέτρα για να διασφαλίσει ότι οι υπηρεσίες είναι ανοιχτές σε όλους τους ανθρώπους, ανεξαρτήτως φυλής, εθνικότητας ή θρησκείας.

Άνδρες που αποκαλύπτουν σεξουαλική βία. Συμπερίληψη πληροφοριών που βοηθούν το προσωπικό:

- Να κατανοήσει τους συγκεκριμένους κινδύνους και το στίγμα που μπορεί να αντιμετωπίσουν οι άντρες επιζώντες, συμπεριλαμβανομένων των παρακάτω: i) αντιμετώπισή τους ως δράστες, ii) περιπτώσεις ποινικοποίησης πράξεων σεξουαλικής βίας ως «σχέσεις μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου» και iii) συγκεκριμένο στίγμα που σχετίζεται με εσωτερικευμένες έμφυλες νόρμες γύρω από την αρρενωπότητα,
- Να εξετάσει και διαχειριστεί τυχόν εσφαλμένες πεποιθήσεις που ενδέχεται να έχει σχετικά με τους άνδρες επιζώντες σεξουαλικής βίας, και
- Να αξιολογήσει τη διαθεσιμότητα υπηρεσιών για άνδρες επιζώντες κατά τη δημιουργία διαδρομών παραπομπής.

- **Πρώθηση συμπεριφορών και πρακτικών που είναι συμπεριληπτικές και χωρίς διακρίσεις.** Αυτό περιλαμβάνει τη διασφάλιση ότι το προσωπικό έχει εκπαιδευτεί σχετικά με τη συμπερίληψη και την ισότητα στην παροχή υπηρεσιών. Θα πρέπει, επίσης, να υπάρχει διαδικασία αναφοράς και αντιμετώπισης ανάρμοστων ή μεροληπτικών συμπεριφορών από εργαζόμενες/ους προς άλλα μέλη του προσωπικού ή χρήστ(ρι)ες υπηρεσιών. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με αυτό, ανατρέξτε στο Βήμα 2 παρακάτω.
- **Καθορισμός διαδικασιών και αρμοδιοτήτων για την εποπτεία, την ανασκόπηση υποθέσεων, και τη λήψη αποφάσεων σε πολύπλοκες υποθέσεις.** Ορισμένες περιπτώσεις αποκάλυψης ΕΒ μπορεί να εγείρουν περίπλοκα ζητήματα σχετικά με την ηθική και την ασφάλεια. Παραδείγματα αποτελούν: η ύπαρξη υποχρέωσης αναφοράς περιστατικού ΕΒ σε βάρος ενός παιδιού η οποία δεν είναι προς το συμφέρον του παιδιού, η ανάγκη για ειδικά μέτρα για την άμεση προστασία μιας επιζώσας (όπως ένα θύμα εμπορίας ανθρώπων), ή το ενδεχόμενο ο δράστης να είναι άτομο σε θέση εξουσίας, π.χ. μέλος προσωπικού ή εργαζόμενος σε ανθρωπιστική οργάνωση. Οι φορείς πρέπει να καθορίζουν σαφείς ρόλους και αρμοδιότητες για την εποπτεία του προσωπικού και τη λήψη αποφάσεων σχετικά με το τι πρέπει να γίνει στη συνέχεια.
- **Καθιέρωση διαδικασιών για τη διασφάλιση (safeguarding) και την παιδική προστασία.** Η διασφάλιση (safeguarding) αναφέρεται στην ευθύνη των οργανισμών να διασφαλίζουν ότι το προσωπικό και τα προγράμματά τους δεν βλάπτουν τα παιδιά ή ευάλωτους ενήλικες και δεν τα εκθέτουν σε κακοποίηση ή εκμετάλλευση. Βεβαιωθείτε ότι οι υπηρεσίες διαθέτουν ενεργητικές πολιτικές και διαδικασίες για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της βίας και της κακοποίησης των εξυπηρετούμενων, συμπεριλαμβανομένων αυτών που αφορούν στη Προστασία από την Σεξουαλική Εκμετάλλευση και Κακοποίηση (ΣΕΚ/PSEA), τόσο των ληπ(ρι)ών υπηρεσιών όσο

και του προσωπικού.¹ Εξασφαλίστε ότι όλο το προσωπικό γνωρίζει και έχει υπογράψει κώδικα δεοντολογίας.

- **Λήψη ανατροφοδότησης και παραπόνων από χρήστ(ρι)ες υπηρεσιών, την κοινότητα και άλλους φορείς.** Οι μηχανισμοί ανατροφοδότησης είναι απαραίτητοι για τη διασφάλιση της ασφάλειας και της ευημερίας των εξυπηρετούμενων, και ιδιαίτερα για την πρόληψη και την ανταπόκριση στη ΣΕΚ. Οι μηχανισμοί υποβολής καταγγελιών θα πρέπει να είναι προσβάσιμοι και εύκολα κατανοητοί από όλες τις πληθυσμιακές ομάδες.
- **Πραγματοποίηση ασφαλών, εμπιστευτικών παραπομπών σε άλλους οργανισμούς και υπηρεσίες.** Ακόμη και όταν υπάρχει περιορισμένος αριθμός υπηρεσιών, οι οργανώσεις πρέπει να έχουν έτοιμες πληροφορίες για να μοιραστούν με τις επιζώσες σχετικά με το πού μπορούν να λάβουν υποστήριξη και βοήθεια. Όταν οι άνθρωποι βρίσκονται σε διαδικασία μετακίνησης, διασφαλίστε ότι το προσωπικό μπορεί να παρέχει στις επιζώσες σχετικές πληροφορίες για τις υπηρεσίες καθ' οδόν προς και στον προορισμό τους και, κατά περίπτωση, να προβεί παράλληλα σε παραπομπές. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη δημιουργία δικτύων παραπομπών, δείτε το **ΕΡΓΑΛΕΙΟ 4**.
- **Τι πρέπει να κάνετε μετά από μια αποκάλυψη ΕΒ, συμπεριλαμβανομένων:**
 1. Τι να κάνετε εάν μια επιζώσα αντιμετωπίζει άμεσο κίνδυνο,
 2. Πώς να παρέχετε πρώτες βοήθειες ψυχικής υγείας για να υποστηρίξετε ένα επιζών άτομο που βρίσκεται σε σοκ ή σε δυσφορική κατάσταση (βλ. πρόσθετες πηγές παρακάτω και στην **Ενότητα 2, ΕΡΓΑΛΕΙΟ 7**),
 3. Πώς να παρέχετε κατάλληλες πληροφορίες σε επιζώσες σχετικά με τις συνήθειες επιπτώσεις της βίας που έχουν υποστεί και τις διαθέσιμες επιλογές για υποστήριξη και βοήθεια,
 4. Λήψη εν επιγνώσει συναίνεσης για την κοινοποίηση πληροφοριών, και
 5. Πραγματοποίηση παραπομπών.

¹ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη ΣΕΚ/SEA, δείτε το Δελτίο του Γενικού Γραμματέα σχετικά με τα ειδικά μέτρα για την προστασία από τη σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση, (ST/SGB/2003/13) και τις πηγές που παρατίθενται στο τέλος της παρούσας ενότητας

Βήμα 2: Διαμόρφωση των εγκαταστάσεων και των υπηρεσιών ώστε να είναι φιλόξενες και ασφαλείς

Ο τρόπος με τον οποίο διαμορφώνονται οι φυσικοί χώροι και γίνεται η παροχή των υπηρεσιών μπορεί να επηρεάσει το εάν μια επιζώσα ΕΒ θα επιλέξει να ζητήσει βοήθεια. Οι στρατηγικές για τη δημιουργία φιλόξενων και ασφαλών χώρων που υποστηρίζουν την αποκάλυψη ΕΒ περιλαμβάνουν τα παρακάτω:

- **Δημιουργία ελκυστικών εγκαταστάσεων**, εξασφαλίζοντας ότι είναι καθαρές, καλά φωτισμένες, άνετες και φιλόξενες. Για παράδειγμα, στην περίπτωση των δομών φιλοξενίας, μπορεί να είναι βοηθητική η προσομοίωση χαρακτηριστικών «σπιτιού», με πρόσβαση των διαμενόντων ατόμων στην κουζίνα ή στον κήπο, ή σε δωμάτια για διάβασμα ή χώρους κοινωνικοποίησης με τα υπόλοιπα άτομα. Οι μονάδες υγείας θα μπορούσαν να διαθέτουν παιχνίδια για τα παιδιά και ιδιωτικούς χώρους για συνεδρίες. Μην θεωρήσετε δεδομένο ότι οι χώροι σας είναι ασφαλείς ή φιλόξενοι – ζητήστε από άτομα που κάνουν χρήση των υπηρεσιών να παρέχουν ανατροφοδότηση ως προς τους τρόπους βελτίωσης της αίσθησης άνεσης και ασφάλειας.
- **Ανάρτηση αφισών και άλλου πληροφοριακού υλικού** που καλωσορίζουν διαφορετικές ομάδες και επικοινωνούν πληροφορίες σχετικά με τις διαθέσιμες υπηρεσίες υποστήριξης για ΕΒ. Για παράδειγμα, αναρτήστε αφίσες με εικόνες που απεικονίζουν διαφορετικούς πληθυσμούς προσφύγων/προσφυγισσών ή μεταναστ(ρι)ών ή σύμβολα με σημαίες υπερηφάνειας για άτομα με ποικίλα SOGIESC. Όταν προβάλλετε πληροφορίες σχετικά με τις διαθέσιμες υπηρεσίες υποστήριξης για την ΕΒ, φροντίστε να συμπεριλαμβάνετε πληροφορίες σε συναφείς γλώσσες και διάφορα επίπεδα αλφαριθμητισμού.
- **Δημιουργία ποικίλων ασφαλών και πρόσφορων ευκαιριών για την αλληλεπίδραση του ειδικευμένου προσωπικού με χρήστ(ρι)ες των υπηρεσιών**, όπως ενημερωτικές συνεδρίες και κοινωνικές, ψυχαγωγικές και θεραπευτικές δραστηριότητες. Επίσης, όπου ενδείκνυται, εξετάστε πιθανούς τρόπους εμπλοκής των χρηστ(ρι)ών υπηρεσιών σε δραστηριότητες ρουτίνας, προκειμένου να δημιουργηθούν σχέσεις και να δοθούν ανεπίσημες ευκαιρίες για ελεύθερη συνδιαλλαγή με μέλη του προσωπικού.
- **Παροχή φροντίδας για τα παιδιά** ώστε οι γονείς να μπορούν να έχουν ιδιωτικές συνεδρίες με μέλη του προσωπικού. Όταν προσφέρετε φροντίδα για τα παιδιά, λάβετε υπόψη προβληματισμούς που έχουν να κάνουν με το εκάστοτε συγκεκριμένο –σε ορισμένες περιπτώσεις, για παράδειγμα, μπορεί να είναι καλύτερο να τοποθετήσετε τα παιδιά σε απόσταση, ώστε να μη μπορούν να σας ακούσουν, ενώ εξακολουθούν να είναι ορατά από τους γονείς.
- **Διεξαγωγή ενημερωτικών συνεδριών για την ΕΒ**, οι οποίες συντονίζονται από μέλη του προσωπικού με σκοπό να αυξήσουν την ευαισθητοποίηση των ατόμων ως προς το ότι η ΕΒ δεν είναι ποτέ αποδεκτή και για να διαμοιραστούν πληροφορίες σχετικά με τις διαθέσιμες υπηρεσίες. Εξετάστε πώς μπορούν να δημιουργηθούν ασφαλείς ψηφιακοί χώροι, προσκαλώντας χρήστ(ρι)ες υπηρεσιών σε ασφαλείς ομαδικές συνομιλίες ή διαδικτυακές συναντήσεις για να συζητήσουν ζητήματα υγείας, ψυχικής υγείας και συναισθηματικής ευεξίας, νομικά δικαιώματα και διαθέσιμες υπηρεσίες. Αυτοί οι ασφαλείς χώροι μπορούν να προετοιμάσουν το έδαφος για μια ενδεχόμενη αποκάλυψη ΕΒ. Δείτε την **Ενότητα 3** για εργαλεία και δραστηριότητες σχετικά με το διαμοιρασμό πληροφοριών στις κοινότητες.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΠΟΙΚΙΛΟΜΟΡΦΕΣ ΟΜΑΔΕΣ: ΚΑΝΟΝΤΑΣ ΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΦΙΛΙΚΕΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΞΕΝΕΣ

Οι διαδικασίες για την απόκριση στην αποκάλυψη ΕΒ, οι οποίες έχουν γνώμονα τα επιζώντα άτομα, θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη ποικίλες ταυτότητες και χαρακτηριστικά, συμπεριλαμβανομένων αυτών που ακολουθούν.

Στρατηγικές για **να γίνουν οι υπηρεσίες φιλικές προς τα κορίτσια:**

- Βεβαιωθείτε ότι οι τοποθεσίες των υπηρεσιών αναγνωρίζονται ως ασφαλείς για την πρόσβαση κοριτσιών που βρίσκονται σε διαφορετικά στάδια της εφηβείας και κάτω από διαφορετικές περιστάσεις.
- Διασφαλίστε την ιδιωτικότητα όλων των κοριτσιών στα σημεία παροχής υπηρεσιών, μεταξύ άλλων κατά την άφιξη και την είσοδό τους, π.χ. με ειδικές ώρες μόνο για τα έφηβα κορίτσια που χρησιμοποιούν την υπηρεσία. (Βλ. *Σύνδεσμοι με πρόσθετες πληροφορίες και πηγές* στο τέλος αυτού του εργαλείου).
- Διασφαλίστε ότι οι υπηρεσίες είναι διαθέσιμες σε ώρες που ταιριάζουν στα κορίτσια.
- Κάντε τα σημεία παροχής υπηρεσιών όσο το δυνατόν πιο φιλόξενα. Για παράδειγμα, παρέχετε μαλακά παιχνίδια που δρουν παρηγορητικά για τις μικρότερες έφηβες επιζώσες· αναρτήστε αφίσες ή άλλο εκπαιδευτικό υλικό σχεδιασμένο για εφήβους· παρέχετε υπηρεσίες παιδικής μέριμνας για τις έφηβες μητέρες που αναζητούν υπηρεσίες· εξασφαλίστε ότι τα σημεία παροχής υπηρεσιών είναι προσβάσιμα σε κορίτσια με αναπηρίες· και καλωσορίστε κορίτσια με διαφορετικά SOGIESC.

Στρατηγικές για **να γίνουν οι υπηρεσίες φιλικές προς επιζώσες με αναπηρίες:**

- Συμπεριλάβετε άτομα με αναπηρία ως μέλη του προσωπικού.
- Βεβαιωθείτε ότι όλες οι υπηρεσίες είναι προσβάσιμες για άτομα με διάφορες σωματικές και γνωστικές αναπηρίες (Βλ. *Σύνδεσμοι με πρόσθετες πληροφορίες και πηγές* στο τέλος αυτού του εργαλείου).
- Εξασφαλίστε χώρους που παρέχουν εμπιστευτικότητα και όπου τα άτομα με αναπηρία μπορούν να μιλήσουν με παρόχους υπηρεσιών ανεξάρτητα από τους/τις φροντιστές/φροντίστριές τους.
- Εξασφαλίστε πως το προσωπικό γνωρίζει ότι δεν είναι όλες οι αναπηρίες ορατές και ότι η κατάσταση των ικανοτήτων των ανθρώπων δεν μπορεί να θεωρηθεί δεδομένη.

Στρατηγικές για **να γίνουν οι υπηρεσίες φιλικές σε άτομα με ποικίλα SOGIESC:**

- Όπου είναι δυνατόν, δημιουργήστε σχέσεις με ΛΟΑΤΚΙ+ οργανισμούς και ομάδες της περιοχής, και συμβουλευτείτε τους για το πώς να κάνετε τις υπηρεσίες σας φιλόξενες και ασφαλείς για άτομα με διαφορετικά SOGIESC και να αποφύγετε ακούσιες αντιδράσεις.
- Βεβαιωθείτε ότι άτομα με διαφορετικά SOGIESC θεωρούν τα σημεία παροχής υπηρεσιών ασφαλή ως προς την πρόσβαση.
- Εξασφαλίστε την ιδιωτικότητα για όλα τα άτομα με ποικίλα SOGIESC στα σημεία παροχής υπηρεσιών, μεταξύ άλλων κατά την άφιξη και την είσοδό τους σε αυτά.

- Εκπαιδεύστε το προσωπικό στο να μην κάνει υποθέσεις ή να μην επιβάλλει την αποκάλυψη της ταυτότητας φύλου ή της σεξουαλικής ταυτότητας ή των αντωνυμιών των εξυπηρετούμενων, ακόμα και στο πλαίσιο των εγγράφων και των φορμών υποδοχής. Επιδιώξτε να καταστήσετε τις υπηρεσίες για την ΕΒ, τη σεξουαλική και την αναπαραγωγική υγεία, φιλικές και προσβάσιμες στους διεμφυλικούς άνδρες, τις διεμφυλικές γυναίκες, τα ίντερσεξ άτομα, τα μη δυαδικά (non binary) άτομα και άλλα άτομα με διαφορετικό φύλο (βλ. *Σύνδεσμοι με πρόσθετες πληροφορίες και πηγές* στο τέλος του παρόντος εργαλείου).

Στρατηγικές για να γίνουν οι υπηρεσίες φιλικές προς τις εθνοτικές και θρησκευτικές μειονότητες, συμπεριλαμβανομένων των αυτόχthonων γυναικών και κοριτσιών:

- Βεβαιωθείτε ότι όλες οι πληροφορίες σχετικά με τις υπηρεσίες είναι εύκολα κατανοητές και προσβάσιμες σε άτομα από μειονοτικές ομάδες.
- Βεβαιωθείτε ότι υπάρχουν διαθέσιμες υπηρεσίες μετάφρασης και διερμηνείας, ειδικά για τις γλωσσικές μειονότητες. Σκεφτείτε εάν τα άτομα που κάνουν χρήση της υπηρεσίας αισθάνονται άνετα να μιλήσουν ανοιχτά μπροστά στο άτομο που παρέχει διερμηνεία, το οποίο μπορεί να είναι μέλος της κοινότητάς τους και ενδέχεται να αποτελεί κίνδυνο για την εχεμύθεια. Όταν είναι εφικτό, επιτρέψτε σε χρήστ(ρι)ες υπηρεσιών να επιλέξουν το άτομο που θα παρέχει διερμηνεία.
- Λάβετε επαρκή μέτρα για την εξασφάλιση της ασφάλειας και της προστασίας τους, ιδίως όταν τα άτομα έχουν εκτοπιστεί λόγω της εθνικότητας, της θρησκείας ή άλλου μειονοτικού χαρακτηριστικού τους.

Στρατηγικές για να γίνουν οι υπηρεσίες φιλικές προς τους άνδρες επιζώντες σεξουαλικής βίας:

- Κατανόηση των συγκεκριμένων σωματικών, ψυχολογικών και κοινωνικών συνεπειών που βιώνουν οι άνδρες επιζώντες σεξουαλικής βίας.
- Διασφάλιση της ιδιωτικότητας για τους άνδρες επιζώντες στα σημεία παροχής υπηρεσιών, μεταξύ άλλων κατά την άφιξη και την είσοδό τους σε αυτά.
- Εντοπισμός ασφαλών επιλογών για την παραπομπή των ανδρών επιζώντων.
- Παροχή ή προβολή εκπαιδευτικού υλικού σχετικά με τις επιπτώσεις της σεξουαλικής βίας κατά των ανδρών.

Βήμα 3: Δημιουργία ποικιλόμορφης ομάδας με γνώσεις, στάσεις, συμπεριφορές και δεξιότητες με γνώμονα τα επιζώντα άτομα

Οι προσεγγίσεις για την αποκάλυψη ΕΒ, που είναι ενημερωμένες ως προς το τραύμα και λειτουργούν με γνώμονα τις επιζώσες, απαιτούν από όλο το προσωπικό που έρχεται σε επαφή με τα επιζώντα

άτομα να έχει τις ενδεδειγμένες, επικεντρωμένες στις επιζώσες πεποιθήσεις, στάσεις και δεξιότητες. Αυτό περιλαμβάνει την ικανότητα αναγνώρισης των επιπτώσεων του τραύματος στη φυσιολογία, τη συμπεριφορά και τη μνήμη των επιζωσών, την ανταπόκριση σε αποκάλυψεις με τρόπο που ενισχύει την ασφάλεια, την ανθεκτικότητα και τις δεξιότητες των επιζωσών, καθώς και την υποστήριξη των επιζωσών στο να αναζητήσουν περαιτέρω βοήθεια και υποστήριξη.

Η οικοδόμηση μιας ποικιλόμορφης ομάδας προσωπικού με αυτές τις δεξιότητες περιλαμβάνει:

- **Διασφάλιση της ποικιλομορφίας της ομάδας όσον αφορά το φύλο, την κουλτούρα, την εθνικότητα, την ηλικία, τη γλώσσα, τις ικανότητες και το SOGIESC**, με σκοπό την προώθηση υπηρεσιών χωρίς αποκλεισμούς και οι οποίες δείχνουν σεβασμό στις διαφορετικές ταυτότητες των ατόμων, των μειονοτήτων και των κοινοτήτων που εξυπηρετούνται.
- **Εξασφάλιση της διαθεσιμότητας εργαζομένων διαφορετικών φύλων και με σχετικές γλωσσικές και επικοινωνιακές δεξιότητες**, έτσι ώστε οι επιζώσες ΕΒ να μπορούν να επιλέξουν να αποκαλύψουν σε ένα άτομο με το οποίο αισθάνονται ασφαλείς να επικοινωνήσουν.
- **Εκπαίδευση όλου του προσωπικού σε θέματα ΕΒ** (βλ. **ΕΡΓΑΛΕΙΑ 1, 2 και 3**). Η βέλτιστη πρακτική για την ανταπόκριση σε αιτήματα επιζωσών ΕΒ περιλαμβάνει την εκπαίδευση όλου του προσωπικού ως προς την ΕΒ. Αυτό περιλαμβάνει εργαζόμενες/εργαζόμενους αλλά και εθελοντές/εθελόντριες που έχουν ευθύνη για την ασφάλεια, την υποδοχή, τη διοίκηση και άλλους ρόλους υποστήριξης –οποιοδήποτε μέλος της ομάδας μπορεί να συναντήσει ένα επιζών άτομο, έστω και για λίγο.

Όλο το προσωπικό (και, ιδανικά, και τα άτομα σε εθελοντικές θέσεις) θα πρέπει να εκπαιδευτεί σε:

- Βασικά ζητήματα για την ΕΒ, συμπεριλαμβανομένων όλων των τρόπων που εκδηλώνεται και των επιπτώσεών της,
- Αρχές, πεποιθήσεις και δεξιότητες με γνώμονα το επιζών άτομο και ενημερωμένες ως προς το τραύμα,
- Οργανωτικές διαδικασίες που καθοδηγούν την αποκάλυψη της ΕΒ, όπως και σε όλες εκείνες τις διαδικασίες που περιγράφονται παραπάνω, και
- Δημιουργία ασφαλούς και διευκολυντικού περιβάλλοντος για την αποκάλυψη της ΕΒ, συμπεριλαμβανομένου του τρόπου με τον οποίο το προσωπικό μπορεί να δημιουργήσει ασφάλεια στις αλληλεπιδράσεις του με εν δυνάμει επιζώσες, μέσω δεξιοτήτων λεκτικής και μη λεκτικής επικοινωνίας.

Το προσωπικό που συμμετέχει στην άμεση παροχή υπηρεσιών –όπως επαγγελματίες που παρέχουν υπηρεσίες υγείας, κοινωνικής εργασίας, προστασίας και άλλες υπηρεσίες υποστήριξης– θα πρέπει να λάβει πρόσθετη εκπαίδευση σχετικά με:

- Τι πρέπει να πράξει μετά από μια αποκάλυψη, συμπεριλαμβανομένης της κοινοποίησης πληροφοριών για την ΕΒ και την υποστήριξη των επιζωσών, καθώς και την παραπομπή τους.
- **Παροχή κατάλληλης εποπτείας και υποστήριξης στο προσωπικό.** Η ανταπόκριση στην ΕΒ αποτελεί λεπτή διαδικασία και μπορεί να γίνει περίπλοκη, ιδιαίτερα όταν υπάρχουν κίνδυνοι για την ασφάλεια των επιζωσών και εκείνων που τις υποστηρίζουν. Επιπλέον, το ίδιο το προσωπικό

μπορεί να βιώνει τις επιπτώσεις της ΕΒ, του εκτοπισμού και άλλων άμεσων ή έμμεσων τραυματικών εμπειριών. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό το προσωπικό να έχει συνεχή υποστήριξη και εποπτεία για τη διασφάλιση της ευζωίας τόσο των εξυπηρετούμενων όσο και των ίδιων. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη διαχείριση του δευτερογενούς τραύματος και την προώθηση της αυτοφροντίδας, βλέπε **Ενότητα 2, ΕΡΓΑΛΕΙΟ 10**.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ: ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Κατά το σχεδιασμό και την πραγματοποίηση εκπαίδευσης προσωπικού, λάβετε υπόψη τα ακόλουθα:

- Η εκπαίδευση θα πρέπει να παρέχεται από εμπυχωτρες/εμπυχωτες που διαθετουν καταλληλες δεξιότητες και εμπειρια ως προς την αποκριση σε επιζωσες ΕΒ.
- Μια μεμονωμενη καταρτιση δεν ειναι επαρκης, ιδιως για την οικοδομηση πεποιθησεων και στασεων με γνωμονα τις επιζωσες και οι οποιες προωθουν τη συμπεριληψη και την ποικιλομορφια. Βρειτε τροπους για να παρεχετε συνεχη και εμβαθυνουσα καταρτιση, αναπτυξη δεξιοτητων και εποπτικη ανατροφοδοτηση, για την ενισχυση των στασεων και συμπεριφορων στο προσωπικο, οι οποιες θα εχουν ως γνωμονα το τραυμα και τα επιζωντα άτομα.

Σύνδεσμοι με πρόσθετες πληροφορίες και πηγές: Δημιουργία ασφαλούς και ευνοϊκού περιβάλλοντος για την αποκάλυψη ΕΒ

- **How to support survivors of gender-based violence when a GBV actor is not available in your area: A step-by-step pocket guide for humanitarian practitioners** [Inter-Agency Standing Committee (IASC), 2015]. Πρόκειται για έναν οδηγό τσέπης για τους φορείς ανθρωπιστικής βοήθειας, που περιλαμβάνει χρήσιμες δεξιότητες, πόρους και οδηγίες, συμπεριλαμβανομένων πηγών ειδικά για επιζώντα παιδιά/εφήβους. Διαθέσιμος στη διεύθυνση: https://gbvguidelines.org/wp/wp-content/uploads/2018/03/GBV_PocketGuide021718.pdf.
- **Gender-Based Violence against Children and Youth with Disabilities: A Toolkit for Child Protection Actors**, [Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά και Επιτροπή για τις Γυναίκες Πρόσφυγες (Child Fund International και Women's Refugee Commission –WRC), 2016]. Η εργαλειοθήκη αποτελείται από αρχές και κατευθυντήριες οδηγίες για τη συμπερίληψη παιδιών και νέων με αναπηρία στο σχεδιασμό προγραμμάτων για την ΕΒ, εργαλεία ανάπτυξης ικανοτήτων για το προσωπικό σχετικά με τη συμπερίληψη της αναπηρίας στο σχεδιασμό προγραμμάτων για την ΕΒ, και συμμετοχικά εργαλεία για τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τους προβληματισμούς των παιδιών με αναπηρία για την ΕΒ. Διαθέσιμη στη διεύθυνση: www.womensrefugeecommission.org/research-resources/youth-disabilities-toolkit/.
- **Supporting Young Male Refugees and Migrants Who are Survivors or at Risk of Sexual Violence: A Field Guide for Frontline Workers in Europe**. [WRC και United Nations Children's fund (UNICEF),

2021]. Αυτός ο οδηγός πεδίου έχει ως στόχο να αντιμετωπίσει τα σημερινά κενά στην παροχή υποστήριξης σε νέους άνδρες που έχουν υποστεί ή κινδυνεύουν να υποστούν σεξουαλική βία.

Διαθέσιμος στη διεύθυνση: www.womensrefugeecommission.org/research-resources/supporting-young-male-refugees-and-migrants-who-are-survivors-or-at-risk-of-sexual-violence-a-field-guide-for-frontline-workers-in-europe/.

- Το **Safeguarding Resource and Support Hub (RSH)** υποστηρίζει οργανισμούς στον κλάδο της ανθρωπιστικής βοήθειας για την ενίσχυση των πολιτικών και των πρακτικών προστασίας από τη σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση και από τη σεξουαλική παρενόχληση. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://safeguardingsupporthub.org/>.
- **Working with Adolescent Girl GBV Survivors on the Move: A Guide for Service Providers** (UNICEF και VOICE, 2020). Αυτός ο οδηγός και το συνοδευτικό εγχειρίδιο επιμόρφωσης έχουν σχεδιαστεί για να υποστηρίξουν παρόχους υπηρεσιών να εργαστούν με εκτοπισμένα έφηβα κορίτσια που έχουν βιώσει ΕΒ. Διαθέσιμος στη διεύθυνση: www.unicef.org/lac/media/30266/file/Working%20With%20Adolescent%20Girl%20GBV%20Survivors%20On%20The%20Move.pdf.
- **Psychological First Aid: Guide for Field Workers** [Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, (WHO), 2011]. Αυτός ο οδηγός προσφέρει ένα πλαίσιο για την παροχή ανθρώπινης, υποστηρικτικής και πρακτικής βοήθειας σε συνανθρώπους που αντιμετωπίζουν σοβαρά γεγονότα κρίσης. Διαθέσιμος στη διεύθυνση: <https://www.who.int/publications/i/item/9789241548205>. Περισσότερες πηγές για τις πρώτες βοήθειες ψυχικής υγείας μπορείτε να βρείτε εδώ: <https://www.apa.org/practice/programs/dmhi/psychological-first-aid>.
- **Working with Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Intersex and Queer (LGBTIQ+) Persons in Forced Displacement** (Υπατος Αρμοστής των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, 2021). Το παρόν σημείωμα παρέχει καθοδήγηση για μια σειρά θεμάτων σχετικά με τις διακρίσεις σε βάρος των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, τις ιδιαίτερες ευαλωτότητες των ΛΟΑΤΚΙ+ προσφύγων και βασικές οδηγίες/εργαλεία για τη μη διάκριση και την προστασία τους. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.refworld.org/pdfid/4e6073972.pdf. Αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης σειράς για την συμπερίληψη των ΛΟΑΤΚΙ+ υποκειμένων σε περιβάλλοντα ανθρωπιστικών κρίσεων, την οποία μπορείτε να βρείτε στη διεύθυνση: www.humanitarianlibrary.org/collection/lgbtiq-inclusion-humanitarian-action.
- **Disability in Humanitarian Contexts: Views from Affected People and Field Organisations** (Handicap International, 2015). Η παρούσα έκθεση αποσκοπεί στον καλύτερο προσδιορισμό των αλλαγών που απαιτούνται για μια συμπεριληπτική ως προς την αναπηρία ανθρωπιστική ανταπόκριση και παρέχει συστάσεις για να καταστούν οι υπηρεσίες πιο προσβάσιμες στα άτομα με αναπηρία. Διαθέσιμη στη διεύθυνση: www.un.org/disabilities/documents/WHS/Disability-in-humanitarian-contexts-HI.pdf.
- **National, ethnic, religious and linguistic minorities and indigenous peoples** (UNHCR). Η συγκεκριμένη πηγή παρέχει μια επισκόπηση των ιδιαίτερων κινδύνων και προβληματισμών που αντιμετωπίζουν οι μειονότητες και οι αυτόχθονες πληθυσμοί και παρέχει βασικές συστάσεις για τον ανθρωπιστικό τομέα. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://emergency.unhcr.org/entry/44031/ethnic-religious-and-linguistic-minorities-and-indigenous-peoples>.
- **Caring for Child Survivors of Sexual Abuse: Guidelines for health and psychosocial service providers in humanitarian settings** [International Rescue Committee (IRC) και UNICEF, 2012]. Αυτές οι κατευθυντήριες οδηγίες παρέχουν μια πρακτική προσέγγιση για την παροχή βοήθειας σε παιδιά-επιζώντα και τις οικογένειές τους, ώστε να ανακάμψουν και να αποθεραπευτούν από τις επιπτώσεις της σεξουαλικής κακοποίησης. Διαθέσιμες στη διεύθυνση: <https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2014/07/CCS-Guidelines-lowres.pdf>.

ΕΡΓΑΛΕΙΟ 3:

Εκπαιδευτικές δραστηριότητες για την ανάπτυξη των ικανοτήτων του προσωπικού

Το εργαλείο αυτό περιλαμβάνει εκπαιδευτικές δραστηριότητες που βοηθούν τους οργανισμούς να αναπτύξουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες του προσωπικού τους, όσον αφορά τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που θα είναι ασφαλές και διευκολυντικό ώστε οι επιζώσες ΕΒ να αποκαλύπτουν τις εμπειρίες τους, εφόσον το επιλέξουν. Οι δραστηριότητες περιλαμβάνουν:

- **Δραστηριότητα 1:** Συζήτηση σε μικρές ομάδες που βοηθά το προσωπικό να αναλογιστεί τους παράγοντες που συμβάλλουν στην οικοδόμηση ενός ασφαλούς περιβάλλοντος, και
- **Δραστηριότητα 2:** Ένα παιχνίδι ρόλων βασισμένο στο θέατρο "stop-start", το οποίο χρησιμοποιεί τους συμμετέχοντες/τις συμμετέχουσες για να δημιουργήσει έναν διαδραστικό, ζωντανό τρόπο κατανόησης και επίλυσης μιας πρόκλησης για την αποκάλυψη ΕΒ.

Τα διευθυντικά στελέχη οργανισμών ή υπηρεσιών μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις δραστηριότητες αυτού του εργαλείου για να εκπαιδεύσουν το προσωπικό. Μπορεί να γίνει χρήση της μιας ή και των δύο δραστηριοτήτων σε μία μόνο εκπαιδευτική συνεδρία. Εάν χρησιμοποιηθούν και οι δύο, συνιστάται στους εμπυχωτές/στις εμπυχωτρίες να ξεκινήσουν με τη Δραστηριότητα 1 πριν προχωρήσουν στη Δραστηριότητα 2. Και στις δύο δραστηριότητες, χρησιμοποιούνται σενάρια μελέτης περίπτωσης για τη διερεύνηση ατομικών και οργανωσιακών παραγόντων που επιτρέπουν ή εμποδίζουν την αποκάλυψη της ΕΒ. Τα εν λόγω σενάρια παρουσιάζονται ως παραδείγματα. Σας ενθαρρύνουμε να αναπτύξετε σενάρια σχετικά με τον οργανισμό σας ή το πλαίσιο των υπηρεσιών σας, διασφαλίζοντας ότι αυτά αντικατοπτρίζουν τους πληθυσμούς και τις κοινότητες που εξυπηρετείτε, καθώς και τις λειτουργικές και στελεχιακές συνθήκες του φορέα σας.

Δραστηριότητα 1: Σενάρια για συζήτηση σε μικρές ομάδες

Προετοιμασία

Για να προετοιμαστείτε για την εμπύχωση αυτής της δραστηριότητας, θα χρειαστεί να:

- Εξετάσετε τη δραστηριότητα και να εξοικειωθείτε με την προσέγγιση, τη μέθοδο και τους παράγοντες που υποστηρίζουν ή αναστέλλουν την αποκάλυψη ΕΒ.
- Προσαρμόσετε ή αναπτύξετε σενάρια που σχετίζονται με το περιβάλλον και τον οργανισμό σας για χρήση στη συζήτηση (δείτε Πρόσθετα δείγματα σεναρίων, παρακάτω).
- Προετοιμάσετε ένα φυλλάδιο με τα Πρέπει (Dos) και τα Δεν Πρέπει (Don'ts) για να το εξετάσετε ως ομάδα. Δείτε το Βήμα 7 για τις πληροφορίες που πρέπει να συμπεριλάβετε στο φυλλάδιο.
- Έχετε έτοιμα υλικά, όπως:

1. Αντίγραφα των σεναρίων που θα μοιράσετε στο Βήμα 1,
2. Χαρτί flipchart, χαρτί σημειώσεων και στυλό για την καταγραφή των απαντήσεων, και
3. Ενημερωτικό φυλλάδιο με τα Πρέπει και Δεν πρέπει για διανομή και αξιολόγηση στο Βήμα 7.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΠΟΙΚΙΛΟΜΟΡΦΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

Φροντίστε να αναπτύξετε σενάρια που αντικατοπτρίζουν τα διαφορετικά άτομα και τις κοινότητες που εξυπηρετεί ο οργανισμός σας, συμπεριλαμβανομένων συναφών σεναρίων που απεικονίζουν:

- Παιδιά και έφηβες επιζώσες έμφυλης βίας,
- Γυναίκες, κορίτσια και άτομα με αναπηρία με ποικιλομορφία ως προς το φύλο,
- Επιζώντα άτομα με διαφορετικά SOGIESC,
- Άνδρες επιζώντες σεξουαλικής βίας,
- Θύματα εμπορίας ανθρώπων, και
- Εθνοτικές και θρησκευτικές μειονότητες.

Βήματα της εμπύκνωσης

1. **Χωρίστε τα συμμετέχοντα άτομα σε μικρές ομάδες των τεσσάρων ή πέντε και μοιράστε το σενάριο και τις ερωτήσεις συζήτησης σε κάθε έναν/μία.** Μπορείτε είτε να δώσετε σε κάθε ομάδα το ίδιο σενάριο είτε να μοιράσετε διαφορετικά σενάρια ανά ομάδα, για να εισαγάγετε μια ποικιλία καταστάσεων προς συζήτηση. Σημείωση: Εδώ χρησιμοποιείται ένα παράδειγμα μελέτης περίπτωσης από το Μεξικό. Πρόσθετες μελέτες περιπτώσεων από άλλα πλαίσια μπορείτε να βρείτε στο τέλος αυτής της ενότητας. Παρακαλείστε να εξετάσετε τα σενάρια των μελετών περίπτωσης για να δείτε αν κάποιο από αυτά είναι σχετικό με την εργασία σας και την κατάρτιση της ομάδας σας. Μπορείτε, επίσης, να αναπτύξετε τα δικά σας σενάρια με βάση αυτά τα μοντέλα.
2. **Ζητήστε από τα συμμετέχοντα άτομα να διαβάσουν τη μελέτη περίπτωσης ατομικά ή να εντοπίσουν εθελόντριες/εθελοντές που θα τη διαβάσουν δυνατά σε ολόκληρη την ομάδα.**

ΣΕΝΑΡΙΟ 1: Άφιξη στο κέντρο φιλοξενίας (Ε_____)

Η Ε _____, μια νεαρή ιθαγενής γυναίκα από μια γειτονική χώρα, φτάνει με τα δύο παιδιά της σε ένα καταφύγιο λίγο μετά από τα σύνορα. Στην πύλη, ο φύλακας την υποδέχεται και της ζητά να υπογράψει σε μια φόρμα. Μια εθελοντρια την πλησιάζει για να την ενημερώσει ότι θα γίνει μια ομαδική συνεδρία προσανατολισμού στο καταφύγιο στις 4 μ.μ. (πέντε ώρες από τώρα) και της ζητά να περιμένει στην αίθουσα υποδοχής προς το παρόν, ώστε ένα μέλος του προσωπικού να μπορέσει να της μιλήσει. Η Ε _____, στην αίθουσα υποδοχής με τα παιδιά της, παρατηρεί αφίσες στον τοίχο με φωτογραφίες ανθρώπων που τρέχουν και φαίνονται φοβισμένοι, αλλά είναι αναλφάβητη και δεν μπορεί να διαβάσει τις λεζάντες. Προσέχει επίσης στο τραπέζι φυλλάδια με εικόνες παιδιών. Μετά από 20 λεπτά αναμονής στην αίθουσα υποδοχής, μπαίνει ένας άνδρας μέλος του προσωπικού. Το μέλος του προσωπικού ρωτά την Ε _____ αν αισθάνεται άνετα στο δωμάτιο. Εκείνη γνέφει, κι

εκείνος κάθεται απέναντί της. Το μέλος του προσωπικού, που ονομάζεται Β_____, συστήνεται, εξηγεί γρήγορα τους κανόνες του καταφυγίου και της λέει ότι πρέπει να της κάνει μερικές ερωτήσεις για να διασφαλίσει την δική της ασφάλεια και αυτή των άλλων διαμενόντων. Εκείνη γνέφει ξανά, αλλά ο Β_____ αισθάνεται ότι δεν τον αντιλαμβάνεται πλήρως. Τη ρωτά ποια γλώσσα μιλάει πιο άνετα, αναφέροντας επιλογές με βάση τις γλώσσες που μιλούν άλλα μέλη του προσωπικού στο καταφύγιο. Η Ε_____ γνέφει όταν της προτείνει τη γλώσσα της. Ο Β_____ χαμογελά, σηκώνεται και λέει ότι θα επιστρέψει αμέσως. Επιστρέφει 10 λεπτά αργότερα με μια γυναίκα υπάλληλο, η οποία, όταν μπαίνει στο δωμάτιο, χαιρετά την Ε_____ και τα παιδιά της στη γλώσσα τους.

- 3. Ζητήστε από τις συμμετέχουσες να συζητήσουν τις ακόλουθες ερωτήσεις** στις μικρές τους ομάδες για 15 λεπτά. Βεβαιωθείτε ότι κάθε ομάδα αναθέτει σε κάποιο μέλος της να χρονομετρήσει τη συζήτηση, κάποιο να καταγράψει τις απαντήσεις σε σημειωματάριο ή στο flipchart και κάποιο να παρουσιάσει στη μεγαλύτερη ομάδα.

Ερωτήσεις:

- Ποια στοιχεία της ιστορίας συνέβαλαν στη δημιουργία ενός διευκολυντικού περιβάλλοντος για την αποκάλυψη ΕΒ;
 - Ποια στοιχεία της ιστορίας εμπόδισαν την οικοδόμηση διευκολυντικού περιβάλλοντος για την αποκάλυψη ΕΒ;
- 4. Μετά από 15 λεπτά, συγκεντρώστε ξανά ολόκληρη την ομάδα** και ζητήστε από κάθε μικρή ομάδα να αναφέρει τις απαντήσεις της στις ερωτήσεις. Καταγράψτε τις απαντήσεις στο flipchart κάτω από τις στήλες με την ένδειξη «+» και «-».
- 5. Αφού κάθε μικρή ομάδα μοιραστεί τις απαντήσεις της, ζητήστε από ολόκληρη την ομάδα να σκεφτεί πρόσθετα βήματα που θα μπορούσαν να γίνουν –τόσο σε ατομικό όσο και σε οργανωσιακό επίπεδο–** για την παροχή ενός ασφαλούς περιβάλλοντος για την αποκάλυψη ΕΒ. Συνεχίστε να καταγράφετε στο flipchart τυχόν στοιχεία που συμβάλλουν ή αναστέλλουν την αποκάλυψη ΕΒ. Εάν χρειαστεί, χρησιμοποιήστε τις ακόλουθες προτροπές, προσαρμοσμένες ανάλογα, με βάση το σενάριο που χρησιμοποιείτε, για να ενθαρρύνετε τους/τις συμμετέχοντες/συμμετέχουσες:
- Ποιες πιστεύετε ότι ήταν οι πρώτες εντυπώσεις της Ε_____ όταν έφτασε στην πόρτα του καταφυγίου; Πώς πιστεύετε ότι την έκαναν να αισθανθεί οι αλληλεπιδράσεις με τον υπάλληλο ασφαλείας και την εθελόντρια; Γιατί;
 - Τι έκαναν η εθελόντρια, ο υπάλληλος ασφαλείας και τα μέλη του προσωπικού που βοήθησε στη δημιουργία ενός ασφαλούς και φιλόξενου χώρου;
 - Πώς ήταν διαμορφωμένη η αίθουσα υποδοχής; Σηματοδοτούσαν κάποια στοιχεία ασφάλεια ή δεκτικότητα ως προς τη διεξαγωγή συζήτησης για την ΕΒ;
 - Πώς πιστεύετε ότι ένιωσε η Ε_____ όταν περίμενε στην αίθουσα υποδοχής; Γιατί;
 - Πώς πιστεύετε ότι ένιωσε η Ε_____ όταν μιλούσε με τα δύο μέλη του προσωπικού στην αίθουσα υποδοχής; Γιατί;

- Ποια μέτρα θα μπορούσε να λάβει ο Β_____ σε ατομικό επίπεδο για να δημιουργήσει ένα ασφαλέστερο περιβάλλον για την αποκάλυψη ΕΒ; Τι θα μπορούσε να κάνει διαφορετικά οποιοδήποτε άλλο μέλος του προσωπικού που αναφέρεται στο σενάριο;
- Ποια βήματα θα μπορούσαν να ληφθούν σε οργανωσιακό επίπεδο για να δημιουργηθεί ένα περισσότερο διευκολυντικό για αποκάλυψη περιβάλλον;

6. Όταν οι συμμετέχοντες ολοκληρώσουν την ανταλλαγή ιδεών (brainstorming), επανεξετάστε τους παράγοντες σε κάθε στήλη. Προσθέστε, εφόσον χρειάζεται, επιπλέον παράγοντες από τον παρακάτω κατάλογο και προσαρμόστε τους με βάση το σενάριο που χρησιμοποιείτε:

Παραδείγματα παραγόντων που συμβάλλουν στη δημιουργία ενός υποστηρικτικού περιβάλλοντος	Παραδείγματα παραγόντων που εμποδίζουν τη δημιουργία ενός υποστηρικτικού περιβάλλοντος
• Παρουσία εθελόντριας για να κατευθύνει τη γυναίκα στην αίθουσα υποδοχής και να την ενημερώσει για τη μετέπειτα συνεδρία υποδοχής. • Ύπαρξη ξεχωριστού, ιδιωτικού χώρου για συνομιλία ένας προς έναν. • Παρουσία προσωπικού (εθελόντρια, υπάλληλος ασφαλείας) που βρίσκεται στο καταφύγιο για να υποδεχτεί τη γυναίκα και να την ενημερώσει για το τι την περιμένει. • Ύπαρξη ενημερωτικού υλικού σχετικά με τον εκτοπισμό και τις διάφορες πληθυσμιακές ομάδες (π.χ. κορίτσια, αγόρια) στην αίθουσα υποδοχής. • Μέλος του προσωπικού τη ρωτά αν αισθάνεται άνετα. • Μέλος του προσωπικού αντιλαμβάνεται την έλλειψη κατανόησης της γυναίκας. • Μέλος του προσωπικού προσφέρεται να διεξάγει την υποδοχή σε άλλη γλώσσα την οποία η γυναίκα γνωρίζει καλύτερα. • Παρουσία ποικιλόμορφου προσωπικού στο καταφύγιο, καθώς και προσωπικού που μιλάει άλλες γλώσσες που είναι συνηθισμένες μεταξύ των προσφύγων/προσφυγισσών και των μετανασ(ρι)ών. • Παρουσία προσωπικού διαφορετικών φύλων στο καταφύγιο (άνδρες, γυναίκες). • Η γυναίκα-μέλος του προσωπικού, όταν εισέρχεται στο δωμάτιο, χαιρετά τόσο τη γυναίκα όσο και τα παιδιά της στη μητρική τους γλώσσα, πριν κάνει ή πει οτιδήποτε άλλο.	• Ο υπάλληλος ασφαλείας δεν χαιρέτησε τη γυναίκα και τα παιδιά της όταν έφτασαν. • Το γεγονός ότι οι διαμένουσες χρειάζεται να υπογράψουν κατά την είσοδο τους δεν λαμβάνει υπόψη την πιθανότητα αναλφαβητισμού. • Η εθελόντρια που προσέγγισε τη γυναίκα και τα παιδιά δεν χαιρέτησε ούτε ρώτησε αν χρειάζονταν κάτι άμεσα, όπως νερό, φαγητό, ξεκούραση κ.λπ. • Μεγάλη αναμονή στην αίθουσα υποδοχής χωρίς εξήγηση για το τι έχει να περιμένει. • Υλικό με μεγάλο όγκο κειμένων που δεν είναι χρήσιμο σε περιπτώσεις χαμηλού αλφαριθμητισμού. • Ο άνδρας-μέλος του προσωπικού δεν χαιρέτησε τα παιδιά και δεν ρώτησε αν χρειάζονται κάτι πριν ξεκινήσει να εξηγεί. • Ο άνδρας-μέλος του προσωπικού εξήγησε τους κανόνες του καταφυγίου προτού τη ρωτήσει πώς είναι, τι χρειάζεται κ.λπ. • Ο άνδρας υπάλληλος δεν ρώτησε αν η γυναίκα ήθελε να μιλήσει με ή χωρίς τα παιδιά της στο δωμάτιο, καθώς ενδέχεται να μη αισθανόταν άνετα να μιλήσει για τη βία, παρουσία τους. • Το μέλος του προσωπικού δεν ζήτησε τη συναίνεση της γυναίκας για να της μιλήσει και να της κάνει ερωτήσεις εκείνη τη στιγμή, και δεν πρότεινε εναλλακτική ώρα για να μιλήσουν, στην περίπτωση που εκείνη χρειαζόταν πρώτα ξεκούραση. • Ο άνδρας υπάλληλος δεν την ενημέρωσε ότι επρόκειτο να βρει άλλη υπάλληλο για να φέρει πίσω στην αίθουσα υποδοχής. • Ο άνδρας υπάλληλος δεν τη ρώτησε αν προτιμούσε να μιλήσει με γυναίκα ή με άνδρα υπάλληλο.

7. Διανείμετε στους συμμετέχοντες το φυλλάδιο «Πρέπει και Δεν Πρέπει» και επανεξετάστε το ως ομάδα, παρέχοντας πρόσθετες πληροφορίες, εφόσον χρειάζεται, και απαντώντας σε ερωτήσεις των συμμετεχόντων/συμμετεχουσών. Δείτε παρακάτω ενδεικτικές πληροφορίες που μπορούν να συμπεριληφθούν στο ενημερωτικό φυλλάδιο «Πρέπει και Δεν Πρέπει».

8. Θέστε στους συμμετέχοντες τις ακόλουθες ερωτήσεις για να διευκολύνετε τον αναστοχασμό:

- Ποια στοιχεία του σεναρίου που αποτυπώνεται στη μελέτη περίπτωσης σας φαίνονται οικεία; Συμβαίνει ποτέ στον οργανισμό σας αυτό το είδος αλληλεπίδρασης;
- Ποια στοιχεία του σεναρίου διαφέρουν από αυτό που συμβαίνει στον οργανισμό σας;
- Μετά από αυτή τη δραστηριότητα, υπάρχει κάτι που εσείς ή η ομάδα σας μπορεί να κάνετε διαφορετικά στην καθημερινή σας εργασία για να δημιουργήσετε ένα πιο υποστηρικτικό περιβάλλον για την αποκάλυψη και την ανταπόκριση σε περιστατικά ΕΒ;

ΠΡΕΠΕΙ ΚΑΙ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ: ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Πρέπει για μεμονωμένα μέλη του προσωπικού	Δεν Πρέπει για μεμονωμένα μέλη του προσωπικού
• Προσφέρετε βοήθεια για την κάλυψη βασικών αναγκών πριν κάνετε ερωτήσεις σχετικά με τους λόγους της αναχώρησης, τις εμπειρίες βίας κατά τη διάρκεια της διέλευσης κ.λπ. • Δείξτε ενσυναίσθηση και συμπόνια. • Δώστε έμφαση και επιδείξτε εμπιστευτικότητα. • Εξασκηθείτε στην ενεργητική ακρόαση, συμπεριλαμβανομένης της βλεμματικής επαφής, της προσοχής όταν το άτομο μιλάει, της διασφάλισης ότι δεν αποσπάται η προσοχή σας. • Δείξτε ότι πιστεύετε την ιστορία τους. • Να είστε ειλικρινείς, διαφανείς και υπομονετικοί/ υπομονετικές. • Οικοδομήστε την αυτοεκτίμηση της επιζώσας επιβεβαιώνοντας τα συναισθήματα, τις επιθυμίες και τις εκφράσεις της. • Μάθετε τις καθομιλούμενες ή ευφημιστικές εκφράσεις των προσφύγων/προσφυγισσών και των μεταναστ(ρι)ών για τις σεξουαλικές πράξεις. • Κάνετε αυθόρμητα τσεκ-ιν για να δείτε πώς είναι κάποιο άτομο –προσέξτε τις λεπτομέρειες και δείξτε φροντίδα με μικρές κινήσεις (π.χ. προσφέροντας καινούργια κορδόνια ή παίζοντας με τα παιδιά). • Παίξτε με τα παιδιά και καθίστε στο πάτωμα μαζί τους για να βρεθείτε στο ίδιο φυσικό επίπεδο. • ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΓΙΑ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ: Προσφέρετε ασφαλείς επιλογές ανταλλαγής μηνυμάτων, αν είναι απαραίτητο, όπως η ανταλλαγή φωνητικών μηνυμάτων στο Signal και η ενεργοποίηση της λειτουργίας αυτόματης διαγραφής για όλα τα μηνύματα. Αυτό θα πρέπει να επιχειρείται μόνο με σαφή συναίνεση και κατανόηση από την πλευρά της επιζώσας. • ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΓΙΑ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ: Στο τηλέφωνο, ξεκινήστε με ερωτήσεις ναι/όχι, ώστε η εν δυνάμει επιζώσα να μπορεί να απαντήσει χωρίς να θέσει την εαυτή της σε κίνδυνο. Για παράδειγμα: «Είσαι μόνη σου αυτή τη στιγμή;» – (αν όχι) «Είναι ασφαλές να μου μιλήσεις με αυτό το άτομο εκεί;»- «Αισθάνεσαι ότι κινδυνεύεις αυτή τη στιγμή;». Σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορείτε επίσης να καθιερώσετε μια συνθηματική λέξη που μπορεί να χρησιμοποιήσει το άτομο για να υποδείξει την ύπαρξη κινδύνου.	• Μη ρωτάτε ποτέ για θέματα βίας παρουσία συντρόφου, μέλους της οικογένειας ή φίλου. • Μην κρίνετε ή κατηγορείτε ένα άτομο για οτιδήποτε του συνέβη. Να θυμάστε ότι οι δικές σας εμπειρίες ζωής και το δικό σας υπόβαθρο μπορεί να επηρεάσουν τον τρόπο με τον οποίο βλέπετε ή ερμηνεύετε τις εμπειρίες και τη συμπεριφορά άλλων. • Αποφύγετε τη χρήση γλώσσας του σώματος, όπως το σταύρωμα των χεριών ή εκφράσεις του προσώπου που μεταδίδουν δυσπιστία ή εκνευρισμό. • Μην πιέζετε κάποιον να μιλήσει αν νιώθει άβολα ή δεν είναι έτοιμος να το κάνει. Αντ' αυτού, διαβεβαιώστε τον/την ότι μπορεί να σας μιλήσει αργότερα ή παραέμπνε τον/την σε κάποιον άλλο που μπορεί να βοηθήσει. • Μην συζητάτε φανερά για μια υπόθεση σε εμφανή σημεία ή μην ψιθυρίζετε με συναδέλφους σας αμέσως μόλις ένα άτομο σας μοιραστεί ευαίσθητες πληροφορίες. Αυτό μπορεί να υπονομεύσει την εμπιστοσύνη και να δημιουργήσει άγχος. • ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΓΙΑ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ: Μην αναφέρετε την ΕΒ ή ευαίσθητες πληροφορίες στο τηλέφωνο ή σε διαδικτυακές πλατφόρμες, εκτός αν έχετε βεβαιωθεί ότι όλα τα εμπλεκόμενα μέρη βρίσκονται σε ιδιωτικό, εμπιστευτικό χώρο. • ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΓΙΑ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ: Σε περίπτωση που το άτομο συμφωνεί να επικοινωνήσει μέσω πλατφόρμας ασφαλούς ανταλλαγής μηνυμάτων, μην στέλνετε συγκεκριμένες πληροφορίες ή λεπτομέρειες σχετικά με την υπόθεση, οι οποίες εάν εντοπιστούν μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο το άτομο. • ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΓΙΑ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ: Μην περιμένετε άμεσες απαντήσεις μέσω τηλεφώνου ή γραπτού μηνύματος.

ΠΡΕΠΕΙ ΚΑΙ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΓΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΦΟΡΕΙΣ

Πρέπει για οργανώσεις και φορείς	Δεν Πρέπει για οργανώσεις και φορείς
- Δημιουργήστε μια φιλόξενη δομή που να είναι καθαρή, καλά φωτισμένη και άνετη. Για τα κέντρα φιλοξενίας, μπορεί να βοηθήσει να αναπαράγετε όσο το δυνατόν περισσότερες εκφάνσεις «σπιτιού», με πρόσβαση των ενοίκων στην κουζίνα ή στον κήπο ή σε δωμάτια για ανάγνωση ή παρακολούθηση τηλεόρασης. - Εξασφαλίστε ότι υπάρχουν ιδιωτικοί χώροι για προσωπικές συνομιλίες. - Τοποθετήστε αφίσες και άλλο υλικό σχετικά με την ΕΒ και τις υπηρεσίες υποστήριξης. - Εκπαιδεύστε όλο το προσωπικό σε θέματα πρώτων βοηθειών ψυχικής υγείας και εντοπισμού και αντιμετώπισης της ΕΒ. - Εξασφαλίστε τη μεγαλύτερη δυνατή ποικιλομορφία στο προσωπικό ως προς το φύλο, την εθνικότητα, την ηλικία, τη γλώσσα και το σεξουαλικό προσανατολισμό/ταυτότητα. - Διαθέστε υπνωτήρια για ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα και γυναίκες που ζητούν αυτή την επιλογή. - Εμπλέξτε τα άτομα σε καθημερινές δραστηριότητες, μικροδουλειές κλπ., για να δημιουργήσετε σχέση και να τους δώσετε περισσότερες ευκαιρίες για να μιλήσουν ελεύθερα. - Βεβαιωθείτε ότι το προσωπικό του καταφυγίου ή της υποδοχής είναι ορατά προσβάσιμο στις διαμένουσες και τους διαμένοντες για επίσημες και ανεπίσημες συζητήσεις. - Παρέχετε ποικίλες ευκαιρίες αλληλεπίδρασης προσωπικού-διαμενουσών/διαμενοντών, συμπεριλαμβανομένων ομαδικών δραστηριοτήτων (εκπαιδεύσεις για τη γνώση των δικαιωμάτων, ομαδική θεραπεία κ.λπ.). - Δημιουργήστε ομάδες αλληλοϋποστήριξης μεταξύ μεταναστών και προσφύγων. - Συζητήστε την ΕΒ σε ενημερωτικές συνεδρίες, τονίζοντας ότι δεν είναι ποτέ σωστή και ότι υπάρχει διαθέσιμη βοήθεια. - Διατηρείτε ασφαλή, εμπιστευτικά και επικαιροποιημένα συστήματα παραπομπής και διαχείρισης υποθέσεων μεταξύ των υπηρεσιών. - Εξασφαλίστε πρόσβαση σε θρησκευτική και πνευματική συμβουλευτική, εφόσον υπάρχει σχετική επιθυμία. - Εξασφαλίστε check-in αυτοφροντίδας, εκπαιδεύσεις και υποστήριξη του προσωπικού σας. - Δημιουργήστε μηχανισμούς ανατροφοδότησης και υποβολής καταγγελιών σε επίπεδο κοινότητας, προσβάσιμους σε όλες τις ομάδες πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένων γυναικών, κοριτσιών, αγοριών, ανδρών από διαφορετικά υπόβαθρα. - ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΓΙΑ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ: Παρέχετε αξιόπιστη πρόσβαση σε ασφαλή τηλέφωνα, κάρτες sim και στο διαδίκτυο στα μέλη του προσωπικού που ασχολούνται με τις υποθέσεις, ώστε να μπορούν να συνεχίσουν να επικοινωνούν με εν δυνάμει επιζώσες. - ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΓΙΑ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ: Δημιουργήστε ψηφιακούς «ασφαλείς χώρους» προσκαλώντας χρήστ(ρι)ες υπηρεσιών σε ομαδικές συνομιλίες ή συναντήσεις για να συζητήσετε θέματα που σχετίζονται με υγειονομικά μέτρα, συμβουλές για την ψυχική υγεία ή τη διαθεσιμότητα υπηρεσιών –χρησιμοποιήστε αυτή την ευκαιρία για να μοιραστείτε πληροφορίες σχετικά με τις υπηρεσίες για την ΕΒ.	- Μην υποθέτετε ότι οι εγκαταστάσεις σας είναι ασφαλείς και φιλόξενες. Ζητήστε από τα εξυπηρετούμενα άτομα ανατροφοδότηση και ιδέες για το πώς να δημιουργήσετε ένα πιο άνετο περιβάλλον. - Μην περιμένετε ότι μία εκπαίδευση για την ΕΒ θα είναι αρκετή. Παρέχετε συνεχή ευαισθητοποίηση και ανάπτυξη δεξιοτήτων για να βελτιώσετε την ποιότητα της υποστήριξης και των γνώσεων της ομάδας σας. - Μην ανέχεστε τις διακρίσεις ή τα στιγματιστικά σχόλια προς τα άτομα ή το προσωπικό που βρίσκονται υπό τη φροντίδα σας. - Καθιερώστε μια οργανωσιακή διαδικασία για την αντιμετώπιση των ατόμων που επιδεικνύουν προσβλητικές συμπεριφορές. - Μην συντηρείτε την απομόνωση, τις διακρίσεις ή τον στιγματισμό περιθωριοποιημένων και διαφορετικών ομάδων (π.χ. αυτόχθονες, ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα) σε δομές φιλοξενίας, κέντρα υποδοχής, κατά τη διάρκεια κοινωνικών δραστηριοτήτων ή συζητήσεων. Να είστε συμπεριληπτικοί, ευαίσθητοι και συμπονετικοί. - Μην επιτρέπετε στο προσωπικό ή στην οργάνωση να μοιράζεται ή να χρησιμοποιεί οποιαδήποτε πληροφορία έχει αποκαλύψει ένα επιζών άτομο χωρίς πρώτα να ζητήσετε την άδεια του/της και να εξηγήσετε τον σκοπό της κοινοποίησης. - ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΓΙΑ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ: Μην επιτρέπετε την καταγραφή των συνομιλιών με πρόσφυγες/προσφύγισες και μετανάστ(ρι)ες.

Πρόσθετα παραδείγματα σεναρίων

Σε αυτή την ενότητα θα βρείτε πρόσθετα σενάρια που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε ή να προσαρμόσετε για συζητήσεις σε μικρές ομάδες.

ΣΕΝΑΡΙΟ 2: Καταγραφή σε γραφείο ασύλου (P_____)

Η P_____ (16 ετών) εγκατέλειψε τη χώρα της πριν από τρεις μήνες, μετά την εξαφάνιση του μεγαλύτερου αδελφού της. Οι γονείς της, ανησυχώντας για την ασφάλειά της, αποφάσισαν να την στείλουν εκτός χώρας με τα λίγα χρήματα που διέθεταν. Η P_____ πήρε πολλά λεωφορεία και βάρκες και τελικά αποβιβάστηκε εδώ, φτάνοντας σε μια μικρή πόλη στην ακτή. Έμεινε σε ένα τοπικό καταφύγιο, όπου μια εθελόντρια της πρότεινε να υποβάλει αίτηση για προσφυγικό καθεστώς. Την επόμενη μέρα, η P_____ πηγαίνει στο τοπικό γραφείο ασύλου. Αφού περιμένει στην ουρά για τέσσερις ώρες, φτάνει σε έναν φύλακα, ο οποίος ψάχνει τα πράγματά της και της λέει να περιμένει μέσα. Εκείνη κάθεται. Η αίθουσα αναμονής είναι γεμάτη κόσμο, με γυμνούς τοίχους και φύλακες, που μοιάζουν με στελέχη της υπηρεσίας μετανάστευσης, τοποθετημένους στις εξόδους. Μπαίνει ένας υπάλληλος ασύλου, ο Σ_____, και κάνει μια σύντομη παρουσίαση, εξηγώντας το έντυπο της αίτησης για τον καθορισμό του καθεστώτος του πρόσφυγα (RSD), λέγοντας ότι είναι πολύ σημαντικό να απαντηθούν όλες οι ερωτήσεις με ειλικρίνεια, διότι οι αιτούντες ενδέχεται να μην λάβουν το καθεστώς του πρόσφυγα επειδή έδωσαν ψευδείς πληροφορίες. Ο Σ_____ τονίζει, επίσης, ότι οι απαντήσεις όλων θα παραμείνουν εμπιστευτικές. Ένας άλλος υπάλληλος μοιράζει τα έντυπα. Η P_____ αρχίζει να τα συμπληρώνει, αλλά σταματά στην ερώτηση που της ζητά να περιγράψει τυχόν βλάβες που υπέστη στη χώρα της. Ο Σ_____ παρατηρεί ότι έχει σταματήσει να γράφει και πηγαίνει να την ελέγξει. Τη ρωτάει αν χρειάζεται βοήθεια στη συμπλήρωση του εντύπου. Η P_____ διστάζει αλλά στη συνέχεια κουνάει το κεφάλι της. Ο Σ_____ συνεχίζει και ρωτάει το άτομο δίπλα της αν χρειάζεται βοήθεια.

ΣΕΝΑΡΙΟ 3: Συνέντευξη με μια μητέρα με το μικρό της παιδί για την απόδοση του καθεστώτος του πρόσφυγα (A_____)

Η A_____ είναι αιτούσα άσυλο από μια χώρα με συντηρητικές έμφυλες νόρμες. Έχει ραντεβού στο γραφείο ασύλου σήμερα το πρωί και έχει φτάσει με τον γιο της, Μ_____ (ηλικίας 4 ετών). Η A_____ δείχνει στον φύλακα ένα έγγραφο με το ραντεβού και ο φύλακας την αφήνει να μπει στην αίθουσα αναμονής, όπου ένας υπάλληλος υποδοχής της λέει να καθίσει. Η A_____ και ο Μ_____ περιμένουν σε μια κατάμεστη αίθουσα αναμονής για μια ώρα μέχρι που ο Ζ_____, ένας υπάλληλος ασύλου, φωνάζει το όνομά της. Μπαίνουν στο γραφείο του Ζ_____ και η A_____ κάθεται με τον Μ_____ στην αγκαλιά της. Ο Ζ_____ εξηγεί εν συντομία πώς θα γίνει η συνέντευξη. Διαβεβαιώνει την A_____ ότι όλες οι απαντήσεις της θα παραμείνουν εμπιστευτικές και της λέει να τον ενημερώσει αν χρειαστεί να κάνει κάποια στιγμή ένα διάλειμμα. Λέει ότι ορισμένες από τις ερωτήσεις μπορεί να είναι δύσκολες, αλλά ότι είναι πολύ σημαντικό να απαντήσει με ειλικρίνεια. Η συνέντευξη αρχίζει με βασικές ερωτήσεις σχετικά με τη ζωή της στο σπίτι. Καθώς εξελίσσεται, ο Ζ_____ αρχίζει να ρωτά για τον πατέρα του Μ_____: «Πώς ήταν η σχέση σας μαζί

του;», «Γιατί δεν ήρθε μαζί σας;» Η Α_____ αισθάνεται εμφανώς άβολα και δίνει μονολοκτικές απαντήσεις. Τότε ο Ζ_____ ρωτάει: «Σε έβλαψε ποτέ;» Η Α_____ δαγκώνει τα χείλη της και κοιτάζει τον Μ_____, χωρίς να ξέρει πώς να απαντήσει. Τελικά απαντάει: «Ίσως». Ο Ζ_____, παρατηρώντας τη δυσφορία της Α_____, αποφασίζει να αλλάξει θέμα και ρωτάει: «Πότε έφυγες από τη χώρα σου;».

ΣΕΝΑΡΙΟ 4: Επίσκεψη για υγειονομική περίθαλψη με διερμηνέα (Φ_____)

Ένα 20χρονο άτομο με το όνομα Φ_____ εγκατέλειψε τη χώρα του/της πριν από λίγους μήνες. Σήμερα ήρθε σε μια υγειονομική κλινική, ζητώντας να κάνει ένα τεστ για τον ιό HIV. Μετά από λίγη ώρα, η νοσηλεύτρια καλεί την/τον Φ_____ στο εξεταστήριο και ρωτά γιατί θέλει να κάνει τεστ HIV. Ο/Η Φ_____ δεν την καταλαβαίνει πολύ καλά, οπότε η νοσηλεύτρια καλεί διερμηνέα. Μετά από περίπου δεκαπέντε λεπτά, φτάνει ο Μ_____, ο διερμηνέας. Μέσω του Μ_____, η νοσηλεύτρια ρωτά τον/τη Φ_____ πώς μπορεί να βοηθήσει σήμερα. Η/Ο Φ_____ εξηγεί ότι είχε κάποια προβλήματα με την αστυνομία μετά τη συμμετοχή του σε μια φοιτητική διαμαρτυρία στην πατρίδα του και ότι θα ήθελε επίσης ένα τεστ για τον ιό HIV. Δεν λέει τίποτε άλλο, αλλά μετακινείται άβολα στο κάθισμά της/του και κοιτάζει τα χέρια της/του. Ο Μ_____ το σημειώνει αυτό και στη συνέχεια ρωτάει αν η/ο Φ_____ παίρνει φάρμακα. Η/ο Φ_____ λέει όχι. Ο Μ_____ συνεχίζει να εξετάζει όλες τις ερωτήσεις του εντύπου, ρωτώντας για άλλες ιατρικές παθήσεις και αν η/ο Φ_____ πάσχει από κάποιο εθισμό.

ΣΕΝΑΡΙΟ 5: Προσωπικό καταφυγίου και κουζίνας (Γ_____)

Η Γ_____, 24 ετών, διέφυγε από τον πόλεμο στη χώρα της πριν από τρεις μήνες. Τώρα βρίσκεται εδώ και μένει σε ένα μικρό καταφύγιο μαζί με μερικές άλλες γυναίκες από τη γενέτειρά της. Οι άλλες γυναίκες συναντιούνται συχνά με ψυχολόγους για να μιλήσουν για τον πόλεμο και το άγχος που έχουν τώρα που βρίσκονται μακριά από τα σπίτια τους. Η Γ_____ δεν έχει συμφωνήσει να πάει σε καμία συνεδρία συμβουλευτικής. Αντ' αυτού, περνάει τον περισσότερο χρόνο της καθισμένη στο δωμάτιό της. Το μόνο άλλο άτομο με το οποίο μιλάει είναι η Π_____, η ηλικιωμένη γυναίκα που διαχειρίζεται την κουζίνα του καταφυγίου. Όλοι οι ένοικοι του καταφυγίου πρέπει να βοηθούν στο μαγείρεμα των γευμάτων και στο πλύσιμο των πιάτων. Η Γ_____ βοηθάει στην προετοιμασία κάθε γεύματος, ακόμη και όταν δεν είναι η σειρά της. Στέκεται απλά κοντά στην Π_____ αλλά δεν λέει τίποτα. Ένα βράδυ, η Π_____ και η Γ_____ καθαρίζουν λαχανικά και η Γ_____ ρωτάει ήσυχα: «Μπορείς να κρατήσεις ένα μυστικό; Θέλω να σου πω κάτι που μου συνέβη». Η Π_____ σηκώνει το βλέμμα της και δεν ξέρει πώς να απαντήσει. Της αποσπούν την προσοχή οι κατσαρόλες που κοχλάζουν στη φωτιά.

ΣΕΝΑΡΙΟ 6: Ασυνόδευτοι ανήλικοι και κέντρο νεότητας (N___)

Ο Ν___ είναι ένα 17χρονο αγόρι από μια χώρα της Νότιας Ασίας που έφτασε πριν από λίγους μήνες. Από τη στιγμή της άφιξής του ζει στην πρωτεύουσα. Προσπαθεί να μην βγαίνει συχνά έξω, επειδή δεν έχει νομιμοποιητικά έγγραφα. Μια μέρα, ακούει άλλους ανηλίκους να μιλούν για ένα κέντρο για παιδιά και νέους όπου πηγαίνουν να πλύνουν τα ρούχα τους και να πάρουν διάφορα είδη βοήθειας. Ο Ν___ αποφασίζει να πάει και να δει περί τίνος πρόκειται. Εκεί συναντά τον Κ___, ένα κοινωνικό λειτουργό. Ο Κ___ καλωσορίζει τον Ν___ στο κέντρο, τον ξεναγεί και του εξηγεί τι βασικές ανάγκες μπορούν να καλύψουν. Κάθονται σε ένα άνετο δωμάτιο με αφίσες κατά της βίας σε διάφορες γλώσσες. Ο Κ___ ρωτά τον Ν___ για το καθεστώς διαμονής του. Ο Ν___ λέει ότι ζει σε ένα διαμέρισμα με μερικούς άνδρες από τη χώρα του. Ο Κ___ ρωτά τον Ν___ πώς μπορεί να πληρώσει το ενοίκιο. Ο Ν___ σιωπά στην αρχή και στη συνέχεια λέει στον Κ___ ότι έχει τρόπους να βγάζει χρήματα. Ο Κ___ ρωτά τον Ν___ αν αισθάνεται ασφαλής στο διαμέρισμα με τους άνδρες ή αν θα προτιμούσε να είναι σε έναν ξενώνα για ανηλίκους. Ο Ν___ επιμένει ότι είναι ασφαλής και δεν θέλει σε καμία περίπτωση να πάει σε ξενώνα. Ρωτά τον Κ___ αν μπορεί να τον βοηθήσει απλώς με το νομικό του καθεστώς. Ο Κ___ συμφωνεί να τον παραπέμψει σε μια συνεργαζόμενη νομική οργάνωση και κανονίζουν να ξανασυναντηθούν μετά από λίγες ημέρες. Ωστόσο, ο Ν___ δεν εμφανίζεται στη συνάντησή τους.

ΣΕΝΑΡΙΟ 7: Αναζήτηση φροντίδας μετά τον βιασμό (Κ___)

Η 17χρονη Κ___ έφτασε στον καταυλισμό προσφύγων όταν ήταν 15 ετών. Ως αποχωρισμένη ανήλικη, φιλοξενείται από τη θεία της –από την πλευρά του πατέρα της– και την οικογένειά της και θεωρείται μέλος του νοικοκυριού τους. Εξαρτάται από αυτούς για στέγη και κάλυψη βασικών αναγκών. Η Κ___ δεν ένωσε ποτέ άνετα κοντά στον σύζυγο της θείας της, καθώς την κοιτάζει με περίεργο τρόπο και προσπαθεί να αγγίξει το σώμα της όταν κανείς δεν κοιτάζει. Πριν από λίγες ημέρες, όταν η Κ___ ήταν μόνη της στο σπίτι, ο θείος της της επιτέθηκε και τη βίασε. Την προειδοποίησε να μην το πει σε κανέναν γιατί θα κατέληγε άστεγη, αφού κανείς δεν θα την πίστευε. Η Κ___ φοβάται πολύ τι θα συμβεί αν το μάθει η θεία της και πιστεύει ότι όλοι θα την κατηγορήσουν. Έχει αποφασίσει να μην μιλήσει σε κανέναν γι' αυτό, αλλά αιμορραγεί και πονάει. Αποφασίζει να ζητήσει ιατρική βοήθεια, παρόλο που η κλινική είναι μακριά και είναι δύσκολο να την προσεγγίσει κανείς κατά την περίοδο των βροχών. Τελικά φτάνει στην κλινική, όπου περιμένουν πολλοί άνθρωποι. Μπαίνει μέσα και πλησιάζει μια γυναίκα στη ρεσεψιόν. Της ζητείται να περιμένει. Η Κ___ κάθεται ήσυχα σε μια γωνιά, αλλά αισθάνεται ότι όλοι την κοιτάζουν επίμονα. Καθώς περνάει η ώρα, ανησυχεί ότι οι συγγενείς της θα αναρωτηθούν πού βρίσκεται. Αποφασίζει να φύγει. Μια νοσηλεύτρια που τη βλέπει την ακολουθεί έξω και τη ρωτάει αν όλα είναι εντάξει.

ΣΕΝΑΡΙΟ 8: Τηλεφωνική γραμμή βοήθειας (T___)

Η Ν___ ζει στην πρωτεύουσα και εργάζεται ως σύμβουλος σε μια τηλεφωνική γραμμή για την ΕΒ. Μερικές φορές, τηλεφωνούν άνθρωποι που ζουν πολύ μακριά για να μιλήσουν για παρελθούσες εμπειρίες βιασμού ή βίας μεταξύ συντρόφων. Σήμερα, η Ν___ δέχεται ένα τηλεφώνημα από μια γυναίκα που ονομάζεται «Τ___», η οποία μιλάει πολύ χαμηλόφωνα. Η Τ___ λέει ότι είναι έγκυος και ζητά πληροφορίες σχετικά με το πού μπορεί να προμηθευτεί επείγουσα αντισύλληψη. Λέει ότι δεν μπορεί να πάει αυτοπροσώπως σε κλινική για να διακόψει την εγκυμοσύνη, επειδή υπάρχουν ξένοι στρατιώτες που κατέχουν την πόλη της και φοβάται να βγει από το σπίτι της. Η Ν___ δίνει στην Τ___ έναν ιστότοπο όπου μπορεί να παραγγείλει φάρμακα έκτακτης ανάγκης για αποστολή εντός 24 ωρών, αλλά λέει στην Τ___ ότι θα πρέπει στη συνέχεια να επισκεφθεί έναν γιατρό για να παρακολουθεί την υγεία της. Όταν η Ν___ ρωτάει: «Είσαι σίγουρη ότι δεν μπορείς να πας στην κλινική; Φοβάσαι τους ξένους;», η Τ___ απαντά: «Αυτοί είναι που μου το έκαναν αυτό».

Δραστηριότητα 2: Σενάρια για παιχνίδι ρόλων

Η δραστηριότητα αυτή περιλαμβάνει ομαδικό παιχνίδι ρόλων με τη χρήση ενός σχετικού σεναρίου. Στο παιχνίδι ρόλων, τα συμμετέχοντα άτομα ερμηνεύουν διάφορες σκηνές του σεναρίου, σύμφωνα με τις υποδείξεις στις οδηγίες της δραστηριότητας. Θα πρέπει να παρουσιάσουν καλές ή κακές πρακτικές οι οποίες μπορούν να επηρεάσουν την αποκάλυψη ΕΒ. Μετά το παιχνίδι ρόλων ακολουθεί ομαδική συζήτηση.

Όπως και στην προηγούμενη δραστηριότητα, χρησιμοποιούνται ενδεικτικά σενάρια. Τα επιπλέον σενάρια που παρέχονται στο τέλος αυτής της ενότητας αφορούν διαφορετικά πλαίσια παροχής υπηρεσιών, όπως δομές φιλοξενίας, υγειονομική περίθαλψη, νομική βοήθεια, και συνεντεύξεις που σχετίζονται με την αίτηση ασύλου. Ωστόσο, ενθαρρύνεστε να αναπτύξετε και να χρησιμοποιήσετε σενάρια σχετικά με την οργάνωση ή την υπηρεσία σας, διασφαλίζοντας ότι εκφράζουν τόσο τους πληθυσμούς και τις κοινότητες που εξυπηρετείτε όσο και τις ανάγκες του προσωπικού σας. Γι' αυτή τη δραστηριότητα συνιστάται να έχετε επιπλέον εμπυκωμένες/εμπυκωτές, οι οποίοι/οποίες θα εργαστούν με κάθε ομάδα για την ανάπτυξη των παιχνιδιών ρόλων.

Προετοιμασία

Για να προετοιμαστείτε για την εμπύκωση αυτής της δραστηριότητας, θα χρειαστεί να:

- Εξετάσετε τη δραστηριότητα και εξοικειωθείτε με την προσέγγιση, τη μέθοδο και τους παράγοντες που υποστηρίζουν ή αναστέλλουν την αποκάλυψη ΕΒ.
- Βεβαιωθείτε ότι έχετε αρκετούς συν-εμπυκωτές για να παρέχουν υποστήριξη σε κάθε ομάδα καθώς εξελίσσονται τα παιχνίδια ρόλων.
- Προσαρμόσετε ή αναπτύξετε σενάρια που σχετίζονται με το περιβάλλον και τον οργανισμό σας για χρήση στη συζήτηση (βλ. *πρόσθετα δείγματα σεναρίων*, παρακάτω) και να σχεδιάσετε πώς θα χρησιμοποιηθούν. Εάν χρησιμοποιηθούν πολλαπλά σενάρια, θα πρέπει να σχεδιάσετε πώς θα χωρίσετε τις ομάδες ανάλογα με τους ρόλους που έχουν τα συμμετέχοντα άτομα στον φορέα σας. Για παράδειγμα, μπορεί να επιθυμείτε να ομαδοποιήσετε μαζί τους εργαζόμενους στον τομέα της υγείας και αντίστοιχα τις/τους κοινωνικούς λειτουργούς και το προσωπικό των κέντρων φιλοξενίας, τους/τις δικηγόρους και στελέχη νομικών επαγγελματιών και τους/τις κρατικούς υπαλλήλους που διεξάγουν συνεντεύξεις με αιτούντες/αιτούσες άσυλο.
- Για κάθε σενάριο, γράψτε το όνομα κάθε χαρακτήρα σε ένα κομμάτι χαρτί ώστε να ανατεθεί τυχαία ένας σε κάθε άτομο που συμμετέχει στην ομάδα.
- Αποφασίστε πόσος χρόνος θα διατεθεί σε κάθε μέρος του σεναρίου παιχνιδιού ρόλων – οι εμπυκωμένες μπορούν να συνεχίσουν τη «δράση» ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΠΟΙΚΙΛΟΜΟΡΦΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

Φροντίστε να αναπτύξετε σενάρια που αντικατοπτρίζουν τα διαφορετικά άτομα και τις κοινότητες που εξυπηρετεί ο οργανισμός σας, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών σεναρίων που απεικονίζουν:

- Παιδιά και έφηβες επιζώσες έμφυλης βίας,
- Γυναίκες, κορίτσια και άτομα με αναπηρία με ποικιλομορφία ως προς το φύλο,
- Επιζώντες με διαφορετικά SOGIESC,
- Άνδρες επιζώντες σεξουαλικής βίας,
- Θύματα εμπορίας ανθρώπων, και
- Εθνοτικές και θρησκευτικές μειονότητες.

Βήματα εμπύκωσης

- 1. Εξηγήστε στα συμμετέχοντα άτομα ότι πρόκειται να χρησιμοποιήσουν θεατρικά παιχνίδια ρόλων "stop-start" για να εξετάσουν τις υποστηρικτικές και μη υποστηρικτικές πρακτικές στη δημιουργία ενός φιλόξενου και ασφαλούς χώρου για την αποκάλυψη της ΕΒ. Εξηγήστε ότι πρόκειται απλώς για ένα παιχνίδι ρόλων και ότι η αναπαράσταση μη υποστηρικτικών πρακτικών δεν αντικατοπτρίζει τον τρόπο με τον οποίο οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες συμπεριφέρονται στην πραγματική ζωή.**
- 2. Χωρίστε τα άτομα σε ομάδες με βάση τον αριθμό των χαρακτήρων σε κάθε σενάριο, δώστε σε κάθε ομάδα ένα σενάριο και παρέχετε την ακόλουθη εξήγηση για το πώς θα λειτουργήσει η δραστηριότητα:**
 - Στο πλαίσιο του σεναρίου που έχει λάβει η ομάδα, θα ανατεθεί τυχαία στο κάθε συμμετέχον άτομο ένας χαρακτήρας και οι «ηθοποιοί» θα προετοιμάσουν και θα παίξουν το σενάριο χρησιμοποιώντας τη μέθοδο stop-start. Σε αυτή τη μέθοδο, μια συμμετέχουσα διαβάσει τις γενικές πληροφορίες στο κοινό. Οι ηθοποιοί στη συνέχεια εκτελούν το παιχνίδι ρόλων, ενώ η εμπυκώτρια «παγώνει» το παιχνίδι ρόλων σε ορισμένα σημεία του σεναρίου και καλεί το κοινό να σχολιάσει και να απαντήσει σε ερωτήσεις σχετικά με τις υποστηρικτικές και μη υποστηρικτικές πρακτικές σε σχέση με την αποκάλυψη της ΕΒ. Σημείωση: Εάν υπάρχουν ευαίσθητες παράμετροι ή ανισορροπίες ισχύος εντός της ομάδας, μπορείτε να επιλέξετε να καταναίμετε χαρακτήρες στους συμμετέχοντες αντί να τους αναθέσετε τυχαία.
 - Κάθε ομάδα θα έχει στη διάθεσή της 15 λεπτά για να διαβάσει το ιστορικό, τι πρέπει να απεικονίσει στη σκηνή και να συζητήσει και να προετοιμάσει ομαδικά τον τρόπο με τον οποίο θα παίξει το σενάριο που της έχει ανατεθεί. Ενημερώστε τα συμμετέχοντα άτομα ότι, όταν θα παίξουν το παιχνίδι ρόλων, θα «παγώσετε» τη σκηνή σε ορισμένα σημεία για να κάνετε ερωτήσεις στο κοινό και να δώσετε τη δυνατότητα ομαδικής συζήτησης σχετικά με τις υποστηρικτικές και μη υποστηρικτικές πρακτικές σε σχέση με την αποκάλυψη της ΕΒ.
- 3. Αφήστε 15 λεπτά στις ομάδες για να προετοιμαστούν.** Ένας εμπυκωτής θα πρέπει, κατά τη διάρκεια αυτής της προετοιμασίας, να βοηθήσει κάθε ομάδα να εντοπίσει βασικές υποστηρικτικές και μη υποστηρικτικές πρακτικές για να αναπαραστήσει σε καθορισμένα σημεία-κλειδιά, όταν οι ηθοποιοί κληθούν να «παγώσουν».

4. Μετά από 15 λεπτά, συγκεντρώστε ξανά τις μικρές ομάδες και επιλέξτε μία ομάδα να ξεκινήσει πρώτη το παιχνίδι ρόλων. Καθώς παίζεται το έργο, ζητήστε από τους ηθοποιούς να «παγώσουν» τη σκηνή σε συγκεκριμένα σημεία του σεναρίου. Κατά τη διάρκεια αυτών των στιγμών «παγώματος», κάντε ερωτήσεις στο κοινό, όπως π.χ.:

- *Τι έκανε ή είπε το μέλος του προσωπικού που συνέβαλε ή εμπόδισε τη δημιουργία διευκολυντικού περιβάλλοντος για την αποκάλυψη;*
- *Πώς νομίζετε ότι αισθάνθηκε το άτομο/εξυπηρετούμενη κατά τη διάρκεια της αλληλεπίδρασης που μόλις συνέβη με το μέλος του προσωπικού;*
- *Τι θα μπορούσε να κάνει διαφορετικά το μέλος του προσωπικού για να δημιουργήσει ένα ασφαλέστερο περιβάλλον για την αποκάλυψη της ΕΒ εκείνη τη στιγμή;*
- *Θα μπορούσε να αλλάξει κάτι στο πλαίσιο ή στο περιβάλλον της σκηνής για να δημιουργηθεί ένα ασφαλέστερο περιβάλλον;*

5. Καθώς τα συμμετέχοντα άτομα δίνουν απαντήσεις, γράψτε τα βασικά σημεία στο flipchart υπό τους τίτλους «+» και «-», τα οποία αντικατοπτρίζουν τα πράγματα που πρέπει να γίνονται έναντι των πραγμάτων που δεν πρέπει να γίνονται.

6. Στο τέλος του παιχνιδιού ρόλων, ζητήστε από τους ηθοποιούς να καθίσουν και να ενταχθούν στο κοινό. Συντονίστε τον ομαδικό αναστοχασμό σχετικά με το σενάριο και την αποκάλυψη της ΕΒ που μπορεί να έχει συμβεί. Οι ερωτήσεις για συζήτηση μπορούν να περιλαμβάνουν:

- *Περιλάμβανε αυτή η αλληλεπίδραση οποιαδήποτε αποκάλυψη ΕΒ; Εάν ναι:*
 - *Ήταν εκούσια ή αυτο-υποκινούμενη; Εάν ναι, ποιο ήταν το κίνητρο της επιζώσας για να αποκαλύψει;*
 - *Ήταν η αποκάλυψη υποβοηθούμενη; Εάν ναι, ποιοι παράγοντες μπορεί να συνέβαλαν στην ενθάρρυνση της αποκάλυψης;*
 - *Υπήρχαν συνθήκες που μπορεί να εμπόδισαν ή να αποθάρρυναν την αποκάλυψη;*
 - *Υπήρχε άμεση ή έμμεση υποβολή ερωτήσεων για την αποκάλυψη της ΕΒ; Υπήρχε θεμιτός λόγος για την επιδίωξη της αποκάλυψης;*
 - *Με ποιον τρόπο το μέλος του προσωπικού ζήτησε την αποκάλυψη; Πόσες πληροφορίες αναζήτησε το μέλος του προσωπικού σχετικά με το περιστατικό/την εμπειρία της ΕΒ; Ήταν απαραίτητο και ενδεδειγμένο αυτό το επίπεδο λεπτομέρειας;*
 - *Τι ήταν αυτό που αποτέλεσε πρόκληση; Τι θα μπορούσε να είχε γίνει διαφορετικά;*
 - *Τι πιστεύετε για τον τρόπο με τον οποίο τελείωσε η σκηνή; Πώς νομίζετε ότι ένιωσε το άτομο όταν τελείωσε;*
- *Εάν όχι:*
 - *Γιατί πιστεύετε ότι η μετανάστρια/αιτούσα άσυλο/προσφύγισσα δεν αποκάλυψε καμία πληροφορία σχετικά με την ΕΒ;*
 - *Τι μπορεί να εμπόδισε την αποκάλυψη; Πώς θα μπορούσαν να ξεπεραστούν αυτά*

τα εμπόδια;

- *Τι πιστεύετε για τον τρόπο με τον οποίο τελείωσε η σκηνή; Πώς νομίζετε ότι ένιωσε το άτομο όταν τελείωσε;*

- 7. Επιτρέψτε στις άλλες ομάδες να παίξουν με τη σειρά τους τα σενάρια τους και ακολουθήστε τα βήματα 4-6 για κάθε ομάδα.**
- 8. Επανεξετάστε το υπόδειγμα φυλλαδίου «Πρέπει και Δεν Πρέπει για την Αποκάλυψη ΕΒ» από τη Δραστηριότητα 1** για να ολοκληρώσετε τη συζήτηση για το παιχνίδι ρόλων. Επισημάνετε τις κινήσεις που μπορούν να γίνουν σε ατομικό και οργανωσιακό επίπεδο για να δημιουργηθεί ένα ασφαλές, υποστηρικτικό περιβάλλον για την αποκάλυψη της ΕΒ.
- 9. Θέστε στους συμμετέχοντες τις ακόλουθες ερωτήσεις για να διευκολύνετε τον αναστοχασμό σχετικά με τις πρακτικές που υποστηρίζουν ή δεν υποστηρίζουν την αποκάλυψη στον οργανισμό τους:**
 - *Ποια στοιχεία των σεναρίων που περιγράφονται στο παιχνίδι ρόλων έχουν αντίκρισμα στον οργανισμό σας; Συμβαίνει ποτέ αυτό το είδος αλληλεπίδρασης στον οργανισμό σας;*
 - *Ποια στοιχεία των σεναρίων, αν υπάρχουν, είναι διαφορετικά ή ανακριβή; Πώς διαφέρουν αυτού του είδους οι καταστάσεις στην πρακτική του οργανισμού σας;*
 - *Μετά από αυτή τη δραστηριότητα, υπάρχει κάτι που εσείς ή η ομάδα σας θα μπορούσατε να κάνετε διαφορετικά στην καθημερινότητα της εργασίας σας, για να δημιουργήσετε ένα πιο υποστηρικτικό περιβάλλον για την αποκάλυψη και την αντιμετώπιση της ΕΒ;*

Ενδεικτικά σενάρια για τα παιχνίδια ρόλων

Ακολουθούν ενδεικτικά σενάρια που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ή να προσαρμοστούν ανάλογα με το συγκείμενό σας. Σε κάθε σενάριο έχει λάβει χώρα κάποια μορφή ΕΒ –εναπόκειται στην ηθοποιό που υποδύεται την επιζώσα να καθορίσει αν και πώς μπορεί να αποκαλυφθεί αυτό. Ενδέχεται να χρειαστεί να αναπτύξετε νέα σενάρια που να είναι κατάλληλα για τον οργανισμό σας, το πλαίσιο, τις κοινότητες και τα άτομα που κάνουν χρήση των υπηρεσιών σας.

ΣΕΝΑΡΙΟ 1: Κέντρο υποδοχής, πατέρας με μικρή κόρη (Ρ___ και Λ___)

Ηθοποιοί:

- Ρ___, πατέρας της Λ___ από την επαρχία
- Λ___, 11χρονη κόρη του Ρ___
- Φύλακας του κέντρου υποδοχής
- Συντονίστρια κέντρου υποδοχής
- Κοινωνική λειτουργός του κέντρου υποδοχής

Παρασκηνιακές πληροφορίες για την προετοιμασία της σκηνής: Ο Ρ___ είναι ένας νεαρός αυτόχθονας από αγροτική περιοχή μιας γειτονικής χώρας. Έφυγε από την πόλη του πριν από τρεις ημέρες μαζί με την 11χρονη κόρη του, Λ___. Ταξίδεψαν και οι δύο με λεωφορείο και πέρασαν τα σύνορα. Φτάνουν σε κατάλυμα του κέντρου υποδοχής μετά από περπάτημα 2 ημερών. Ο φύλακας τους αφήνει να μπουν. Η συντονίστρια υποδέχεται τον Ρ___ και τη Λ___ και εξηγεί ότι το κέντρο υποδοχής προσφέρει καταγραφή και παραπομπή σε κοντινές υπηρεσίες υποστήριξης, όπως προσωρινή στέγη, ιατρική περίθαλψη και συμβουλευτική. Τελικά, μια κοινωνική λειτουργός πλησιάζει τον Ρ___ και τη Λ___ για να δει πώς μπορεί να τους βοηθήσει. Ο Ρ___ λέει ότι θα ήθελε να τον βοηθήσουν να βρει ένα μέρος για να κοιμηθεί, αλλά ίσως και να μιλήσει με κάποιον που μπορεί να «βοηθήσει τους ανθρώπους να νιώσουν καλύτερα».

Προσωπική σημείωση για το άτομο που υποδύεται τον Ρ___: Για την άσκηση αυτή, μπορείτε να επιλέξετε αν εσείς, η κόρη σας ή και οι δύο σας έχετε βιώσει ΕΒ. Για παράδειγμα, η κόρη σας μπορεί να έχει απειληθεί με βιασμό από ενόπλους, ενώ εσείς μπορεί να έχετε υποστεί σεξουαλική ταπείνωση από ληστές κατά τη διάρκεια του ταξιδιού σας.

Οι ηθοποιοί χρειάζεται να υποδυθούν τα παρακάτω: Πώς αντιμετωπίζονται ο Ρ___ και η κόρη του στο κέντρο υποδοχής. Συμπεριλάβετε τρεις στιγμές-κλειδιά, παρουσιάζοντας είτε καλή είτε κακή πρακτική για την κάθε μία:

- Η άφιξη και οι πρώτες αλληλεπιδράσεις στο κέντρο,
- Συνομιλία με τη συντονίστρια του κέντρου υποδοχής, και
- Συζήτηση με την κοινωνική λειτουργό.

ΣΕΝΑΡΙΟ 2: Περίπτωση παροχής υγειονομικής περίθαλψης (Κ___)

Ηθοποιοί:

- Κ___, 17χρονο κορίτσι
- Ν___, νοσηλεύτρια

Παρασκηνιακές πληροφορίες για την προετοιμασία της σκηνής: Η Κ___ είναι 17 ετών και εγκατέλειψε τη χώρα της πριν δύο μήνες για να ξεφύγει από ένοπλες ομάδες. Ταξιδεύει μόνη της, διασχίζοντας τη χώρα με τα πόδια. Φτάνει σε μια χώρα υποδοχής και χρειάζεται να δει γιατρό. Η έμμησος ρύση της έχει καθυστερήσει πάνω από τέσσερις εβδομάδες και αρχίζει να ανησυχεί ότι μπορεί να είναι έγκυος. Η Κ___ αποφασίζει να πάει σε ένα δημόσιο νοσοκομείο για να ζητήσει βοήθεια. Η ρεσεψιονίστ καταγράφει το όνομά της και της λέει να καθίσει στην αίθουσα αναμονής μέχρι να μπορέσει να τη δει η νοσηλεύτρια. Η Κ___ κάθεται. Είναι πολύ νευρική και ανήσυχη. Αν αποδειχθεί ότι είναι έγκυος, δεν είναι σίγουρη αν θέλει ή όχι να κρατήσει το μωρό. Δεν γνωρίζει ποιες είναι οι επιλογές της ή τι είδους υγειονομική περίθαλψη μπορεί να λάβει.

Οι ηθοποιοί να υποδυθούν τα παρακάτω: Πώς έγινε η υποδοχή της Κ___ από τη νοσηλεύτρια. Συμπεριλάβετε τρεις βασικές πτυχές της αλληλεπίδρασης της Κ___ με τη νοσηλεύτρια Ν___, καταδεικνύοντας είτε καλές είτε κακές πρακτικές:

- *Συστάσεις και έναρξη της επίσκεψης,*
- *Κατανόηση των αναγκών της Κ___ και ανταπόκριση σε αυτά που μοιράζεται με τη Ν___, και*
- *Τέλος της επίσκεψης.*

ΣΕΝΑΡΙΟ 3: Αίτημα για εναλλακτική στέγαση (Σ___)

Ηθοποιοί:

- Σ___, γυναίκα 30 ετών και μητέρα του Φ___
- Ν___, 4χρονος γιός της Σ___
- Αδελφή Κ___, μοναχή στο κέντρο φιλοξενίας μεταναστών
- Α___, υπεύθυνη της διαχείρισης του περισταστικού

Παρασκηνιακές πληροφορίες για την προετοιμασία της σκηνής: Η Σ___ έφτασε στην πόλη πριν από μία εβδομάδα με το γιο της, Ν___ (4 ετών), και μένει σε ένα κέντρο φιλοξενίας που διευθύνουν μοναχές. Ένα βράδυ, η αδελφή Κ___, μία από τις μοναχές που διευθύνει το κέντρο, παρατηρεί τη Σ___ να κλαίει και τη ρωτάει γιατί είναι αναστατωμένη. Η Σ___ λέει ότι φοβάται έναν άνδρα. Όταν η αδελφή Κ___ ρωτάει τη Σ___ τι είδους «ζημιά» εννοεί, η Σ___ λέει ότι ντρέπεται πολύ να το συζητήσει, αλλά θέλει να μετακομίσει αμέσως σε άλλο κατάλυμα. Με τη συγκατάθεση της Σ___, η αδελφή Κ___ προγραμματίζει να δει μια υπεύθυνη

διαχείρισης περιστατικών. Σήμερα, έχει προγραμματιστεί να συναντηθεί με τη Σ____ μια κοινωνική λειτουργός ονόματι Α____, για να μάθει για τις ανάγκες προστασίας της. Η Α____ έχει λάβει μόνο ένα σύντομο παραπεμπτικό σημείωμα από την αδελφή Κ____, το οποίο αναφέρει ότι «η Σ____ φοβάται έναν άνδρα και θέλει να μετακομίσει κάπου αλλού». Η αδελφή Κ____ φέρνει τη Σ____ στο μικρό γραφείο συνεδριών μαζί με τον Ν____. Η Σ____ κρατάει το Ν____ στα γόνατά της και φαίνεται νευρική και ντροπαλή. Η Α____ αρχίζει τη συνέντευξη.

Οι ηθοποιοί χρειάζεται να υποδυθούν τα παρακάτω: Τη συνάντηση μεταξύ της Σ____, της Α____ και της αδελφής Κ____. Ενώ στην πραγματικότητα, η Α____ μπορεί να έχει μια ώρα ή και περισσότερο για να μιλήσει με τη Σ____, κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού ρόλων παρακαλείσθε να επικεντρωθείτε στις ακόλουθες τρεις πτυχές της συνεδρίας, παρουσιάζοντας είτε καλές είτε κακές πρακτικές:

- *Συστάσεις και έναρξη της συνέντευξης,*
- *Κατανόηση του λόγου για τον οποίο η Σ____ θέλει να μετακινηθεί, και*
- *Κλείσιμο της συνέντευξης.*

ΣΕΝΑΡΙΟ 4: Ευέλικτο πλαίσιο συνέντευξης, μητέρα με δύο παιδιά (Α____)

Ηθοποιοί:

- Α____, μητέρα της 8χρονης Ν____ και του 5χρονου Χ____
- Ν____, 8χρονη κόρη της Α____
- Χ____, 5χρονος γιος της Α____
- Μέλος του προσωπικού στην οργάνωσή σας, για παράδειγμα δικηγόρος, ψυχολόγος κ.λ.π.

Παρασκηνιακές πληροφορίες για την προετοιμασία της σκηνής: Η Α____ παραπέμφθηκε στο γραφείο σας από ένα μέλος της κοινότητας, το οποίο της είπε ότι η οργάνωσή σας μπορεί να βοηθήσει γυναίκες που έχουν υποστεί κακοποίηση. Η Α____ υπέστη σεξουαλική βία από ξένους μαχητές στην πατρίδα της, αλλά δεν μίλησε καθόλου γι' αυτό εκείνη τη στιγμή, επειδή φοβήθηκε ότι θα κατηγορηθεί ότι προσκάλεσε τον εχθρό σε σεξουαλική επαφή. Τώρα που βρίσκεται εκτός της χώρας της, αισθάνεται λιγότερο φοβισμένη ότι θα κριθεί, αλλά δεν είναι σίγουρη αν υπάρχει λόγος να πει κάτι. Αναρωτιέται αν θα έπρεπε να δει έναν γιατρό. Έχει ραντεβού σήμερα το πρωί στις 11 π.μ. στο γραφείο σας και έχει φτάσει με τα δύο της παιδιά, την Ν____ (8 ετών) και τον Χ____ (5 ετών). Η Α____ δείχνει στον φύλακα ένα έγγραφο για το ραντεβού και ο φύλακας την αφήνει να μπει στην αίθουσα αναμονής, όπου μια υπάλληλος υποδοχής της λέει να καθίσει. Η Α____ και τα παιδιά της περιμένουν στην κατάμεστη αίθουσα αναμονής για 45 λεπτά, μέχρι που ένας υπάλληλος ανοίγει την πόρτα και φωνάζει το όνομά της. Η Α____ και τα παιδιά της σηκώνονται όρθιοι.

Οι ηθοποιοί χρειάζεται να υποδυθούν τα παρακάτω: Η συνάντηση μεταξύ της

A___ και του μέλους του προσωπικού. Ενώ στην πραγματικότητα μια συνάντηση μπορεί να διαρκέσει αρκετή ώρα, για την άσκηση αυτή, παρακαλείστε να σχεδιάσετε να υποδυθείτε τρία διακριτά μέρη της συνάντησης, παρουσιάζοντας είτε καλές είτε κακές πρακτικές, κατά τη διάρκεια τους:

- *Συστάσεις και έναρξη της συνεδρίας (5-8 λεπτά),*
- *Κατανόηση των αναγκών της A___ (8-10 λεπτά), και*
- *Κλείσιμο της συνεδρίας (2-5 λεπτά).*

ΣΕΝΑΡΙΟ 5: Καταγραφή και συνέντευξη ασύλου, πιθανή βία μεταξύ συντρόφων (I___ και M___)

Αυτό το σενάριο παιχνιδιού ρόλων έχει σχεδιαστεί για να διαρκέσει τουλάχιστον 30 λεπτά. Μόνο τα άτομα που υποδύονται τους αιτούντες άσυλο (I___ και M___) παίρνουν πληροφορίες για το ιστορικό και προετοιμάζουν το παιχνίδι ρόλων ξεχωριστά από τους άλλους χαρακτήρες.

Ηθοποιοί:

- I___, σύζυγος του M___
- M___, σύζυγος της I___
- T___ (6 ετών), κόρη της I___ και του M___
- E___, φύλακας στο γραφείο ασύλου
- Σ___, υπάλληλος καταγραφής στο γραφείο ασύλου
- Ν___, υπάλληλος αξιολόγησης ευαλωτότητας στο γραφείο ασύλου
- Λ___, υπάλληλος εκτίμησης επιλεξιμότητας, η οποία διεξάγει συνεντεύξεις στο γραφείο ασύλου

Παρασκηνιακές πληροφορίες για την προετοιμασία της σκηνής: (Μοιραστείτε αυτές τις πληροφορίες μόνο με τα άτομα που υποδύονται την I___ και τον M___ και όχι με τα υπόλοιπα) Η I___ έφυγε από την πατρίδα της πριν από ένα μήνα μαζί με τον σύζυγό της, τον M___, και την κόρη τους, την T___ (6 ετών). Αποφασίζουν να υποβάλουν αίτηση για διεθνή προστασία. Η I___ είναι ευτυχής που έφυγε από την πατρίδα της, διότι η ζωή ήταν ανυπόφορη εκεί με όλη τη βία και τη διαφθορά. Εκείνη και ο M___ είχαν άγχος μήπως πέσουν θύματα εκβιασμών -το εστιατόριό τους δεν πήγαινε καλά και δεν θα μπορούσαν να πληρώσουν, αν χρειαζόταν, «φόρο προστασίας» στους διεφθαρμένους αξιωματούχους. Ωστόσο, η I___ εξακολουθεί να είναι νευρική. Δεν ξέρει τι δικαιώματα έχει σε αυτή τη νέα χώρα και φοβάται ότι, αν τα πράγματα δεν πάνε καλά, ο M___ θα θυμώσει και θα γίνει βίαιος. Την χτυπούσε συχνά στο παρελθόν, ενώ πολλές φορές την ταπεινώνει μπροστά στα παιδιά τους αποκαλώντας την «ηλίθια γυναίκα» και «άχρηστη σύζυγο». Συχνά την ανάγκαζε να κάνει σεξ μαζί του ή την υποχρέωνε σε σεξουαλικές πράξεις που η ίδια θεωρούσε ντροπιαστικές. Μια φορά, ο M___ χτύπησε την I___ τόσο άσχημα που έχασε μεγάλο

μέρος της ακοής στο αριστερό της αυτί. Είχε προσπαθήσει να τον εγκαταλείψει εκείνη τη νύχτα, γυρνώντας πίσω στο χωριό από όπου κατάγεται, 30 χιλιόμετρα μακριά, για να μείνει με την οικογένεια του αδελφού της. Στα δέκα χρόνια γάμου με τον Μ____, η Ι____ δεν προσπάθησε ποτέ να πάει στην αστυνομία για την κακοποίησή της. Δεν πιστεύει ότι θα τη βοηθούσαν, επειδή αυτού του είδους η βία είναι πολύ συνηθισμένη στην πατρίδα της και η αστυνομία δεν φαίνεται να ενδιαφέρεται. Τώρα, στη νέα χώρα, η Ι____ ανησυχεί ότι, αν αρχίσουν πάλι τα προβλήματα, δεν θα έχει την προστασία του αδελφού της. Αισθάνεται μόνη και τρομοκρατημένη, αλλά ελπίζει ότι η οικογένεια θα λάβει προσφυγικό καθεστώς ώστε να μπορέσουν να ξεκινήσουν μια νέα ζωή μαζί. Σήμερα, η Ι____ και ο Μ____ φτάνουν στο γραφείο ασύλου για να υποβάλουν την αίτησή τους για διεθνή προστασία. Ο Μ____ σκοπεύει να συμπληρώσει τα έντυπα. Η Ι____ δεν αντιτίθεται σε αυτό –ο σύζυγός της είναι ο αρχηγός της οικογένειας και, σε κάθε περίπτωση, δεν είναι καλή στην ανάγνωση ή τη γραφή.

Τα άτομα που υποδύονται την Ι____ και τον Μ____ θα πρέπει να σχεδιάσουν από κοινού και να αποφασίσουν πόσα πολλά ή λίγα πράγματα θα αποκαλύψουν για την κατάστασή τους κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού ρόλων, ανάλογα με το πόσο αισθάνονται ότι είναι σε θέση να μοιραστούν αυτές τις πληροφορίες με τους υπαλλήλους ασύλου που είναι υπεύθυνοι για την υπόθεσή τους.

Οι ηθοποιοί χρειάζεται να υποδυθούν τα παρακάτω: Πώς υποδέχονται την Ι____ και τον Μ____ οι φορείς στο γραφείο ασύλου. Οι «ηθοποιοί» θα πρέπει να σχεδιάσουν να επικεντρωθούν στις ακόλουθες τρεις διακριτές πτυχές, παρουσιάζοντας καλές και κακές πρακτικές:

- *Καταγραφή και συμπλήρωση των εντύπων αίτησης ασύλου κατά την άφιξη στο γραφείο ασύλου,*
- *Εκτίμηση ευαλωτότητας, και*
- *Στάδιο συνέντευξης για την επιλεξιμότητα με τον υπάλληλο ασύλου που ζητά λεπτομέρειες σχετικά με τον φόβο επιστροφής στην πατρίδα.*

ΣΕΝΑΡΙΟ 6: Καταγραφή και συνέντευξη ασύλου, ΛΟΑΤΚΙ+ αιτών (Τ____)

Αυτό το σενάριο παιχνιδιού ρόλων έχει σχεδιαστεί για να έχει διάρκεια μίας ώρας. Μόνο ο ηθοποιός που υποδύεται τον Τ____ λαμβάνει πληροφορίες για το πλαίσιο. Ο ίδιος μπορεί να αποφασίσει πόσα πολλά ή λίγα πράγματα θα αποκαλύψει για την κατάστασή του κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού ρόλων, ανάλογα με το κατά πόσο αισθάνεται σε θέση να μοιραστεί αυτές τις πληροφορίες με τους/τις υπαλλήλους ασύλου που είναι επιφορτισμένοι/επιφορτισμένες με την υπόθεσή του. Το άτομο που υποδύεται τον Τ____ προετοιμάζεται για το παιχνίδι ρόλων χωριστά από τους άλλους χαρακτήρες.

Ηθοποιοί:

- Τ____, ένας νεαρός ομοφυλόφιλος
- Φ____, άνδρας αστυνομικός

- Σ____, φύλακας στο γραφείο ασύλου
- Ρ____, υπάλληλος καταγραφής στο γραφείο ασύλου
- Τ____, υπάλληλος εκτίμησης ευαλωτότητας στο γραφείο ασύλου
- Ν____, υπάλληλος εξέτασης επιλεξιμότητας που διεξάγει συνεντεύξεις στο γραφείο ασύλου

Παρασκηνιακές πληροφορίες για την προετοιμασία της σκηνής: (Διανείμουμε αυτές τις πληροφορίες παρασκηνίου μόνο στο άτομο που υποδύεται τον Τ____.) Ο Τ____ είναι 25 ετών και κατάγεται από την πρωτεύουσα της χώρας του. Έκανε "comeout" ως ομοφυλόφιλος όταν ήταν 17 ετών. Εγκατέλειψε το πανεπιστήμιο και άρχισε να εργάζεται σε ένα δημοφιλές μπαρ στη γκέι συνοικία της πρωτεύουσας.

Τον Σεπτέμβριο του 2019, ο Τ____ και ο φίλος του Χ____ έφευγαν από τη δουλειά στο μπαρ όταν δέχθηκαν επίθεση στο σκοτάδι από μια ομάδα μασκοφόρων ανδρών. Ενώ τους έσπρωχναν στο δρόμο, οι άνδρες αποκάλεσαν τον Τ____ με ομοφοβικές ύβρεις. Ο Τ____ ήταν πολύ ταραγμένος από την επίθεση. Όταν προσπάθησε να καταγγείλει το περιστατικό στην αστυνομία την επόμενη μέρα, οι αστυνομικοί του είπαν να πάει σπίτι του. Ένας αστυνομικός, ονόματι Φ____, είπε στον Τ____ «Σταμάτα να κλαις αλλιώς θα σου δώσω εγώ λόγο για να κλάψεις!». Παρόλο που ήταν αρκετά συγκλονισμένος τόσο από την επίθεση όσο και από τη μεταχείρισή του από την αστυνομία, ο Τ____ αποφάσισε να υποβάλει μήνυση κατά του Φ____ για την απειλή που δέχτηκε στο αστυνομικό τμήμα. Την επόμενη εβδομάδα, πήγε στο αστυνομικό τμήμα και συμπλήρωσε ένα έντυπο καταγγελίας στο οποίο ανέφερε ότι ο αστυνομικός Φ____ τον είχε κακομεταχειριστεί και τον είχε απειλήσει όταν ζητούσε προστασία λόγω ομοφοβικής βίας. Την επόμενη ημέρα, ο Τ____ έλαβε ένα γραπτό μήνυμα από έναν άγνωστο αριθμό, το οποίο έλεγε: «Ηλίθιε [βρισιά προς έναν γκέι άνδρα]. Δεν μπορείς να τα βάλεις μαζί μου. Τα αγόρια μου και εγώ θα σε καταστρέψουμε». Ο Τ____ ήταν σίγουρος ότι το μήνυμα ήταν από τον Φ____. Ήταν συγκλονισμένος, αλλά μετά από λίγες μέρες συνέχισε να εργάζεται στο γκέι μπαρ και άρχισε να βγαίνει ξανά με φίλους. Τον περασμένο Δεκέμβριο, ο Τ____ έλαβε άλλο ένα ανώνυμο γραπτό μήνυμα. Έλεγε: «Δεν έχω ξεχάσει τι προσπάθησες να κάνεις, ηλίθιε [βρισιά προς έναν γκέι άντρα]. Σε παρακολουθώ». Ο Τ____ παρέλυσε από φόβο. Για εβδομάδες, φοβόταν να πάει στη δουλειά του, φοβόταν μήπως πέσει πάνω είτε στους μασκοφόρους είτε στον Φ____ και τους συναδέλφους του. Ο Τ____ άρχισε να παθαίνει κρίσεις πανικού όταν έβγαινε με τους φίλους του. Σύντομα, σταμάτησε τελείως να βγαίνει έξω.

Αυτό τον Φεβρουάριο, ο Τ____ αποφάσισε να διαφύγει σε άλλη χώρα. Μόλις έφτασε, βρήκε δουλειά ως μπάρμαν σε ένα μπαρ στη γκέι συνοικία. Ένας άλλος μπάρμαν, ο Α____, έμαθε για την ιστορία του Τ____ και του πρότεινε να υποβάλει αίτημα ασύλου. Ο Τ____ προσήλθε σήμερα στο γραφείο ασύλου για να συμπληρώσει την αρχική του αίτηση για διεθνή προστασία.

Οι ηθοποιοί χρειάζεται να υποδυθούν τα παρακάτω: Πώς υποδέχονται τον Τ____ οι επαγγελματίες στο γραφείο ασύλου. Σχεδιάστε να επικεντρωθείτε σε τρεις διαφορετικές πτυχές της διαδικασίας καταγραφής και συνέντευξης ασύλου, παρουσιάζοντας καλές ή κακές πρακτικές:

- *Καταγραφή κατά την άφιξη στο γραφείο ασύλου,*

- *Στάδιο εκτίμησης ευαλωτότητας, και*
- *Στάδιο συνέντευξης επιλεξιμότητας*

ΣΚΕΨΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΠΟΙΚΙΛΟΜΟΡΦΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

Φροντίστε να αναπτύξετε σενάρια που αντικατοπτρίζουν τα διαφορετικά άτομα και τις κοινότητες που εξυπηρετεί ο οργανισμός σας, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών σεναρίων που απεικονίζουν:

- Παιδιά και έφηβους επιζώντες έμφυλης βίας,
- Γυναίκες, κορίτσια και άτομα με αναπηρία με ποικιλομορφία ως προς το φύλο,
- Επιζώντες με ποικίλα SOGIESC,
- Άνδρες επιζώντες σεξουαλικής βίας,
- Θύματα εμπορίας ανθρώπων, και
- Άτομα που ανήκουν σε συγκεκριμένες εθνοτικές και θρησκευτικές μειονότητες ή σε αυτόχθονες πληθυσμούς.

ΕΡΓΑΛΕΙΟ 4:

Δημιουργία δικτύου παραπομπών

Υπάρχουν πολλά πιθανά σημεία εκκίνησης για την αποκάλυψη της ΕΒ. Πολλές επιζώσες αναζητούν υγειονομική φροντίδα, με αποτέλεσμα να έρχονται σε επαφή με γιατρούς, νοσηλεύτριες και άτομα που εργάζονται στην κοινοτική υγειονομική περίθαλψη. Άλλες μπορεί να έχουν την ευκαιρία να το αποκαλύψουν όταν αναζητούν στέγη ή όταν συμμετέχουν σε προγράμματα στην κοινότητα. Μερικές μπορεί ακόμη και να απευθυνθούν απευθείας στην αστυνομία. Όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς πρέπει να είναι προετοιμασμένοι να δεχτούν την αποκάλυψη της ΕΒ, καθώς και να προβούν σε ασφαλή και αποτελεσματική παραπομπή για πρόσθετη υποστήριξη.

Σημεία εκκίνησης και δίκτυα παραπομπής για την αποκάλυψη ΕΒ

Για να διασφαλιστεί ότι οι επιζώσες που αποκαλύπτουν ΕΒ μπορούν να ενημερωθούν και να αποκτήσουν πρόσβαση σε φροντίδα, υποστήριξη και προστασία, οι οργανώσεις πρέπει να θέσουν σε εφαρμογή μια διαδικασία για:

- Ανταλλαγή πληροφοριών με τα επιζώντα άτομα σχετικά με τις επιλογές τους ως προς τις διαθέσιμες υπηρεσίες, και
- Παραπομπή, με τη συναίνεση των επιζώντων, σε υπηρεσίες υγείας, ασφάλειας, ψυχοκοινωνικής, πρακτικής και νομικής υποστήριξης και άλλες υπηρεσίες.

Η εγκαθίδρυση απλών πρωτοκόλλων παραπομπής δεν χρειάζεται να είναι μια πολύπλοκη διαδικασία –δεν είναι απαραίτητο να υπάρχει ένα μακρύ και περίπλοκο έγγραφο που να καθορίζει τις αρμοδιότητες και τις διαδικασίες παραπομπών. Ο στόχος είναι να διασφαλιστεί ότι η οργάνωσή σας διαθέτει συναφείς και επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με τις διαθέσιμες υπηρεσίες που μπορεί να χρειάζονται οι επιζώσες ΕΒ, καθώς και μια σχετική συμφωνία με τις αρμόδιες υπηρεσίες σχετικά με τον τρόπο παραπομπής.

Το εργαλείο αυτό καθορίζει τέσσερα βήματα που μπορούν να ακολουθήσουν τα διευθυντικά στελέχη των οργανώσεων και των υπηρεσιών για να δημιουργήσουν ένα δίκτυο παραπομπών, στις περιπτώσεις που δεν υπάρχει ήδη, για τους επιζώντες ΕΒ που έχουν προβεί σε αποκάλυψη. Η εφαρμογή αυτών των βημάτων μπορεί να συνεισφέρει στο να διασφαλιστεί ότι οι διαδικασίες, τα πρωτόκολλα και οι πρακτικές παραπομπής είναι επικεντρωμένες στα επιζώντα άτομα και ανταποκρίνονται στην ασφάλεια, τις ανάγκες και τα δικαιώματά τους.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ: ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΕΙΤΕ ΠΡΩΤΑ ΤΟΥΣ ΕΙΔΙΚΟΥΣ

Σε πολλές περιπτώσεις, μπορεί να υπάρχει ήδη ένα δίκτυο παραπομπών στην περιοχή σας ή μια εδραιωμένη διαδικασία απόκρισης στην ΕΒ. Συμβουλευτείτε πάντα πρώτα τους υπάρχοντες, εξειδικευμένους σε θέματα ΕΒ, επαγγελματίες και άλλους ντόπιους εμπειρογνώμονες που μπορεί να έχουν γνώσεις σχετικά με την αντιμετώπιση της ΕΒ στο πλαίσió σας, προκειμένου να ενημερωθείτε για τυχόν υπάρχοντα δίκτυα και διαδρομές παραπομπών και να συνδεθείτε με αυτά.

Αφού γίνετε μέλος ενός δικτύου παραπομπών –εκτός από την πραγματοποίηση παραπομπών– η οργάνωσή σας πρέπει επίσης να προβλέψει και να σχεδιάσει τη δυνατότητα λήψης παραπομπών από άλλες υπηρεσίες του δικτύου.

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟΥ ΓΙΑ ΧΡΗΣΗ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ

Όπου παρέχονται υπηρεσίες σε **πληθυσμούς σε κίνηση**, εντοπίστε τις υπηρεσίες αναφοράς που μπορούν να παράσχουν υγειονομική περίθαλψη, διαχείριση περιστατικών, ψυχοκοινωνική και πρακτική υποστήριξη, καθώς και ασφάλεια και προστασία, κατά τη διέλευση και την άφιξη στις τοποθεσίες προορισμού. Αυτό προϋποθέτει τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τις υπηρεσίες ΕΒ στις αντίστοιχες χώρες διέλευσης και προορισμού, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών που παρέχονται εξ αποστάσεως.

Για να δημιουργήσουν ένα δίκτυο υπηρεσιών παραπομπών που έχει ως γνώμονα τις επιζώσες, οι οργανισμοί θα πρέπει να ακολουθήσουν αυτά τα τέσσερα βήματα:

Βήμα 1. Προσδιορισμός των διαθέσιμων υπηρεσιών που συμβάλλουν στην παροχή φροντίδας, υποστήριξης και προστασίας για τις επιζώσες ΕΒ, όπως:

- Υπηρεσίες υγείας που προσφέρουν ιατρική εξέταση και περίθαλψη μετά τον βιασμό,
- Υπηρεσίες σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας,
- Υπηρεσίες ψυχικής υγείας, ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και συμβουλευτικής,
- Υπηρεσίες στέγασης και φιλοξενίας,
- Υπηρεσίες παιδικής προστασίας,
- Νομικές υπηρεσίες και υπηρεσίες προστασίας, και
- Υπηρεσίες οικονομικής στήριξης και βιοπορισμού.

Φροντίστε να συμπεριλάβετε υπηρεσίες που απευθύνονται σε έφηβες και άλλες περιθωριοποιημένες ομάδες επιζώντων ατόμων. Συμπεριλάβετε, επίσης, εξ αποστάσεως υπηρεσίες, όπως, για παράδειγμα, ηλεκτρονικές υπηρεσίες και τηλεφωνικές γραμμές βοήθειας.

Βήμα 2. Επικοινωνήστε με τις υπηρεσίες που εντοπίστηκαν, για να διαπιστώσετε ότι σέβονται το απόρρητο των επιζώντων, κατανοούν και προστατεύουν την ασφάλειά τους και προωθούν την αυτοδιάθεση. Συμφωνήστε και καταγράψτε πρωτόκολλα παραπομπών που περιλαμβάνουν:

- Κοινές αρχές που διέπουν τις παραπομπές των επιζώντων ΕΒ, οι οποίες περιλαμβάνουν την εμπιστευτικότητα των εξυπηρετούμενων και το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού,
- Κριτήρια παραπομπής και διαδικασίες υποδοχής παραπομπών, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών για θερμές και ψυχρές παραπομπές και αυτοπαραπομπές (βλ. παρακάτω),
- Τον τρόπο με τον οποίο θα γίνονται και θα παρακολουθούνται οι παραπομπές μεταξύ των υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης διαϋπηρεσιακών εντύπων παραπομπής, όπου υπάρχουν,
- Πρωτόκολλα για την ανταλλαγή πληροφοριών με εν επιγνώσει συναίνεση, ώστε να μειωθεί ο αριθμός των φορών που η επιζώσα χρειάζεται να πει την ιστορία της,
- Μέτρα προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των προσωπικών δεδομένων, και
- Πολιτικές και διαδικασίες διασφάλισης (safeguarding).

Βήμα 3. Δημιουργήστε έναν απλό κατάλογο υπηρεσιών που θα περιλαμβάνει πληροφορίες παραπομπής οργανωμένες ανά τύπο υπηρεσίας –και, όπου χρειάζεται, ανά χώρα– ώστε το προσωπικό να έχει εύκολη πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τις διαθέσιμες υπηρεσίες και να γνωρίζει πώς να κάνει παραπομπές. Φροντίστε να επικοινωνείτε τακτικά με όλες τις υπηρεσίες και τους οργανισμούς του καταλόγου, ώστε να διατηρείτε επικαιροποιημένες τις πληροφορίες.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΠΟΙΚΙΛΟΜΟΡΦΕΣ ΟΜΑΔΕΣ: ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

Όταν κάνετε παραπομπές για ποικίλες ομάδες, εξετάστε αν η υπηρεσία ή ο οργανισμός στον οποίο παραπέμπετε είναι ασφαλής, φιλόξενος, φιλικός και προσβάσιμος για το παραπεμπόμενο άτομο. Για παράδειγμα, είναι η υπηρεσία/οργάνωση ασφαλής και φιλόξενη για τα άτομα με διαφορετικό SOGIESC; Είναι προσβάσιμη και ικανή να εργαστεί με άτομα με αναπηρία; Είναι φιλόξενη σε εθνοτικές και θρησκευτικές μειονότητες, ιδίως σε αυτόχθονες γυναίκες και κορίτσια και σε γλωσσικές μειονότητες; Παρέχουν υπηρεσίες σε παιδιά και εφήβους ή σε άνδρες επιζώντες σεξουαλικής κακοποίησης; Έχουν υποχρέωση αναφοράς σεξουαλικής βίας;

Βήμα 4. Βεβαιωθείτε ότι το προσωπικό γνωρίζει πώς να κάνει θερμές και ψυχρές παραπομπές¹ σε υπηρεσίες που μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες των προσφύγων/προσφυγισσών, των αιτούντων/αιτουσών άσυλο, των μεταναστ(ρι)ών και άλλων επιζώντων/επιζωσών που έχουν αποκαλύψει ΕΒ.

Μια «**θερμή παραπομπή**» γίνεται όταν το εργαζόμενο άτομο, έχοντας λάβει τις απαραίτητες εξουσιοδοτήσεις, επικοινωνεί απευθείας με τον οργανισμό ή την υπηρεσία εκ μέρους της επιζώσας. Οι θερμές παραπομπές μπορούν να γίνουν μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, τηλεφωνικά ή αυτοπροσώπως, εάν οι υπηρεσίες βρίσκονται κοντά, και προϋποθέτουν ότι ο παραπέμπων εργαζόμενος παρέχει, κατά περίπτωση, τις κατάλληλες προφορικές και γραπτές πληροφορίες σχετικά με τον/την επιζώντα/επιζώσα. Τα οφέλη των θερμών παραπομπών περιλαμβάνουν:

- Απευθείας επικοινωνία με την υπηρεσία στην οποία παραπέμπεται το επιζών άτομο και επιβεβαίωση ότι είναι κατάλληλη για την ηλικία και τις ανάγκες του.
- Παρουσίαση της επιζώσας (και του/της φροντιστή/φροντίστριάς του/της, εάν είναι παιδί) στην υπηρεσία και παροχή κατάλληλης ποσότητας πληροφοριών ιστορικού, ώστε να μειώνεται ο όγκος των πληροφοριών που πρέπει να μοιραστεί η επιζώσα ή ο φροντιστής της με τις νέες υπηρεσίες.
- Δυνατότητα για τα επιζώντα άτομα σε κίνηση να εγγραφούν σε λίστα αναμονής ενόψει της άφιξής τους, ώστε να μειωθεί ο χρόνος που μπορεί να χρειαστεί να περιμένουν για μια υπηρεσία.
- Καθορισμός ραντεβού με τη νέα υπηρεσία για την επιζώσα.
- Καθορισμός συμφωνιών παρακολούθησης με τη νέα υπηρεσία σχετικά με την εξέλιξη της παραπομπής.
- Ενημέρωση για άλλες υπηρεσίες και υποστήριξη στην περιοχή, στις οποίες μπορεί να έχει πρόσβαση το επιζών άτομο.
- Οικοδόμηση σχέσεων μεταξύ υπηρεσιών και εργαζομένων στο πλαίσιο σας –και, όπου είναι απαραίτητο, διασυνورياκά και σε διάφορες χώρες– για να διευκολύνεται ο εξορθολογισμός των διαδρομών και των διαδικασιών παραπομπής για μετανάστ(ρι)ες,

¹ Προσαρμόστηκε από το S.Read-Hamilton, Cross-Border Care, Safety and Risk Mitigation for Child and Adolescent Survivors on the Move: Practical Guidance for Frontline Services and Workers (Gender-Based Violence Area of Responsibility Helpdesk, 2020), διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.sddirect.org.uk/media/1956/practical-guidance-for-cross-border-continuity-of-care-and-safety-for-child-survivors.pdf

αιτούντες/αιτούσες άσυλο και άλλους εκτοπισμένους επιζώντες.

Μια «**ψυχρή παραπομπή**» γίνεται όταν ένας/μία εργαζόμενος/εργαζόμενη παρέχει στην επιζώσα πληροφορίες σχετικά με τις αρμόδιες υπηρεσίες ή φορείς, ώστε να μπορεί στη συνέχεια να επικοινωνήσει ο ίδιος/η ίδια με την υπηρεσία για να συζητήσει τις ανάγκες του/της. Αυτό το είδος παραπομπής διευκολύνει τη συνεκτικότητα της φροντίδας σε περιπτώσεις όπου το επιζών άτομο δεν επιθυμεί να γίνει μια θερμή παραπομπή ή όταν μια θερμή παραπομπή δεν είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί. Για παράδειγμα, μπορούν να γίνουν ψυχρές παραπομπές σε υπηρεσίες που βρίσκονται σε χώρες διέλευσης ή σε χώρες προορισμού για τη συνεχή φροντίδα, υποστήριξη και προστασία των επιζώνων που μετακινούνται. Όταν κάνουν ψυχρές παραπομπές, οι εργαζόμενοι/εργαζόμενες πρέπει:

- Να παρέχουν στις επιζώσες πληροφορίες μόνο σχετικά με οργανώσεις που δέχονται ψυχρές παραπομπές ή αυτοπαραπομπές.
- Να δίνουν στην επιζώσα επικαιροποιημένες, αξιόπιστες και συναφείς πληροφορίες σχετικά με την υπηρεσία, το πού βρίσκεται, τα στοιχεία επικοινωνίας και πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία υποδοχής (π.χ. αν είναι πρόσωπο με πρόσωπο ή εξ αποστάσεως).
- Να κάνουν παραπομπές μόνο σε αρμόδιες υπηρεσίες για τις οποίες το επιζών άτομο πληροί τα κριτήρια παραπομπής.
- Να παρέχουν γραπτές πληροφορίες τις οποίες μπορεί να δώσει η επιζώσα στην υπηρεσία για να συστηθεί, εάν αυτό είναι σκόπιμο και ασφαλές. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την ασφαλή κοινοποίηση γραπτών πληροφοριών, δείτε την πηγή Cross-Border Care, Safety and Risk Mitigation for Child and Adolescent Survivors on the Move (Διασυνοριακή φροντίδα, ασφάλεια και μείωση ρίσκου για επιζώντα παιδιά και εφήβους εν κινήσει) στο παρακάτω πλαίσιο.

Σύνδεσμοι με πρόσθετες πληροφορίες και πηγές: Δημιουργία δικτύων παραπομπών

- **Ensure Coordination and Referrals** (UN Women Virtual Knowledge Centre to End Violence against Women and Girls, 2011). Προσανατολισμένος προς τις δομές υγείας, αυτός ο πόρος των UN WOMEN μπορεί να προσαρμοστεί από άλλους φορείς και παρέχει εργαλεία και βήματα για το συντονισμό και τη δημιουργία διαδικασιών παραπομπής για τις επιζώσες. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.endvawnow.org/en/articles/674-ensure-coordination-and-referrals.html.
- **Cross-Border Care, Safety and Risk Mitigation for Child and Adolescent Survivors on the Move: Practical Guidance for Frontline Services and Workers** (GBV AoR Helpdesk, 2020). Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://gbvaor.net/sites/default/files/2020-05/Practical%20Guidance%20for%20Cross%20Border%20Continuity%20of%20Care%20and%20Safety%20for%20Survivors.pdf>.
- **How to support survivors of gender-based violence when a GBV actor is not available in your area: A step-by-step pocket guide for humanitarian practitioners** (Inter-Agency Standing Committee, 2015). Αυτό το εργαλείο διαθέτει ένα πληροφοριακό δελτίο για τον εντοπισμό

διαθέσιμων υπηρεσιών στην ευρύτερη περιοχή, καθώς και άλλες χρήσιμες πληροφορίες για μη ειδικούς σε θέματα ΕΒ. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: https://gbvguidelines.org/wp/wp-content/uploads/2018/03/GBV_PocketGuide021718.pdf.

- **Ο Πίνακας Ελέγχου Προστασίας Δεδομένων [Data Protection Checklist]** από το Σύστημα Διαχείρισης Πληροφοριών για την Εμφυλη Βία (GBVIMS) παρέχει καθοδήγηση για φορείς σχετικά με τον τρόπο διασφάλισης και προστασίας των δεδομένων με ασφάλεια μετά την αποκάλυψη ΕΒ και κατά την παραπομπή. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.gbvims.com/wp/wp-content/uploads/DATA-PROTECTION-CHECKLIST.pdf.

ΕΡΓΑΛΕΙΟ 5:

Κατάλογος ελέγχου οργανωσιακής ετοιμότητας

Αυτό το εργαλείο παρέχει έναν κατάλογο ελέγχου για να βοηθήσει τους οργανισμούς να αξιολογήσουν την ικανότητα δημιουργίας ενός περιβάλλοντος διευκολυντικού για την αποκάλυψη ΕΒ, σύμφωνα με τις καλές πρακτικές που συζητήθηκαν παραπάνω. Τα διευθυντικά στελέχη μπορούν να αξιοποιήσουν αυτό το εργαλείο για να προβούν σε μια αρχική αξιολόγηση της οργανωσιακής ετοιμότητας και, στη συνέχεια, να το χρησιμοποιούν σε τακτική βάση ως μέρος της συνεχούς οργανωσιακής εποπτείας και βελτιστοποίησης.

Αξιολογήστε την οργάνωσή σας σε σχέση με κάθε μία από τις ακόλουθες καλές πρακτικές για τις μη εξειδικευμένες οργανώσεις που εξυπηρετούν πρόσφυγες/ προσφύγιες, αιτούντες/σες άσυλο, μετανάστ(ρι)ες και άλλα άτομα σε συνθήκες εκτοπισμού και ανθρωπιστικής βοήθειας. Εξετάστε τι θα μπορούσε να κάνει η οργάνωση ή η υπηρεσία, για να ενισχύσει την πρακτική σε κάθε πεδίο, και καταρτίστε ένα σχέδιο για:

1. Ανάπτυξη **διαδικασιών** με γνώμονα τις επιζώσες για την καθοδήγηση του προσωπικού σχετικά με την ασφαλή υποδοχή και αντιμετώπιση της αποκάλυψης ΕΒ,
2. Διασφάλιση ότι **οι εγκαταστάσεις και οι υπηρεσίες** είναι φιλόξενες και ασφαλείς,
3. Δημιουργία μιας ποικιλόμορφης ομάδας προσωπικού και εθελοντ(ρι)ών με τις κατάλληλες **γνώσεις, στάσεις, συμπεριφορές και δεξιότητες**, και
4. Δημιουργία **δικτύου παραπομπών** για περαιτέρω φροντίδα, υποστήριξη και προστασία μετά την αποκάλυψη.

1. Οργανωσιακές διαδικασίες

Υπάρχουν διαδικασίες με γνώμονα τις επιζώσες που καθοδηγούν το προσωπικό σε:

- ☐ **Τήρηση του απορρήτου** κατά την εργασία με επιζώντα άτομα που αποκαλύπτουν ΕΒ, συμπεριλαμβανομένων:
 - Της ενημέρωσης των επιζώντων για τα όρια της εμπιστευτικότητας και τις απαιτήσεις για υποχρεωτική αναφορά, και
 - Της ασφαλούς διαχείρισης και αποθήκευσης εγγράφων και άλλων πληροφοριών που σχετίζονται με την αποκάλυψη της ΕΒ.
- ☐ **Λήψη εν επιγνώσει συναίνεσης** για την καταγραφή και την κοινοποίηση πληροφοριών σχετικά με την αποκάλυψη της ΕΒ σε άλλους εργαζόμενους και υπηρεσίες.
- ☐ **Τι πρέπει να γίνει μετά από μια αποκάλυψη ΕΒ**, συμπεριλαμβανομένων:
 - Τι πρέπει να γίνει εάν η επιζώσα βρίσκεται σε άμεσο κίνδυνο,

- Πώς να παράσχετε πρώτες βοήθειες ψυχικής υγείας για να υποστηρίξετε επιζώντα άτομα που βρίσκονται σε κατάσταση σοκ ή δυσφορίας,
- Πώς να παρέχετε συναφείς πληροφορίες για τις συνήθεις επιπτώσεις της βίας που έχουν υποστεί και για τις διαθέσιμες επιλογές υποστήριξης και βοήθειας, και
- Λήψη συναίνεσης για την κοινοποίηση πληροφοριών και την πραγματοποίηση παραπομπών.

- ☐ **Πραγματοποίηση και υποδοχή ασφαλών, εχέμυθων παραπομπών** προς άλλες οργανώσεις και υπηρεσίες για τα επιζώντα άτομα που αποκαλύπτουν ΕΒ.
- ☐ **Πρώθηση συμπεριληπτικών συμπεριφορών και πρακτικών χωρίς διακρίσεις** προς όλα τα άτομα που κάνουν χρήση των υπηρεσιών.
- ☐ **Πολιτικές διασφάλισης και προστασίας των παιδιών, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης και αντιμετώπισης της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης (ΣΕΚ).**
- ☐ **Λήψη ανατροφοδότησης και παραπόνων από τους χρήστες των υπηρεσιών και από την κοινότητα.**

Ο οργανισμός διαθέτει διαδικασίες για την εποπτεία και την υποστήριξη του προσωπικού, ώστε:

- ☐ **Να ανταποκρίνεται σε πολύπλοκες υποθέσεις.**
- ☐ **Να παρακολουθεί και να προάγει την υγεία, την ασφάλεια και την ευημερία του προσωπικού.**

2. Εγκαταστάσεις και υπηρεσίες

Οι εγκαταστάσεις και οι υπηρεσίες είναι ασφαλείς και χωρίς αποκλεισμούς, διασφαλίζοντας ότι:

- ☐ **Όλες οι εγκαταστάσεις είναι καθαρές, καλά φωτισμένες, άνετες και φιλόξενες.**
- ☐ **Διατίθεται ένα ασφαλές και ιδιωτικό περιβάλλον** για τις επιζώσες ΕΒ για να κάνουν ιδιωτικές συζητήσεις με το προσωπικό.
- ☐ **Αναρτώνται αφίσες και άλλο πληροφοριακό υλικό που:**
- Γνωστοποιούν τις διαφορετικές ομάδες στις οποίες είναι φιλικά διακείμενη η υπηρεσία, όπως τα άτομα με ποικίλα SOGIESC, οι έφηβοι, οι γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρίες, οι άνδρες επιζώντες σεξουαλικής βίας και οι πρόσφυγες/προσφύγισες ή μετανάστ(ρι)ες από διαφορετικά υπόβαθρα,
 - Επικοινωνούν πληροφορίες σχετικά με τις διαθέσιμες υπηρεσίες υποστήριξης για την ΕΒ,
 - Είναι σε σχετικές γλώσσες, και
 - Ανταποκρίνονται σε διαφορετικά επίπεδα αλφαριθμητισμού, χρησιμοποιώντας, για παράδειγμα, οπτικό υλικό.
- ☐ **Υπάρχουν ευκαιρίες για αλληλεπίδραση μεταξύ του προσωπικού και των ατόμων που κάνουν**

χρήση των υπηρεσιών, όπως σε ενημερωτικές συνεδρίες, κοινωνικές, ψυχαγωγικές, θεραπευτικές δραστηριότητες και δραστηριότητες ομάδων συνομηλίκων και άτυπες δραστηριότητες, όπως η από κοινού εκτέλεση καθημερινών εργασιών.

- ☐ **Υπάρχει δυνατότητα φύλαξης παιδιών**, ώστε τα άτομα με παιδιά να μπορούν να έχουν ιδιωτικές συζητήσεις με μέλη του προσωπικού.
- ☐ **Υπάρχουν διαθέσιμες** και διεξάγονται από εκπαιδευμένο προσωπικό **ενημερωτικές συνεδρίες για την ΕΒ**, ώστε να επικοινωνείται ότι η ΕΒ δεν είναι ποτέ αποδεκτή και να διαμοιράζονται πληροφορίες για τις διαθέσιμες υπηρεσίες.

3. Γνώσεις, στάσεις, συμπεριφορές και δεξιότητες του προσωπικού

- ☐ **Ο οργανισμός διαθέτει προσωπικό και εθελοντές/ριες που αντιπροσωπεύουν την κοινότητα και τα άτομα που κάνουν χρήση των υπηρεσιών**, συμπεριλαμβανομένων ποικίλων και σχετικών:
 - Φύλων,
 - Πολιτισμών,
 - Εθνοτήτων,
 - Θρησκειών,
 - Ηλικιών,
 - Γλωσσών,
 - Ικανοτήτων και αναγκών επικοινωνίας, και
 - SOGIESC.
- ☐ **Όλο το προσωπικό λαμβάνει εκπαίδευση σχετικά με την ΕΒ και την αποκάλυψή της**, συμπεριλαμβανομένων εκπαιδεύσεων για:
 - Τα θεμελιώδη χαρακτηριστικά της ΕΒ, τις εκδηλώσεις και τις συνέπειές της,
 - Αρχές που είναι ενημερωμένες ως προς το τραύμα και έχουν ως γνώμονα τα επιζώντα άτομα και αφορούν την ασφάλεια, την εμπιστευτικότητα, την αξιοπρέπεια και την αυτοδιάθεση, τη μη διάκριση και το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού σε σχέση με την αποκάλυψη,
 - Οργανωσιακές διαδικασίες που καθοδηγούν την αποκάλυψη ΕΒ, και
 - Δημιουργία ενός διευκολυντικού περιβάλλοντος για την υποστήριξη της ασφαλούς αποκάλυψης.
- ☐ **Το προσωπικό που παρέχει απευθείας υπηρεσίες σε πρόσφυγες/προσφύγισες, αιτούντες/αιτούσες άσυλο, μετανάστ(ρι)ες και άλλα άτομα που κάνουν χρήση των υπηρεσιών λαμβάνει πρόσθετη εκπαίδευση** σχετικά με την ανταπόκριση στην αποκάλυψη ΕΒ, που περιέχει, μεταξύ άλλων, θέματα όπως:

- Απόκριση σε καταστάσεις δυσφορίας,
- Τι πρέπει να γίνει μετά από μια αποκάλυψη, συμπεριλαμβανομένης της κοινοποίησης πληροφοριών στους επιζώντες και της παραπομπής, και
- Ο αντίκτυπος των τραυματικών εμπειριών στη φυσιολογία, τη συμπεριφορά και τη μνήμη επιζώντων.

4. Δίκτυα παραπομπών

☐ **Υπάρχουν διαδρομές παραπομπών** προς διαθέσιμες και συναφείς υπηρεσίες που παρέχουν φροντίδα, υποστήριξη και προστασία σε επιζώσες ΕΒ, στις οποίες περιλαμβάνονται:

- Υπηρεσίες υγείας,
- Υπηρεσίες ψυχικής υγείας και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης,
- Υπηρεσίες στέγασης και φιλοξενίας,
- Υπηρεσίες παιδικής προστασίας,
- Νομικές υπηρεσίες και υπηρεσίες προστασίας, και
- Άλλες σχετικές υπηρεσίες.

☐ **Υπάρχουν πρωτόκολλα παραπομπών** που καλύπτουν:

- Το απόρρητο των εξυπηρετούμενων και το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού,
- Κοινοποίηση πληροφοριών με εν επιγνώσει συναίνεση,
- Μέτρα για την προστασία των δεδομένων και της ιδιωτικότητας, και
- Πολιτικές και διαδικασίες διασφάλισης.

☐ **Το προσωπικό έχει πρόσβαση σε επικαιροποιημένες πληροφορίες** σχετικά με τις υπηρεσίες παραπομπής.

☐ **Το προσωπικό γνωρίζει πώς να πραγματοποιεί περαιτέρω παραπομπές**, στις οποίες περιλαμβάνονται οι διασυννοριακές παραπομπές και οι θερμές και ψυχρές παραπομπές.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2:

Υποστήριξη επιζωσών κατά τη διάρκεια και μετά την αποκάλυψη

Επισκόπηση

Αποκαλύψεις περιστατικών ΕΒ μπορεί να δεχθεί ένα ευρύ φάσμα παρόχων υπηρεσιών που εργάζονται σε οργανώσεις οι οποίες εξυπηρετούν πρόσφυγες/προσφύγισσες, αιτούντες/αιτούσες άσυλο, μετανάστ(ρι)ες και άλλα άτομα σε συνθήκες εκτοπισμού/ανθρωπιστικών κρίσεων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, μια επιζώσα μπορεί να επιλέξει να προβεί σε αποκάλυψη επειδή αναζητά βοήθεια για την κάλυψη των σωματικών, ψυχολογικών, συναισθηματικών και πρακτικών αναγκών της, όπως και των αναγκών για ασφάλεια και προστασία. Σε άλλες περιπτώσεις, ο πάροχος υπηρεσιών μπορεί να ρωτήσει το επιζών άτομο για την ΕΒ, επειδή έχει εντοπίσει ενδείξεις που τη μαρτυρούν ή επειδή έχει υποχρέωση να ρωτήσει για την ΕΒ, προκειμένου να παράσχει προστασία ή να κάνει κάποια σχετική παρέμβαση. Συνεπώς, η αποκάλυψη μπορεί να είναι αυτο-υποκινούμενη, να διευκολύνεται από πάροχο υπηρεσιών που έχει δημιουργήσει ένα ασφαλές και υποστηρικτικό περιβάλλον (υποβοηθούμενη) ή να προκαλείται από πάροχο υπηρεσιών που ρωτά ή καθοδηγεί το εξυπηρετούμενο άτομο ώστε να μοιραστεί πληροφορίες σχετικά με την ΕΒ (προκαλούμενη). Ανεξάρτητα από το πλαίσιο στο οποίο επιλέγει να αποκαλύψει μια επιζώσα, ο τρόπος με τον οποίο ο/η πάροχος υπηρεσιών δέχεται και ανταποκρίνεται στην αποκάλυψη, πρέπει να έχει ως γνώμονα τις επιζώσες και να προάγει την ασφάλεια, την αξιοπρέπεια, την επιλογή, την εμπρόθετη δράση και την αποκατάστασή τους.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ: Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Η αποκάλυψη της ΕΒ μπορεί να είναι κεντρικής σημασίας για την ευημερία των επιζώντων ατόμων, την ικανότητα πρόσβασής τους σε φροντίδα και προστασία, και την αποκατάστασή τους. Ωστόσο, η αποκάλυψη μπορεί να είναι απίστευτα δύσκολη και να δημιουργήσει κινδύνους για την ασφάλεια του/της επιζώντος/επιζώσας. Η αποκάλυψη μπορεί να είναι εκ νέου τραυματική και να οδηγήσει σε μεγαλύτερη βλάβη — συμπεριλαμβανομένης της ψυχολογικής, σωματικής και κοινωνικής βλάβης. Η ασφαλής λήψη και ανταπόκριση σε μια αποκάλυψη απαιτεί μελετημένη, ηθική εκτίμηση, καθώς και μια πρακτική που βασίζεται στις αρχές της ασφάλειας, της εμπιστευτικότητας, της αξιοπρέπειας, της αυτοδιάθεσης, και της μη διάκρισης, οι οποίες έχουν ως γνώμονα τις επιζώσες. Ο ρόλος του παρόχου υπηρεσιών είναι να ανταποκρίνεται με ενσυναίσθηση και συμπόνια, να επικυρώσει την εμπειρία του επιζώντος ατόμου, να βοηθά την επιζώσα να αντιμετωπίσει τις οδυνηρές σκέψεις και συναισθήματα, να παρέχει ακριβείς, συναφείς πληροφορίες σχετικά με την ΕΒ και τις επιλογές και τις διαθέσιμες υπηρεσίες που υπάρχουν και να δίνει τη δυνατότητα στο επιζών άτομο να πάρει τις δικές του αποφάσεις σχετικά με το τι θα κάνει, με βάση το τι αισθάνεται ασφαλές και βοηθητικό.

Σκοπός αυτής της ενότητας είναι να υποστηρίξει τους παρόχους υπηρεσιών να προετοιμάζονται, να δέχονται και να ανταποκρίνονται με ασφάλεια και συμπόνια στις επιζώσες που προβαίνουν σε αποκάλυψη. Αυτή η ενότητα παρέχει συγκεκριμένες οδηγίες και καλές πρακτικές, σκέψεις κατά την εργασία με ποικιλόμορφες ομάδες και με διερμηνείς και πολιτισμικούς διαμεσολαβητές/πολιτισμικές διαμεσολαβήτριες, καθώς και πληροφορίες σχετικά με το δευτερογενές τραύμα και την αυτοφροντίδα.

Τι περιλαμβάνεται εδώ;

Σε αυτήν την ενότητα θα βρείτε τα ακόλουθα εργαλεία:

- **ΕΡΓΑΛΕΙΟ 6: Κατευθυντήριες οδηγίες για την υποβοήθηση της αποκάλυψης ΕΒ.** Αυτό το εργαλείο παρέχει βήμα προς βήμα καθοδήγηση προκειμένου να συνδράμει τους παρόχους υπηρεσιών στην ασφαλή και δεοντολογική υποστήριξη επιζωσών που αποκαλύπτουν ΕΒ –πριν, κατά τη διάρκεια και μετά από μια συνεδρία.
- **ΕΡΓΑΛΕΙΟ 7: Υποστήριξη επιζωσών που βρίσκονται σε κατάσταση δυσφορίας.** Βασισμένο στο προηγούμενο εργαλείο, το παρόν παρέχει πληροφορίες που βοηθούν τις παρόχους υπηρεσιών να ανταποκριθούν σε επιζώσες και που προωθούν την ασφάλεια, την ικανότητα αντιμετώπισης προβλημάτων, την ευημερία και την αποκατάσταση, μέσω της παροχής, μεταξύ άλλων, πρώτων βοηθειών ψυχικής υγείας.
- **ΕΡΓΑΛΕΙΟ 8: Δουλεύοντας με ποικιλόμορφες ομάδες.** Επιπλέον της καθοδήγησης και των προβληματισμών που αναπτύσσονται σε όλη την Εργαλειοθήκη, το παρόν εργαλείο παρέχει πληροφορίες και πηγές για την ανάπτυξη των γνώσεων και των δεξιοτήτων των παρόχων υπηρεσιών, ώστε να ανταποκρίνονται στην αποκάλυψη ΕΒ από παιδιά και εφήβους/έφηβες, άνδρες επιζώντες σεξουαλικής βίας, επιζώντα άτομα με ποικίλα SOGIESC, επιζώσες με αναπηρίες και εκείνες που ανήκουν σε εθνοτικές ή θρησκευτικές μειονότητες.
- **ΕΡΓΑΛΕΙΟ 9: Δουλεύοντας με διερμηνείς και πολιτισμικούς διαμεσολαβητές.** Αυτό το εργαλείο προσφέρει συμβουλές και πηγές για τη συνεργασία με διερμηνείς και πολιτισμικούς διαμεσολαβητές/πολιτισμικές διαμεσολαβήτριες όταν πραγματοποιούνται συνεντεύξεις με άτομα που ενδέχεται να αποκαλύψουν ΕΒ.
- **ΕΡΓΑΛΕΙΟ 10: Διαχείριση δευτερογενούς τραύματος και προώθηση της αυτοφροντίδας.** Αυτό το εργαλείο παρέχει μια σύντομη επισκόπηση της έννοιας του δευτερογενούς τραύματος καθώς και στρατηγικές και συστάσεις για την αυτοφροντίδα, με σκοπό την προώθηση της ευημερίας των παρόχων υπηρεσιών και άλλων βοηθητικών φορέων.

ΕΡΓΑΛΕΙΟ 6

Κατευθυντήριες οδηγίες για την υποβοήθηση της αποκάλυψης ΕΒ

Αυτό το εργαλείο παρέχει πληροφορίες για την ανάπτυξη των γνώσεων και των δεξιοτήτων των παρόχων υπηρεσιών, ώστε να δέχονται και να ανταποκρίνονται στην αποκάλυψη της ΕΒ με ασφάλεια και με κατάλληλο τρόπο. Απευθύνεται σε ένα ευρύ φάσμα ατόμων που εργάζονται με ανθρώπους σε συνθήκες εκτοπισμού και σε άλλα πλαίσια ανθρωπιστικών κρίσεων – συμπεριλαμβανομένων όσων παρέχουν υπηρεσίες υγείας, προστασίας, στέγασης, ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και άλλες– οι οποίοι/οποίες ενδέχεται να χρειαστεί να αποκριθούν σε αποκάλυψη ΕΒ κατά τη διάρκεια της εργασίας τους.

Αυτό το εργαλείο θα είναι, επίσης, χρήσιμο σε παρόχους υπηρεσιών που πρέπει να διερευνήσουν σχετικά με εμπειρίες ΕΒ προκειμένου να παράσχουν μια υπηρεσία, όπως οι δικηγόροι που εκπροσωπούν επιζώσες ως προς τα αιτήματα ασύλου τους. Αυτό αναφέρεται ως «προκαλούμενη αποκάλυψη».

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ: ΠΡΟΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ

Είναι σπάνια σκόπιμο ή απαραίτητο για έναν πάροχο υπηρεσιών να ρωτήσει άμεσα ένα άτομο για τις εμπειρίες ΕΒ του. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι πάροχοι υπηρεσιών χρειάζεται να κατανοήσουν τις σχετιζόμενες με την ΕΒ εμπειρίες ενός ατόμου, προκειμένου να το βοηθήσουν να έχει πρόσβαση σε παροχές ή υπηρεσίες που χρειάζεται. Για παράδειγμα, μία δικηγόρος που εκπροσωπεί έναν αιτούντα άσυλο μπορεί να χρειάζεται να γνωρίζει τυχόν παρελθοντικές βλάβες (οι οποίες μπορεί να περιλαμβάνουν ή να μην περιλαμβάνουν ΕΒ) προκειμένου να στοιχειοθετήσει ένα επιχείρημα περί παρελθούσας δίωξης. Ένας αστυνομικός που ανταποκρίνεται σε μια κλήση για ενδοοικογενειακή βία μπορεί να χρειάζεται να συγκεντρώσει στοιχεία για την κακοποίηση προκειμένου να παράσχει την κατάλληλη προστασία. Όταν εξετάζετε το αν πρέπει να εκμαιεύσετε μια αποκάλυψη ΕΒ, λάβετε υπόψη σας:

- Χρειάζεται να γνωρίζω αν το άτομο αυτό έχει βιώσει ΕΒ; Γιατί πρέπει να το γνωρίζω; Εάν υπάρχει πρότερη ένδειξη ΕΒ, τι άλλο πρέπει να μάθω γι' αυτήν; Πώς ωφελεί η αποκάλυψη της ΕΒ το άτομο που βρίσκεται ενώπιόν μου;
- Πώς μπορώ να αποκτήσω με ηθικό και ενημερωμένο ως προς το τραύμα τρόπο μόνο τις απαραίτητες πληροφορίες;
- Είμαι προετοιμασμένη να ανιχνεύσω και να ανταποκριθώ σε πιθανή δυσφορία ή επανατραυματισμό που μπορεί να προκαλέσει η επερώτησή μου; Πώς μπορώ να οικοδομήσω αρκετή εμπιστοσύνη και σχέση μέσα στον διαθέσιμο χρόνο, ώστε να διευκολύνω αυτή τη συζήτηση;

Αυτό το εργαλείο καθορίζει τους ρόλους και τις ευθύνες των παρόχων υπηρεσιών στους οποίους μπορεί να αποκαλύψει ΕΒ μια επιζώσα, και παρέχει σκέψεις για την ασφαλή, δεοντολογική και κατάλληλη ανταπόκριση –πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τη συνεδρία με εν δυνάμει επιζώντα άτομα. Περιλαμβάνει, επίσης, έναν κατάλογο ελέγχου για την υποστήριξη των προϊσταμένων στην αξιολόγηση των δεξιοτήτων και των εκπαιδευτικών αναγκών της ομάδας τους. Οι ερωτήσεις και οι προτάσεις μπορούν να προσαρμοστούν για να ανταποκρίνονται σε διαφορετικά είδη αλληλεπιδράσεων και περιβάλλοντα. Μεμονωμένα εργαζόμενα άτομα μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτό το εργαλείο ως πηγή αναφοράς, ενώ οι προϊστάμενοι/ες ενδέχεται να θελήσουν να χρησιμοποιήσουν τις πληροφορίες που περιέχονται εδώ, για να υποστηρίξουν την κατάρτιση και περαιτέρω εξέλιξη των παρόχων υπηρεσιών κατά τη διάρκεια συνεδριών εποπτείας και κατάρτισης του προσωπικού.

Ρόλοι και ευθύνες

Είναι σημαντικό να κατανοήσουμε τους ρόλους και τις ευθύνες των μη εξειδικευμένων σε θέματα ΕΒ εργαζομένων που ενδέχεται να δεχτούν μια αποκάλυψη ΕΒ. Ανάλογα με το πλαίσιο, το εργαζόμενο άτομο μπορεί να έχει μία και μοναδική αλληλεπίδραση με την επιζώσα. Η ενσυναίσθητική, μη επικριτική και βοηθητική ανταπόκριση σε μια αποκάλυψη ΕΒ μπορεί να επηρεάσει σημαντικά την αίσθηση ασφάλειας της επιζώσας και την αποκατάστασή της από τις τραυματικές εμπειρίες.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ : ΚΑΤΑΝΟΩΝΤΑΣ ΤΟ ΡΟΛΟ ΣΑΣ

Η παροχή ολοκληρωμένης, ασφαλούς και δεοντολογικής υποστήριξης σε επιζώσες ΕΒ απαιτεί κατάρτιση, δεξιότητες και εμπειρία. Ωστόσο, οι φορείς που δεν είναι εξειδικευμένοι στην ΕΒ, όταν τηρούν την προσέγγιση με γνώμονα τα επιζώντα άτομα, μπορούν να προσφέρουν στις επιζώσες χρήσιμη υποστήριξη. Είναι σημαντικό να παρέχετε υποστήριξη που ανταποκρίνεται στο επίπεδο των γνώσεων και των ικανοτήτων σας. Η υπέρβαση αυτού του ορίου θα μπορούσε να οδηγήσει σε πρόσθετη βλάβη του επιζώντος ατόμου.

Οι ρόλοι και οι ευθύνες όσων δέχονται μια αποκάλυψη ΕΒ περιλαμβάνουν, επομένως:

- Να δέχονται την αποκάλυψη με ενσυναίσθηση και συμπόνια και να επικυρώνουν την εμπειρία και το θάρρος του επιζώντος ατόμου να αποκαλύψει το περιστατικό.
- Να υποστηρίζουν τις άμεσες συναισθηματικές ανάγκες και τις ανάγκες ασφάλειας.
- Να παρέχουν στην επιζώσα χρήσιμες πληροφορίες για να τη βοηθήσουν να κατανοήσει τι έχει συμβεί, τι να περιμένει όσον αφορά τις πιθανές επιπτώσεις και ποιες υπηρεσίες και στήριξη έχει διαθέσιμες, για την αντιμετώπιση των αναγκών της και την προαγωγή της ευημερίας της.
- Να κάνουν παραπομπές για πρόσθετη φροντίδα, υποστήριξη και προστασία για τις επιζώσες που το επιθυμούν και συναινούν στην παραπομπή.

Πώς να υποστηρίξετε τις επιζώσες που αποκαλύπτουν περιστατικά ΕΒ με ασφαλή και δεοντολογικό τρόπο

Η υποστήριξη μιας επιζώσας που αποκαλύπτει ΕΒ απαιτεί αναστοχασμό και φροντίδα πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τη συνάντηση. Είναι ζωτικής σημασίας να διασφαλιστεί ότι διαθέτετε τις κατάλληλες στάσεις, γνώσεις και δεξιότητες για κάθε μία από αυτές τις φάσεις της αλληλεπίδρασης με μια εν δυνάμει επιζώσα.

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΓΙΑ ΧΡΗΣΗ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ

Σε περιβάλλοντα **ταχέως εκτοπισμού**, οι πάροχοι υπηρεσιών μπορεί να έχουν στη διάθεσή τους μόνο μία αλληλεπίδραση με ένα άτομο που αποκαλύπτει ΕΒ, και συχνά δεν είναι δυνατή η περαιτέρω παρακολούθηση μετά από αυτή την πρώτη αλληλεπίδραση. Αυτό καθιστά την πρώτη (και ενδεχομένως μοναδική) αλληλεπίδραση ακόμη πιο σημαντική για την επιζώσα. Σύντομες αλληλεπιδράσεις, όπως αυτές μεταξύ επιζώντων ΕΒ και μη εξειδικευμένων στην ΕΒ επαγγελματιών, θα πρέπει να επικεντρώνονται σε άμεσες ενέργειες με μέλημα την ασφάλεια και την πρόσβαση σε υπηρεσίες για την προώθηση της φροντίδας, της υποστήριξης και της προστασίας. Οι αλληλεπιδράσεις αυτές δε θα αντιμετωπίσουν το πλήρες φάσμα των αναγκών που μπορεί να έχει ένα επιζών άτομο.

Σε πιο σταθεροποιημένα πλαίσια, ο πάροχος υπηρεσιών μπορεί να είναι σε θέση να προγραμματίσει συναντήσεις παρακολούθησης με την επιζώσα και να λάβει περαιτέρω μέτρα για την παρακολούθηση των παραπομπών, δημιουργώντας πρόσθετες συνδέσεις και προσφέροντας περαιτέρω υποστήριξη, όπως απαιτείται.

1. Πριν από μια συνεδρία: Έλεγχος των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων σας για μια ενδεχόμενη αποκάλυψη

Η προετοιμασία για την αποκάλυψη της ΕΒ είναι απαραίτητη για την παροχή ασφαλούς και ηθικής φροντίδας στα άτομα που αποκαλύπτουν. Η **Ενότητα 1** παρέχει εργαλεία, πόρους και καθοδήγηση για τη δημιουργία ενός ασφαλούς και διευκολυντικού περιβάλλοντος για την αποκάλυψη της ΕΒ, την οικοδόμηση γνώσεων σχετικά με την ΕΒ και την προσέγγιση με γνώμονα τα επιζώντα άτομα, καθώς και τη δημιουργία ενός δικτύου παραπομπών για την περαιτέρω φροντίδα των επιζώντων. Με βάση όλα όσα μάθατε από την **Ενότητα 1**, παρακάτω παρατίθενται ορισμένες ερωτήσεις που πρέπει να θέσετε στον εαυτό σας πριν συναντήσετε μια εν δυνάμει επιζώσα.

1.1 Αξιολογήστε τις ικανότητες και τις δεξιότητές σας.

- Ποιες στάσεις, πεποιθήσεις και προκαταλήψεις έχω σχετικά με την ΕΒ;
- Ποιες στάσεις, πεποιθήσεις και προκαταλήψεις έχω για επιζώντες από ποικίλες ομάδες συμπεριλαμβανομένων ατόμων με αναπηρίες, παιδιών και εφήβων, ατόμων με ποικίλα SOGIESC, εθνικές και θρησκευτικές μειονότητες και άνδρες επιζώντες σεξουαλικής βίας;

- Με βοηθούν ή με εμποδίζουν αυτές οι στάσεις, οι πεποιθήσεις και οι προκαταλήψεις στο να παρέχω ενσυναισθητικές, μη επικριτικές και συμπονετικές αποκρίσεις σε άτομα που έχουν υποστεί ΕΒ – συμπεριλαμβανομένων των επιζώντων από ποικίλες ομάδες;
- Κατανοώ τις επιπτώσεις της ΕΒ; Γνωρίζω ότι οι παρελθούσες τραυματικές εμπειρίες μπορούν να επηρεάσουν τον τρόπο με τον οποίο ενεργεί, αισθάνεται και μιλάει κάποιος;
- Κατανοώ τις αρχές και τις πρακτικές για μια ανταπόκριση συνεπή με την προσέγγιση με γνώμονα τα επιζώντα άτομα;
- Αντιλαμβάνομαι τους σοβαρούς κινδύνους της παραβίασης της εμπιστευτικότητας; Είναι το περιβάλλον της συνάντησής μας εμπιστευτικό; Τι θα μπορούσα να κάνω για να διασφαλίσω την εμπιστευτικότητα;
- Είμαι προετοιμασμένος/η για το ενδεχόμενο ο/η επιζών/ώσα να διαφωνήσει με τις προτάσεις μου και να πάρει τις δικές του/της αποφάσεις;
- Έχω τις απαραίτητες δεξιότητες για να ενισχύσω το αίσθημα ασφάλειας της επιζώσας, τόσο σωματικά όσο και συναισθηματικά; Γνωρίζω πώς να χορηγώ πρώτες βοήθειες ψυχικής υγείας; Εάν όχι, είμαι εγώ το καταλληλότερο άτομο για να διεξάγω αυτή τη συνάντηση; Ποιος άλλος μπορεί να βοηθήσει; (Δείτε το **ΕΡΓΑΛΕΙΟ 7** για οδηγίες σχετικά με τη χορήγηση πρώτων βοηθειών ψυχικής υγείας).
- Γνωρίζω πώς να εφαρμόσω μια προσέγγιση με γνώμονα τα επιζώντα υποκείμενα για να ελαχιστοποιήσω τον κίνδυνο επανατραυματισμού; (Βλέπε επόμενο μέρος 2. **Κατά τη διάρκεια μιας συνεδρίας** για πληροφορίες σχετικά με τη χρήση μιας προσέγγισης ενημερωμένης ως προς το τραύμα και με γνώμονα τα επιζώντα άτομα).
- Πώς μπορώ να αναπτύξω τις δεξιότητές μου σε αυτόν τον τομέα; Ποια είναι τα 3 επόμενα βήματα για την ενίσχυση των δεξιοτήτων μου;

1.2 Προετοιμαστείτε για μια συνάντηση.

- Έχω τις πιο επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με τις διαδρομές και τις διαδικασίες παραπομπής;
- Γνωρίζω πώς να πραγματοποιήσω ασφαλείς και εμπιστευτικές παραπομπές;
- Γνωρίζω πώς να υποστηρίξω την επιζώσα (για παράδειγμα, τι να προτείνω ως πιθανά επόμενα βήματα) εάν δεν υπάρχουν άλλες διαθέσιμες υπηρεσίες για παραπομπή;
- Έχω μάθει ότι είναι δυνατόν για να ελαχιστοποιήσω τις ερωτήσεις μου, ώστε να μην ζητώ από το επιζών άτομο να επαναλαμβάνει τα λόγια του;

1.3 Εάν πρέπει να ρωτήσετε την επιζώσα για παρελθούσες εμπειρίες βίας, βεβαιωθείτε ότι είστε σε ετοιμότητα να αποκριθείτε σε αποκάλυψη ΕΒ. Αυτό απαιτεί από εσάς:

- Να οικοδομήσετε εμπιστοσύνη και καλή επαφή.
- Να εξηγήσετε την εμπιστευτικότητα και τα όριά της στην αρχή της συνέντευξης.
- Να εξηγήσετε γιατί είναι απαραίτητο να ενημερωθείτε και να κάνετε ερωτήσεις σχετικά με αυτές τις εμπειρίες.
- Να κατανοήσετε εκφράσεις ή ευφημισμούς που μπορεί να χρησιμοποιεί το άτομο για να αναφερθεί σε σεξουαλικές πράξεις ή μέρη του σώματος.
- Να διασφαλίσετε ότι τυχόν παρόντες/παρούσες διερμηνείς ή πολιτισμικοί διαμεσολαβητές γνωρίζουν και τηρούν τις αρχές με γνώμονα τα επιζώντα άτομα.

2. Κατά τη διάρκεια μιας συνεδρίας: Απόκριση με ενσυναίσθηση, συμπόνια και υποστήριξη

Τα **ΕΡΓΑΛΕΙΑ 1** και **2** στο πλαίσιο της **Ενότητας 1** παρέχουν κατευθυντήριες οδηγίες και πληροφορίες για τις οργανώσεις σχετικά με το τι συνεπάγεται μια προσέγγιση με γνώμονα την επιζώσα και πώς να προετοιμάσουν ένα ασφαλές και διευκολυντικό περιβάλλον που να υποστηρίζει την αποκάλυψη της ΕΒ. Στην παρούσα ενότητα συζητάμε το πώς οι πάροχοι υπηρεσιών μπορούν να αξιοποιήσουν στην πράξη την προσέγγιση με γνώμονα τα επιζώντα άτομα και πώς να ανταποκριθούν αποτελεσματικά και υποστηρικτικά κατά τη διάρκεια μιας συνάντησης, όπου μια επιζώσα αποκαλύπτει μια εμπειρία ΕΒ.

2.1 Εφαρμόστε μια προσέγγιση με γνώμονα τα επιζώντα άτομα.

Η συνέντευξη με επιζώσες για εμπειρίες ΕΒ απαιτεί τεράστια ευαισθησία. Η αποκάλυψη μπορεί να είναι αγχωτική και επικίνδυνη για κάποιες. Μπορεί να διστάζουν ή να ντρέπονται να δώσουν λεπτομέρειες και να αποθαρρύνονται γρήγορα, αν νιώθουν ότι κρίνονται ή ότι δεν γίνονται πιστευτές. Είναι ζωτικής σημασίας να οικοδομηθεί όσο το δυνατόν περισσότερη εμπιστοσύνη και επαφή και στη συνέχεια να χρησιμοποιηθούν δεξιότητες ενεργητικής ακρόασης για να υποστηριχθεί η επιζώσα, ώστε να αποφασίσει ποια πράγματα αισθάνεται ασφαλής και ικανή να αποκαλύψει.

Η χρήση μιας ενημερωμένης ως προς το τραύμα και με γνώμονα τις επιζώσες προσέγγισης κατά την υποδοχή μιας αποκάλυψης ΕΒ διασφαλίζει ότι δίνεται προτεραιότητα και υπάρχει σεβασμός στην ασφάλεια, την εμπιστευτικότητα, τις επιλογές και την εμπρόθετη δράση του επιζώντος. Αυτή η προσέγγιση:

- Αναγνωρίζει ότι κάθε επιζώσα/επιζών έμφυλης βίας:
 - Πρέπει να γίνεται πιστευτή/ός και να αντιμετωπίζεται με σεβασμό, ευγένεια, ενσυναίσθηση και συμπόνια,

- Θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μοναδικό άτομο με ίσα δικαιώματα σε φροντίδα και υποστήριξη,
 - Έχει διαφορετικές δυνατότητες, ικανότητες, πόρους και ανάγκες, και
 - Έχει το δικαίωμα, ανάλογα με την ηλικία και τις περιστάσεις της/του, να αποφασίσει ποιος πρέπει να γνωρίζει τι έχει συμβεί και τι πρέπει να συμβεί στη συνέχεια.
- Επιδιώκει να ενισχύσει την εμπρόθετη δράση και την ενδυνάμωση κάθε ατόμου, προωθώντας τις δυνατότητες και τις ικανότητές του, την επιλογή και τον έλεγχο του.
 - Αναγνωρίζει την ανθεκτικότητα κάθε επιζώντος ατόμου και καλλιεργεί την ελπίδα.
 - Αναγνωρίζει τον αντίκτυπο των τραυματικών εμπειριών και επιδιώκει να προωθήσει την ψυχολογική ασφάλεια και την προστασία από περαιτέρω βλάβες, ενώ υποστηρίζει την αντιμετώπιση και την αποκατάσταση.

Για να εφαρμόσετε μια ενημερωμένη ως προς το τραύμα και με επίκεντρο τις επιζώσες προσέγγιση κατά τη διαδικασία απόκρισης στην αποκάλυψη, πρέπει:

- Να κατανοήσετε τον αντίκτυπο των τραυματικών εμπειριών και να χρησιμοποιήσετε μεθόδους συνέντευξης ενημερωμένες ως προς το τραύμα (βλέπε **ΕΡΓΑΛΕΙΟ 7** για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις πρακτικές που είναι ενημερωμένες ως προς το τραύμα και την ανταπόκριση σε επιζώντες που βρίσκονται σε δυσφορική κατάσταση).
- Να ακούτε τις ανησυχίες και τις ανάγκες των επιζώντων.
- Να δίνετε προτεραιότητα στην ασφάλεια και την ευημερία των επιζωσών έναντι της συλλογής πληροφοριών.
- Να ενημερώνετε τις επιζώσες για δικαιώματα που σχετίζονται με μια συγκεκριμένη υπηρεσία ή διαδικασία που παρέχετε, όπως η υγειονομική περίθαλψη ή η νομική προστασία, και να εξηγείτε το πεδίο εφαρμογής, το χρονοδιάγραμμα και την πρόοδο της εν λόγω διαδικασίας.
- Να επικοινωνείτε και να συγκεντρώνετε πληροφορίες με τρόπους που να ανταποκρίνονται στην κουλτούρα και την ηλικία του ατόμου.
- Να έχετε επίγνωση (και να ανταποκρίνεστε) στις πολιτισμικές διαφορές και τα γλωσσικά εμπόδια.
- Να διασφαλίζετε ότι κάθε αλληλεπίδραση με επιζώσες διεξάγεται με προσοχή στις ανάγκες τους και τους δίνει τη δυνατότητα να έχουν όσο το δυνατόν μεγαλύτερο έλεγχο της αλληλεπίδρασης (για παράδειγμα, διευκολύνοντάς τες να αισθάνονται άνετα να θέσουν ερωτήσεις και να κάνουν διάλειμμα ή να εκφράζουν ανησυχίες ή διαφωνίες, και βοηθώντας τες να αποφασίσουν πού και πότε θα ξανασυναντηθείτε).
- Ένας ειλικρινής, εγκάρδιος χαιρετισμός μπορεί να έχει μεγάλη επίδραση. Για παράδειγμα, μια πάροχος στο Μεξικό ρωτάει πάντα: «*Πώς είστε σήμερα; Και πώς είναι η καρδιά σας;*» Αυτός ο απλός, ζεστός χαιρετισμός έχει συχνά ως αποτέλεσμα οι επιζώσες να αποκαλύπτουν τις ανησυχίες και τις εμπειρίες που κρατούσαν μέσα τους, συμπεριλαμβανομένου του άγχους που σχετίζεται με την ΕΒ. Κάθε άτομο έχει τη δική του

προσέγγιση. Το κλειδί είναι να δείξετε από την αρχή γνήσια φροντίδα για την ευεξία του κάθε ατόμου.

2.2 Καλλιεργήστε ένα ασφαλές περιβάλλον.

- Δημιουργήστε εμπιστοσύνη και σχέση από την αρχή. Το να δείχνετε γνήσια φροντίδα για το άτομο είναι απαραίτητο: βεβαιωθείτε ότι παρέχετε φροντίδα στα παιδιά τους, ρωτήστε πώς νιώθουν για τη συνάντηση, προσφέρετε απλά πράγματα, όπως νερό, και δείξτε ζεστασιά και σεβασμό. Προσφέρετε στο άτομο όσο το δυνατόν περισσότερο έλεγχο στην αλληλεπίδραση. Ενθαρρύνετε τα άτομα να φάνε και να πιούν, αν υπάρχουν διαθέσιμα φαγητό και αναψυκτικά.
- Προσκαλέστε το άτομο σε έναν ιδιωτικό χώρο για να μιλήσετε. Ποτέ μη συζητάτε για προσωπικά ή ευαίσθητα θέματα, συμπεριλαμβανομένης της ΕΒ, σε περιβάλλον που δεν είναι ιδιωτικό και εμπιστευτικό.
- Συστηθείτε, παρουσιάστε τον ρόλο σας καθώς και τι μπορείτε και τι δεν μπορείτε να κάνετε για το άτομο.
- Ζητήστε από το άτομο ιδέες για το πώς τα παιδιά του μπορούν να απασχοληθούν και να αποσπαστεί η προσοχή τους σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερη απόσταση (π.χ. προσφέροντας βιβλία ζωγραφικής ή παιχνίδια, παίζοντας με έναν συνάδελφο, παρακολουθώντας μια ταινία ή παίζοντας ένα παιχνίδι σε μια συσκευή που διαθέτει ακουστικά). Μην μεταφέρετε το παιδί σε ξεχωριστό δωμάτιο, εκτός αν συμφωνήσει η επιζώσα.
- Βεβαιωθείτε ότι το άτομο δίνει τη συναίνεσή του για να μιλήσει μαζί σας, συμπεριλαμβανομένης της συναίνεσης να κρατήσετε σημειώσεις και για την παρουσία διερμηνέα ή πολιτισμικού διαμεσολαβητή, εάν είναι απαραίτητο.
- Μιλήστε ήπια, αλλά με σαφή γλώσσα.
- Κάντε απλές, ανοιχτές ερωτήσεις («Πείτε μου για...», «Παρακαλώ εξηγήστε πώς...», «Παρακαλώ περιγράψτε...», «Τότε τι συνέβη;»), με συμπληρωματικές και διευκρινιστικές ερωτήσεις αργότερα, ανάλογα με τις ανάγκες.
- Να είστε υπομονετικοί/ες και με κατανόηση, δίνοντας χρόνο στο άτομο να απαντήσει, να διευκρινίσει και να διορθώσει.
- Εξασκηθείτε στην «ενεργητική ακρόαση» (δείξτε προσοχή στη λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία του ατόμου, επιτρέποντάς του να μιλήσει χωρίς διακοπή), απορροφήστε και συγκρατήστε όσα λέει το άτομο, χωρίς να τα κρίνετε, και απαντήστε με κατάλληλο τρόπο, τόσο λεκτικά όσο και με τη γλώσσα του σώματος (αντανακλώντας όσα ειπώθηκαν, κάνοντας ερωτήσεις, επιτρέποντας τη σιωπή, αν χρειάζεται, κ.λπ.)
- Διατηρήστε την οπτική επαφή και τη συμμετοχικότητα όσο το δυνατόν περισσότερο.
- Να είστε σε εγρήγορση για τυχόν σημάδια δυσφορίας, αγωνίας, αναστάτωσης ή κόπωσης. Ανταποκριθείτε ανάλογα με την περίπτωση, κάνοντας τσεκ-ιν ή προσφέροντας διαλείμματα, εφόσον χρειάζεται. Είναι σημαντικό να ρωτήσετε «Πώς αισθάνεστε; Θα θέλατε να ξεκουραστείτε για λίγο ή προτιμάτε να συνεχίσουμε;». Εάν το άτομο θέλει να τερματίσει τη συνάντηση, σεβαστείτε την επιθυμία του και προσφέρετε τη δυνατότητα να

συνεχίσετε τη συνομιλία κάποια άλλη στιγμή.

2.3 Εάν πρέπει να κάνετε άμεσες ερωτήσεις για παρελθούσες εμπειρίες βίας ώστε να παρέχετε μια υπηρεσία:

Σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί να είναι απαραίτητο, κάποιοι εξειδικευμένοι φορείς, να ρωτήσουν για παρελθούσα και μελλοντική βία, προκειμένου να παράσχουν μια υπηρεσία, όπως η προστασία. Η μέθοδος συνέντευξης "PEACE" που χρησιμοποιείται από το προσωπικό της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες μπορεί να αποτελέσει έναν χρήσιμο τρόπο για να ρωτήσει κανείς για θέματα βίας, ανοίγοντας, έτσι, την πόρτα για την αποκάλυψη της ΕΒ, εάν το επιλέξει η επιζώσα. Αυτή η προσέγγιση εστιάζει στην προετοιμασία της συζήτησης, στους τρόπους συμπερίληψης του συνεντευξιζόμενου ατόμου και παροχής εξηγήσεων σε αυτό, καθώς και στη λήψη του ιστορικού, στο κλείσιμο της επικοινωνίας και στην αξιολόγηση των πληροφοριών που ελήφθησαν.

Η χρήση μιας προσέγγισης «χοάνης» ("funnel" approach) ενδέχεται να είναι βοηθητική για να δώσετε χώρο σε μια επιζώσα να μιλήσει για την ΕΒ. Αυτή ξεκινά με την αρχική υποβολή ευρύτερων «εισαγωγικών» ερωτήσεων που δεν αφορούν ρητά την ΕΒ, όπως:

- «Φοβήθηκες ποτέ για τη ζωή σου; Παρακαλώ, πες μου περισσότερα.»
- «Νιώθεις ασφαλής [σε αυτή τη χώρα/πόλη]; Εάν όχι, γιατί; Τι σε ανησυχεί;»
- [Στο πλαίσιο συνεντεύξεων / συνεδριών με αιτούντες/σες άσυλο] «Για να λάβει άσυλο εδώ, ένα άτομο που έχει υποβάλει το αίτημα πρέπει να εξηγήσει τι είδους βλάβες βίωσε ή φοβάται στη χώρα καταγωγής του. Αυτές μπορεί να είναι βλάβες που προέρχονται από πολλούς διαφορετικούς ανθρώπους, για διαφορετικούς λόγους. Γι' αυτό, σας παρακαλώ, πείτε μου γιατί φύγατε από τη χώρα σας - ξέρω ότι μπορεί να υπάρχουν πολλοί λόγοι, γι' αυτό πείτε μου τόσο τους σημαντικότερους όσο και τους λιγότερο σημαντικούς λόγους».

Σε γενικές γραμμές, επιτρέποντας σε ένα άτομο να απαντήσει ελεύθερα, δημιουργούνται ευκαιρίες για περαιτέρω ερωτήσεις που μπορεί να βοηθήσουν μια επιζώσα να αποκαλύψει μια εμπειρία ΕΒ, εφόσον το επιθυμεί. Μπορεί να μην υπάρχουν εμπειρίες ΕΒ προς αποκάλυψη. Ωστόσο, αν υπάρχουν ενδείξεις ή αν έχετε λόγο να πιστεύετε ότι υπάρχει ιστορικό ΕΒ, μπορεί να είναι χρήσιμο να επιχειρήσετε μια φάση πιο εστιασμένων ερωτήσεων, όπως:

- «Μπορώ να σας κάνω μερικές ερωτήσεις που μπορεί να σας φαίνονται λίγο προσωπικές; Ρωτώ μόνο επειδή οι απαντήσεις σας μπορούν να με βοηθήσουν να κατανοήσω καλύτερα τις εμπειρίες σας, ώστε να μπορέσω να σας βοηθήσω με [αίτημα του ατόμου για βοήθεια]. Είστε εντάξει με αυτό;»

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΑΥΤΟΥ ΤΟΥ ΕΡΓΑΛΕΙΟΥ ΜΕ ΑΤΟΜΑ ΠΟΥ ΑΙΤΟΥΝΤΑΙ ΑΣΥΛΟ

Για όσους/όσες πραγματοποιούν συνεντεύξεις για τη διερεύνηση ενός αιτήματος ασύλου ή την αξιολόγηση του καθεστώτος πρόσφυγα, συνιστάται να:

- Κάνετε χρήση της πρώτης συνέντευξης για να οικοδομήσετε εμπιστοσύνη και καλή επαφή και να ρωτάτε για την ΕΒ όταν το ερωτώμενο άτομο δείξει ετοιμότητα και προθυμία να μιλήσει γι' αυτό. (Ιδανικά, θα

προγραμματίζετε να συναντηθείτε περισσότερες από μία φορές, ώστε να μπορείτε να θίξετε το ζήτημα της ΕΒ σε μια δεύτερη συνάντηση, αν χρειαστεί.)

- Χρησιμοποιείτε συναφή παραδείγματα περιπτώσεων ΕΒ όταν εξηγείτε τους λόγους δίωξης/ απονομής διεθνούς προστασίας, για να καταστήσετε σαφή τη σύνδεση μεταξύ τυχόν ΕΒ, εκτοπισμού και διεθνούς προστασίας.
- Εξηγείτε πως γνωρίζετε ότι άλλοι πάροχοι υπηρεσιών μπορεί να έχουν κάνει παρόμοιες ερωτήσεις και ότι οι πληροφορίες σχετικά με τυχόν εμπειρίες ΕΒ μπορεί να είναι πολύ σημαντικές για τον καθορισμό του καθεστώτος του πρόσφυγα. Ωστόσο, μην δημιουργείτε ψευδείς προσδοκίες ότι ένα άτομο θα λάβει αυτόματα καθεστώς πρόσφυγα αν αποκαλύψει ΕΒ. Απλά αναφέρετε ότι η ΕΒ μπορεί να είναι σημαντική για την αξιολόγηση των κινδύνων προστασίας στη χώρα καταγωγής, αλλά ότι είναι στο χέρι τους να μιλήσουν γι' αυτό, αν το επιθυμούν.
- Να είστε διαφανείς σχετικά με τις πληροφορίες που ήδη διαθέτετε για την κατάσταση και τις νομικές ανάγκες του ατόμου. Αυτό συμβάλλει στο να μην χρειαστεί να επαναλάβουν ή να μοιραστούν λεπτομέρειες των πληροφοριών που ήδη έχετε και δε χρειάζεται να επαναληφθούν.
- Ορισμένες φορές, υπάρχουν ανακολουθίες στην αφήγηση ενός ατόμου για τις εμπειρίες ΕΒ. Αυτό μπορεί να οφείλεται σε επιπτώσεις του τραύματος ή σε παρανόηση, παρερμηνεία ή λανθασμένες υποθέσεις του/της ακροατή/ακροάτριας. Αν παρατηρήσετε ανακολουθίες, αντιφάσεις ή κενά στη διήγηση του ατόμου, καταγράψτε τα μόνοι / μόνες σας και περιμένετε μια καλή ευκαιρία για να ρωτήσετε γι' αυτά, αν είναι σημαντικά. Δοκιμάστε να ρωτήσετε: «Μπορώ να σας ζητήσω να με βοηθήσετε να διευκρινίσω κάτι;» ή «Μπορώ να βεβαιωθώ ότι σας κατάλαβα σωστά; Σας άκουσα να λέτε [Α], αλλά στη συνέχεια [όχι-Α]. Μπορείτε να με βοηθήσετε να καταλάβω τι εννοούσατε;».
- Για κάποιους παρόχους υπηρεσιών, η φερεγγυότητα είναι υψίστης σημασίας και χρειάζεται μια σαφής, αντικειμενική αξιολόγηση, προτού υπάρξει συνέχεια. Για παράδειγμα, δικηγόροι που εκπροσωπούν αιτούντες/αιτούσες άσυλο πρέπει να διασφαλίζουν την αξιοπιστία του πελάτη τους πριν την εμφάνιση ενώπιον των αρμόδιων αρχών απόφασης. Σε σπάνιες περιπτώσεις όπως αυτή, ένας πάροχος υπηρεσιών μπορεί να χρειαστεί να κάνει περισσότερες ερωτήσεις για να αποσαφηνίσει ή να εδραιώσει το αφήγημα μιας επιζώσας για τα γεγονότα, προκειμένου να προετοιμάσει την κατάλληλη νομική στρατηγική ή να την προστατεύσει αργότερα από ένα δυσμενές πόρισμα για την αξιοπιστία της.
- Εάν παίρνετε συνέντευξη από περισσότερα από ένα μέλη μιας οικογένειας, να απευθύνεστε χωριστά στα άτομα για ζητήματα ΕΒ.
- Να σέβεστε πάντα το γεγονός ότι μια επιζώσα μπορεί να μην επιθυμεί να μοιραστεί πληροφορίες σχετικά με την ΕΒ κατά τη διάρκεια μιας συνέντευξης με τις αρχές (όπως η αστυνομία, οι συνοριακοί υπάλληλοι ή οι χειριστές/χειρίστριες ασύλου). Ποτέ μην πιέζετε ή εξαναγκάζετε το άτομο να μιλήσει για τις εμπειρίες του, ανεξάρτητα από τις πληροφορίες που έχετε στη διάθεσή σας.

Είναι σημαντικό το άτομο να κατανοήσει και να αποδεχτεί γιατί πρέπει να κάνετε αυτές τις ευαίσθητες ερωτήσεις. Μπορείτε στη συνέχεια, με τη συναίνεση της, και μόνο όταν αυτό είναι απαραίτητο για την υπηρεσία που ζητάει, να θέσετε το ζήτημα της παρελθούσας εμπειρίας ΕΒ με πιο ευθύ τρόπο με ερωτήσεις όπως:

- «Έχετε νιώσει ποτέ ανασφαλής εξαιτίας κάποιου ατόμου στη ζωή σας; Θα μπορούσατε να μου πείτε λίγα περισσότερα;»
- «Σας ανάγκασαν ποτέ να κάνετε κάτι που δεν νιώθατε άνετα ή που νιώθατε ότι δεν είχατε αρκετή δύναμη για να αρνηθείτε; Θα μπορούσατε να μου πείτε λίγα περισσότερα πράγματα γι' αυτό;»
- «Μου είπατε για [ΧΧΧ πρόσωπο ή ομάδα]. Φαίνεται να είναι επικίνδυνοι για εσάς. Μπορείτε να μου πεις λίγα περισσότερα;»
- «Σας έχει βλάψει ποτέ κανείς με τρόπο που σας έκανε να νιώσετε ντροπή; Σας παρακαλώ, πείτε μου περισσότερα».
- «Σας έχει βλάψει ποτέ κανείς επειδή είστε [γυναίκα, ΛΟΑΤΚΙ+, εθνική ή θρησκευτική μειονότητα κ.λπ.]; Θα μπορούσατε να μου πείτε περισσότερα;»
- [Στο πλαίσιο συναντήσεων / συνεντεύξεων με αιτούντες/σες άσυλο, αφήστε το άτομο να απαντήσει σε κάθε ερώτηση προτού θέσετε την επόμενη και προσαρμόστε την στο δικό σας πλαίσιο]. «Έχω [συνεργαστεί/διαβάσει για] πολλές [γυναίκες/άνδρες/ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα] από τη χώρα σας στο παρελθόν που είχαν [ΧΧΧ] εμπειρίες εκεί. Μερικές φορές τους είναι αρκετά δύσκολο να μιλήσουν γι' αυτό στην αρχή αλλά μπορεί να σχετίζεται με την υπόθεση ασύλου τους, οπότε ίσως είναι χρήσιμο να γνωρίζω γι' αυτό. Έχετε ακούσει για τέτοιου είδους εμπειρίες; Αν ποτέ θελήσετε να μιλήσετε γι' αυτό το θέμα μπορώ να σας ακούσω.»

Μπορείτε επίσης να κάνετε ερωτήσεις σε ενεστώτα χρόνο για να εκτιμήσετε αν υπάρχουν τρέχουσες ή συνεχιζόμενες απειλές ΕΒ.

Θυμηθείτε ότι ένα άτομο δεν πρέπει ποτέ να εξαναγκάζεται να μιλήσει για εμπειρίες ΕΒ.

Μπορεί να μη βλέπει κανένα όφελος από την αποκάλυψη της εμπειρίας του –μπορεί να μην εμπιστεύεται το άτομο που κάνει τις ερωτήσεις. Μπορεί ακόμη και να είναι επικίνδυνο για το ίδιο να μιλήσει για τις βλάβες που έχει υποστεί ή τις βλάβες που φοβάται. **Εάν έχετε εξηγήσει με σαφήνεια τους λόγους για τους οποίους κάνετε αυτές τις ερωτήσεις και το άτομο δεν απαντά, σταματήστε να κάνετε τις ερωτήσεις. Συγκεντρώστε τις υπόλοιπες απαραίτητες πληροφορίες, παρέχετε όσο το δυνατόν πληρέστερες υπηρεσίες, ευχαριστήστε το άτομο για την υπομονή του και προσφέρετε πρόσθετη υποστήριξη στο μέλλον.**

Ανεξάρτητα από το αν ένα άτομο αποκαλύψει στη διάρκεια μιας συνάντησης, ίσως είναι χρήσιμο να ολοκληρώνεται η συνεδρία με μια ανοιχτή ερώτηση, η οποία μπορεί να δώσει στην επιζώσα μια τελευταία ευκαιρία να μοιραστεί τυχόν πρόσθετες πληροφορίες που μπορεί να επιθυμεί, όπως: «Σας ευχαριστώ πολύ για όσα μοιραστήκατε. Έχουμε ακόμα λίγο χρόνο μαζί. Υπάρχει κάτι άλλο που θα θέλατε να μάθω και που δεν είχαμε την ευκαιρία να καλύψουμε;».

Είναι, επίσης, σημαντικό να δώσετε στο άτομο να καταλάβει ότι αντιλαμβάνεστε πως μπορεί να υπάρχουν κι άλλα να ειπωθούν, αλλά δεν είναι απαραίτητο να το κάνετε σήμερα. Μπορεί να είναι χρήσιμο να ενημερώσετε το άτομο ότι, αν θα ήθελε ποτέ να ξαναμιλήσει στο μέλλον, «η πόρτα είναι πάντα ανοιχτή».

2.4 Τα «Πρέπει» και τα «Δεν Πρέπει» για την απόκριση στην αποκάλυψη.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ: ΠΙΣΤΕΥΟΝΤΑΣ ΤΙΣ ΕΠΙΖΩΣΕΣ

Μην ασκείτε ποτέ κριτική ή μην αμφισβητείτε την ιστορία ή την εκδοχή των γεγονότων που αναφέρει μια επιζώσα ΕΒ, ακόμη και αν οι λεπτομέρειες της ιστορίας της μοιάζει να αλλάζουν. Κάτι τέτοιο ενδέχεται να προκαλέσει σημαντική επιβάρυνση. Το γεγονός ότι πτυχές της ιστορίας μιας επιζώσας αλλάζουν, δεν σημαίνει ότι δεν λέει την αλήθεια. Οι τραυματικές εμπειρίες μπορεί να κάνουν τα επιζώντα άτομα να δυσκολεύονται να θυμηθούν λεπτομέρειες, γεγονότα και χρονικές ακολουθίες. Δεν είναι ο ρόλος σας να κρίνετε, να αμφισβητείτε ή να διερευνήσετε. Οι αποκλίσεις μπορεί, επίσης, να οφείλονται σε εσφαλμένη επικοινωνία ή σε ανεπαρκή ετοιμότητα για πλήρες μοίρασμα. Αναρωτηθείτε: Είναι δική μου δουλειά να κρίνω ή να αμφισβητήσω τον ισχυρισμό αυτού του ατόμου;

Έαν ένα εξυπηρετούμενο άτομο σας αποκαλύψει ότι έχει βιώσει ΕΒ:

- Διατηρήστε την ψυχραιμία σας.
- Αφήστε το άτομο να μιλήσει ελεύθερα και να διηγηθεί την ιστορία του με τον δικό του τρόπο και στον δικό του χρόνο.
- Χρησιμοποιήστε δεξιότητες ενεργητικής ακρόασης για να δείξετε ότι είστε παρόντες/παρούσες, ενσυναισθητικοί/ενσυναισθητικές, μη επικριτικοί/επικριτικές και υποστηρικτικοί/υποστηρικτικές και ότι είστε σε θέση να ακούσετε, να αντιληφθείτε και να ανταποκριθείτε με συμπόνια σε αυτά που λέει.
- Επικοινωνήστε ότι την πιστεύετε.
- Επικοινωνήστε ότι λυπάστε για ό,τι έχει συμβεί.
- Αναγνωρίστε πόσο δύσκολο πρέπει να ήταν να προβεί στην αποκάλυψη και διαβεβαιώστε τη ότι αυτό που έκανε ήταν το σωστό.
- Λάβετε μέτρα για να υποστηρίξετε την άμεση ασφάλεια και ευημερία του επιζώντος ατόμου, μεταξύ άλλων με την παροχή πρώτων βοηθειών ψυχικής υγείας (Δείτε το **ΕΡΓΑΛΕΙΟ 7** για πρόσθετη στήριξη σχετικά με το πώς να το κάνετε αυτό).
- Παρέχετε στην επιζώσα χρήσιμες πληροφορίες για να τη βοηθήσετε να κατανοήσει τι έχει συμβεί, ποιες πιθανές επιπτώσεις μπορεί να υποστεί και ποιες υπηρεσίες και υποστηρικτικές ενέργειες είναι διαθέσιμες για την αντιμετώπιση των αναγκών της και την προαγωγή της ευημερίας της.
- Βοηθήστε τη να αποφασίσει τι πρέπει να κάνει στη συνέχεια, παρέχετε πληροφορίες και κάνετε παραπομπές για πρόσθετη φροντίδα, υποστήριξη και προστασία για τα άτομα που συναινούν. Φροντίστε να γνωστοποιείτε με σαφήνεια πιθανές καθυστερήσεις και τους χρόνους αναμονής για τις υπηρεσίες, όπου υπάρχουν, ώστε η επιζώσα να έχει ρεαλιστικές προσδοκίες σχετικά με τη λήψη υποστήριξης.

Πρέπει και Δεν Πρέπει για παρόχους υπηρεσιών που δέχονται αποκαλύψεις ΕΒ

Πράγματα που πρέπει να κάνετε:	Πράγματα που δεν πρέπει να κάνετε:
Να δείχνετε πάντα ενσυναίσθηση και συμπόνια.	Μην κρίνετε ή κατηγορείτε μια επιζώσα για ό,τι της συνέβη. Να θυμάστε ότι οι δικές σας εμπειρίες ζωής και το δικό σας υπόβαθρο μπορεί να επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο βλέπετε ή ερμηνεύετε τις εμπειρίες και τη συμπεριφορά κάποιου άλλου. Ποτέ μην επικρίνετε, αμφισβητείτε ή διερωτάσθε, σε περίπτωση που αλλάξουν λεπτομέρειες στην ιστορία του ατόμου.
Να εξηγείτε πάντοτε την εμπιστευτικότητα και τυχόν όριά της, στην αρχή μιας συνέντευξης ή συνεδρίας.	Μη ρωτάτε ποτέ για θέματα βίας παρουσία συντρόφου, μέλους της οικογένειας ή φίλου.
Μη ρωτάτε ποτέ για θέματα βίας παρουσία συντρόφου, μέλους της οικογένειας ή φίλου.	Μη συζητάτε φανερά για μια υπόθεση με συναδέλφισσές σας σε εμφανή σημεία ή μην ψιθυρίζετε με συναδέλφους σας αμέσως μόλις ένα άτομο σας μοιραστεί ευαίσθητες πληροφορίες. Αυτό μπορεί να υπονομεύσει την εμπιστοσύνη και να δημιουργήσει άγχος. Μην αναφέρετε την ΕΒ ή ευαίσθητες πληροφορίες στο τηλέφωνο ή στο Zoom, εκτός αν έχετε βεβαιωθεί ότι όλα τα εμπλεκόμενα μέρη βρίσκονται σε ιδιωτικό, εμπιστευτικό χώρο.
Εξασκηθείτε στην ενεργητική ακρόαση, συμπεριλαμβανομένης της βλεμματικής επαφής, της προσοχής όταν το άτομο μιλάει και της διασφάλισης ότι δεν αποσπάται η προσοχή σας.	Αποφύγετε τη γλώσσα του σώματος που μεταδίδει δυσπιστία ή εκνευρισμό, όπως το σταύρωμα των χεριών ή ορισμένες εκφράσεις του προσώπου. Μην κοιτάτε το τηλέφωνό σας ενώ βρίσκεστε σε συνάντηση, εκτός αν είναι απαραίτητο για να σας βοηθήσει να εξηγήσετε κάτι.
Δείξτε ότι πιστεύετε την ιστορία της επιζώσας και ευχαριστήστε την που είχε το θάρρος να την μοιραστεί.	Μην πιέζετε ποτέ να σας μιλήσουν άτομα τα οποία αισθάνονται άβολα ή δεν είναι έτοιμα. Αντίθετα, διαβεβαιώστε τα ότι μπορούν να σας μιλήσουν αργότερα ή να τα παραπέμψετε σε άλλο επαγγελματία προκειμένου να πάρουν βοήθεια.
Να έχετε ειλικρίνεια, διαφάνεια και υπομονή.	Μην κάνετε περιττές ερωτήσεις που είναι εκτός του αντικειμένου της συζήτησης ή της αρμοδιότητάς σας.
Οικοδομήστε την αυτοεκτίμηση του επιζώντος ατόμου επιβεβαιώνοντας τα συναισθήματα, τις επιθυμίες και τις εκφράσεις του.	Μην προβείτε σε καμία ενέργεια χωρίς τη συναίνεση της επιζώσας.
Μάθετε τις σχετικές καθομιλουμένες ή ευφημιστικές εκφράσεις για τις σεξουαλικές πράξεις ή την ανατομία.	Μην κάνετε υποθέσεις σχετικά με το πώς αισθάνεται το επιζών άτομο μετά την αποκάλυψη –ακόμη και αν φαίνεται ήρεμο, μπορεί να είναι ταραγμένο.

Για πρόσθετη καθοδήγηση σχετικά με το πώς να ανταποκριθείτε υποστηρικτικά και με ασφάλεια σε άτομα που αποκαλύπτουν ΕΒ, ανατρέξτε στον κατάλογο **Πρέπει και Δεν Πρέπει** από τη Δραστηριότητα 2 της **Ενότητας 1, ΕΡΓΑΛΕΙΟ 3**.

3. Μετά από μια συνάντηση: Παρακολούθηση με παραπομπές και παροχή φροντίδας

Όπως αναφέρθηκε νωρίτερα, οι πάροχοι υπηρεσιών πολύ συχνά έχουν στη διάθεσή τους μόνο μία αλληλεπίδραση με την επιζώσα. Ωστόσο, σε περιπτώσεις όπου είναι δυνατή η περαιτέρω παρακολούθηση:

- Παρακολούθηση, ανάλογα με την περίπτωση, για την εξασφάλιση θερμών ή ψυχρών παραπομπών, εάν η επιζώσα έχει συναινέσει να γίνουν παραπομπές για λογαριασμό της. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα δίκτυα παραπομπών, βλέπε **ΕΡΓΑΛΕΙΟ 4**.
- Εάν κάνετε παραπομπή, ενημερώνετε πάντα την επιζώσα για πιθανές καθυστερήσεις στη λήψη υποστήριξης λόγω περιορισμένης διαθεσιμότητας. Αυτό μπορεί να βοηθήσει στη διαχείριση των προσδοκιών της σχετικά με το πότε μπορεί να λάβει βοήθεια.
- Εάν συναντήσετε εκ νέου τον επιζώντα εκτός κάποιας προγραμματισμένης συνάντησης, μην αναφέρετε την ΕΒ ή οτιδήποτε άλλο έχει μοιραστεί μαζί σας, παρά μόνο εάν το αναφέρει πρώτος ο ίδιος. Ακόμα και αν σας έχει αποκαλύψει ΕΒ, αυτό δεν σημαίνει ότι θέλει να μιλήσει ξανά γι' αυτήν ή να την αναφέρει σε κάποιο άλλο άτομο. Για τη συγκεκριμένη περίπτωση, είναι κατάλληλες οι γενικές ερωτήσεις για το πώς είναι το άτομο ή αν υπάρχει κάτι επιπλέον με το οποίο μπορείτε να την/ τον βοηθήσετε.
- Εάν έχετε μια δεύτερη συνάντηση ή μια συνάντηση παρακολούθησης με την επιζώσα, συνεχίστε να τηρείτε τις αρχές που έχουν ως γνώμονα τα επιζώντα άτομα και είναι ενημερωμένες ως προς το τραύμα, κατανοώντας ότι οι τραυματικές εμπειρίες μπορεί να συνεχίσουν να εκδηλώνονται με πληθώρα πολιτισμικά συγκεκριμένων, μεταβαλλόμενων τρόπων. Ζητήστε πάντα πρώτα τη συναίνεση του επιζώντος ατόμου προτού αναφέρετε την ΕΒ –για παράδειγμα, «Είναι εντάξει να σας κάνω μερικές ερωτήσεις σχετικά με [την ΕΒ/βία] που μοιραστήκατε μαζί μου τις προάλλες;».
- Αναλογιστείτε τις επιπτώσεις του δευτερογενούς τραύματος και λάβετε τα κατάλληλα μέτρα για την αυτοφροντίδα (βλ. **ΕΡΓΑΛΕΙΟ 10** για περισσότερες πληροφορίες).

Κατάλογος ελέγχου για επιβλέπουσες/επιβλέποντες

Οι επιβλέποντες/επιβλέπουσες μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτόν τον κατάλογο ελέγχου για να αξιολογήσουν τις εκπαιδευτικές ανάγκες της ομάδας τους ή τις γνώσεις και τις δεξιότητες των επιμέρους παρόχων υπηρεσιών, όσον αφορά την υποστήριξη της αποκάλυψης της ΕΒ. Θα πρέπει να εντοπιστούν οι τομείς στους οποίους οι πάροχοι υπηρεσιών χρειάζονται περαιτέρω κατάρτιση και ανάπτυξη, και οι ανάγκες αυτές να αντιμετωπιστούν μέσω ενός σχεδίου ανάπτυξης προσωπικού. Ο παρών κατάλογος ελέγχου μπορεί, επίσης, να προσαρμοστεί με σκοπό την υποστήριξη της συνεχούς βελτίωσης του οργανισμού, προκειμένου να παρακολουθείται στο σύνολο του φορέα η ικανότητα των παρόχων υπηρεσιών να ανταποκρίνονται με ασφάλεια και καταλληλότητα στην αποκάλυψη ΕΒ (βλ. **Ενότητα 4**).

Το προσωπικό του φορέα παροχής υπηρεσιών:

- ☐ Κατανοεί το ρόλο και τις ευθύνες του σε σχέση με την υποστήριξη ενός επιζώντος που αποκαλύπτει ΕΒ.
- ☐ Γνωρίζει τις αρχές που έχουν ως γνώμονα τις επιζώσες και κατανοεί πώς να τις εφαρμόζει

στην πράξη.

- ☐ Επιδεικνύει στάσεις, πεποιθήσεις και συμπεριφορές με γνώμονα το επιζών άτομο.
- ☐ Είναι σε θέση να επικοινωνεί αποτελεσματικά με τυχόν διερμηνείς ή πολιτισμικές διαμεσολαβήτριες για να διασφαλίσει ότι γνωρίζουν και τηρούν τις αρχές που έχουν ως γνώμονα τον επιζώντα.
- ☐ Επιδεικνύει στάσεις, πεποιθήσεις και συμπεριφορές χωρίς διακρίσεις απέναντι σε άτομα με αναπηρίες, άτομα με ποικίλα SOGIESC, εθνοτικές και θρησκευτικές μειονότητες και άνδρες επιζώντες σεξουαλικής βίας.
- ☐ Κατανοεί τις επιπτώσεις των τραυματικών εμπειριών ή γεγονότων και πώς μπορούν να επηρεάσουν τη συμπεριφορά, τα συναισθήματα και την επικοινωνία.
- ☐ Έχει γνώσεις σχετικά με ζητήματα που αφορούν στην εργασία με ποικιλόμορφες ομάδες.
- ☐ Επιδεικνύει ενσυναισθητικές, μη επικριτικές και συμπονετικές απαντήσεις στα εξυπηρετούμενα άτομα.
- ☐ Επιδεικνύει δεξιότητες που απαιτούνται για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης και καλής επαφής.
- ☐ Παρουσιάζει δεξιότητες που συμβάλλουν στην προώθηση της αίσθησης ασφάλειας, τόσο σε φυσικό όσο και σε συναισθηματικό επίπεδο (για παράδειγμα, μέσω της διατήρησης της ιδιωτικότητας, της χρήσης αποτελεσματικών δεξιοτήτων επικοινωνίας κ.λπ.)
- ☐ Μπορεί να εξηγήσει την εμπιστευτικότητα και τα όριά της.
- ☐ Χρησιμοποιεί δεξιότητες ενεργητικής ακρόασης και ενδεδειγμένους τρόπους υποβολής ερωτήσεων.
- ☐ Γνωρίζει πώς να ανταποκρίνεται στην αναστάτωση και δυσφορία των επιζωσών.
- ☐ Είναι σε θέση να αναγνωρίσει στο εξυπηρετούμενο άτομο πόσο δύσκολη είναι η αποκάλυψη και να το καθησυχάσει.
- ☐ Λαμβάνει μέτρα για να υποστηρίξει την άμεση ασφάλεια και ευημερία μια επιζώσας, μεταξύ άλλων μέσω της παροχής πρώτων βοηθειών ψυχικής υγείας.
- ☐ Γνωρίζει πώς να παρέχει χρήσιμες πληροφορίες σε επιζώσες ΕΒ για να τις βοηθήσει να κατανοήσουν:
 - τι έχει συμβεί,
 - τι θα μπορούσαν να περιμένουν όσον αφορά τις πιθανές επιπτώσεις, και
 - ποιες υπηρεσίες και μορφές υποστήριξης είναι διαθέσιμες για την αντιμετώπιση των αναγκών τους.
- ☐ Είναι εξοικειωμένο με τις σχετικές διαδρομές και διαδικασίες παραπομπής.
- ☐ Γνωρίζει πώς να λαμβάνει εν επιγνώσει συναίνεση και να προβαίνει σε ασφαλείς και εμπιστευτικές παραπομπές.

Σύνδεσμοι με πρόσθετες πληροφορίες και πηγές: Υποδοχή και απόκριση σε αποκάλυψη

- ***How to support survivors of gender-based violence when a GBV actor is not available in your area: A step-by-step pocket guide for humanitarian practitioners*** (IASC, 2015). Αυτό το σύνολο πηγών έχει σχεδιαστεί για να παρέχει σε όλους τους επαγγελματίες του ανθρωπιστικού τομέα συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με την υποστήριξη επιζώντων ΕΒ, που αποκαλύπτουν σε ένα πλαίσιο όπου δεν υπάρχει διαθέσιμος φορέας ΕΒ. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://gbvguidelines.org/en/pocketguide/>.
- ***P.E.A.C.E. A Different Approach to Investigative Interviewing*** (Forensic Interview Solutions International). Αυτή η προσέγγιση συνέντευξης χρησιμοποιείται από το προσωπικό της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών σε θέματα ΕΒ. Διαθέσιμη στη διεύθυνση: <https://www.fis-international.com/assets/Uploads/resources/PEACE-A-Different-Approach.pdf>

ΕΡΓΑΛΕΙΟ 7:

Υποστήριξη επιζωσών που
βρίσκονται σε κατάσταση
δυσφορίας

Αυτό το εργαλείο παρέχει πληροφορίες σχετικά με το πώς να ανταποκριθεί ένας/μία πάροχος υπηρεσιών σε ένα επιζών άτομο που είναι ταραγμένο, προκειμένου να βοηθήσει στην προώθηση της ασφάλειας, της ικανότητας διαχείρισης, της ευημερίας και της αποκατάστασής του/της. Περιλαμβάνει συνδέσμους για πηγές με πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τις στρατηγικές που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι πάροχοι υπηρεσιών που διαθέτουν τις κατάλληλες δεξιότητες για να βοηθήσουν τις επιζώσες ΕΒ να αντιμετωπίσουν και να διαχειριστούν τη δυσφορία που σχετίζεται με τις εμπειρίες τους. Οι επαγγελματίες μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτό το εργαλείο ως κείμενο αναφοράς για να ενισχύσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους, ενώ οι προϊστάμενοι/ες μπορούν να το χρησιμοποιήσουν για να υποστηρίξουν την κατάρτιση και την ανάπτυξη των παρόχων υπηρεσιών κατά τη διάρκεια της εποπτείας και των εκπαιδευτικών συνεδριών.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ: ΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ ΣΕ ΤΡΑΥΜΑΤΙΚΕΣ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ

Ένα «τραυματικό γεγονός» είναι ένα γεγονός που έχει την ικανότητα να προκαλέσει ψυχικό ή σωματικό τραύμα. Μπροστά σε ένα τέτοιο γεγονός, η άμεση αντίδραση του σώματος και του νου είναι να αγωνιστούν για την επιβίωση. Συμπεριφορικά, αυτό εκφράζεται με τις αντιδράσεις «πάλης, φυγής, παγώματος ή συμβιβασμού»: αντίσταση ενάντια σε ό,τι συμβαίνει (πάλη) –προσπάθεια φυγής από την κατάσταση (φυγή)– «προσποίηση ότι είναι νεκρό» ή αποστασιοποίηση (πάγωμα)– ή υποταγή ή προσπάθεια συμβιβασμού με το δράστη ή το άτομο που έχει μεγαλύτερο έλεγχο ή δύναμη πάνω στην επιζώσα (συμβιβασμός).

Ένα σοβαρό τραυματικό γεγονός συχνά αλλάζει τον τρόπο με τον οποίο οι επιζώσες αντιλαμβάνονται τον κόσμο γύρω τους. Μπορεί να χάσουν την αίσθηση της ασφάλειάς τους και να αισθάνονται ευάλωτες και αβοήθητες. Εάν το γεγονός περιλαμβάνει πράξεις βίας και πρόθεση πρόκλησης βλάβης, μπορεί να χαθεί η εμπιστοσύνη στους άλλους ανθρώπους και να διαταραχθεί σοβαρά η σχεσιακή κοσμοθεωρία του επιζώντος ατόμου.

Πράξεις βίας, όπως η ΕΒ, θεωρούνται από τα πιο συνταρακτικά τραυματικά γεγονότα, τα οποία ενδέχεται να έχουν τον πιο μακροπρόθεσμο αντίκτυπο. Η απώλεια της ασφάλειας, του ελέγχου και της εμπιστοσύνης οδηγεί συνήθως σε κατάθλιψη ή/και άγχος. Η επιζώσα μπορεί να αναβιώνει με οδυνηρό τρόπο το/τα συμβάν/τα στα όνειρα ή στην καθημερινή ζωή (αυτό ονομάζεται, επίσης, «εισβολή» και αποτελεί κοινό σύμπτωμα της διαταραχής μετατραυματικού στρες). Η εισβολή συχνά πυροδοτείται από κάτι στο περιβάλλον που θυμίζει στην επιζώσα –συνειδητά

ή ασυνείδητα– το τραυματικό γεγονός –αυτό αναφέρεται επίσης ως «έναυσμα (trigger)». Αυτό μπορεί να κάνει την επιζώσα να προσπαθήσει να αποφύγει κάθε τι που θα μπορούσε να θυμίσει το γεγονός (γνωστό ως «αποφυγή»). Οι επιζώσες μπορεί να νιώθουν αποσυνδεδεμένες από τις σωματικές τους αισθήσεις και να αισθάνονται μωδιασμένες ή μπορεί να μην μπορούν να ανακαλέσουν τραυματικές αναμνήσεις. Μια κατάσταση αυξημένης διέγερσης είναι, επίσης, αρκετά συχνή (που ονομάζεται «υπερδιέγερση»): τα άτομα μπορεί να είναι συνεχώς σε επιφυλακή, να τρομάζουν εύκολα, να κοιμούνται άσχημα, να είναι ευερέθιστα ή να δυσκολεύονται να θυμηθούν πράγματα και να συγκεντρωθούν. Όλες αυτές οι αντιδράσεις αποτελούν διαφορετικές μορφές μηχανισμών αντιμετώπισης –για παράδειγμα, η αποφυγή και η υπερδιέγερση μπορούν να χρησιμεύσουν ως μια μορφή προστασίας. Εάν μια επιζώσα δεν λάβει υποστήριξη και βοήθεια, αυτές οι αντιδράσεις μπορεί να διαρκέσουν για μήνες ή και χρόνια.¹

1 Health and Human Rights Info, Mental health and gender-based violence: Helping survivors of sexual violence in conflict—a training manual: The toolbox (2019), διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.hhri.org/wp-content/uploads/2019/09/Toolbox-EN-2019.pdf.

Συχνές αντιδράσεις δυσφορίας στην ΕΒ

Οι επιζώσες ΕΒ συνήθως βιώνουν έντονες συναισθηματικές και σωματικές αντιδράσεις άγχους. Το πώς αντιδρά κάθε άτομο στην ΕΒ εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, όπως: i) η φύση, η σοβαρότητα και η διάρκεια της βίας, της κακοποίησης ή της εκμετάλλευσης, ii) το επίπεδο της ανθεκτικότητάς του, το οποίο με τη σειρά του καθορίζεται τόσο από ατομικούς όσο και από κοινωνικούς-περιβαλλοντικούς παράγοντες, iii) η ηλικία, η προσωπικότητα και ο πολιτισμός, iv) το σύστημα υποστήριξης και οι μέθοδοι αντιμετώπισης που διαθέτει, v) πόσος χρόνος έχει περάσει από το περιστατικό, vi) οι προηγούμενες εμπειρίες του από τραυματικά γεγονότα ή βία, και vii) αν είναι σήμερα ασφαλές.

Οι αντιδράσεις συναισθηματικής και σωματικής δυσφορίας μπορεί να προκύψουν αμέσως μετά, αλλά και κατά τις ημέρες, εβδομάδες, μήνες ή χρόνια μετά από ένα περιστατικό ΕΒ. Οι συνήθειες αντιδράσεις περιλαμβάνουν, αλλά δεν περιορίζονται σε:

- Αισθήματα ενοχής, ντροπής, θλίψης, θυμού, φόβου, άγχους, σύγχυσης, αβεβαιότητας ή απελπισίας,
- Αποσύνδεση: αίσθημα μωδιάσματος, «αποστασιοποίησης» ή αποσύνδεσης από το σώμα,
- Κατάθλιψη ή/και άγχος,
- Αυξημένος καρδιακός παλμός, εφίδρωση, ρίγος, τρέμουλο, δύσπνοια ή κρίσεις πανικού,
- Δυσκολία στη λήψη αποφάσεων και στην κατανόηση σύνθετων πληροφοριών,
- Δυσκολία στη σαφή επικοινωνία με άλλα άτομα,
- Αίσθημα αδυναμίας ή ανικανότητας,
- Αίσθημα υπερφόρτωσης,
- Αναδρομές ή διεισδυτικές σκέψεις: αναβίωση αναμνήσεων του τραυματικού γεγονότος,
- Υπερδιέγερση: διαρκές αίσθημα «επαγρύπνησης», εύκολο ξάφνιασμα, αδυναμία χαλάρωσης ή

συνεχής επιφυλακή για απειλές ή κινδύνους,

- Ευερεθιστότητα,
- Προβλήματα στον ύπνο ή υπερβολικός ύπνος,
- Εφιάλτες,
- Πολύ περιορισμένη ή πολύ αυξημένη, σε σχέση με το σύνηθες, κατανάλωση τροφής,
- Έλλειψη ικανότητας για αυτοφροντίδα ή φροντίδα άλλων, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών,
- Χαμηλή αυτοεκτίμηση,
- Αυξημένη χρήση ουσιών, συμπεριλαμβανομένου του αλκοόλ, των ναρκωτικών ή των συνταγογραφούμενων φαρμάκων,
- Απόσυρση ή απομόνωση από τους άλλους,
- Δυσκολίες στις σχέσεις, ευερεθιστότητα ή/και έλλειψη εμπιστοσύνης σε άλλα άτομα,
- Αυτοτραυματισμός ή αυτοκτονικότητα.

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΛΕΙΟΥ ΓΙΑ ΧΡΗΣΗ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ

Εάν εργάζεστε σε ένα **σταθεροποιημένο περιβάλλον** που σας επιτρέπει να έχετε συνεχή επαφή με επιζώσες ΕΒ –και εάν διαθέτετε τις κατάλληλες δεξιότητες– μπορεί να σας φανεί χρήσιμο να αποκτήσετε πρόσθετες στρατηγικές για να τις βοηθήσετε να ανταπεξέλθουν. Ανατρέξτε στο πλαίσιο Σύνδεσμοι με πρόσθετες πληροφορίες και πηγές στο τέλος αυτής της ενότητας για περισσότερες οδηγίες, συμπεριλαμβανομένων δραστηριοτήτων γείωσης που βοηθούν επιζώσες ΕΒ.

Για όσους/ες εργάζεστε σε **ταχέως εξελισσόμενα περιβάλλοντα** ή σε πλαίσια με **λιγότερους διαθέσιμους πόρους**, είναι σημαντικό να μην υπόσχεστε πράγματα που δεν μπορείτε να τηρήσετε, αλλά αντίθετα να ακολουθήσετε τα βήματα για την παροχή πρώτων βοηθειών ψυχικής υγείας που παρατίθενται εδώ.

Αντιμετώπιση της δυσφορίας για την προώθηση της ασφάλειας, της ικανότητας διαχείρισης και της ευεξίας

Οι «πρώτες βοήθειες ψυχικής υγείας» είναι μια δραστηριότητα ψυχοκοινωνικής στήριξης την οποία μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι πάροχοι υπηρεσιών για να βοηθήσουν τις επιζώσες ΕΒ που βρίσκονται σε απόγνωση, δυσκολεύονται και μπορεί να χρειάζονται υποστήριξη. Οι πρώτες βοήθειες ψυχικής υγείας μπορεί να συμβάλουν στην προώθηση τόσο της άμεσης όσο και της μακροπρόθεσμης ευεξίας και μπορούν να βοηθήσουν τα επιζώντα άτομα να αντιμετωπίσουν τις επιπτώσεις των τραυματικών εμπειριών ή γεγονότων. Περιλαμβάνουν την παροχή βοήθειας στο επιζών άτομο ώστε να αισθάνεται ασφαλές, συνδεδεμένο με τους άλλους, ήρεμο και αισιόδοξο, καθώς και την προώθηση της πρόσβασής του σε φυσική, συναισθηματική και κοινωνική υποστήριξη.

Υπάρχουν πέντε βασικά στοιχεία για την παροχή πρώτων βοηθειών ψυχικής υγείας που μπορούν να εφαρμόσουν οι πάροχοι υπηρεσιών μετά την υποδοχή μιας αποκάλυψης ΕΒ, ώστε να βοηθήσουν να προαχθεί η ασφάλεια, η ευημερία, η ικανότητα διαχείρισης και η αποκατάσταση των επιζώντων ατόμων:¹

1. Προώθηση της ασφάλειας
2. Προαγωγή της ηρεμίας
3. Προώθηση της διασυνδετικότητας
4. Προαγωγή της αυτεπάρκειας
5. Εμφύσηση ελπίδας

1. Προώθηση της ασφάλειας. Η ασφάλεια αφορά τόσο τη σωματική ασφάλεια όσο και την αίσθηση ψυχολογικής και συναισθηματικής ασφάλειας για τα άτομα που βρίσκονται σε έντονα δυσφορικές καταστάσεις. Οι πάροχοι υπηρεσιών που δέχονται αποκάλυψεις ΕΒ θα πρέπει να βοηθήσουν τις επιζώσες να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες τους για ασφάλεια και προστασία. Η διασφάλιση της ασφάλειας μπορεί να περιλαμβάνει:

- Παροχή βοήθειας στο επιζών άτομο προκειμένου να προσδιορίσει τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να καταστεί ασφαλές,
- Παροχή βοήθειας στην επιζώσα ώστε να λάβει επείγουσα ιατρική φροντίδα,
- Παροχή σωματικής και συναισθηματικής ανακούφισης (να θυμάστε ότι πρέπει πάντα να ζητάτε τη συναίνεση του επιζώντος ατόμου προτού του προσφέρετε κάποιο άγγιγμα –για παράδειγμα, «Μπορώ να ακουμπήσω το χέρι μου στον ώμο σας;») και
- Παροχή απλών και ακριβών πληροφοριών σχετικά με το πώς μπορούν να καλυφθούν βασικές ανάγκες, συμπεριλαμβανομένης της ασφάλειας (Για παράδειγμα, υπάρχει κάποιο μέρος στο οποίο μπορεί να πάει η επιζώσα και όπου θα αισθανόταν πιο ασφαλής; Υπάρχουν ασφαλείς άνθρωποι στους οποίους μπορεί να απευθυνθεί για υποστήριξη ή για να τη βοηθήσουν να καλύψει τις βασικές της ανάγκες;).

2. Προαγωγή της ηρεμίας. Ένα σημαντικό πρώτο βήμα για την προώθηση της ηρεμίας είναι η κανονικοποίηση των συναισθημάτων, των σκέψεων και των αντιδράσεων του επιζώντος ατόμου μετά την αποκάλυψη. Άλλοι τρόποι προώθησης της ηρεμίας μπορεί να περιλαμβάνουν:

- Σταθεροποίηση των επιζώντων ατόμων που είναι εξουθενωμένα ή αποσυντονισμένα: βεβαιωθείτε ότι βρίσκονται σε ζεστή και άνετη κατάσταση και ότι έχουν νερό ή κάτι άλλο να πουν,
- Παροχή ενός ήρεμου, ασφαλούς περιβάλλοντος,
- Ακρόαση των επιζώντων που επιθυμούν να μοιραστούν τις εμπειρίες και τα συναισθήματά τους, χωρίς όμως ποτέ να εξαναγκάζονται να μιλήσουν,

1 Australian Red Cross και Australian Psychological Society, Psychological First Aid: Supporting people affected by disaster in Australia (Australian Red Cross, 2020), διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.redcross.org.au/globalassets/cms-migration/documents/stories/psychological-first-aid-an-australian-guide.pdf

- Να θυμάστε ότι δεν υπάρχει σωστός ή λάθος τρόπος για να αισθάνεται κανείς μετά από την εμπειρία ΕΒ,
- Να είστε φιλικοί/ες, ήρεμοι/ες και συμπονετικοί/ες,
- Προσφορά ακριβών πληροφοριών σχετικά με τις συνέπειες της ΕΒ και τις διαθέσιμες υπηρεσίες και υποστήριξη, και
- Παροχή πληροφοριών σχετικά με το στρες και την αντιμετώπισή του.

3. Προώθηση της διασυνδετικότητας. Η κοινωνική διασύνδεση και η υποστήριξη μπορούν να βοηθήσουν στη συναισθηματική ευεξία και την αποκατάσταση μετά από τραυματικά γεγονότα, συμπεριλαμβανομένης της ΕΒ. Οι πάροχοι υπηρεσιών που δέχονται την αποκάλυψη της ΕΒ μπορούν να βοηθήσουν στη δημιουργία συνδέσεων με υποστηρικτική οικογένεια, φίλους ή άλλα άτομα που μπορούν να υποστηρίξουν τόσο την άμεση όσο και τη μακροπρόθεσμη ευεξία και αποκατάσταση των επιζώντων. Η προώθηση της διασύνδεσης μετά την αποκάλυψη της ΕΒ μπορεί να περιλαμβάνει:

- Παροχή βοήθειας στην επιζώσα προκειμένου να αποφασίσει με ποια άτομα νιώθει ασφαλής να μιλήσει για τις εμπειρίες της,
- Διασφάλιση ότι οι γονείς ή/και οι φροντιστές έχουν πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο επικοινωνίας και υποστήριξης των επιζώντων παιδιών και εφήβων και των επιζώντων με αναπηρίες,
- Προσφορά πρακτικής βοήθειας σε επιζώσες για την αντιμετώπιση άμεσων αναγκών και ανησυχιών, και
- Παροχή πληροφοριών και παραπομπών σε διαθέσιμες υπηρεσίες και υποστηρικτικά μέσα, με τη συναίνεση του επιζώντος ατόμου.

4. Προαγωγή της αυτεπάρκειας. Η παροχή αρωγής σε επιζώσες ΕΒ ώστε να ανακτήσουν την αίσθηση του ελέγχου και της εμπρόθετης δράσης τους είναι πράξη ζωτικής σημασίας που μπορούν να κάνουν οι πάροχοι υπηρεσιών που δέχονται μια αποκάλυψη. Αρκετοί/ές θα επιθυμούσαν να κάνουν το μέγιστο δυνατό για να βοηθήσουν και μπορεί να διαθέτουν πολλές ιδέες σχετικά με το πώς να κινηθούν περαιτέρω. Ωστόσο, η ΕΒ είναι εξαιρετικά αποδυναμωτική, και είναι κρίσιμο οι πάροχοι υπηρεσιών να μην αποδυναμώνουν ακούσια ακόμη περισσότερο μια επιζώσα ΕΒ, με το να παίρνουν τον έλεγχο ή να ασκούν εξουσία πάνω στις επιλογές και την ευεξία της. Αντίθετα, θα πρέπει να προωθούν την εμπρόθετη δράση της ακούγοντας τη, προσφέροντας επιλογές για διαθέσιμη υποστήριξη και υποστηρίζοντας τη στο να παίρνει τις δικές της αποφάσεις σχετικά με τα επόμενά της βήματα. Αυτό συμβάλλει στην ενίσχυση της ικανότητας του επιζώντος ατόμου να ανταπεξέρχεται, να νιώσει ανθεκτικό και να διαχειρίζεται τα προβλήματα που αντιμετωπίζει. Η προώθηση της αυτεπάρκειας μετά την αποκάλυψη της ΕΒ μπορεί να περιλαμβάνει:

- Παροχή βοήθειας στην επιζώσα ώστε να εντοπίσει τις ανάγκες και τον τρόπο κάλυψής τους, και
- Παροχή βοήθειας στην επιζώσα για να ιεραρχήσει τα προβλήματα και να εντοπίσει λύσεις σε αυτά.

5. Εμφύσηση ελπίδας. Όταν οι επιζώσες, σε περιόδους κρίσης και δυσφορίας, είναι σε θέση να διατηρήσουν ένα επίπεδο ελπίδας ή αισιοδοξίας για το μέλλον τους, οι προοπτικές τους για

ανάκαμψη βελτιώνονται. Οι πάροχοι υπηρεσιών μπορούν να συμβάλουν στην εμπέδωση της ελπίδας με τα εξής:

- Επικοινωνώντας την προσδοκία ή εμπιστοσύνη ότι η επιζώσα θα ανακάμψει,
- Με το να είναι παρόντες/ούσες και πρόθυμοι/ες να βοηθήσουν, και
- Προσφέροντας διαβεβαιώσεις ότι τα συναισθήματά της είναι φυσιολογικά και ότι δεν είναι μόνη.

Σύνδεσμοι με πρόσθετες πληροφορίες και πηγές: Υποστήριξη επιζώντων σε κατάσταση δυσφορίας

- ***Mental health and gender-based violence: Helping survivors of sexual violence in conflict – a training manual*** (Health and Human Rights Info, 2014). Η κατάρτιση αυτή αναπτύχθηκε για τους επαγγελματίες που παρέχουν βοήθεια και υποστήριξη σε γυναίκες που επιβιώνουν από ΕΒ και σεξουαλικό τραύμα κατά τη διάρκεια καταστροφών, συγκρούσεων και καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, όπου η πρόσβαση σε επαγγελματίες υγείας με ειδικευση στην ψυχολογία ή την ψυχιατρική είναι περιορισμένη. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.hhri.org/gbv-training-manual/.
- ***Interagency Gender-Based Violence Case Management Guidelines: Providing care and case management services to gender-based violence survivors in humanitarian settings*** (US AID και άλλοι, 2017). Το παρόν υλικό παρέχει καθοδήγηση για την ποιοτική, συμπονετική φροντίδα των επιζώντων ΕΒ σε συνθήκες ανθρωπιστικής κρίσης, με ιδιαίτερη έμφαση στην παροχή υπηρεσιών διαχείρισης περιστατικών. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://reliefweb.int/report/world/interagency-gender-based-violence-case-management-guidelines>.
- ***Psychological First Aid Training Manual for Child Practitioners*** (Save the Children, 2013 και 2017). Η κατάρτιση αυτή απευθύνεται σε προσωπικό και εθελοντές/ εθελόντριες που ασχολούνται με την παιδική προστασία και άλλους επαγγελματίες, όπως εκπαιδευτικοί και εργαζόμενοι/ες στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης, οι οποίοι υποστηρίζουν τα παιδιά μετά ή κατά τη διάρκεια μιας κρίσης ή ενός τραυματικού γεγονότος. Απευθύνεται, επίσης, και σε προσωπικό από άλλους τομείς που αλληλεπιδρούν με τα παιδιά, όπως οι τομείς WASH, στέγασης ή σίτισης. Οι δεξιότητες επικοινωνίας και ανακούφισης που διδάσκονται και εξασκούνται στην εκπαίδευση, χρησιμοποιούνται για να βοηθήσουν στη μείωση της αρχικής δυσφορίας που μπορεί να βιώνουν τα παιδιά, καθώς και για να τα συνδέσουν με πρακτική βοήθεια και να ενθαρρύνουν θετικές στρατηγικές αντιμετώπισης. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://resourcecentre.savethechildren.net/document-collections/save-children-psychological-first-aid-training>.

ΕΡΓΑΛΕΙΟ 8:

Δουλεύοντας με ποικιλόμορφες ομάδες

Αυτό το εργαλείο παρέχει πληροφορίες και πόρους για να υποστηριχθεί η ανάπτυξη των γνώσεων και των δεξιοτήτων των παρόχων υπηρεσιών, ώστε να ανταποκρίνονται στην αποκάλυψη της ΕΒ από παιδιά και εφήβους, άνδρες επιζώντες σεξουαλικής βίας, επιζώντα άτομα με ποικίλα SOGIESC και επιζώσες με αναπηρίες. Οι επαγγελματίες μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτό το εργαλείο ως οδηγό αναφοράς για να ενισχύσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους, ενώ οι επιβλέποντες/ουσες μπορούν να το χρησιμοποιήσουν για να στηρίξουν την κατάρτιση και την εξέλιξη των παρόχων υπηρεσιών κατά τη διάρκεια της εποπτείας και των επιμορφωτικών συναντήσεων.

Παιδιά και άτομα στην εφηβεία

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ: ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ¹

Τα παιδιά ενδέχεται να αποκαλύψουν τη σεξουαλική κακοποίηση με διαφορετικό τρόπο από ότι οι ενήλικες. Η αποκάλυψη σεξουαλικής βίας αποτελεί συχνά περισσότερο διαδικασία, παρά ένα μεμονωμένο ή συγκεκριμένο γεγονός. Μπορεί να κοινοποιηθεί άμεσα ή έμμεσα, εθελούσια ή ακούσια. Η IRC και η UNICEF περιγράφουν τον τρόπο με τον οποίο τα παιδιά μπορούν να αποκαλύψουν, ως εξής:

- Άμεσα: Ένα παιδί μοιράζεται απευθείας τις πληροφορίες για την κακοποίηση με κάποιον πάροχο υπηρεσιών. Ή, ένα παιδί λέει για την κακοποίηση απευθείας σε ένα μέλος της οικογένειας ή σε φιλικό πρόσωπο, το οποίο στη συνέχεια μοιράζεται τις πληροφορίες με μία πάροχο υπηρεσιών.
- Έμμεσα: Ένας μάρτυρας σεξουαλικής κακοποίησης μοιράζεται πληροφορίες σχετικά με την κακοποίηση με ένα τρίτο πρόσωπο. Ή, ένα παιδί προσβάλλεται από σεξουαλικά μεταδιδόμενη νόσο ή μένει έγκυος και το γεγονός αυτό ωθεί στην αποκάλυψη της κακοποίησης.
- Εθελούσια: Ένα παιδί μοιράζεται πρόθυμα πληροφορίες ή ζητά από άλλο άτομο να μοιραστεί πληροφορίες σχετικά με τη σεξουαλική κακοποίηση.
- Ακούσια: Ένα άτομο μοιράζεται πληροφορίες σχετικά με τη σεξουαλική κακοποίηση ενάντια στην επιθυμία του παιδιού ή το παιδί εξαναγκάζεται να αποκαλύψει τη σεξουαλική κακοποίηση.

Τα παιδιά μπορεί, επίσης, να παρουσιάζουν σημάδια κακοποίησης μέσω της

¹ IRC και UNICEF, Caring for Child Survivors of Sexual Abuse: Guidelines for health and psychosocial service providers in humanitarian settings (2012), διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.unicef.org/media/73591/file/IRC-CSS-Guide-2012.pdf

συμπεριφοράς τους ή να τα επικοινωνούν με άλλους τρόπους, όπως μέσω ζωγραφιών. Η ικανότητα ενός παιδιού να αποκαλύψει κάτι επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες, όπως η ηλικία και ωριμότητά του, το αίσθημα ασφάλειας, οι διαθέσιμοι πόροι και άλλοι παράγοντες που σχετίζονται με το συγκεκριμένο συγκεκριμένο. Συχνά, η αποκάλυψη της σεξουαλικής κακοποίησης είναι μια διαδικασία –με άλλα λόγια, τα παιδιά μπορεί πρώτα να εξετάσουν πώς αντιδρούν οι ενήλικες σε νύξεις για τη σεξουαλική τους κακοποίηση. Οι ενήλικες που αντιδρούν με θυμό, άρνηση, ελαχιστοποίηση, επίρριψη ευθυνών ή άλλες αρνητικές αποκρίσεις, μπορεί να κάνουν το παιδί να σταματήσει να μιλάει ή/και να αρνηθεί αργότερα την κακοποίηση που άρχισε να αποκαλύπτει. Οι πάροχοι υπηρεσιών είναι υπεύθυνοι/ες να ανταποκρίνονται με συμπόνια, φροντίδα και ηρεμία στην αποκάλυψη σεξουαλικής κακοποίησης από παιδιά.

Η ανταπόκριση στην αποκάλυψη περιστατικών ΕΒ εις βάρος παιδιών και εφήβων μπορεί να είναι ιδιαίτερα περίπλοκη. Σε πολλές περιπτώσεις, ο δράστης είναι κάποιος που είναι γνωστός στο παιδί ή το νεαρό άτομο, μέσα από την οικογένεια ή την κοινότητα –γεγονός που έχει επιπτώσεις στην ασφάλεια και την αποκατάσταση του επιζώντος. Μπορεί, επίσης, να προκύψει μια σύγκρουση μεταξύ της διαφύλαξης του απορρήτου και τυχόν υποχρεώσεων αναφοράς, καθώς και μεταξύ της υποχρέωσης αναφοράς και της προάσπισης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού. Ενδέχεται να υπάρχουν διαφορές μεταξύ του τι θα ήθελε ένα παιδί ή μία έφηβη επιζώσα να συμβεί μετά την εμπειρία ΕΒ και του τι θεωρούν άλλα άτομα –όπως οι γονείς ή άλλοι φροντιστές– ότι είναι η καλύτερη πορεία δράσης.¹

Όλα αυτά τα ζητήματα μπορεί να επιδεινωθούν στο πλαίσιο του εκτοπισμού, όταν οι κίνδυνοι της ΕΒ είναι αυξημένοι και οι υπηρεσίες περιορισμένες. Δεν υπάρχουν εύκολες λύσεις σε αυτές τις προκλήσεις και κάθε περίπτωση είναι διαφορετική, γι' αυτό είναι τόσο σημαντικό οι πάροχοι υπηρεσιών που ενδέχεται να δεχτούν αποκαλύψεις ΕΒ από παιδιά ή νέους να είναι εφοδιασμένοι με κατάλληλη καθοδήγηση, δεξιότητες και στήριξη για να τα βοηθήσουν να περιηγηθούν σε αυτή την πολυπλοκότητα. Παρόλο που η εμπειρία και η κατάσταση κάθε παιδιού ή ατόμου στην εφηβεία είναι διαφορετική, οι πάροχοι υπηρεσιών μπορούν να κάνουν τα εξής για να προετοιμαστούν, να δεχτούν και να ανταποκριθούν με ασφάλεια στην αποκάλυψη ΕΒ από ένα παιδί ή έναν έφηβο/μία έφηβη.

1. Ανάπτυξη γνώσεων και δεξιοτήτων για την απόκριση στην αποκάλυψη ΕΒ από παιδιά ή έφηβες επιζώσες και τις οικογένειές τους.

- Αναπτύξτε τις γνώσεις σας σε βασικούς τομείς, όπως:
 - Ανάπτυξη παιδιών και εφήβων, ψυχική υγεία, επιπτώσεις της ΕΒ και ενδείξεις τραύματος, άγχους και κατάθλιψης σε παιδιά και εφήβους,

¹ Οι πληροφορίες αυτής της ενότητας έχουν προσαρμοστεί από το S. Read-Hamilton, Guidance for GBV Programs on Supporting Adolescent Survivors (GBV AOR Helpdesk)

- Ειδικές προκλήσεις και ζητήματα που αντιμετωπίζουν τα ασυνόδευτα και αποχωρισμένα παιδιά και έφηβα άτομα,
 - Διαθέσιμες υπηρεσίες και διαδικασίες παραπομπής που είναι φιλικές προς τα παιδιά και τις έφηβες,
 - Οργανωσιακές διαδικασίες για τη συνεργασία με παιδιά και εφήβους, συμπεριλαμβανομένης της διασφάλισης των παιδιών (safeguarding), και
 - Στρατηγικές για την οικοδόμηση σχέσης και εμπιστοσύνης και τη σύναψη δεσμών με τα παιδιά και τις έφηβες επιζώσες, καθώς και τις/τους φροντίστριες/ές τους.
- Εξασκηθείτε σε θέματα διαπροσωπικών σχέσεων, επικοινωνίας και συνέντευξης για τη διάδραση με παιδιά και εφήβους.

2. Δημιουργία και διατήρηση ασφαλούς και υποστηρικτικού περιβάλλοντος κατά την ενασχόληση με παιδιά και εφήβους.

- Ελέγξτε την τοποθεσία για να διασφαλίσετε ότι η συνέντευξη ή η συζήτηση μπορεί να διεξαχθεί με ασφάλεια και εμπιστευτικότητα και δώστε τη δυνατότητα στο παιδί ή την έφηβη να αποφασίσει ποιος θα ήθελε να είναι παρών.
- Παρηγορήστε ένα αναστατωμένο παιδί ή έφηβο και βοηθήστε το να αισθανθεί ηρεμία πριν προχωρήσετε σε συνέντευξη ή συζήτηση.
- Προσπαθήστε σε κάθε περίπτωση να οικοδομήσετε μια σχέση εμπιστοσύνης με το παιδί ή το έφηβο άτομο για να το βοηθήσετε να νιώσει ασφάλεια.
- Συζητήστε πάντα την εμπιστευτικότητα και τα όριά της στην αρχή μιας συνεδρίας.

3. Ακρόαση, αξιολόγηση και διευκόλυνση της επίλυσης προβλημάτων και του προγραμματισμού, ανάλογα με την ηλικία του παιδιού ή εφήβου/έφηβης που αποκαλύπτει ΕΒ.

- Χρησιμοποιήστε ενεργητική ακρόαση και κατάλληλες ερωτήσεις μετά την αποκάλυψη ΕΒ.
- Επικυρώστε και ομαλοποιήστε την εμπειρία του παιδιού ή του έφηβου ατόμου. Βοηθήστε το να καταλάβει ότι αυτό που του/της συνέβη είναι λάθος, ότι συμβαίνει και σε άλλους ανθρώπους, ότι δεν είναι μόνο του και ότι τα συναισθήματα και οι αντιδράσεις του είναι φυσιολογικά.
- Προωθήστε τη, συναφή με την ηλικία του, αίσθηση του παιδιού ή του εφήβου ότι έχει τον έλεγχο της συζήτησης και του τι θα συμβεί στη συνέχεια.
- Όταν είναι σκόπιμο και ασφαλές, εκπαιδεύστε τους φροντιστές/φροντίστριες σχετικά με:
 - την ΕΒ, τις πιθανές επιπτώσεις της και τις φυσιολογικές αντιδράσεις και συμπεριφορές που μπορεί να αναπτύξει το παιδί ή η έφηβη κατά τις επόμενες ημέρες και μήνες, και
 - Στρατηγικές που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι φροντιστές/φροντίστριες για

να υποστηρίξουν το παιδί ή τον έφηβο.

- Μιλήστε χωριστά με τους φροντιστές που κατηγορούν, ρητά ή έμμεσα, το παιδί ή το έφηβο άτομο για την κακοποίηση ή των οποίων οι αντιδράσεις είναι ακατάλληλες, μη υποστηρικτικές ή μη προστατευτικές. Επικεντρωθείτε στο να βοηθήσετε τις φροντίστριες να προσδιορίσουν πώς μπορούν να υποστηρίξουν καλύτερα το παιδί ή το έφηβο άτομο, ώστε να είναι ασφαλές, να αναρρώσει και να ανακάμψει.

4. Παροχή χρήσιμων και συναφών με την ηλικία πληροφοριών που βοηθούν το παιδί ή τον έφηβο να λάβει τεκμηριωμένες αποφάσεις ανάλογα με την ηλικία, τις περιστάσεις και την αναπτυξιακή του ικανότητα.

- Παρέχετε υποστήριξη βάσει του κινδύνου, των αναγκών και των περιστάσεων. Το επίπεδο της συνεχούς υποστήριξης που χρειάζεται ένα παιδί ή μία έφηβη επιζώσα θα εξαρτηθεί από το αν διατρέχει συνεχή κίνδυνο βίας, ποιες είναι οι πιο επείγουσες ανάγκες του/της, και από άλλες συνθήκες που σχετίζονται με την ΕΒ, τη δυναμική στην οικογένεια, τον εκτοπισμό και τους διαθέσιμους πόρους.

Σύνδεσμοι με πρόσθετες πληροφορίες και πηγές: Παιδιά και άτομα στην εφηβεία

- ***Working With Adolescent Girl GBV Survivors On The Move: A Guide For Service Providers*** (UNICEF, VOICE και Response for Venezuelans, 2020). Ο παρών οδηγός και το συνοδευτικό εκπαιδευτικό εγχειρίδιο έχουν σχεδιαστεί για παρόχους υπηρεσιών που εργάζονται με έφηβα κορίτσια που μετακινούνται και βιώνουν ή κινδυνεύουν από ΕΒ, με ιδιαίτερη έμφαση στα πλαίσια της μετανάστευσης στη Βενεζουέλα. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.unicef.org/lac/media/30266/file/Working%20With%20Adolescent%20Girl%20GBV%20Survivors%20On%20The%20Move.pdf.
- ***Responding to children and adolescents who have been sexually abused: WHO clinical guidelines*** (ΠΟΥ/WHO, 2017). Αυτές οι κατευθυντήριες οδηγίες έχουν ως στόχο να βοηθήσουν το προσωπικό υπηρεσιών υγείας πρώτης γραμμής, κυρίως από περιβάλλοντα με περιορισμένους πόρους, στην παροχή τεκμηριωμένης, ποιοτικής και ενημερωμένης ως προς το τραύμα φροντίδας στα επιζώντα άτομα. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://www.who.int/publications/i/item/9789241550147>.
- ***Caring for Child Survivors of Sexual Abuse: Guidelines for health and psychosocial service providers in humanitarian settings*** (IRC και UNICEF, 2012). Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές παρέχουν μια πρακτική προσέγγιση ως προς την παροχή υποστήριξης στα παιδιά επιζώντες και τις οικογένειές τους ώστε να ανακάμψουν και να αναρρώσουν από τις επιπτώσεις της σεξουαλικής κακοποίησης. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2014/07/CCS-Guidelines-lowres.pdf>.
- ***Child and Adolescent Survivors of Sexual Violence and COVID-19 Key***

Considerations and Practical Guidance, CASI Initiative (Πρωτοβουλία επιζώντων παιδιών και εφήβων, 2020). Το παρόν έγγραφο παρέχει βασικούς προβληματισμούς και πρακτική καθοδήγηση για τους φορείς διαχείρισης περιστατικών και τις συντονιστικές ομάδες που υποστηρίζουν παιδιά και εφήβους επιζώντες σεξουαλικής βίας στο πλαίσιο της πανδημίας COVID-19. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.socialserviceworkforce.org/system/files/resource/files/CASI-COVID-19-Guidance-Note_v1.pdf.

Άνδρες, έφηβα αγόρια και άτομα με ποικίλα SOGIESC

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ: ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΑΠΟ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΖΩΝΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΠΟΙΚΙΛΑ SOGIESC

Τα άτομα με ποικίλα SOGIESC και οι άνδρες επιζώντες σεξουαλικής βίας τείνουν να αποκαλύπτουν σε άτομα που εμπιστεύονται –τα οποία θα μπορούσαν να είναι άτομα οποιουδήποτε φύλου. Η αποκάλυψη –εάν, όταν, με ποιον τρόπο και σε ποια άτομα– αποτελεί ατομική προτίμηση. Ορισμένοι επιζώντες μπορεί να θεωρούν ευκολότερο να αποκαλύψουν σε κάποιον τρίτο ή αλλοδαπό άτομο, παρά σε κάποιον από την ίδια εθνικότητα, πολιτισμό ή θρησκεία. Οι περιοριστικές έμφυλες νόρμες, το στίγμα γύρω από τις σχέσεις μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου ή η ποινικοποίησή τους, οι λανθασμένες αντιλήψεις ότι η σεξουαλική βία κατά των ανδρών και των αγοριών είναι σπάνια, καθώς και η δυσκολία να αναγνωριστεί κανείς ως θύμα είναι παράγοντες που μπορεί να εμποδίσουν την αποκάλυψη. Οι πάροχοι υπηρεσιών, αναγνωρίζοντας ρητά ότι η ΕΒ κατά των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, καθώς και η σεξουαλική βία κατά των ανδρών και των αγοριών ενδέχεται να είναι ευρέως διαδεδομένη σε συγκρούσεις, σε συνθήκες κράτησης, κατά τη διάρκεια της μετανάστευσης και του εκτοπισμού, μπορούν να βοηθήσουν τους επιζώντες να ανοιχτούν και μπορούν να συμβάλουν στη μείωση της αυτομορφής.

Λόγω διασταυρούμενων καταπιέσεων, τα κορίτσια, τα αγόρια και οι έφηβοι με ποικίλα SOGIESC που έχουν επίσης σωματικές ή αναπτυξιακές αναπηρίες κινδυνεύουν ιδιαίτερα από σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση και μπορεί να αντιμετωπίζουν μεγαλύτερες δυσκολίες στην αποκάλυψη της βίας.

Οι πάροχοι υπηρεσιών μπορούν να προβούν στις ακόλουθες ενέργειες, ώστε να προετοιμαστούν για να υποδεχθούν και να ανταποκριθούν με ασφάλεια στην αποκάλυψη ΕΒ από άτομα με διαφορετικό SOGIESC και στην αποκάλυψη σεξουαλικής βίας από άνδρες και έφηβα αγόρια.¹

1. Ανάπτυξη των γνώσεων και της ευαισθητοποίησης σχετικά με τη σεξουαλική και άλλη βία κατά των ανδρών, των εφήβων αγοριών και των ατόμων με ποικίλα SOGIESC.

- Αναγνωρίστε ότι οι άνδρες, τα αγόρια και τα άτομα με ποικίλα SOGIESC μπορούν να

¹ Οι πληροφορίες σε αυτήν την ενότητα έχουν προσαρμοστεί από: Women's Refugee Commission, Addressing Sexual Violence against Men, Boys, and LGBTIQ+ Persons in Humanitarian Settings: A Field-Friendly Guidance Note by Sector (2021), διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://www.womensrefugeecommission.org/wp-content/uploads/2021/02/Addressing-Sexual-Violence-against-Men-Boys-LGBTIQ-Persons-Guidance-Note-022021-1.pdf>

πέσουν θύματα σεξουαλικής και άλλης βίας και κατανοήστε ότι η βία αυτή δεν είναι κάτι ασυνήθιστο.

- Αναγνωρίστε ότι άτομα με ποικίλα SOGIESC υπάρχουν σε κάθε πληθυσμό, ακόμη και αν δεν είναι εμφανώς ορατά. Οι λεσβίες, οι διεμφυλικές γυναίκες και διεμφυλικοί άνδρες, και τα άτομα που δεν συμμορφώνονται με τις κοινωνικές προσδοκίες ως προς το φύλο και τη σεξουαλικότητα, διατρέχουν υψηλό κίνδυνο σεξουαλικής βίας –ιδιαίτερα οι τρανς γυναίκες/κορίτσια, οι γυναίκες/κορίτσια με αρρενωπή έκφραση φύλου και οι τρανς άνδρες/αγόρια.
- Κατανοήστε ότι ορισμένες κοινές μορφές σεξουαλικής βίας κατά των ανδρών, των αγοριών και των ατόμων με ποικίλα SOGIESC μπορεί να διαφέρουν από εκείνες κατά ετεροφυλόφιλων, cisgender² γυναικών και κοριτσιών –όπως η βία κατά των γεννητικών οργάνων, ο εξαναγκαστικός βιασμός άλλων ατόμων και ο λεγόμενος «διορθωτικός» βιασμός– με αποτέλεσμα διαφορετικές επιπτώσεις στην υγεία.
- Μάθετε τους όρους, τα υπονοούμενα, τους ευφημισμούς και τις μεταφορές σχετικά με τη σεξουαλική θυματοποίηση, καθώς και την εξελισσόμενη γλώσσα για θέματα που αφορούν άτομα με ποικίλα SOGIESC στο τοπικό πλαίσιο.
- Αυτοαναστοχαστείτε και αντιμετωπίστε τυχόν αρνητικά συναισθήματα, υποθέσεις και προκαταλήψεις που μπορεί να έχετε για τους άνδρες επιζώντες σεξουαλικής βίας ή για τα άτομα με ποικίλα SOGIESC. Εάν δεν είστε σε θέση να παρέχετε μη επικριτική, με σεβασμό και υποστηρικτική φροντίδα μετά από αποκάλυψη σεξουαλικής βίας ή άλλης μορφής ΕΒ, ενημερώστε τον προϊστάμενό σας, σύμφωνα με την αρχή για τη «μη πρόκληση βλάβης».

2. Δημιουργία και τήρηση ενός ασφαλούς, συμπεριληπτικού και υποστηρικτικού περιβάλλοντος κατά την αποκάλυψη από άντρες επιζώντες και επιζώντα άτομα με ποικίλα SOGIEC.

- Διαβεβαιώστε τα επιζώντα άτομα ότι η επίθεση που δέχτηκαν δεν ήταν δικό τους λάθος και ότι πολλοί άλλοι άνδρες, αγόρια και άτομα με ποικίλα SOGIESC έχουν, επίσης, υποστεί σεξουαλική κακοποίηση –αυτό μπορεί να συμβάλει στη μείωση της αυτομομφής.
- Αναγνωρίστε τη δυσκολία αποκάλυψης της σεξουαλικής βίας και επικυρώστε το θάρρος που χρειάστηκε για να αποκαλύψουν.
- Χρησιμοποιήστε και αντικατοπτρίστε τη γλώσσα και τους όρους που χρησιμοποιούν (ανάλογα με την περίπτωση). Να είστε ευαισθητοποιημένοι/ες σε όρους όπως «σεξουαλική βία», «βιασμός», «θύμα» και «επιζών», καθώς οι άνδρες/αγόρια επιζώντες μπορεί να μην ταυτίζονται με το ρόλο του θύματος ή να μην αντιλαμβάνονται τις εμπειρίες τους ως σεξουαλική βία.
- Μην υποθέτετε ποτέ το φύλο ή τον σεξουαλικό προσανατολισμό ενός ατόμου. Ρωτήστε και χρησιμοποιήστε τα ονόματα και τις ανωνυμίες που προτιμά το άτομο και καθρεφτίστε τη γλώσσα του ατόμου όταν αναφέρεστε στην ανατομία ή σε μέρη του σώματος.
- Όταν κάνετε ερωτήσεις που σχετίζονται με την ποικιλομορφία φύλου ή με το αν το

2 ΣτΜ: Ο όρος χρησιμοποιείται για να περιγράψει άτομο του οποίου η ταυτότητα φύλου δεν διαφέρει από το φύλο που του αποδόθηκε κατά τη γέννησή του. Ο όρος χρησιμοποιείται ως αντίθετος του όρου τρανς.

άτομο είναι επιζών, επιλέξτε να κάνετε συναφείς και όχι παρεμβατικές ή εκτός θέματος ερωτήσεις.

- Αναγνωρίστε ότι οι άνδρες επιζώντες και τα άτομα με ποικίλα SOGIESC μπορεί να εξακολουθούν να διατρέχουν κίνδυνο σεξουαλικής βίας. Σε πολλές περιπτώσεις, έχουν ανεπαρκή δίκτυα υποστήριξης και μπορεί να δυσκολεύονται να εντοπίσουν άτομα που μπορούν να εμπιστευτούν. Αφιερώστε χρόνο για να συνεργαστείτε με τον επιζώντα ώστε να εντοπίσετε ανθρώπους, μέρη και οργανώσεις από όπου μπορούν να λάβουν άμεση ασφάλεια και υποστήριξη. Εξετάστε κάθε επιλογή για να κατανοήσετε τους κινδύνους και υποστηρίξτε το επιζών άτομο να επιλέξει αυτή με τον μικρότερο κίνδυνο.
- Αξιολογήστε και συζητήστε τους κινδύνους ασφάλειας προτού συστήσετε στον επιζώντα να καταγγείλει στις αρχές, ιδίως σε περιβάλλοντα όπου οι σχέσεις μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου και οι διάφορες μορφές έκφρασης φύλου ποινικοποιούνται.
- Εντοπίστε σχετικές υπηρεσίες υποστήριξης και διασυνδέστε τον επιζώντα με αυτές, όπως με ομάδες υποστήριξης που απευθύνονται ειδικά σε επιζώντα άτομα με ποικίλα SOGIESC ή σε άνδρες/αγόρια που έχουν επιζήσει σεξουαλικής βίας.

Συνδέσμοι με πρόσθετες πληροφορίες και πηγές: Επιζώντα άτομα με ποικίλα SOGIESC και άνδρες επιζώντες

- ***Addressing Sexual Violence against Men, Boys, and LGBTIQ+ Persons in Humanitarian Settings: A Field-Friendly Guidance Note by Sector*** (WRC, 2021). Αυτή η πηγή περιγράφει, ανά τομέα, τις βασικές δράσεις και σκέψεις για την παροχή υπηρεσιών προς υποστήριξη των εργαζομένων πρώτης γραμμής, ώστε να αντιμετωπίσουν καλύτερα τη σεξουαλική βία κατά των ανδρών, των αγοριών και των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.womensrefugeecommission.org/wp-content/uploads/2021/02/Addressing-Sexual-Violence-against-Men-Boys-LGBTIQ-Persons-Guidance-Note-022021-1.pdf.
- ***Supporting Young Male Refugees and Migrants Who are Survivors or at Risk of Sexual Violence: A Field Guide for Frontline Workers in Europe*** (WRC, 2020). Αυτό το υλικό παρέχει συμβουλές για τον τρόπο συνεργασίας με και υποστήριξης νεαρών ανδρών προσφύγων και μεταναστών στην Ευρώπη, οι οποίοι είναι επιζώντες ή κινδυνεύουν από σεξουαλική βία. Επικεντρώνεται σε νεαρούς άνδρες: μεγαλύτερους εφήβους (ηλικίας 15-17 ετών) και νέους άνδρες (ηλικίας 18-24 ετών). Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://reliefweb.int/report/world/supporting-young-male-refugees-and-migrants-who-are-survivors-or-risk-sexual-violence>.
- ***Working with Men and Boy Survivors of Sexual and Gender-Based Violence in Forced Displacement*** (UNHCR, 2012). Το παρόν σημείωμα αποσκοπεί στην παροχή καθοδήγησης σχετικά με τον τρόπο εργασίας με άνδρες επιζώντες σεξουαλικής βίας, τη διευκόλυνση της καταγγελίας, την παροχή προστασίας και βασικών ιατρικών, νομικών και κοινωνικών υπηρεσιών. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.refworld.org/docid/5006aa262.html.

Επιζώσεις με αναπηρίες

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ: ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΓΙΑ ΕΠΙΖΩΝΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ

Τα άτομα με αναπηρία είναι από τις πιο ευάλωτες και κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες σε κάθε κοινότητα που επηρεάζεται από κρίσεις. Ενδέχεται να έχουν δυσκολίες πρόσβασης σε προγράμματα ανθρωπιστικής βοήθειας λόγω ποικίλων κοινωνικών, περιβαλλοντικών και επικοινωνιακών εμποδίων, γεγονός που αυξάνει τους κινδύνους -συμπεριλαμβανομένων των κινδύνων για ΕΒ. Για γυναίκες, κορίτσια και άτομα με ποικιλομορφία φύλου και με αναπηρία, το σημείο τομής της έμφυλης ανισότητας και της αναπηρίας τις καθιστά ιδιαίτερα ευάλωτες στην ΕΒ. Επιπλέον, οι κοινωνικές νόρμες συχνά αναθέτουν σε γυναίκες και κορίτσια το ρόλο φροντίστριας ατόμων με αναπηρία, γεγονός που μπορεί να ενισχύσει την απομόνωσή τους και να περιορίσει περαιτέρω την πρόσβασή τους σε κοινωνική, οικονομική και υλική υποστήριξη, αυξάνοντας έτσι την ευαλωτότητά τους στη βία και την εκμετάλλευση.

Πολλά από τα ζητήματα που αντιμετωπίζουν οι επιζώσες ΕΒ με αναπηρία είναι παρόμοια με εκείνα που αντιμετωπίζουν όλα τα επιζώντα άτομα. Ωστόσο, οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι επιζώσες με αναπηρία –τόσο κατά την αποκάλυψή της όσο και κατά την πρόσβαση σε φροντίδα, υποστήριξη και προστασία μετά την αποκάλυψη– μπορεί να διογκώνονται από τις διακρίσεις, τις παρανοήσεις και τις υποθέσεις που, συχνά, συνδέονται με την αναπηρία.

Οι δύο βασικές παράμετροι, για τη διασφάλιση μιας προσέγγισης με γνώμονα την επιζώσα κατά την υποδοχή και την απόκριση στην αποκάλυψη της ΕΒ από επιζώσες με αναπηρία, είναι:

- Προσαρμογή των μεθόδων επικοινωνίας ώστε να επιτυγχάνεται η μετάδοση των ίδιων ιδεών, όταν δεν είναι εφικτό αυτό να γίνεται αποκλειστικά με βάση τη λεκτική επικοινωνία
- Πώς και πότε θα πρέπει να εμπλέκονται οι φροντιστές/φροντίστριες στη φροντίδα και την υποστήριξη των επιζώντων ατόμων.

1. Προβληματισμοί σχετικά με την επικοινωνία με επιζώσες με αναπηρίες που αποκαλύπτουν ΕΒ¹.

Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι επιζώσες με αναπηρία μπορούν να επικοινωνήσουν απευθείας με τους/τις παρόχους υπηρεσιών χωρίς καμία ή με σχετικά μικρές προσαρμογές, όπως ο εντοπισμός κάποιου που μπορεί να διερμηνεύσει στη νοηματική γλώσσα ή χρησιμοποιώντας απλοποιημένη γλώσσα στις συζητήσεις. Σε άλλες περιπτώσεις, μπορεί να μην είναι τόσο ξεκάθαρο ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος επικοινωνίας με ένα επιζών άτομο, και μπορεί να απαιτούνται πρόσθετα βήματα για να το διαπιστώσετε.

¹ Οι πληροφορίες σε αυτήν την ενότητα προσαρμόζονται από: WRC και IRC, "Tool 8: Guidance for GBV caseworkers: Applying the guiding principles when working with survivors of disabilities," μέρος του Building Capacity for Disability Inclusion in Gender-Based Violence Programming in Humanitarian Settings: A Toolkit for GBV Practitioners (2015), διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.womensrefugeecommission.org/wp-content/uploads/2020/04/GBV-Disability-Toolkit-English.pdf.

Όταν υπάρχουν εμπόδια επικοινωνίας:

- Αφιερώστε χρόνο, παρατηρήστε και ακούστε. Εάν είστε σε θέση να έχετε περισσότερες από μία αλληλεπιδράσεις, θα συνεχίσετε να μαθαίνετε περισσότερες πληροφορίες για αυτά τα άτομα και θα καταλάβετε καλύτερα πώς επικοινωνούν και τι εννοούν.
- Διεξάγετε ανοιχτές συζητήσεις με τα άτομα που παρέχουν φροντίδα, για να διασφαλίσετε ότι η επιζώσα μπορεί να ακούει τι λέγεται και να συμμετέχει με κάθε δυνατό τρόπο. Να θυμάστε ότι τα άτομα που δεν μπορούν να μιλήσουν ή να κινηθούν εξακολουθούν να καταλαβαίνουν τι συμβαίνει γύρω τους και τι λένε οι άλλοι άνθρωποι γι' αυτά.
- Δώστε προσοχή σε κάθε τρόπο με τον οποίο το άτομο επιθυμεί να επικοινωνήσει. Αυτό μπορεί να γίνεται μέσω χειρονομιών και μερικές φορές μέσω συναισθημάτων. Ορισμένα άτομα με νοητική και ψυχική αναπηρία μπορούν να επιδείξουν ένα ευρύ φάσμα συμπεριφορών –αυτός είναι μερικές φορές ο τρόπος που επικοινωνούν με τους άλλους ανθρώπους. Ωστόσο, είναι αποδεκτό να πείτε «δεν καταλαβαίνω».

2. Προβληματισμοί για την εμπλοκή των φροντιστών/ φροντιστριών στη φροντίδα και την υποστήριξη επιζώντων ατόμων που αποκαλύπτουν εμπειρίες ΕΒ.

Για ορισμένα άτομα με αναπηρία, τα μέλη της οικογένειας και οι φροντιστές μπορούν να βοηθήσουν στην επικοινωνία και την καθημερινή φροντίδα, μεταξύ άλλων και μετά την αποκάλυψη της ΕΒ. Σε πολλές περιπτώσεις ένας πάροχος υπηρεσιών μπορεί, επίσης, να χρειαστεί τη συμβουλή και την υποστήριξη των φροντιστών του επιζώντος. Τα μέλη της οικογένειας και οι φροντίστριες μπορούν να αποτελέσουν καθοριστικούς εταίρους, για τον καθορισμό και την εφαρμογή στρατηγικών για αποτελεσματική επικοινωνία και συμπερίληψη των επιζώντων με αναπηρία που αποκαλύπτουν ΕΒ. Έχετε κατά νου τα ακόλουθα:

- Οι φροντιστές/φροντίστριες είναι, πρώτα απ' όλα, άνθρωποι (συχνότερα γυναίκες και κορίτσια) με τη δική τους οπτική, ανάγκες και συναισθήματα.
- Η σχέση μεταξύ επιζώσας και φροντιστή/φροντίστριας είναι συχνά μια διαρκής, βασική σχέση στη ζωή τους και η εστίαση στην υποστήριξη και ενδυνάμωσή της είναι σημαντική για την αποκατάσταση της επιζώσας.
- Οι φροντιστές –ιδίως οι γυναίκες και τα κορίτσια– είναι επίσης εκτεθειμένοι στην απειλή και την πραγματικότητα της ΕΒ. Οι πάροχοι υπηρεσιών πρέπει επίσης να δίνουν προσοχή στις ανησυχίες των φροντιστριών για τη δική τους ασφάλειά και τις ευκαιρίες τους να έχουν μεγαλύτερο έλεγχο της ζωής τους.
- Η παροχή φροντίδας είναι ένας απαιτητικός ρόλος που μπορεί να επηρεάσει την ευεξία, τις άλλες ευθύνες και τη δυναμική του νοικοκυριού και της οικογένειας της ίδιας της φροντίστριας.
- Η παροχή σωστής υποστήριξης στους φροντιστές είναι ένας από τους πιο αποτελεσματικούς τρόπους για τη βελτίωση της ασφάλειας και της ευεξίας των ατόμων που φροντίζουν.

Είναι, επίσης, σημαντικό να έχουμε κατά νου τις καταστάσεις στις οποίες οι φροντίστριες δεν λειτουργούν υποστηρικτικά προς την επιζώσα που αποκαλύπτει ΕΒ: για παράδειγμα, όταν η φροντίστρια είναι η δράστρια της ΕΒ, όταν προστατεύει κάποιον που διαπράττει ΕΒ ή όταν δεν

πιστεύει την επιζώσα. Δείτε τους παρακάτω συνδέσμους για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την υποστήριξη των επιζώντων με αναπηρία σε αυτές τις περίπλοκες καταστάσεις.

Σύνδεσμοι με πρόσθετες πληροφορίες και πηγές

- ***Building Capacity for Disability Inclusion in Gender-Based Violence Programming in Humanitarian Settings: A Toolkit for GBV Practitioners*** (WRC και IRC, 2015). Αυτή η εργαλειοθήκη έχει ως στόχο να υποστηρίξει προσωπικό με εξειδίκευση στην ΕΒ να εντάξει τη συμπερίληψη της αναπηρίας στο έργο του και να ενισχύσει την ικανότητά τους να χρησιμοποιούν μια προσέγγιση με γνώμονα το επιζών άτομο όταν παρέχουν υπηρεσίες σε άτομα με αναπηρία. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.womensrefugeecommission.org/wp-content/uploads/2020/04/GBV-Disability-Toolkit-English.pdf.
- ***Information about Gender-Based Violence for People with Disabilities*** (Human Rights Watch). Αυτή η ευανάγνωστη μπροσούρα, η οποία αναπτύχθηκε από το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να διδάξει άτομα με συγκεκριμένες μορφές αναπηρίας τι είναι η ΕΒ και τι πρέπει να κάνουν αν την βιώσουν. Διαθέσιμο σε: www.womensrefugeecommission.org/research-resources/building-capacity-for-disability-inclusion-in-gender-based-violence-gbv-programming-in-humanitarian-settings-overview/.
- ***Women And Young Persons With Disabilities: Guidelines for Providing Rights-Based and Gender-Responsive Services to Address Gender-Based Violence and Sexual and Reproductive Health and Rights*** [Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τον Πληθυσμό (UNFPA), 2018]. Οι παρούσες κατευθυντήριες οδηγίες παρέχουν πρακτική και απτή καθοδήγηση για να καταστούν οι υπηρεσίες για την ΕΒ και τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία και τα δικαιώματα, πιο περιεκτικές και προσβάσιμες σε γυναίκες και νέα άτομα με αναπηρία και για τη στόχευση των παρεμβάσεων, ώστε να ανταποκρίνονται στις ειδικές, λόγω αναπηρίας, ανάγκες τους. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/UNFPA-WEI_Guidelines_Disability_GBV_SRHR_FINAL_19-11-18_0.pdf.

ΕΡΓΑΛΕΙΟ 9:

Δουλεύοντας με διερμηνείς και
πολιτισμικούς διαμεσολαβητές

Οι πάροχοι υπηρεσιών, που εργάζονται με πρόσφυγες/προσφύγισες, αιτούντες/αιτούσες άσυλο, μετανάστ(ρι)ες και άλλα άτομα που επηρεάζονται από εκτοπισμό ή άλλες καταστάσεις ανθρωπιστικής βοήθειας, θα πρέπει να ακολουθούν ορθές πρακτικές για τη συνεργασία με διερμηνείς και πολιτισμικούς διαμεσολαβητές. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό όταν εργάζονται με εθνοτικές και θρησκευτικές μειονότητες, συμπεριλαμβανομένων των αυτόχthonων γυναικών και κοριτσιών. Το παρόν εργαλείο ξεκινά με μια μικρή δραστηριότητα προκειμένου οι ομάδες να προβληματιστούν σχετικά με τις προκλήσεις και τις καλές πρακτικές κατά τη συνεργασία με διερμηνείς. Στη συνέχεια παρέχει πρόσθετες συμβουλές και πηγές για τη συνεργασία με διερμηνείς και πολιτισμικές διαμεσολαβήτριες κατά τη συνέντευξη ατόμων που ενδέχεται να έχουν βιώσει ΕΒ.

Το εργαλείο αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τους/ τις εργαζόμενους/ες ως οδηγός αναφοράς για την ανάπτυξη των γνώσεων και των δεξιοτήτων τους, ενώ το επιβλέπον προσωπικό μπορεί να το χρησιμοποιήσει για να ενισχύσει την κατάρτιση και την εξέλιξη των παρόχων υπηρεσιών κατά τη διάρκεια συνεδριών εποπτείας και επιμόρφωσης.

**ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ: ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΙ
ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΕΣ/ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΡΙΕΣ**

Οι διερμηνείς μεταφράζουν προφορικά από μια γλώσσα σε μια άλλη. Στο πλαίσιο της παροχής υπηρεσιών, οι διερμηνείς αναμεταδίδουν και τις δύο πλευρές μιας συνομιλίας μεταξύ ομιλητών διαφορετικών γλωσσών.

Οι πολιτισμικοί διαμεσολαβητές/πολιτισμικές διαμεσολαβήτριες διευκολύνουν την επικοινωνία μεταξύ ενός ατόμου ή μιας ομάδας ατόμων και ενός παρόχου υπηρεσιών ή ενός φορέα, περιλαμβάνοντας πολιτισμικά στοιχεία (τόσο λεκτικά όσο και μη λεκτικά). Στο πλαίσιο της παροχής υπηρεσιών, μπορούν να συνοδεύουν τα άτομα στις υπηρεσίες, να βοηθούν στην υποδοχή, την εισδοχή και στις συνεντεύξεις, καθώς και να παρέχουν υποστήριξη και στα δύο μέρη όσον αφορά τις πολιτισμικές στάσεις, πεποιθήσεις και συμπεριφορές¹

1 WRC και UNICEF, Στήριξη επιζώντων/επιζώντων Βίας: Ο ρόλος των γλωσσικών και πολιτισμικών διαμεσολαβητών, με έμφαση στην έμφυλη βία και τη σεξουαλική βία κατά ανδρών και αγοριών. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ (2021), διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.womensrefugeecommission.org/research-resources/supporting-survivors-of-violence-the-role-of-linguistic-and-cultural-mediators-training-curriculum/.

Δραστηριότητα 1: Δουλεύοντας με διερμηνείς (παιχνίδι ρόλων)

Αυτό το απλό παιχνίδι ρόλων μπορεί να είναι χρήσιμο ώστε η ομάδα να αναστοχαστεί σχετικά με τις καλές και τις κακές πρακτικές στη συνεργασία με διερμηνείς. Παρακάτω παρατίθεται ένα σενάριο από το Εργαλείο 1 / Δραστηριότητα 1 για να αναπαραστήσετε. Απαιτεί τρεις (3) ηθοποιούς - ιδανικά δύο (2) από αυτούς θα πρέπει να είναι δίγλωσσοι, μιλώντας τη βασική γλώσσα συν μια ακόμα. Αυτοί οι δύο ηθοποιοί θα πρέπει να υποδυθούν το ερωτώμενο άτομο και τον/τη διερμηνέα. Θυμηθείτε ότι το ερωτώμενο άτομο δεν χρειάζεται να είναι γυναίκα.

- Οι ηθοποιοί θα πρέπει να διαβάσουν το κείμενο εκ των προτέρων και να κάνουν ένα γρήγορο πλάνο για το πώς θα το υποδυθούν για όλη την ομάδα, χρησιμοποιώντας μια σειρά από καλές και κακές πρακτικές. Μπορούν να αυτοσχεδιάσουν όπως εκείνοι/εκείνες επιθυμούν.
- Στο τέλος του παιχνιδιού ρόλων, η εμψυχώτρια θα πρέπει να ζητήσει από την ολομέλεια της ομάδας να εντοπίσει τις καλές και κακές πρακτικές και να αναλογιστεί πώς μπορούν να βελτιώσουν τη δική τους εργασία με διερμηνείς.
- Εάν το επιτρέπει ο χρόνος, προσκαλέστε άλλους εθελοντές να αναπαραστήσουν την ίδια κατάσταση με διαφορετικό τρόπο.
- Συνεχίστε με μια συζήτηση που προκύπτει από τις παρακάτω συμβουλές και το διάγραμμα παρόβουλου «Διερμηνείς και εις βάθος αποκάλυψη».

ΣΕΝΑΡΙΟ 4: Επίσκεψη για υγειονομική περίθαλψη με διερμηνέα (Φ___)

Ένα 20χρονο άτομο με το όνομα Φ___ εγκατέλειψε τη χώρα του/της πριν από λίγους μήνες. Σήμερα ήρθε σε μια υγειονομική κλινική, ζητώντας να κάνει ένα τεστ για τον ιό HIV. Μετά από λίγη ώρα, η νοσηλεύτρια καλεί την/τον Φ___ στο εξεταστήριο και ρωτά γιατί θέλει να κάνει τεστ HIV. Ο/Η Φ___ δεν την καταλαβαίνει πολύ καλά, οπότε η νοσηλεύτρια καλεί διερμηνέα. Μετά από περίπου δεκαπέντε λεπτά, φτάνει ο Μ___, ο διερμηνέας. Μέσω του Μ___, η νοσηλεύτρια ρωτά τον/τη Φ___ πώς μπορεί να βοηθήσει σήμερα. Η/Ο Φ___ εξηγεί ότι είχε κάποια προβλήματα με την αστυνομία μετά τη συμμετοχή του σε μια φοιτητική διαμαρτυρία στην πατρίδα του και ότι θα ήθελε επίσης ένα τεστ για τον ιό HIV. Δεν λέει τίποτε άλλο, αλλά μετακινείται άβολα στο κάθισμά της/του και κοιτάζει τα χέρια της/του. Ο Μ___ το σημειώνει αυτό και στη συνέχεια ρωτάει αν η/ο Φ___ παίρνει φάρμακα. Η/ο Φ___ λέει όχι. Ο Μ___ συνεχίζει να εξετάζει όλες τις ερωτήσεις του εντύπου, ρωτώντας για άλλες ιατρικές παθήσεις και αν η/ο Φ___ πάσχει από κάποιο εθισμό.

Διερμηνείς και εις βάθος αποκάλυψη

Θυμηθείτε από το **Εργαλείο 1** ότι η αποκάλυψη της ΕΒ μπορεί να έχει διαφορετικά βάθη, όπως ένα παγόβουνο. Όταν εργάζονται σε διαφορετικές γλώσσες, οι πάροχοι υπηρεσιών και οι επιζώσες που εμπλέκονται σε εις βάθος αποκάλυψη συνοδεύονται επίσης από τον/τη διερμηνέα τους. Είναι ζωτικής σημασίας οι διερμηνείς να εκπαιδεύονται, να εξοπλίζονται και να λαμβάνουν φροντίδα και σε αυτή τη διαδικασία.

Μια επανεξέταση της εις βάθος αποκάλυψης: Δουλεύοντας με διερμηνείς.

Πριν από μια συνέντευξη

- Αφιερώστε χρόνο για την προετοιμασία και την οικοδόμηση σχέσης με τον διερμηνέα σας, αν είναι δυνατόν. Μια δυναμική εμπιστοσύνης, άνεσης και αρτιότητας μεταξύ σας θα βοηθήσει το άτομο από το οποίο παίρνετε συνέντευξη να αισθανθεί πιο άνετα.
- Αναγνωρίστε ότι οι διερμηνείς και οι πολιτισμικές διαμεσολαβήτριες μπορεί να εκτίθενται σε κίνδυνο ακούγοντας αποκαλύψεις ΕΒ (για παράδειγμα, κίνδυνος αντιδράσεων σε βάρος τους, αν ληφθούν μέτρα κατά του δράστη). Πάντα να συζητάτε και να εξετάζετε τους πιθανούς κινδύνους για την ασφάλειά τους, καθώς και για την ασφάλεια της επιζώσας που αποκαλύπτει ΕΒ.
- Διασφαλίστε τη διαθεσιμότητα διερμηνέων του ίδιου φύλου, ώστε να μην αναμένεται από τις γυναίκες και τα κορίτσια να συζητήσουν ευαίσθητα θέματα, όπως η ΕΒ, μπροστά σε έναν άνδρα διερμηνέα. Ρωτήστε τους άνδρες, τα αγόρια και τα άτομα με ποικιλομορφία φύλου από τα οποία παίρνετε συνέντευξη, με ποιου φύλου διερμηνέα αισθάνονται πιο άνετα.
- Επιπλέον, φροντίστε να εξετάσετε ζητήματα όπως η θρησκεία, η εθνικότητα, η πολιτική τοποθέτηση και η κοινωνική τάξη κατά την επιλογή των διερμηνέων. Είναι σημαντικό τα άτομα που συμμετέχουν στη συνέντευξη να αισθάνονται ασφαλή και άνετα με το υπόβαθρο του/της διερμηνέα, καθώς οι παράγοντες αυτοί μπορεί να είναι υποστηρικτικοί ή να παρεμποδίσουν την αίσθηση ασφάλειας ως προς τη συζήτηση για την ΕΒ.
- Να έχετε υπόψη σας ότι οι διερμηνείς και οι πολιτισμικοί διαμεσολαβητές/διαμεσολαβήτριες μπορεί να έχουν τις δικές τους εμπειρίες ΕΒ, εκτοπισμού και/ή άλλα τραυματικά βιώματα. Ελέγξτε πριν από μια συνέντευξη ότι γνωρίζουν πως μπορεί να συζητήσετε ευαίσθητα θέματα, συμπεριλαμβανομένης της ΕΒ, και δώστε τους την ευκαιρία να επιλέξουν να μην συμμετάσχουν.
- Αναγνωρίστε, επίσης, ότι οι επιζώσες έμφυλης βίας μπορεί να βλέπουν τους πολιτισμικούς διαμεσολαβητές ως μέρος του συστήματος παροχής υπηρεσιών και να αισθάνονται πιο άνετα μιλώντας μαζί τους και επικοινωνώντας δύσκολες πληροφορίες, επειδή μοιράζονται μια γλώσσα, θρησκεία ή πολιτισμό. Ως εκ τούτου, οι πολιτισμικές διαμεσολαβήτριες μπορεί να κάνουν τις επιζώσες να αισθάνονται πιο ασφαλείς να αποκαλύψουν ΕΒ. Μπορούν να υποστηρίξουν την αποκάλυψη βοηθώντας στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης μεταξύ του ατόμου και του παρόχου υπηρεσιών, βοηθώντας τον επιζώντα να νιώσει σιγουριά για την πάροχο υπηρεσιών και την αποτελεσματικότητα της υπηρεσίας, και υποστηρίζοντας την επιζώσα μετά την αποκάλυψη. Είναι σημαντικό οι γλωσσικοί και πολιτισμικοί διαμεσολαβητές να εκπαιδεύονται και να προετοιμαστούν για αυτό, καθώς μπορούν να αποτελέσουν μέρος της διαδικασίας ανάκαμψης, εφαρμόζοντας τις κατευθυντήριες αρχές για την ΕΒ και παρέχοντας πρώτες βοήθειες ψυχικής υγείας.¹
- Βεβαιωθείτε ότι η διερμηνέας ή ο πολιτισμικός διαμεσολαβητής είναι εξοικειωμένοι με τις κατευθυντήριες αρχές για την ΕΒ ως προς την ασφάλεια, την εμπιστευτικότητα, την αξιοπρέπεια και την αυτοδιάθεση, και την αρχή για την αποφυγή διακρίσεων, καθώς και ότι έχουν βασική κατάρτιση σχετικά με την αποκάλυψη της ΕΒ και την παροχή πρώτων βοηθειών ψυχικής υγείας. Η κατανόηση αυτών των κατευθυντήριων αρχών είναι

1 WRC και UNICEF, Στήριξη επιζωσών/επιζώντων Βίας. The Role of Linguistic and Cultural Mediators, with a Focus on Gender-Based Violence and Sexual Violence against Men and Boys. A Training Curriculum (2021), διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.womensrefugeecommission.org/research-resources/supporting-survivors-of-violence-the-role-of-linguistic-and-cultural-mediators-training-curriculum/

ιδιαίτερα σημαντική εάν ο διερμηνέας ή η πολιτισμική διαμεσολαβήτρια προέρχονται από την ίδια κοινότητα με το επιζών άτομο.

- Διευκρινίστε τυχόν κατευθυντήριες οδηγίες ή προσδοκίες για την διερμηνεία, συμπεριλαμβανομένων των εξής:
 - Βεβαιωθείτε ότι τυχόν δευτερεύουσες συζητήσεις ή σχόλια διερμηνεύονται για τα άτομα στο χώρο που δε μιλούν τη σχετική γλώσσα.
 - Εξασφαλίστε ότι γίνεται άμεση απόδοση με τα ίδια τα λόγια του ομιλητή/της ομιλήτριας, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης πρωτοπρόσωπης οπτικής.
 - Αποφεύγετε να συνοψίζετε ή να εξηγείτε ερωτήσεις ή απαντήσεις. Εάν καταστεί αναγκαίο να το κάνετε, να γίνεται σαφές τι κάνετε, τόσο στη συνεντεύκτρια όσο και στην επιζώσα.
 - Εάν η διερμηνέας υποψιάζεται ότι προκύπτουν παρεξηγήσεις, συνιστάται να καταστήσει γνωστό, τόσο στον συνεντευκτή όσο και στην επιζώσα, ότι μπορεί να πρέπει να αντιμετωπιστεί κάποια παρεξήγηση, να εξηγήσει τι μπορεί να συμβαίνει και να ρωτήσει εάν είναι σκόπιμο να βοηθήσει στην αποσαφήνιση εκείνη τη στιγμή.
- Καθορίστε τις προσδοκίες περί εμπιστευτικότητας, τόσο για τις διερμηνείες όσο και για τις πολιτισμικές διαμεσολαβήτριες, περιλαμβάνοντας τα εξής:
 - Πριν από τη συνέντευξη, ο διερμηνέας ή ο πολιτισμικός διαμεσολαβητής δεν πρέπει να συζητά το σκοπό ή τον τόπο της συνάντησης στην οποία συμμετέχει. Διευκρινίστε με τον/τη συνεντευκτή/συνεντεύκτρια ποιες σημειώσεις μπορούν να κρατηθούν κατά τη διάρκεια της συνέντευξης (π.χ. μπορούν να καταγραφούν ονόματα και τοποθεσίες;) και πώς θα πρέπει να καταστραφούν στη συνέχεια.
 - Κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, η διερμηνέας ή ο πολιτισμικός διαμεσολαβητής θα πρέπει να αφιερώνει χρόνο για να εξηγήσει με σαφήνεια την προστασία και την ιδιωτικότητα στην επιζώσα, και να μην παραπέμψει ποτέ σε άλλες συζητήσεις που έχει κάνει η ομάδα με άλλα άτομα. Τηρήστε τυχόν οδηγίες για την καταγραφή σημειώσεων που έχουν δοθεί από τον υπεύθυνο της συνέντευξης.
 - Μετά τη συνέντευξη, ο διερμηνέας ή η πολιτισμική διαμεσολαβήτρια θα πρέπει να συνηγορηθεί με τη συνεντεύκτρια σχετικά με τον τρόπο καταστροφής των σημειώσεων της συνέντευξης. Θα πρέπει να τηρούν απόλυτη εχεμύθεια σχετικά με τη συνέντευξη μετά την αποχώρησή τους από το ραντεβού – αυτό περιλαμβάνει όχι μόνο τη διαφύλαξη του ονόματος της επιζώσας, αλλά και το να μη μιλήσουν για καμία πτυχή της συνέντευξης σε κανένα άτομο που δεν ήταν παρόν. Να θυμάστε ότι τα γεγονότα και τα σενάρια μπορούν να είναι αναγνωρίσιμα, ακόμη και χωρίς τη χρήση ονομάτων.
- Ενημερώστε, εκ των προτέρων, αν είναι δυνατόν, τη διερμηνέα ή τον πολιτισμικό διαμεσολαβητή και διατυπώστε ερωτήσεις για να βεβαιωθείτε ότι:
 - Έχουν μη επικριτικές στάσεις και πεποιθήσεις σχετικά με το κοινωνικό φύλο, το βιολογικό φύλο, τη σεξουαλικότητα, την ΕΒ και τα ποικίλα SOGIESC,
 - Νιώθουν αυτοπεποίθηση και έχουν δεξιότητες συζήτησης συναφών

υγειονομικών και νομικών όρων και εννοιών,

- Κατανοούν πλήρως τις προσδοκίες σχετικά με την εμπιστευτικότητα, όπως περιγράφεται παραπάνω, και
- Επιδεικνύουν επαγγελματισμό, ηρεμία, ενσυναίσθηση και αξιοπιστία.
- Διασταυρώστε με το άτομο από το οποίο παίρνετε συνέντευξη ότι νιώθει άνετα με τη διερμηνέα ή τον πολιτισμικό διαμεσολαβητή. Μπορεί να μην θέλουν να μιλήσουν στη γλώσσα τους, μπορεί να μην θέλουν βοήθεια από πολιτισμικό διαμεσολαβητή γενικώς ή από συγκεκριμένη διερμηνέα ή διαμεσολαβήτρια, αν δεν αισθάνονται άνετα ή ασφαλείς. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό εάν ο διερμηνέας ή η πολιτισμική διαμεσολαβήτρια προέρχεται από την ίδια κοινότητα με το επιζών άτομο, το οποίο φοβάται αντιδράσεις από οποιονδήποτε από την κοινότητά του, σε περίπτωση που μαθευτούν αυτά που αποκαλύπτει.²

Κατά τη διάρκεια και μετά τη συνέντευξη

- Δώστε προσοχή στον τρόπο που κάθεστε/τοποθετείστε στο χώρο, ώστε να είναι σαφές ότι η συζήτηση γίνεται μεταξύ εσάς και του ατόμου από το οποίο παίρνετε συνέντευξη. Διατηρήστε οπτική επαφή, χρησιμοποιήστε ενεργητική ακρόαση, ανοιχτή γλώσσα του σώματος και μιλήστε απευθείας στο άτομο από το οποίο παίρνετε συνέντευξη –όχι στη διερμηνέα ή τον πολιτισμικό διαμεσολαβητή.
- Βεβαιωθείτε ότι διαθέτετε αρκετό χρόνο για τη συνέντευξη. Μπορεί να χρειαστεί επιπλέον χρόνος για την οικοδόμηση σχέσης και αίσθησης ασφάλειας όταν χρησιμοποιείτε διερμηνεία. Επιπλέον, εάν μια επιζώσα αποκαλύψει ΕΒ προς το τέλος της συνέντευξης, βεβαιωθείτε ότι υπάρχει αρκετός χρόνος για να αποκριθείτε με ασφαλή και κατάλληλο τρόπο στην αποκάλυψη.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΠΟΙΚΙΛΟΜΟΡΦΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

Τα θύματα εμπορίας ανθρώπων μπορεί να έχουν βιώσει σημαντικές τραυματικές εμπειρίες και να είναι εξαιρετικά φοβισμένα, τόσο απέναντι στους δράστες όσο και απέναντι στα πρόσωπα εξουσίας και τις υπηρεσίες. Όταν το θύμα και οι σωματέμποροι έχουν το ίδιο πολιτισμικό υπόβαθρο ή την ίδια εθνικότητα με τον διερμηνέα, μπορεί να είναι ιδιαίτερα δύσκολο για τον διερμηνέα να αντιμετωπίσει τα συναισθήματα που προκαλούνται, ενώ και το θύμα εμπορίας ανθρώπων μπορεί να αισθάνεται ιδιαίτερα απρόθυμο ή φοβισμένο να αποκαλύψει. Είναι, επίσης, ζωτικής σημασίας να τηρείται απόλυτη εχεμύθεια για την προστασία του θύματος.¹

Τα άτομα με ποικίλα SOGIESC μπορεί να είναι ιδιαίτερα απρόθυμα να αποκαλύψουν παρουσία διερμηνέα ή πολιτισμικού διαμεσολαβητή από τη δική

1 Dublin Rape Crisis Centre, Interpreting in Situations of Sexual Violence and other Trauma: A handbook for community interpreters (2008)

2 Μέρος του συγκεκριμένου περιεχομένου έχει προσαρμοστεί από το Translators Without Borders, Field Guide to Humanitarian Interpreting and Cultural Mediation (2015), διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://translatorswithoutborders.org/wp-content/uploads/2017/06/Guide-to-humanitarian-interpreting-cultural-mediation.pdf>.

τους κοινότητα, από φόβο ότι η ταυτότητά τους θα αποκαλυφθεί σε άλλους στην κοινότητα και θα αντιμετωπίσουν επιπτώσεις και ίσως περαιτέρω βία. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό, όποτε είναι δυνατόν, να προσφέρεται στον επιζώντα η δυνατότητα επιλογής διερμηνέα.

- Έχετε επίγνωση των πολιτισμικών διαφορών στην επικοινωνία και στην έκφραση της οδύνης. Εάν εργάζεστε με πολιτισμικούς διαμεσολαβητές, ζητήστε διευκρινίσεις σχετικά με τις πολιτισμικές διαφορές σε σχέση με τη στάση απέναντι στην ΕΒ και την αποκάλυψή της.
- Εάν νομίζετε ότι υπάρχει παρανόηση, ζητήστε διευκρινίσεις από τη διερμηνέα ή τη διαμεσολαβήτρια. Ζητήστε πλήρη διερμηνεία των δευτερευουσών συνομιλιών, καθώς και όταν συζητείται η ΕΒ. Μην επιτρέπετε στη διερμηνέα ή τον πολιτισμικό διαμεσολαβητή να απαντά σε ερωτήσεις για λογαριασμό της επιζώσας.
- Εάν ο διερμηνέας ή ο πολιτισμικός διαμεσολαβητής αναστατωθεί μετά από μια αποκάλυψη ΕΒ, διακόψτε τη συνέντευξη, πηγαίνετε τον διερμηνέα ή τον διαμεσολαβητή κάπου όπου μπορείτε να μιλήσετε ιδιαιτέρως και βεβαιωθείτε μαζί του ότι είναι σε θέση να συνεχίσει. Φροντίστε να εξηγήσετε στο άτομο από το οποίο παίρνετε συνέντευξη ότι απομακρύνετε μόνο για λίγο για να συμβουλευτείτε τον διερμηνέα ή τον πολιτισμικό διαμεσολαβητή. Εάν ο διερμηνέας ή ο διαμεσολαβητής δεν είναι σε θέση να συνεχίσει τη συνέντευξη εκείνη τη στιγμή, διακόψτε τη συζήτηση. Συνεχίστε ή επαναπρογραμματίστε, ανάλογα με τις ανάγκες.
- Εάν μια επιζώσα αποκαλύψει ΕΒ κατά τη διάρκεια μιας συνέντευξης, συζητήστε μετά με τη διερμηνέα/πολιτισμική διαμεσολαβήτρια, ώστε να βεβαιωθείτε ότι:
 - Δεν είναι αναστατωμένη ή ταραγμένη,
 - Γνωρίζει πώς να βρει υποστήριξη αν τη χρειαστεί, και
 - Έχουν εντοπιστεί τυχόν ζητήματα ασφάλειας για τη διερμηνέα ή τον πολιτισμικό διαμεσολαβητή και έχει τεθεί σε εφαρμογή ένα σχέδιο για την αντιμετώπισή τους. (Βλέπε **ΕΡΓΑΛΕΙΟ 10** για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το δευτερογενές τραύμα και την αυτοφροντίδα).

Συνδέσμοι με πρόσθετες πληροφορίες και πηγές: Διερμηνείς και πολιτισμικοί διαμεσολαβητές/πολιτισμικές διαμεσολαβήτριες

- **Στήριξη επιζωσών/επιζώντων βίας: Ο ρόλος των γλωσσικών και πολιτισμικών διαμεσολαβητών, με έμφαση στην έμφυλη βία και τη σεξουαλική βία κατά ανδρών και αγοριών. Εκπαιδευτικό πρόγραμμα** (WRC, 2021). Η πηγή αυτή υποστηρίζει την επιμόρφωση των γλωσσικών και πολιτισμικών διαμεσολαβητών με τις θεμελιώδεις γνώσεις που χρειάζονται για να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά και να υποστηρίζουν επιζώσες έμφυλης και σεξουαλικής βίας, συμπεριλαμβανομένων των ανδρών επιζώντων. Αν και η

κατάρτιση επικεντρώνεται στους γλωσσικούς και πολιτισμικούς διαμεσολαβητές, είναι επίσης χρήσιμη και κατάλληλη για διερμηνείς που εργάζονται στο πλαίσιο της παροχής υπηρεσιών σε πρόσφυγες/προσφύγισες και μετανάστ(ρι)ες. Διαθέσιμο στα αγγλικά, στη διεύθυνση: www.womensrefugeecommission.org/research-resources/supporting-survivors-of-violence-the-role-of-linguistic-and-cultural-mediators-training-curriculum/ και στα ελληνικά, στη διεύθυνση: <https://www.unicef.org/greece/media/1466/file/O%20%CF%81%CF%8C%CE%BB%CE%BF%CF%82%20%CF%84%CF%89%CE%BD%20>

- ***Interpreting in Situations of Sexual Violence and other Trauma: A handbook for community interpreters (Dublin Rape Crisis Centre, 2008).*** Αυτό το υλικό αποτελεί ένα **εκπαιδευτικό πρόγραμμα** και εγχειρίδιο για διερμηνείς με σκοπό να τους/τις εξοπλίσει και να τους/τις υποστηρίξει στη διερμηνεία σε περιστατικά σεξουαλικής βίας και άλλων τραυμάτων. Μπορεί, επίσης, να είναι χρήσιμο για παρόχους υπηρεσιών, για να τους/τις ενημερώσει σχετικά με τη διαδικασία της διερμηνείας. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://www.translatorsassociation.ie/wp-content/uploads/2019/08/Dublin-Rape-Crisis-Centre-Interpreting-in-Situations-of-Sexual-Violence-and-other-Trauma.-A-handbook-for-community-interpreters-2008DRCC-Interpreting-in-situations-of-sexual-violence.pdf>

ΕΡΓΑΛΕΙΟ 10:

Διαχείριση δευτερογενούς τραύματος και προώθηση της αυτοφροντίδας

Η λήψη και η ανταπόκριση σε αποκάλυψη ΕΒ μπορεί να είναι οδυνηρή και ενίοτε δυσβάστακτη. Αυτό ισχύει, ιδιαίτερα, σε συνθήκες εκτοπισμού και σε άλλα περιβάλλοντα ανθρωπιστικών κρίσεων, όπου οι επιζώσες μπορεί να βιώνουν πολλαπλές βλάβες και τραυματικά γεγονότα και μπορεί να είναι δύσκολο να τους δοθεί η φροντίδα, η υποστήριξη και η προστασία που χρειάζονται. Αυτό το εργαλείο παρέχει μια σύντομη επισκόπηση της έννοιας του δευτερογενούς τραύματος και ιδεών σχετικά με την αυτοφροντίδα, ώστε να προάγεται η ευεξία των παρόχων υπηρεσιών και άλλων παρόχων αρωγής. Τα εργαζόμενα άτομα μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτό το εργαλείο ως οδηγό αναφοράς για να ενισχύσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους, ενώ οι επιβλέποντες/επιβλέπουσες μπορούν να το χρησιμοποιήσουν για να υποστηρίξουν την επιμόρφωση και την εξέλιξη των παρόχων υπηρεσιών κατά τη διάρκεια συνεδριών εποπτείας και κατάρτισης.

Τι είναι το δευτερογενές τραύμα;

Το δευτερογενές τραύμα είναι η συναισθηματική καταπόνηση που συμβαίνει όταν ένα άτομο ακούει για τραυματικές εμπειρίες άλλων. Οι πάροχοι υπηρεσιών, οι επαγγελματίες και οι εθελοντές οργανώσεων που υποστηρίζουν άτομα που έχουν πληγεί από εκτοπισμό και άλλες ανθρωπιστικές κρίσεις, μπορεί να κινδυνεύουν από δευτερογενές τραύμα λόγω της συνεχούς έκθεσής τους σε ιστορίες βίας και άλλων τραυματικών εμπειριών. Ο κίνδυνος αυτός είναι αυξημένος για όσα άτομα εκτίθενται στις ιστορίες και τις εμπειρίες των επιζωσών ΕΒ.

Είναι σημαντικό να μάθουμε για τις επιπτώσεις της έκθεσης στις τραυματικές εμπειρίες των επιζώντων ΕΒ. Η έγκαιρη συνειδητοποίηση και αναγνώριση του δευτερογενούς τραύματος είναι ζωτικής σημασίας για την προώθηση της υγείας, της ασφάλειας και της ευεξίας των παρόχων υπηρεσιών και για την πρόληψη της επαγγελματικής εξουθένωσης. Πιθανά σημάδια και επιπτώσεις του δευτερογενούς τραύματος μπορεί να περιλαμβάνουν τα παρακάτω:¹

- Πληγωμένα ιδανικά: η αίσθηση ότι τα ιδανικά σας ή η πίστη σας στον κόσμο έχουν κλονιστεί
- Κυνισμός
- Αίσθημα προδοσίας ή μη εκτίμησης από τον φορέα ή τους φορείς με τους οποίους συνεργάζεστε ή το σύστημα ή τα συστήματα μέσα στα οποία ζείτε

1 Health and Human Rights Info, Mental Health and Gender-Based Violence: Helping Survivors of Sexual Violence in Conflict—A Training Manual: The Toolbox (2019), διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.hhri.org/wp-content/uploads/2019/09/Toolbox-EN-2019.pdf.

- Απώλεια ψυχικής διάθεσης
- Αντιλήψεις μεγαλείου για τη σημασία και το ρόλο σας- αίσθηση πίεσης ότι πρέπει να «σώσετε» ή να «διασώσετε» επιζώντες
- Απερίσκεπτη συμπεριφορά
- Παραμέληση της δικής σας ασφάλειας και των σωματικών σας αναγκών (δεν κάνετε διαλείμματα, δεν κοιμάστε κ.λπ.)
- Δυσπιστία προς συναδέλφους και προϊσταμένους/προϊστάμενες
- Αντικοινωνική συμπεριφορά
- Υπερβολική κούραση
- Αδυναμία συγκέντρωσης
- Συμπτώματα ασθένειας ή νόσου
- Δυσκολίες ύπνου
- Αναποτελεσματικότητα στην εργασία ή στη ζωή
- Υπερβολική χρήση ουσιών, όπως αλκοόλ, τσιγάρα ή ναρκωτικά

Στρατηγικές αυτοφροντίδας

Ατομικές στρατηγικές

Η αυτο-παρακολούθηση και η αυτοφροντίδα μπορούν να υποστηρίξουν την ευεξία και να αποτρέψουν το δευτερογενές τραύμα και την επαγγελματική εξουθένωση. Οι ορισμοί της αυτοφροντίδας ποικίλλουν ευρέως σε διάφορους πολιτισμούς και πλαίσια. Ορισμένοι τρόποι με τους οποίους μπορεί να ασκηθεί η αυτοφροντίδα περιλαμβάνουν:

- **Επίγνωση** – συντονισμός με τις δικές σας ανάγκες, τα όρια, τα συναισθήματα και τους πόρους σας,
- **Ισορροπία** – αναζήτηση σταθερότητας μεταξύ εργασίας, οικογενειακής ζωής, ανάπαυσης και ελεύθερου χρόνου, και
- **Σύνδεση** – δημιουργία και διατήρηση θετικών σχέσεων με συναδέλφους/συναδέλφισσες, φίλες/φίλους και οικογένεια για να λάβετε υποστήριξη και να αποφύγετε την απομόνωση.

Συγκεκριμένες πρακτικές που επιτρέπουν στους επαγγελματίες παροχής υπηρεσιών να επιτύχουν επίγνωση, ισορροπία και σύνδεση, μπορούν να περιλαμβάνουν:

- Εξασφάλιση επαρκούς ύπνου,
- Υγιεινή και ομαλή διατροφή,
- Συχνή σωματική άσκηση,
- Συμμετοχή σε ευχάριστες και ψυχαγωγικές δραστηριότητες,

- Διαλογισμός και χαλάρωση,
- Προσευχή και τήρηση ημερολογίου,
- Υιοθέτηση του χιούμορ,
- Προσεκτικός προγραμματισμός της εργασίας, και
- Αναζήτηση συναισθηματικής υποστήριξης.

Η αντιμετώπιση του άγχους μπορεί να βασίζεται σε πέντε ενέργειες: (1) η θεμελίωση σε πεποιθήσεις και προτεραιότητες, (2) η αποδέσμευση από στρεσογόνους παράγοντες και καθήκοντα, (3) η πράξη σύμφωνα με τις αξίες του ατόμου, (4) το να είναι κανείς ευγενικός με τον εαυτό του και (5) η δημιουργία χώρου για αναστοχασμό και χαρά.²

Συλλογικές στρατηγικές

Η φεμινιστική θεώρηση της σχέσης μεταξύ της φροντίδας, του εαυτού και της κοινότητας μας διδάσκει ότι είναι απαραίτητο να διατηρήσουμε μια οπτική της αυτοφροντίδας που υπερβαίνει τις ατομικές προσεγγίσεις που συζητήθηκαν παραπάνω. Οι στρατηγικές για την αντιμετώπιση της συναισθηματικής και ψυχολογικής επιβάρυνσης από την ΕΒ θα πρέπει να περιλαμβάνουν συνεργατικές και κοινοτικές προσεγγίσεις. Αυτές οι στρατηγικές μπορεί να είναι ιδιαίτερα σημαντικές σε περιβάλλοντα όπου υπάρχει απουσία υποστήριξης και φροντίδας σε δομικό και οργανωσιακό επίπεδο.

Η δημιουργία επίσημων και ανεπίσημων κοινοτήτων φροντίδας μπορεί να προσφέρει χώρο για υποστήριξη και ανταλλαγή εμπειριών από και με ομότιμα άτομα. Η δημιουργία μιας κοινότητας φροντίδας μπορεί να προσφέρει την ευκαιρία προσέγγισης άλλων, δημιουργίας συλλογικών δομών υποστήριξης και προώθησης υγιών συνθηκών και φιλικών σχέσεων³. Οι στρατηγικές συλλογικής φροντίδας μπορεί να μοιάζουν με:⁴

- Εφαρμογή ευέλικτου ωραρίου εργασίας, ώστε το προσωπικό να έχει χρόνο για να καλύψει τις προσωπικές του ανάγκες.
- Αλληλοϋποστήριξη για να δίνεται προτεραιότητα στο χρόνο ώστε «απλά να υπάρχουμε» και να γίνονται πράγματα που φέρνουν ευτυχία, χαρά και ευχαρίστηση.
- Συζήτηση και αποδοχή χαμηλότερης παραγωγικότητας από εργαζόμενες/εργαζόμενους που αντιμετωπίζουν δευτερογενές τραύμα, και στήριξή τους ώστε να λάβουν τη βοήθεια και την υποστήριξη που χρειάζονται.
- Συγκέντρωση για χορό, άσκηση ή άλλες ομαδικές δραστηριότητες που βοηθούν στην κίνηση και απελευθέρωση συναισθημάτων και ενέργειας από το σώμα.
- Διευκόλυνση τόσο ομαδικών όσο και ατομικών τσεκ-ιν μεταξύ οργανώσεων και

2 ΠΟΥ, Doing What Matters in Times of Stress: An Illustrated Guide (2020), διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/331901/9789240003910-eng.pdf>.

3 Schulz et al, "Self-care for gender-based violence researchers – Beyond bubble baths and chocolate pralines," Qualitative Research, τομ. 0, No. 0 (2022), διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/14687941221087868>.

4 Raising Voices, "Guidance Note 3: How can we amplify self and collective care?" Series on Preventing Violence Against Women During the COVID-19 Pandemic (Kampala, Uganda, 2020), διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://raisingvoices.org/resources/guidance-note-2-how-can-activist-organizations-adapt-2/>.

κοινοτήτων προκειμένου να συζητηθεί ο τρόπος με τον οποίο το προσωπικό αντιμετωπίζει τα τραύματα που ενδεχομένως βιώνει, και να προσφερθεί υποστήριξη και ενθάρρυνση.

- Υλοποίηση δραστηριοτήτων με αναπνοές, γείωση και ηρεμία σε ομάδες, φορείς και διάφορες κοινοτικές συγκεντρώσεις.
- Συγκέντρωση πόρων (συμπεριλαμβανομένων υλικών πόρων, προμηθειών, οικονομικών πόρων και δεξιοτήτων μεταξύ της κοινότητας) για την αναδιανομή μεταξύ των μελών της κοινότητας με βάση τις ανάγκες.
- Εντοπισμός δημιουργικών τρόπων για την ανταλλαγή μηνυμάτων καθησυχασμού και ελπίδας μεταξύ δικτύων και ομάδων ή για τον εορτασμό των προσπαθειών συμπαράστασης που εκτυλίσσονται στην κοινότητα.

Συνδέσμοι με πρόσθετες πληροφορίες και πηγές: Δευτερογενές τραύμα και αυτοφροντίδα

- **Σειρά δραστηριοτήτων αυτοφροντίδας** (Δίκτυο Πρόληψης GBV). Αυτή η πηγή είναι μια σειρά από 5 οδηγούς για πρακτικό αναστοχασμό και δράσεις, σχεδιασμένους για να βοηθήσουν φροντιστές/φροντίστριες και ακτιβιστές/τριες να αποκτήσουν επίγνωση της δικής τους ευεξίας, συστημάτων υποστήριξης και αυτοφροντίδας. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://preventgbvafrica.org/wp-content/uploads/2013/09/Self-Care-Activity-Series.pdf>.
- **Mental Health Wellness in GBV Prevention and Response** (Reana Thomas και άλλοι, 2021). Αυτό το μπλογκ παρέχει μια επισκόπηση των επιπτώσεων από την παροχή υπηρεσιών φροντίδας και υπηρεσιών EB στην ψυχική υγεία των παρόχων υγειονομικής περίθαλψης και πραγματεύεται προσεγγίσεις για την ενίσχυση της αυτοφροντίδας. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://knowledgesuccess.org/2022/01/04/mental-health-wellness-in-gbv-prevention-and-response/>.
- **Doing What Matters in Times of Stress: An Illustrated Guide** (ΠΟΥ, 2020). Το παρόν υλικό είναι ένας οδηγός διαχείρισης του άγχους για την αντιμετώπιση των αντίξωων καταστάσεων. Στόχος του οδηγού είναι να εφοδιάσει τους ανθρώπους με πρακτικές δεξιότητες που θα τους βοηθήσουν να αντιμετωπίσουν το άγχος. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.who.int/publications/i/item/9789240003927.
- **Self-care for GBV researchers – Beyond bubble baths and chocolate pralines** (Schulz και άλλοι, 2022). Αυτή η πηγή περιγράφει μια συνεργατική και κοινοτική προσέγγιση για την αυτοφροντίδα όσων εκτίθενται σε EB, συμπεριλαμβανομένων μορφών ομάδων υποστήριξης από ομότιμα άτομα, συλλογικότητες ή δίκτυα. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/14687941221087868>.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3:

Η απεύθυνση στην κοινότητα

Επισκόπηση

Οι άνθρωποι που πλήττονται από εκτοπισμό και άλλες ανθρωπιστικές κρίσεις χρειάζονται –και έχουν το δικαίωμα σε– πληροφόρηση για τις διαθέσιμες υπηρεσίες και τα μέσα υποστήριξης που σχετίζονται με την υγεία, την ασφάλεια, την ευημερία, τα νομικά και άλλα δικαιώματά τους. Αυτό περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με την ΕΒ και τον τρόπο με τον οποίο οι επιζώσες και τα άτομα που τις υποστηρίζουν μπορούν να λάβουν φροντίδα, βοήθεια και προστασία. Η ευαισθητοποιημένη και ασφαλής παροχή κατάλληλων και συναφών πληροφοριών σχετικά με τις υπηρεσίες για την ΕΒ στις πληττόμενες από εκτοπισμό κοινότητες, μπορεί να ενισχύσει την ευαισθητοποίηση σχετικά με το τι είναι η ΕΒ, τι μπορεί να γίνει όταν υπάρξουν περιστατικά, και ποιες υπηρεσίες και μορφές υποστήριξης είναι διαθέσιμες. Η προσέγγιση στην κοινότητα είναι ιδιαίτερα σημαντική όσον αφορά στις «αόρατες» ή περιθωριοποιημένες επιζώσες που δεν έχουν απαραιτήτως πρόσβαση σε υπηρεσίες, καθώς μπορεί να βοηθήσει στη μετάδοση σημαντικών πληροφοριών σε αυτές από απόσταση και να συμβάλει στο αν θα επιλέξουν να ζητήσουν βοήθεια. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τις κοινότητες που είναι δυσπρόσιτες ή για εκείνες που δεν είναι πιθανό να προσέλθουν στο γραφείο ενός παρόχου υπηρεσιών.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι η απεύθυνση στην κοινότητα μπορεί να βοηθήσει τα επιζώντα άτομα να επιλέξουν εάν και σε ποιον θα αποκαλύψουν την ΕΒ. Μπορεί, επίσης, να βοηθήσει τα μέλη της κοινότητας –όπως η οικογένεια, οι φίλοι και άλλα άτομα στα οποία απευθύνονται συχνότερα για υποστήριξη οι επιζώσες ΕΒ– ενημερώνοντάς τα για το πώς να ανταποκριθούν στην αποκάλυψη ΕΒ με τρόπο που να προωθεί την ασφάλεια, την εμπιστευτικότητα, την αξιοπρέπεια και την ευημερία της επιζώσας.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ: ΣΥΜΜΕΤΕΧΕΤΕ ΣΕ ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΠΕΥΘΥΝΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΟΝΟ ΣΕ ΜΕΡΗ ΟΠΟΥ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΔΙΑΘΕΣΙΜΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Η ευαισθητοποίηση σχετικά με την ΕΒ μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα οι επιζώσες να αποφασίσουν να αποκαλύψουν τις εμπειρίες τους. Αυτό, ωστόσο, ενδέχεται να προκαλέσει περισσότερο κακό παρά καλό, όταν δεν υπάρχουν διαθέσιμες υπηρεσίες για να υποστηρίξουν έναν επιζώντα που αποκαλύπτει την ΕΒ. Προκειμένου να μην προκληθεί βλάβη, δεν συνιστάται η διεξαγωγή δραστηριοτήτων απεύθυνσης στην κοινότητα σχετικά με την ΕΒ σε μέρη όπου δεν υπάρχουν διαθέσιμες υπηρεσίες για την παροχή υποστήριξης¹. Προτού προβείτε σε δράσεις ενημέρωσης της κοινότητας για την ΕΒ, συμβουλευτείτε πάντα τις υπηρεσίες για την ΕΒ και άλλους τοπικούς εμπειρογνώμονες με γνώσεις σχετικά με την αποκάλυψη και την αντιμετώπιση της ΕΒ στο πλαίσιο σας.

¹ GBV Area of Responsibility, The Inter-Agency Minimum Standards for Gender-Based Violence in Emergencies Programming (2019), σελ.49.

Σκοπός αυτής της ενότητας είναι να υποστηρίξει οργανώσεις που εργάζονται με εκτοπισμένους ανθρώπους να αναπτύξουν ασφαλείς και αποτελεσματικές στρατηγικές για την ανταλλαγή πληροφοριών με τις κοινότητες σχετικά με:

- Τι είναι η ΕΒ και τις διάφορες μορφές που μπορεί να πάρει,
- Τις επιπτώσεις και τις συνέπειες της ΕΒ,
- Τα δικαιώματα των επιζώντων ατόμων ως προς την ασφάλεια, την εμπιστευτικότητα, την αξιοπρέπεια και την ευεξία, και
- Διαθέσιμες υπηρεσίες για την ΕΒ και πώς και πού μπορεί μια επιζώσα να ζητήσει βοήθεια.

Αυτή η ενότητα περιλαμβάνει εργαλεία για την υποστήριξη των οργανώσεων ώστε να ενημερωθούν για τις ανάγκες πληροφόρησης της κοινότητας σε σχέση με την ΕΒ και να απευθυνθούν με ασφάλεια και καταλληλότητα στην κοινότητα, για την προώθηση των υπηρεσιών ΕΒ που έχουν ως γνώμονα τα επιζώντα άτομα.

Τι περιλαμβάνεται εδώ;

Σε αυτήν την ενότητα θα βρείτε τα ακόλουθα εργαλεία:

- **ΕΡΓΑΛΕΙΟ 11: Αξιολόγηση των κοινοτικών αναγκών πληροφόρησης.** Το εργαλείο αυτό παρέχει καθοδήγηση για: α) τον ασφαλή τρόπο συλλογής πληροφοριών για να εντοπιστούν οι ανάγκες πληροφόρησης της κοινότητας σχετικά με την ΕΒ και τις αρμόδιες υπηρεσίες, και β) τον τρόπο με τον οποίο οι πληροφορίες αυτές μπορούν να κοινοποιηθούν με ασφάλεια και δεοντολογία στο συγκεκριμένο πλαίσιο.
- **ΕΡΓΑΛΕΙΟ 12: Μέθοδοι απεύθυνσης στην κοινότητα.** Αυτό το εργαλείο παρέχει πληροφορίες σχετικά με καλές πρακτικές για την ασφαλή και αποτελεσματική επικοινωνία με τις κοινότητες σχετικά με την ΕΒ και τις διαθέσιμες υπηρεσίες.

ΕΡΓΑΛΕΙΟ 11:

Αξιολόγηση των κοινοτικών αναγκών πληροφόρησης

Είναι σύνηθες για οργανώσεις που εξυπηρετούν εκτοπισμένα και άλλα άτομα που πλήττονται από ανθρωπιστικές κρίσεις να διαχέουν πληροφορίες σχετικά με το ποιες υπηρεσίες είναι διαθέσιμες στην εκάστοτε περιοχή. Λόγω των ευαίσθητων σημείων και των ζητημάτων ασφάλειας που αφορούν την ΕΒ, είναι σημαντικό οι πάροχοι υπηρεσιών να ενημερωθούν συγκεκριμένα για τις ανάγκες πληροφόρησης σχετικά με την ΕΒ στις κοινότητες με τις οποίες συνεργάζονται –συμπεριλαμβανομένων των στρατηγικών για την ασφάλη και αποτελεσματική διάχυση πληροφοριών σχετικά με τις υπηρεσίες ΕΒ σε διάφορες ομάδες εντός της κοινότητας.

Αυτό το εργαλείο παρέχει κατευθύνσεις για τον τρόπο ασφαλούς διερεύνησης των πληροφοριών που χρειάζεται η κοινότητα για την ΕΒ και τις σχετικές υπηρεσίες, καθώς και για τον τρόπο με τον οποίο οι πληροφορίες αυτές μπορούν να διαμοιραστούν ασφαλώς και με ηθικό τρόπο στο συγκεκριμένο πλαίσιο. Καθορίζει τρία προτεινόμενα βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν και έναν κατάλογο ελέγχου βασικών ενεργειών. Το προσωπικό που είναι υπεύθυνο για την ενεργή συμπερίληψη της κοινότητας μπορεί να χρησιμοποιήσει αυτό το εργαλείο για να ενημερωθεί για τις ανάγκες της κοινότητας όσον αφορά την πληροφόρηση για την ΕΒ, εάν δεν υπάρχουν άλλες διαθέσιμες πηγές πληροφόρησης.

Είναι κρίσιμο να σημειωθεί ότι το εργαλείο αυτό επικεντρώνεται στην αξιολόγηση του τι γνωρίζει σήμερα η κοινότητα για την ΕΒ (συμπεριλαμβανομένων του τι είναι, των επιπτώσεων και των συνεπειών της, και των δικαιωμάτων των επιζώντων ατόμων σε σχέση με την ΕΒ) και του κατά πόσον τα άτομα

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ: ΠΡΙΝ ΡΩΤΗΣΕΤΕ ΤΙΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΒ

Οι οργανισμοί θα πρέπει να απευθύνονται στις κοινότητες για απαντήσεις σε ερωτήσεις σχετικές με την ΕΒ μόνο όταν οι πληροφορίες που απαιτούνται δεν είναι διαθέσιμες από άλλη πηγή. Αυτό γίνεται για λόγους δεοντολογίας και ασφάλειας, καθώς και για να μειωθεί η επιβάρυνση των ατόμων που πρέπει να συμμετέχουν σε πολλαπλές διαδικασίες εκτίμησης αναγκών από διαφορετικούς φορείς.

Πριν από την ανάληψη οποιασδήποτε δραστηριότητας συλλογής πληροφοριών που περιλαμβάνει την υποβολή ερωτήσεων στις κοινότητες σχετικά με την ΕΒ, συμβουλευτείτε πάντοτε πρώτα τους φορείς που ασχολούνται με την ΕΒ στο περιβάλλον σας, για να βεβαιωθείτε ότι:

- *Η δραστηριότητα είναι απαραίτητη και θα προσφέρει νέες γνώσεις,*
- *Τα οφέλη από την υποβολή ερωτήσεων σχετικά με την ΕΒ υπερτερούν των κινδύνων, και*
- *Η προσέγγιση και η μέθοδος συλλογής πληροφοριών είναι σύμφωνες με μια προσέγγιση με γνώμονα τα επιζώντα άτομα.*

γνωρίζουν για τις διαθέσιμες υπηρεσίες EB στην περιοχή. Δεν συγκεντρώνονται πληροφορίες σχετικά με τον επιπολασμό της EB στην περιοχή ή προσωπικές εμπειρίες EB. Δεν συνιστάται η συλλογή δεδομένων σχετικά με τον επιπολασμό ή/και τα περιστατικά EB λόγω πληθώρας κινδύνων για την ασφάλεια και την προστασία, όπως περιγράφεται λεπτομερώς στις κατευθυντήριες γραμμές της IASC για την EB (2015, σ. 7).¹

1. Επανεξετάστε τι είναι γνωστό για την EB σήμερα στην περιοχή σας.

Στα περισσότερα πλαίσια, θα υπάρχουν ήδη διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με τις εμπειρίες και τις ανάγκες των γυναικών, των κοριτσιών και άλλων ομάδων υψηλού κινδύνου σε σχέση με την EB. Επομένως, οι πάροχοι υπηρεσιών θα πρέπει πρώτα να ανατρέξουν σε όλες τις υπάρχουσες πληροφορίες για να μάθουν για:

- Επικρατούσες μορφές EB που αντιμετωπίζουν οι διάφορες ομάδες πριν και κατά τη διάρκεια του εκτοπισμού,
- Διαθέσιμες υπηρεσίες για την παροχή φροντίδας, υποστήριξης και προστασίας για τις επιζώσες EB, συμπεριλαμβανομένων των εξειδικευμένων υπηρεσιών EB και των υπηρεσιών υγείας, ασφάλειας, προστασίας, ψυχοκοινωνικής και νομικής υποστήριξης με επίκεντρο τις επιζώσες, και
- Τυχόν πληροφορίες που ήδη κοινοποιούνται στα πληττόμενα υποκείμενα, σχετικά με την EB και τις διαθέσιμες υπηρεσίες, από άλλες οργανώσεις και φορείς.

Χρήσιμες πηγές για να ενημερωθείτε σχετικά με τα θέματα, τις ανάγκες και τις υπηρεσίες EB περιλαμβάνουν:

- Υπηρεσίες και εξειδικευμένο προσωπικό που εργάζονται στο συγκεκριμένο πλαίσιο,
- Φορείς παροχής υπηρεσιών που εργάζονται με επιζώσες EB, όπως οι υπηρεσίες υγείας,
- Κοινοτικές ομάδες, δίκτυα και οργανώσεις που εκπροσωπούν τα δικαιώματα των γυναικών και των παιδιών, τα άτομα με αναπηρία, τα άτομα με ποικίλα SOGIESC και τα δικαιώματα και την πρόνοια των προσφύγων/προσφυγισσών, των αιτούντων/αιτουσών άσυλο και των μεταναστών, και
- Δημόσια διαθέσιμη βιβλιογραφία, έρευνα, εκθέσεις και δεδομένα σχετικά με την EB στην κοινότητα ή τον πληθυσμό.

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΓΙΑ ΧΡΗΣΗ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ

Σε καταστάσεις ταχέως εκτοπισμού και μεγάλης κινητικότητας, οι κίνδυνοι που συνδέονται με το να ρωτά κανείς για την EB είναι πιθανό να είναι ενισχυμένοι. Ενδέχεται, επίσης, να υπάρχουν λιγότερες διαθέσιμες υπηρεσίες για την EB σε τοπικό επίπεδο. Σε αυτές τις καταστάσεις, συμβουλευτείτε διεξοδικά τους τοπικούς εμπειρογνώμονες, φορείς και υπηρεσίες, για να μάθετε την κατάσταση σχετικά με

¹ Δείτε <https://gbvguidelines.org/>

την ΕΒ και αναλάβετε τη συλλογή πληροφοριών από τα θιγόμενα άτομα μόνο εάν είναι απολύτως απαραίτητο και εάν μπορείτε να παρέχετε πληροφορίες σχετικά με το πού μπορούν να ζητήσουν βοήθεια σε περίπτωση αποκάλυψης. Για τα άτομα σε κίνηση, αυτό θα προϋποθέτει τη διερεύνηση διαθέσιμων υπηρεσιών τόσο κατά τη διάρκεια της διέλευσης (transit) όσο και στον προορισμό.

2. Εντοπίστε γνωστικά κενά και καταστρώστε ένα πλάνο για ασφαλή λήψη πληροφοριών από την κοινότητα.

Εάν, μετά την ανασκόπηση των υφιστάμενων γνώσεων, υπάρχει ανάγκη να μάθουμε περισσότερα για τις κοινοτικές ανάγκες πληροφόρησης σχετικά με την ΕΒ και τις σχετικές υπηρεσίες, καθορίστε μια ασφαλή μεθοδολογία για να ρωτήσετε τα μέλη της κοινότητας σχετικά με το είδος των πληροφοριών που χρειάζονται. Αυτή περιλαμβάνει τα εξής:

- **Να έχετε ξεκαθαρίσει τι είναι απαραίτητο να γνωρίζετε.** Για παράδειγμα, χρειάζεται να μάθετε περισσότερα για τις ανάγκες πληροφόρησης περιθωριοποιημένων ομάδων, όπως τα κορίτσια στην εφηβεία ή οι γυναίκες με αναπηρία; Χρειάζεται να μάθετε περισσότερα για το πώς οι πληροφορίες μπορούν να διαμοιραστούν με ασφάλεια και με ηθικό τρόπο, χωρίς να δημιουργηθούν αθέλητες αρνητικές αντιδράσεις; Προκειμένου να μπορούν οι επιζώσες να λαμβάνουν ενημερωμένες αποφάσεις σχετικά με το αν και σε ποιον θα αποκαλύψουν μια εμπειρία ΕΒ, είναι ζωτικής σημασίας να τους παρέχονται όλες οι σχετικές πληροφορίες. Αυτό περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με θέματα όπως οι υποχρεώσεις αναφοράς και τα νομικά τους δικαιώματα και επιλογές. Επομένως, οι ανάγκες πληροφόρησης θα εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από το συγκεκριμένο πλαίσιο – και οι ανάγκες πληροφόρησης σε καταστάσεις ταχέως εκτοπισμού θα είναι διαφορετικές από εκείνες σε πιο σταθερές προσφυγικές εγκαταστάσεις.
- **Καθορίστε τον τρόπο με τον οποίο θα ρωτήσετε τα μέλη της κοινότητας για τις ανάγκες πληροφόρησής τους.** Για παράδειγμα, είναι αρκετό να ρωτήσετε εκπροσώπους της κοινότητας ή θα χρειαστεί να πραγματοποιήσετε μια σειρά ομαδικών συζητήσεων με διαφορετικά μέλη της κοινότητας;
- **Προσδιορίστε ποια εργαλεία θα χρησιμοποιηθούν.** Για παράδειγμα, χρειάζεται να αναπτυχθούν ή να προσαρμοστούν οδηγοί συνεντεύξεων ή συζητήσεων;
- **Προσδιορίστε τα άτομα που θα πραγματοποιήσουν τις συνεντεύξεις ή θα διευκολύνουν τις ομαδικές συζητήσεις.** Έχουν την κατάλληλη εκπαίδευση και δεξιότητες διευκόλυνσης; Διαθέτουν δεξιότητες για να ακολουθήσουν μια προσέγγιση με γνώμονα τις επιζώσες κατά την απάντηση στην αποκάλυψη ΕΒ; Διαθέτουν κατάλληλες γλωσσικές και επικοινωνιακές δεξιότητες –για παράδειγμα, για τη διάδραση με συμμετέχοντες/συμμετέχουσες με επικοινωνιακές αναπηρίες;
- **Προσδιορίστε ποιες υπηρεσίες υπάρχουν για να ανταποκριθούν σε επιζώντες που αποκαλύπτουν ΕΒ κατά τη διάρκεια ή μετά από συνέντευξη ή ομαδική συζήτηση.** Παρόλο που δεν ρωτάτε ποτέ τα μέλη της κοινότητας για τις δικές τους εμπειρίες ΕΒ, οι άνθρωποι μπορεί να επιλέξουν να αποκαλύψουν τις προσωπικές τους εμπειρίες. Βεβαιωθείτε ότι υπάρχει μια στρατηγική για την ανταπόκριση σε κάθε επιζών άτομο που αποκαλύπτει, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που μπορεί να βρίσκονται σε κατάσταση

κινδύνου, όπως ένα παιδί που υφίσταται σεξουαλική κακοποίηση ή μια γυναίκα που έχει πέσει θύμα εμπορίας ανθρώπων.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΤΕ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΠΙΘΑΝΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ

Σε αυτό το σημείο, είναι σημαντικό **να εκτιμηθούν όλοι οι κίνδυνοι που συνδέονται με το να κληθούν τα μέλη της κοινότητας να συμμετάσχουν σε συνεντεύξεις ή συζητήσεις σχετικά με την ΕΒ**. Για παράδειγμα, θα επηρεάσει την ασφάλεια ή την ευημερία των συμμετεχόντων η συμμετοχή σε μια ομαδική συζήτηση; Υπάρχουν υποχρεώσεις αναφοράς που θα μπορούσαν να επηρεάσουν τις συμμετέχουσες που αποκαλύπτουν ΕΒ; Πρέπει να εφαρμοστεί μια στρατηγική για την άμβλυνση όλων των αναγνωρισμένων κινδύνων πριν προχωρήσει η διαδικασία.

3. Διεξαγωγή συνεντεύξεων και ομαδικών συζητήσεων με εκπροσώπους της κοινότητας.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΠΟΙΚΙΛΟΜΟΡΦΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

Να θυμάστε ότι δεν μπορούν όλες οι ομάδες που κινδυνεύουν από ΕΒ να συμμετέχουν εξίσου στις συζητήσεις σχετικά με τις ανάγκες πληροφόρησής τους. Για παράδειγμα, τα έφηβα κορίτσια, τα άτομα με ποικίλα SOGIESC, οι γυναίκες και τα κορίτσια που έχουν πέσει θύματα εμπορίας ανθρώπων και τα άτομα με αναπηρίες μπορεί να είναι ιδιαίτερα περιθωριοποιημένα και να αντιμετωπίζουν συγκεκριμένα εμπόδια στη συμμετοχή, καθώς και εμπόδια στην πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τις υπηρεσίες για την ΕΒ.

Για παράδειγμα, αν και τα έφηβα κορίτσια είναι ιδιαίτερα ευάλωτα στην ΕΒ κατά τη διάρκεια κρίσεων, συχνά δεν λαμβάνονται υπόψη συγκεκριμένα για την παροχή πληροφοριών σχετικά με τις υπηρεσίες. Δεδομένων των περιορισμών τους σε αποφασιστική δύναμη και πρόσβαση σε πληροφορίες και υπηρεσίες, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο να μάθουμε πώς να παρέχουμε πληροφορίες σχετικά με τις υπηρεσίες για την ΕΒ στα έφηβα κορίτσια. Διασυνδεθείτε με φορείς παιδικής προστασίας για να κατανοήσετε τις διαθέσιμες πηγές υποστήριξης για παιδιά και εφήβους επιζώντες σεξουαλικής βίας και άλλων μορφών ΕΒ, και να μάθετε πώς να παρέχετε –ανάλογα με την ηλικία– πληροφορίες για τις υπηρεσίες, σε εφήβους/έφηβους και φροντιστές/φροντίστριες.

Εάν εκτιμηθεί ως απαραίτητο και ασφαλές, συναντηθείτε με εκπροσώπους της κοινότητας και/ή διεξάγετε ομάδες εστιασμένης συζήτησης με εκτοπισμένα και άλλα άτομα για να καθορίσετε τι είδους πληροφορίες σχετικά με την ΕΒ χρειάζονται. Αυτό θα σας τροφοδοτήσει, στη συνέχεια, με πληροφορίες για την ανάπτυξη και τη διάχυση ενημερωτικού υλικού σχετικά με τις υπηρεσίες για την ΕΒ (βλέπε **ΕΡΓΑΛΕΙΟ 12**).

Ίσως θα ήταν ορθότερο να διεξαχθούν **συζητήσεις κατ' ιδίαν** με εκπροσώπους της κοινότητας ή συγκεκριμένων ομάδων, όπως τοπικές ακτιβίστριες για τα δικαιώματα των γυναικών, υπέρμαχοι

ατόμων με αναπηρία και διαφορετικά SOGIESC, καθώς και υπηρεσίες με εμπειρογνωμοσύνη σε θέματα ΕΒ.

Εάν συντονίζετε **ομαδικές συζητήσεις**, η σύνθεση και το περιεχόμενό τους θα πρέπει να είναι πολιτισμικά κατάλληλα και να αντικατοπτρίζουν τις ανάγκες των διαφορετικών πληθυσμών, εφόσον κάτι τέτοιο είναι ασφαλές. Για παράδειγμα, εξετάστε πώς να διερευνήσετε με ασφάλεια τις ανάγκες πληροφόρησης μεγαλύτερων και νεότερων γυναικών και κοριτσιών, ατόμων με αναπηρίες και ατόμων με ποικίλα SOGIESC. Εξετάστε το ενδεχόμενο διεξαγωγής συζητήσεων ανά φύλο, ώστε οι γυναίκες και τα κορίτσια να αισθάνονται ασφαλείς και ελεύθερες να συζητήσουν τις ανάγκες τους για πληροφόρηση σχετικά με την ΕΒ. Εξετάστε, επίσης, εάν και πώς θα διαδράσετε με και θα συμπεριλάβετε περιθωριοποιημένες και «αόρατες» ομάδες. Για παράδειγμα, συμβουλευτείτε τοπικές οργανώσεις ΛΟΑΤΚΙ+ για να καθορίσετε εάν και πώς να εμπλέξετε άτομα με ποικίλα SOGIESC στην αξιολόγηση των αναγκών τους σε πληροφορίες. Κατά τη διευκόλυνση των ομαδικών συζητήσεων, λάβετε υπόψη τις ακόλουθες καλές πρακτικές:

- Η ομαδική συζήτηση θα πρέπει να διεξάγεται σε άνετα, ιδιωτικά και ασφαλή περιβάλλοντα, με αναψυκτικά ή παροχή κινήτρων που προσφέρονται με βάση τα τοπικά πρωτόκολλα.
- Αναγνωρίστε ότι διαφορετικές ομάδες εντός μιας κοινότητας μπορεί να έχουν διαφορετικές ανάγκες πληροφόρησης, ακόμη και αν ζουν στην ίδια τοποθεσία.
- Επιδιώξτε πάντα την εν επιγνώσει συναίνεση για τη συμμετοχή σε ομαδικές συζητήσεις και τη συναίνεση για την καταγραφή της συζήτησης.
- Αν και η τεκμηρίωση της διαδικασίας της συζήτησης είναι σημαντική, να έχετε κατά νου ότι η λήψη φωτογραφιών για αναφορές ή για ευρύτερη διάχυση, όπως μέσω των social media, μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τα συμμετέχοντα άτομα και δεν θα πρέπει ποτέ να γίνεται χωρίς αξιολόγηση κινδύνου και χωρίς την πλήρη συναίνεση όλων των συμμετεχουσών.
- Ενημερώνετε πάντα τους ανθρώπους ότι η συζήτηση μπορεί να περιλαμβάνει ευαίσθητα θέματα, ότι η συμμετοχή είναι εθελοντική και ότι τα συμμετέχοντα άτομα είναι ελεύθερα να αποχωρήσουν ανά πάσα στιγμή.
- Βεβαιωθείτε ότι όλα τα άτομα που συμμετέχουν στη συζήτηση συμφωνούν να τηρήσουν την εμπιστευτικότητα όλων των υπολοίπων και ως προς όσα γνωστοποιηθούν στο πλαίσιο της συζήτησης. Είναι σημαντικό η συμφωνία για την εμπιστευτικότητα να πραγματοποιηθεί στην αρχή της συζήτησης και να γίνεται σαφές στους ανθρώπους να μην μοιράζονται ποτέ πληροφορίες που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την ταυτοποίηση ενός ατόμου ή μιας ομάδας.
- Μη ρωτάτε ποτέ ευθέως τα συμμετέχοντα άτομα για τις δικές τους εμπειρίες ΕΒ ή τις εμπειρίες άλλων.
- Τα παιδιά και οι νεότεροι έφηβοι δεν πρέπει ποτέ να συμμετέχουν σε ομαδικές συζητήσεις ή να τους υποβάλλονται ερωτήσεις σχετικές με την ΕΒ, με σκοπό τη συλλογή πληροφοριών, *αν δεν υπάρχει ειδική εκπαίδευση και πολύ σαφής δεοντολογικός έλεγχος*. Οι πληροφορίες σχετικά με θέματα που αφορούν την ΕΒ και τα παιδιά θα πρέπει, αντ' αυτού, να λαμβάνονται από τους γονείς, τους φροντιστές και τα άτομα που εργάζονται στην παιδική προστασία.
- Οι διευκολυντές/διευκολύντριες θα πρέπει να παρατηρούν προσεκτικά τα συμμετέχοντα άτομα σε όλη τη διάρκεια της συζήτησης και να αντιδρούν κατάλληλα, κατά τη διάρκεια αλλά και μετά από αυτήν, εάν κάποιο άτομο αισθανθεί δυσφορία. Μη διοργανώνετε

συζητήσεις σχετικά με την ΕΒ, εκτός εάν μια από τις διευκολύντριες ή άλλο μέλος της ομάδας διαθέτει δεξιότητες ανταπόκρισης σε περιπτώσεις εμφάνισης δυσφορικών συναισθημάτων.

Οι συνεντεύξεις και οι ομαδικές συζητήσεις θα πρέπει να είναι σύντομες και να επικεντρώνονται στα εξής:

1. Ανάγκες πληροφόρησης σε σχέση με τις υπηρεσίες και τις υποστηρικτικές δράσεις για την ΕΒ, και
2. Στρατηγικές για τη διάχυση πληροφοριών.

Οι πιθανές ερωτήσεις σας μπορούν να περιλαμβάνουν:

Ερωτήσεις σχετικά με τις ανάγκες πληροφόρησης

- Ποιες πληροφορίες έχουν ήδη οι άνθρωποι σχετικά με τις διάφορες μορφές ΕΒ (π.χ. σεξουαλική βία, βία μεταξύ συντρόφων, εμπορία ανθρώπων κ.λπ.); Ποιες πληροφορίες λείπουν;
- Έχουν οι άνθρωποι επαρκείς πληροφορίες σχετικά με τις επιβλαβείς επιπτώσεις της ΕΒ;
- Έχουν οι άνθρωποι επαρκή κατανόηση των δικαιωμάτων των επιζώνων για ασφάλεια, εμπιστευτικότητα, αξιοπρέπεια και ευζωία;
- Έχουν οι άνθρωποι επαρκείς πληροφορίες για τις διαθέσιμες υπηρεσίες για επιζώσες/ επιζώντες ΕΒ;
- Ποιες πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με την ΕΒ και τις διαθέσιμες υπηρεσίες θα τους ήταν χρήσιμες;
- Υπάρχουν συγκεκριμένα κενά πληροφόρησης σχετικά με την ΕΒ ή ευαίσθητα ζητήματα που αφορούν συγκεκριμένες ομάδες (όπως γυναίκες με αναπηρία, άτομα με ποικίλα SOGIESC, έφηβα κορίτσια, άνδρες επιζώντες ΕΒ, εθνοτικές ή θρησκευτικές μειονότητες κ.λπ.);

Ερωτήσεις σχετικά με τη διάχυση των πληροφοριών

- Ποιες μέθοδοι είναι πιο χρήσιμες για την κοινοποίηση πληροφοριών σχετικά με τις υπηρεσίες ΕΒ (για παράδειγμα, έντυπο υλικό, μέσα κοινωνικής δικτύωσης και άλλα διαδικτυακά κανάλια, ενημερωτικές συναντήσεις, άτυπες συζητήσεις ή άλλες μέθοδοι);
- Είναι οι μέθοδοι αυτές διαφορετικές για ποικιλόμορφες ομάδες (όπως έφηβες, γυναίκες και κορίτσια με αναπηρίες, άτομα με ποικίλα SOGIESC, άτομα με χαμηλό αλφαριθμητικό κ.λπ.);
- Ποιοι είναι οι ασφαλέστεροι και αποτελεσματικότεροι δίαυλοι για τη διάχυση πληροφοριών σχετικά με τις υπηρεσίες για την ΕΒ (για παράδειγμα, μέσω των παρόχων υπηρεσιών κατά τη διάρκεια των συμβουλευτικών συναντήσεων, μέσω αφισών ή φυλλαδίων σε δημόσιους χώρους εντός των υπηρεσιών, μέσω των social media, μέσω μηνυμάτων σε συσκευασίες ειδών προσωπικής υγιεινής, μέσω ενημέρωσης σε δομές φιλοξενίας, μέσω εξειδικευμένων υπηρεσιών για άτομα με αναπηρίες κ.λπ.);
- Υπάρχουν κίνδυνοι που συνδέονται με την κοινοποίηση πληροφοριών σχετικά με την ΕΒ (συμπεριλαμβανομένων των μορφών ΕΒ, των συνεπειών τους και των δικαιωμάτων των επιζώντων ατόμων) και, γενικά, για τις υπηρεσίες για την ΕΒ; Εάν ναι, ποιοι είναι αυτοί;

- Υπάρχουν κίνδυνοι που σχετίζονται με την κοινοποίηση πληροφοριών σχετικά με την ΕΒ (συμπεριλαμβανομένων των μορφών ΕΒ, των συνεπειών τους και των δικαιωμάτων των επιζώντων ατόμων) και τις εξειδικευμένες υπηρεσίες ΕΒ (όπως για γυναίκες που βιώνουν βία μεταξύ συντρόφων, γυναίκες και κορίτσια που έχουν πέσει θύματα εμπορίας ανθρώπων, άτομα με ποικίλα SOGIESC, κ.λπ.); Εάν ναι, ποιοι είναι αυτοί;

Καταγράψτε τις απαντήσεις χρησιμοποιώντας τον ακόλουθο πίνακα. Αυτός μπορεί να τροποποιηθεί ή να προσαρμοστεί, κατά περίπτωση.

Κατάλογος ελέγχου για την αξιολόγηση των αναγκών πληροφόρησης σχετικά με την ΕΒ

- ☐ Συμβουλευτείτε φορείς που ασχολούνται με ζητήματα ΕΒ και άλλους τοπικούς φορείς για να καθορίσετε αν υπάρχει ανάγκη να μάθετε περισσότερα για τις ανάγκες πληροφόρησης των πληττόμενων ατόμων.
- ☐ Επανεξετάστε τις ήδη υπάρχουσες πληροφορίες σχετικά με την ΕΒ και τις διαθέσιμες υπηρεσίες.
- ☐ Αξιολογήστε και αντιμετωπίστε, πριν από τη διεξαγωγή συνεντεύξεων ή ομαδικών συζητήσεων, τους κινδύνους και τις πιθανές αρνητικές συνέπειες που συνδέονται με το να ερωτηθούν τα μέλη της κοινότητας σχετικά με τις ανάγκες πληροφόρησης για την ΕΒ. Αυτό θα γίνει με τα εξής μέσα:
 - Διακόπτοντας τη δραστηριότητα εάν ο κίνδυνος βλάβης είναι πολύ υψηλός,
 - Τροποποιώντας τη δραστηριότητα για να μειωθεί ή να εξαλειφθεί ο κίνδυνος, και
 - Διαθέτοντας ένα σχέδιο για την αντιμετώπιση κινδύνων χαμηλού επιπέδου.
- ☐ Βεβαιωθείτε ότι όλο το προσωπικό που συντονίζει συνεντεύξεις ή ομαδικές συζητήσεις με μέλη της κοινότητας έχει εκπαιδευτεί σε θέματα δεοντολογίας και ασφάλειας που σχετίζονται με την υποβολή ερωτήσεων για την ΕΒ, καθώς και στο πώς να αντιμετωπίζει την αποκάλυψη, έχοντας ως γνώμονα τα επιζώντα άτομα.
- ☐ Αναπτύξτε μια διαδικασία για τη λήψη εν επιγνώσει συναίνεσης από τα συμμετέχοντα στη συζήτηση άτομα, η οποία θα περιγράφει το σκοπό της συζήτησης, τα θέματα που θα συζητηθούν και την εμπιστευτικότητα.
- ☐ Αναπτύξτε ένα πλάνο και αντίστοιχα πρωτόκολλα για την αντιμετώπιση μιας αποκάλυψης ΕΒ κατά τη διάρκεια ή μετά από μια συζήτηση, συμπεριλαμβανομένης της αντιμετώπισης των αναγκών προστασίας μιας επιζώσας σε κίνδυνο σοβαρής βλάβης, όπως ένα επιζών παιδί ή ένα θύμα εμπορίας ανθρώπων.

ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ		
Ομάδα	Ανάγκες πληροφόρησης που σχετίζονται με την ΕΒ	Προβληματισμοί και προτάσεις σχετικά με τον τρόπο κοινοποίησης των πληροφοριών
Παιδιά και γονείς/ φροντιστές		
Έφηβα κορίτσια και νεαρές γυναίκες		
Ενήλικες γυναίκες		
Άνθρωποι με αναπηρίες		
Άτομα με ποικίλα SOGIESC		
Εθνοτικές και θρησκευτικές μειονότητες		
Άνδρες και έφηβα αγόρια		
Άλλα άτομα		

Σύνδεσμοι με πρόσθετες πληροφορίες και πηγές: Αξιολόγηση των κοινοτικών αναγκών πληροφόρησης

- Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με ζητήματα δεοντολογίας και ασφάλειας σε σχέση με τη συλλογή πληροφοριών ως προς τη σεξουαλική βία, ανατρέξτε στο ***Ethical and safety recommendations for researching, documenting and monitoring sexual violence in emergencies*** (WHO, 2007), διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.who.int/publications/i/item/9789241595681.
- Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη διεξαγωγή ομάδων εστιασμένης συζήτησης, δείτε ***Tips for Conducting Focus Group Discussions***, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://gbvguidelines.org/wp/wp-content/uploads/2021/06/FGD-Tips-for-Conducting-FGD.pdf>.

ΕΡΓΑΛΕΙΟ 12:

Μέθοδοι απεύθυνσης στην κοινότητα

Σε καταστάσεις εκτοπισμού και άλλων ανθρωπιστικών κρίσεων, οι οργανώσεις συμμετέχουν σε δράσεις ενημέρωσης της κοινότητας με σκοπό την ευαισθητοποίηση σχετικά με την ΕΒ, ώστε:

- Να προωθήσουν τα δικαιώματα των επιζώνων ΕΒ σε ασφάλεια, εμπιστευτικότητα, αξιοπρέπεια και αυτοδιάθεση, και να ενθαρρύνουν τα μέλη της κοινότητας να αντιμετωπίζουν τις επιζώσεις που τους αποκαλύπτουν περιστατικά ΕΒ με σεβασμό και συμπόνια,
- Να δίνεται η δυνατότητα στα επιζώντα άτομα να λαμβάνουν ενημερωμένες αποφάσεις σχετικά με την αναζήτηση βοήθειας, μέσα από την παροχή πληροφοριών στην κοινότητα σχετικά με τις διαθέσιμες υπηρεσίες με γνώμονα τις επιζώσεις και τον τρόπο πρόσβασης σε αυτές, και
- Να πληροφορηθούν από την κοινότητα σχετικά με τις ανάγκες και τις υπηρεσίες που σχετίζονται με την ΕΒ.

Το εργαλείο αυτό παρέχει οδηγίες για ασφαλείς και αποτελεσματικές προσεγγίσεις για την πραγματοποίηση ενημερωτικών δράσεων στην κοινότητα με σκοπό την ευαισθητοποίηση σχετικά με το τι είναι η ΕΒ, τις μορφές και τις συνέπειές της, τα δικαιώματα των επιζώνων και τις διαθέσιμες υπηρεσίες για την υποστήριξη της αποκάλυψης της ΕΒ. Καθορίζει τρία βήματα που μπορούν να ακολουθήσουν οι οργανώσεις για να ενημερώσουν τις κοινότητες σχετικά με τις διαθέσιμες υπηρεσίες και να προωθήσουν την ασφαλή αποκάλυψη της ΕΒ στις πληττόμενες κοινότητες. Στο τέλος, περιλαμβάνει, επίσης, έναν κατάλογο ελέγχου για την ανάπτυξη και την εφαρμογή μηνυμάτων ενημέρωσης. Το προσωπικό που είναι υπεύθυνο για την ενημέρωση των κοινοτήτων μπορεί να χρησιμοποιήσει αυτό το εργαλείο, για να διασφαλίσει ότι οι κοινότητες ενημερώνονται με ασφάλεια σχετικά με τις υπηρεσίες για την ΕΒ.

Αυτό το εργαλείο επικεντρώνεται στην ενημέρωση με σκοπό την προώθηση των δικαιωμάτων των επιζώνων και τη διευκόλυνση ασφαλούς αποκάλυψης και αναζήτησης βοήθειας. **Οι πάροχοι υπηρεσιών και οι οργανώσεις που ενδιαφέρονται να αναλάβουν εκστρατείες και δραστηριότητες ευαισθητοποίησης σχετικά με την ΕΒ, πέραν της προσέγγισης που περιγράφεται σε αυτό το εργαλείο, πρέπει να συνδεθούν με εξειδικευμένους στην ΕΒ φορείς για να μάθουν πώς να συμμετέχουν με ασφάλεια και να υποστηρίζουν ευρύτερες δραστηριότητες ευαισθητοποίησης.** Και αυτό διότι οι δραστηριότητες ευαισθητοποίησης που δεν έχουν σχεδιαστεί προσεκτικά από όσους διαθέτουν σχετική τεχνογνωσία, μπορούν ακούσια να προκαλέσουν δυσφορία και βλάβη.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΑΥΞΗΜΕΝΑ ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗΣ

Η αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με το τι είναι η ΕΒ και τις διαθέσιμες υπηρεσίες, συχνά, έχει ως αποτέλεσμα να προβαίνει σε αποκάλυψη και να αναζητά βοήθεια μεγαλύτερος αριθμός επιζώντων ατόμων. Αυτό σημαίνει ότι οι υπηρεσίες πρέπει να είναι έτοιμες να ανταποκριθούν στα αυξημένα ποσοστά αποκάλυψης και στην αυξημένη ζήτηση για υπηρεσίες φροντίδας, υποστήριξης και προστασίας, για διάφορους τύπους ΕΒ. Για παράδειγμα, μετά την αύξηση της ευαισθητοποίησης, μπορεί να αναζητήσουν βοήθεια και προστασία οι γυναίκες και τα κορίτσια που είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων, σε περιοχές όπου αποτελεί συχνό φαινόμενο. Είναι σημαντικό, οι υπηρεσίες να είναι προετοιμασμένες να ανταποκριθούν στην αποκάλυψη και να υποστηρίξουν την ασφάλεια και την προστασία των επιζώντων. **Δεν είναι ηθικό ή ασφαλές να υλοποιηθούν δραστηριότητες προσέγγισης σε επίπεδο κοινότητας εάν αυτές οι υπηρεσίες δεν είναι διαθέσιμες ή εάν δεν είναι δυνατόν να δοθούν στις επιζώσες πληροφορίες σχετικά με το πώς να αναζητήσουν τη βοήθεια που χρειάζονται.** Βεβαιωθείτε πάντα ότι υπάρχουν διαδρομές παραπομπών, μεταξύ άλλων και για άτομα που βρίσκονται σε κίνηση και ενδέχεται να διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο ΕΒ. Βλ. **Ενότητα 1, ΕΡΓΑΛΕΙΟ 4** για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την εδραίωση διαδρομών παραπομπής.

Τα τρία βήματα για την ασφαλή και αποτελεσματική απεύθυνση στην κοινότητα περιλαμβάνουν:

1. Αξιολόγηση του υπάρχοντος ενημερωτικού υλικού και στρατηγικών,
2. Προσαρμογή και ανάπτυξη μηνυμάτων και δραστηριοτήτων απεύθυνσης, και
3. Εποπτικός έλεγχος (monitoring) των δραστηριοτήτων απεύθυνσης στην κοινότητα.

1. Αξιολόγηση του υπάρχοντος ενημερωτικού υλικού και στρατηγικών.

Ένας καλός τρόπος για να αξιολογήσετε το υπάρχον ενημερωτικό υλικό και τις επικοινωνιακές στρατηγικές της οργάνωσής σας είναι να οργανώσετε μια συζήτηση με το προσωπικό για να: (1) εξετάσετε το επικοινωνιακό υλικό που χρησιμοποιεί ήδη η υπηρεσία και (2) αξιολογήσετε την

καταλληλότητα και την αποτελεσματικότητά του για την κοινοποίηση πληροφοριών σχετικά με θέματα που σχετίζονται με την ΕΒ. Για να το κάνετε αυτό:

- **Πριν από τη διεξαγωγή της συζήτησης, συλλέξτε το υπάρχον επικοινωνιακό υλικό.** Ζητήστε από το προσωπικό να συγκεντρώσει όλα τα δείγματα υπάρχοντος ενημερωτικού και εκπαιδευτικού υλικού, ώστε να μπορούν να εξεταστούν από κοινού.
- **Στην αρχή της συζήτησης, μοιραστείτε τα ακόλουθα ζητήματα καλής πρακτικής που θα πρέπει να διέπουν τα ενημερωτικά υλικά σχετικά με την ΕΒ.**
 - *Λάβετε υπόψη διαφορετικές ταυτότητες και ικανότητες.* Οι άνθρωποι που πλήττονται από ανθρωπιστικές κρίσεις έχουν διαφορετικές ταυτότητες και ικανότητες. Αυτό περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, ποικιλομορφία όσον αφορά την ηλικία, την ταυτότητα φύλου, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την κοινωνική και εθνική καταγωγή, τις γλώσσες, τα επίπεδα εκπαίδευσης, τη σύνθεση της οικογένειας, τις ικανότητες και τις αναπηρίες. Η ενημέρωση θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο συμπεριληπτική, διασφαλίζοντας ότι οι διάφορες ομάδες γυναικών, κοριτσιών και ατόμων που κινδυνεύουν από ΕΒ –συμπεριλαμβανομένων όλων των ηλικιακών ομάδων, των σχετικών εθνοτήτων, των ατόμων με διαφορετικές αναπηρίες και με ποικίλα SOGIESC– αντικατοπτρίζονται στα μηνύματα προσέγγισης στην κοινότητα.
 - *Έχετε επίγνωση των κοινωνικών και πολιτισμικών κανόνων που σχετίζονται με το φύλο και την ΕΒ.* Τα κοινωνικά και πολιτισμικά πρότυπα διαμορφώνουν πεποιθήσεις, στάσεις και συμπεριφορές σε σχέση με την ΕΒ, την αποκάλυψη και την αναζήτηση βοήθειας. Αυτά μπορεί να διαφέρουν μεταξύ των κοινοτήτων υποδοχής και των εκτοπισμένων πληθυσμών, καθώς και εντός μιας κοινότητας ή ενός πληθυσμού. Οι πληροφορίες θα πρέπει να είναι πολιτισμικά κατάλληλες και, παράλληλα, να προωθούν θετικά πρότυπα που προάγουν τις πεποιθήσεις και τις συμπεριφορές που έχουν ως γνώμονα τα επιζώντα άτομα.
 - *Λάβετε υπόψη το πλαίσιο και τη φύση του εκτοπισμού.* Το αν οι άνθρωποι είναι πρόσφυγες/προσφύγισες, αιτούντες/αιτούσες άσυλο, εσωτερικά εκτοπισμένοι/ες, επαναπατριζόμενοι/ες, μετανάστ(ρι)ες ή υπό καθεστώς διέλευσης(transit), επηρεάζει τις εμπειρίες ΕΒ, το είδος των πληροφοριών που χρειάζονται και την πρόσβασή τους σε υπηρεσίες. Ο τρόπος με τον οποίο μετακινούνται οι άνθρωποι ποικίλλει ανάλογα με το πλαίσιο και μπορεί να εξελίσσεται και να αλλάζει γρήγορα. Για παράδειγμα, το κλείσιμο των συνόρων ή μια αλλαγή των πολιτικών μιας χώρας απέναντι στους πρόσφυγες, τους αιτούντες άσυλο ή τους μετανάστες, μπορεί να επηρεάσει το είδος των πληροφοριών που χρειάζονται σε σχέση με την ΕΒ, καθώς και τους καταλληλότερους τρόπους για τη μετάδοσή τους.
 - *Εξετάστε τις νομικές ανάγκες και τις ανάγκες προστασίας.* Διαφορετικές ομάδες προσφύγων/προσφυγισσών, αιτούντων/αιτουσών άσυλο, εσωτερικά εκτοπισμένων και μεταναστ(ρι)ών αντιμετωπίζουν διαφορετικές νομικές συγκυρίες και ανασφάλειες κοινωνικού και οικονομικού χαρακτήρα. Αυτό μπορεί να επηρεάσει το ποιες πληροφορίες είναι περισσότερο χρήσιμες σε κάποια άτομα, καθώς και τον τρόπο ασφαλούς μετάδοσής τους.
 - *Λάβετε υπόψη όλους τους κινδύνους ασφάλειας και προστασίας.* Διαφορετικές ομάδες ανθρώπων αντιμετωπίζουν διαφορετικούς κινδύνους ασφάλειας και προστασίας και, ως εκ τούτου, χρειάζονται πληροφορίες προσαρμοσμένες στις σωματικές, κοινωνικές, νομικές και άλλες ανάγκες προστασίας τους.

Για παράδειγμα, οι ασυνόδευτες μετανάστριες μπορεί να αντιμετωπίζουν ειδικούς κινδύνους που σχετίζονται με την εμπορία ανθρώπων, και τα άτομα που διαφεύγουν από ένοπλες συγκρούσεις μπορεί να αντιμετωπίζουν ειδικούς κινδύνους που σχετίζονται με τη σεξουαλική βία. Αυτοί οι κίνδυνοι και οι συνακόλουθες ανάγκες, μπορεί να αλλάζουν κατά τη διάρκεια των διαφόρων φάσεων κρίσεων ή εκτοπισμού και επηρεάζουν τόσο το ποιες πληροφορίες είναι πιο χρήσιμες για το κάθε άτομο όσο και τους τρόπους για να τις επικοινωνούμε με ασφάλεια.

- **Διανείμετε σε κάθε συμμετέχουσα το φύλλο εργασίας με θέμα «Ζητήματα κατά την αξιολόγηση των στρατηγικών επικοινωνίας για την ΕΒ».**
- **Διευκολύνετε μια καθοδηγούμενη συζήτηση.** Ζητήστε από τα άτομα που συμμετέχουν να εξετάσουν τις ενημερωτικές πηγές και να αναλογιστούν και να σημειώσουν πώς αυτές οι πηγές ανταποκρίνονται στα διάφορα ζητήματα που απαριθμούνται στο φύλλο εργασίας. Για παράδειγμα, οι πόροι προωθούν υγιείς ή επιβλαβείς κοινωνικές νόρμες σχετικά με το φύλο; Είναι κατάλληλοι για τις διάφορες ομάδες που εξυπηρετείτε; Χρησιμοποιήστε τις προτροπές για συζήτηση που προτείνονται παρακάτω, στον οδηγό συντονιστή/συντονίστριας, για να προκαλέσετε περαιτέρω συζήτηση σχετικά με το πώς θα μπορούσαν να βελτιωθούν οι πόροι.

Ζητήματα κατά την αξιολόγηση των στρατηγικών επικοινωνίας για την ΕΒ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ/ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΣΩΝ

Ζητήματα σχετικά με τον πληθυσμό και το πλαίσιο	Πώς αντιμετωπίζεται το ζήτημα στα τρέχοντα υλικά;	Ποιες αλλαγές πρέπει να γίνουν ώστε τα υλικά να αντιμετωπίζουν καλύτερα το συγκεκριμένο ζήτημα;	Ιδέες διάχυσης
Ποικίλες ταυτότητες και ικανότητες			
Κοινωνικές νόρμες σχετικά με την ΕΒ			
Πλαίσιο και φύση του εκτοπισμού			
Νομικές ανάγκες και ανάγκες προστασίας			
Κίνδυνοι ασφάλειας και προστασίας			

Ζητήματα κατά την αξιολόγηση των στρατηγικών επικοινωνίας για την ΕΒ ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗ/ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑΣ

Πώς αντιμετωπίζεται το ζήτημα στα τρέχοντα υλικά;	Ποιες αλλαγές πρέπει να γίνουν ώστε τα υλικά να αντιμετωπίζουν καλύτερα το συγκεκριμένο ζήτημα;	Ιδέες διάχυσης
Ζητήματα σχετικά με τον πληθυσμό και το πλαίσιο		
Ποικίλες ταυτότητες και ικανότητες		
Είναι τα υλικά κατάλληλα, δεδομένων των διαφορετικών ταυτοτήτων και ικανοτήτων με βάση την ηλικία, τις κοινωνικές και εθνοτικές ταυτότητες, τους σεξουαλικούς προσανατολισμούς, τις ταυτότητες φύλου, την εκπαίδευση και τις οικονομικές συνθήκες, τη σύνθεση της οικογένειας, τις γλώσσες, τις ικανότητες κ.λπ.;	- Προσδιορίστε και χρησιμοποιήστε τους τοπικούς όρους που χρησιμοποιούνται από διαφορετικές ομάδες πληθυσμού για το φύλο, τα μέρη του σώματος, την ΕΒ κ.λπ. (δηλ. σύμφωνα με την ποικιλομορφία στις ηλικίες, τις γλώσσες και τις πολιτισμικές αναφορές). - Χρησιμοποιήστε γραφιστικές αποτυπώσεις, όπως φωτογραφίες, καρτούν, χάρτες ή άλλες εικονογραφήσεις. - Προσφέρετε πληροφορίες που είναι εύκολες στην απομνημόνευση.	
Κοινωνικές νόρμες σχετικά με την ΕΒ		
Είναι κατάλληλα, λαμβάνοντας υπόψη τις επιβλαβείς και υγιείς κοινωνικές νόρμες γύρω από το φύλο, την ΕΒ και τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία;	- Εντοπίστε και χρησιμοποιήστε τους τοπικούς όρους που χρησιμοποιούνται από διαφορετικές ομάδες για το φύλο, τα μέρη του σώματος και την ΕΒ. - Περιγράψτε την ΕΒ με όρους υγείας και ευεξίας. - Σημειώστε ότι η ΕΒ μπορεί να λάβει πολλές μορφές και δεν είναι ποτέ αποδεκτή. Για παράδειγμα, γυναίκες, παιδιά και άνδρες μπορούν να βιώσουν σεξουαλική βία και αυτή μπορεί να έχει σοβαρές επιπτώσεις στη σωματική και ψυχική τους υγεία, ασφάλεια και ευεξία. - Σημειώστε ότι, ανεξάρτητα από ό,τι και αν συμβαίνει σε ένα άτομο, δεν ευθύνεται ποτέ το ίδιο και έχει το δικαίωμα να λάβει βοήθεια. - Παράλληλα με άλλους παρόχους υπηρεσιών, συμπεριλάβετε ειδικές υπηρεσίες για άτομα με ποικίλα SOGIESC, και χρησιμοποιήστε ασφαλή και επιβεβαιωτική γλώσσα, όπως συνιστάται από στελέχη συνηγορίας.	Ποιο είναι το κοινό στο οποίο απευθύνονται και πώς ταξιδεύουν τα ενημερωτικά υλικά; Προσεγγίζουμε σήμερα αποτελεσματικά αυτές τις ομάδες; Πού μπορεί να επιτευχθεί ασφαλής και αξιόπιστη προσέγγισή τους; Ποιοι εν δυνάμει εταίροι εργάζονται σε αυτές τις τοποθεσίες και χώρους;
Πλαίσιο και φύση του εκτοπισμού		
- Είναι κατάλληλα σε περιπτώσεις ταχέων και εξελισσόμενων μορφών μετακίνησης; - Είναι κατάλληλα, λαμβάνοντας υπόψη τα διαφορετικά προφίλ εκτοπισμού, τις διαφορετικές ανάγκες πληροφόρησης των προσφύγων/προσφυγισσών, των αιτούντων/αιτούντων άσυλο, των εσωτερικά εκτοπισμένων, των επαναπατριζόμενων, των διερχομένων και των μεταναστών;	- Εισαγάγετε την έννοια της ΕΒ γενικά, σημειώνοντας ότι μπορεί να πάρει πολλές μορφές και δεν είναι ποτέ αποδεκτή. - Παρουσιάστε συνοπτικά τα νομικά δικαιώματα (συμπεριλαμβανομένης της προστασίας, της υγιεινομικής περίθαλψης, της μετανάστευσης, του ασύλου και άλλων δικαιωμάτων). - Επισημάνετε τις εθνικές τηλεφωνικές γραμμές άμεσης βοήθειας. - Καταγράψτε τις υπηρεσίες που διατίθενται σε άλλες τοποθεσίες, όπως στα σημεία διέλευσης και στους επιδιωκόμενους προορισμούς. - Παρουσιάστε στρατηγικές αυτοφροντίδας. - Συμβουλευτείτε νομικούς εμπειρογνώμονες για να προσδιορίσετε τις βασικές διαφορές στα νομικά δικαιώματα ανάλογα με το καθεστώς εκτοπισμού. - Καταγράψτε τα δικαιώματα και τους διαθέσιμους πόρους τόσο εντός της χώρας όσο και πέρα από τα εθνικά σύνορα.	
Νομικές ανάγκες και ανάγκες προστασίας		
Είναι κατάλληλα, δεδομένης της νομικής και κοινωνικής ανασφάλειας και των αναγκών προστασίας των πληττόμενων ομάδων και ατόμων;	- Εξετάστε τα νομικά δικαιώματα προστασίας, υγιεινομικής περίθαλψης, μετανάστευσης, ασύλου κ.λπ. - Περιγράψτε το πλαίσιο των υπηρεσιών που σχετίζονται με την ΕΒ ως προσβάσιμο σε πολίτες και μη πολίτες.	

Ζητήματα κατά την αξιολόγηση των στρατηγικών επικοινωνίας για την ΕΒ ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗ/ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑΣ		
Πώς αντιμετωπίζεται το ζήτημα στα τρέχοντα υλικά;	Ποιες αλλαγές πρέπει να γίνουν ώστε τα υλικά να αντιμετωπίζουν καλύτερα το συγκεκριμένο ζήτημα;	Ιδέες διάχυσης
Ζητήματα σχετικά με τον πληθυσμό και το πλαίσιο Κίνδυνοι ασφάλειας και προστασίας - Είναι κατάλληλα, δεδομένων των σωματικών κινδύνων έμφυλης βίας και των αναγκών ασφάλειας των διαφόρων ομάδων; - Πώς μεταβάλλονται αυτοί οι κίνδυνοι κατά τη διάρκεια των φάσεων εκτοπισμού; - Εντοπίστε τις υπηρεσίες που είναι εστιασμένες στα επιζώντα άτομα, τονίζοντας την εμπιστευτικότητα και την αυτοδιάθεση. - Προσφέρετε εύκολα απομνημονεύσιμες πληροφορίες. - Σημειώστε τις διαθέσιμες τηλεφωνικές γραμμές και διαδικτυακές υπηρεσίες υποβολής αναφορών και παροχής υποστήριξης. - Συμπεριλάβετε πληροφορίες σχετικά με τις υπηρεσίες που είναι διαθέσιμες κατά τη διέλευση και στις τοποθεσίες προορισμού.		

2. Προσαρμογή και ανάπτυξη μηνυμάτων και δραστηριοτήτων απεύθυνσης στην κοινότητα.

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΑΥΤΟΥ ΤΟΥ ΕΡΓΑΛΕΙΟΥ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ

Σε καταστάσεις **ταχέως εκτοπισμού και μεγάλης κινητικότητας**, οι τοπικές οργανώσεις και οι εκπρόσωποι της κοινότητας αποτελούν τα πλέον κατάλληλα άτομα για να συμβουλευθούν σχετικά με τις πιο αποτελεσματικές στρατηγικές για τον ασφαλή διαμοιρασμό πληροφοριών με διαφορετικές ομάδες, σχετικά με τις διαθέσιμες υπηρεσίες υποστήριξης σε περιπτώσεις ΕΒ. Συμβουλευτείτε πάντα πρώτα τους φορείς που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ΕΒ στο πλαίσιο της χώρας σας, για να ενημερωθείτε για το τι δράσεις απεύθυνσης έχουν ήδη δρομολογηθεί. Αυτό γίνεται για λόγους δεοντολογίας και ασφάλειας, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι δραστηριότητες προσέγγισης είναι σύμφωνες με μια προσέγγιση με γνώμονα τις επιζώσες και δεν θα προκαλέσουν αθέλητες βλάβες.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΠΟΙΚΙΛΟΜΟΡΦΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

Σε πολλά πλαίσια και για διαφορετικές ομάδες, υπάρχουν σημαντικά εμπόδια στην πρόσβαση και στην αξιοποίηση των πληροφοριών σχετικά με την ΕΒ. Για ορισμένα άτομα και ομάδες, η πρόσβαση σε πληροφορίες μπορεί να επηρεάζεται από άλλα άτομα που μπορούν είτε να τα υποστηρίξουν είτε να τα εμποδίσουν να αποκτήσουν πληροφορίες και να δράσουν βάσει αυτών. Για παράδειγμα, οι επιζώσες με αναπηρία μπορεί να εξαρτώνται από τους φροντιστές τους για την πρόσβαση σε πληροφορίες και υπηρεσίες –ομοίως, τα παιδιά και οι έφηβοι επιζώντες μπορεί να εξαρτώνται από τους γονείς και τους φροντιστές. Τα θύματα εμπορίας ανθρώπων μπορεί, επίσης, να έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τις υπηρεσίες για την ΕΒ.

Η πρόσβαση στις πληροφορίες και τις υπηρεσίες διαμορφώνεται, επίσης, από τις πεποιθήσεις και τα πρότυπα της κοινότητας, όπως αυτά που εμποδίζουν την πεποίθηση ότι οι άνδρες ή οι σεξεργάτες/σεξεργάτριες δεν μπορούν να βιαστούν ή ότι οι άνδρες έχουν το δικαίωμα να ασκούν βία στις συντρόφους τους.

Επομένως, είναι κρίσιμο, κατά το σχεδιασμό προσεγγίσεων απεύθυνσης, να εξετάζεται προσεκτικά πώς θα ξεπεραστούν με ασφάλεια τα εμπόδια που μπορεί να αντιμετωπίζουν οι διαφορετικές ομάδες επιζώντων ΕΒ στην πρόσβαση σε πληροφορίες και στην ανάληψη δράσης βάσει αυτών.

Χρησιμοποιήστε την ανατροφοδότηση από το βήμα 1, καθώς και τις πληροφορίες που συλλέξατε από συνεντεύξεις και συζητήσεις με μέλη της κοινότητας (βλέπε **ΕΡΓΑΛΕΙΟ 11**), για να:

- Αναπτύξετε κατάλληλα μηνύματα και πληροφοριακό υλικό, και να
- Σχεδιάσετε δραστηριότητες για την προσέγγιση στην κοινότητα.

Ανάπτυξη μηνυμάτων και ενημερωτικού υλικού

Όταν αποφασίζετε ποιες πληροφορίες πρέπει να μοιραστείτε σχετικά με τις υπηρεσίες ΕΒ για να καταστεί δυνατή η ασφαλής αποκάλυψή της, λάβετε υπόψη σας:

- *Τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι διάφορες ομάδες στην πρόσβαση σε πληροφορίες.* Για παράδειγμα, οι επιζώσες με αναπηρία ή οι έφηβες μπορεί να μην έχουν αυτόνομη πρόσβαση σε υπηρεσίες ή δημόσιους χώρους, και να εξαρτώνται από άλλα άτομα για να αποκτήσουν πληροφόρηση. Μιλήστε με τους φορείς που γνωρίζουν σε βάθος τις εμπειρίες και τις συνθήκες των διαφόρων ομάδων στην κοινότητα, σχετικά με την πρόσβαση σε πληροφορίες.
- *Στόχευση σε ομάδες πέραν των επιζώντων ατόμων για πληροφόρηση.* Οι επιζώσες ΕΒ μπορεί να αποκαλύπτουν και να αναζητούν υποστήριξη από κοινοτικούς και θρησκευτικούς ηγέτες, μέλη της οικογένειας, φίλους και άλλα άτομα που εμπιστεύονται εντός της κοινότητας. Φροντίστε να μάθετε και να αντιμετωπίσετε τις ανάγκες πληροφόρησης των μελών της κοινότητας στα οποία μπορεί να αποκαλύψουν περιστατικά ΕΒ οι επιζώσες, ή τα οποία μπορεί να εκφράσουν ανησυχίες ότι κάποιο άτομο έχει υποστεί ΕΒ. Για παράδειγμα, τα παιδιά μπορεί να μην αποκαλύψουν άμεσα ότι έχουν βιώσει κακοποίηση, αλλά ένας γονέας, φροντίστρια, επαγγελματίας υγείας, εκπαιδευτικός ή άλλο άτομο μπορεί να εκδηλώσει ανησυχία για την ευημερία ή την ασφάλεια ενός παιδιού. Σε τέτοιες περιπτώσεις, το άτομο αυτό χρειάζεται πληροφορίες σχετικά με το τι πρέπει να κάνει για να βοηθήσει το παιδί να έχει πρόσβαση σε φροντίδα, υποστήριξη και προστασία. Επομένως, είναι πολύ σημαντικό να παρέχονται πληροφορίες σε διάφορες ομάδες ατόμων στην κοινότητα σχετικά με τις αποκρίσεις στην αποκάλυψη με γνώμονα τα επιζώντα άτομα, προκειμένου να προωθηθούν υποστηρικτικές στάσεις και συμπεριφορές που ενισχύουν την ασφάλεια, την εμπιστευτικότητα και την αυτοδιάθεση των επιζωσών ΕΒ που αποκαλύπτουν σε άτομα της κοινότητας.
- *Δοκιμαστική χρήση των μηνυμάτων και των πηγών πληροφόρησης.* Είναι σημαντικό να γίνεται προκαταρκτική δοκιμή του ενημερωτικού υλικού σε μέλη της κοινότητας, ώστε να διασφαλιστεί ότι είναι σχετικό, κατάλληλο, αποτελεσματικό και ασφαλές.

Υπάρχουν ορισμένα βασικά στοιχεία που καθιστούν αποτελεσματικά τα μηνύματα ενημέρωσης στην

κοινότητα. Όταν αναπτύσσετε ενημερωτικό υλικό σχετικά με την ΕΒ, βεβαιωθείτε ότι είναι:

- **Σαφές:** Διατηρήστε τη διατύπωση και το νόημα του μηνύματος απλά.
- **Εύκολο στην ανάγνωση/ακρόαση/κατανόηση:** Οι εικόνες θα πρέπει να είναι σαφείς και πολιτισμικά κατάλληλες, και να γίνεται χρήση συνηθισμένων λέξεων.
- **Προσανατολισμένο σε δράση:** Εξετάστε με ποιον τρόπο το μήνυμα που μεταδίδεται βοηθά την κοινότητα, τις γυναίκες και τα κορίτσια, καθώς και τα επιζώντα από ΕΒ άτομα να γνωρίζουν τι πρέπει να κάνουν για να βοηθήσουν τον εαυτό τους.
- **Συγκεκριμένο:** Συμπεριλάβετε καθοδηγητικές λεπτομέρειες, όπως πού και πώς να ζητήσουν βοήθεια.
- **Θετικό:** Αποτυπώστε θετικές ενέργειες και συμπεριφορές. Μην πατρонаίρετε, μην δημιουργείτε αίσθημα ντροπής και μην απεικονίζετε τους ανθρώπους με αρνητικό τρόπο.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ: Η ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΠΡΩΤΑΡΧΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ

Η ασφάλεια πρέπει πάντα να αποτελεί πρωταρχικό μέλημα κατά τη διαμόρφωση των μηνυμάτων και των μεθόδων απεύθυνσης στην κοινότητα. Να αξιολογείτε πάντα τον τρόπο με τον οποίο ορισμένα μηνύματα μπορεί να αντιμετωπιστούν από διάφορα μέλη της κοινότητας – και, κατά περίπτωση, από ένοπλες ομάδες – και τι μπορεί να σημαίνει αυτό για το προσωπικό, τις γυναίκες και τα κορίτσια και άλλα άτομα. Πρέπει να σταθμίζονται οι κίνδυνοι και τα οφέλη από την κοινοποίηση διαφορετικών τύπων πληροφοριών σχετικά με τις υπηρεσίες για την ΕΒ. Για παράδειγμα, σε ορισμένα πλαίσια, μπορεί να μην επιτρέπεται στις γυναίκες και τα κορίτσια να συναντώνται σε ομάδες, ή ενδέχεται να είναι ασφαλέστερο να προσαρμόσουν τα μηνύματα ώστε να απευθύνονται σε μικρές ομάδες γυναικών, παρά να διεξάγονται ευρύτερες εκστρατείες ενημέρωσης. Να είστε πάντα σε συνεννόηση με τους εκπροσώπους της κοινότητας και να λαμβάνετε καθοδήγηση από όσα άτομα γνωρίζουν σε βάθος την κοινότητα και την ποικιλομορφία των εμπειριών των μελών της, για να διασφαλίσετε ότι δεν θα δημιουργηθούν πρόσθετοι κίνδυνοι.

Σχεδιασμός δραστηριοτήτων απεύθυνσης στην κοινότητα

Οι προσεγγίσεις και οι μέθοδοι κοινοτικής απεύθυνσης ποικίλλουν ανάλογα με το πλαίσιο, την κουλτούρα και την ομάδα-στόχο. Κατά την ανάπτυξη μιας επικοινωνιακής στρατηγικής, λάβετε υπόψη τα κοινά-στόχους, τους διαθέσιμους πόρους και τις μεθόδους διάχυσης πληροφοριών για τις υπηρεσίες ΕΒ.

Είναι σημαντικό να εξετάσετε ποιες μέθοδοι και προσεγγίσεις επικοινωνίας είναι απαραίτητες ώστε οι διάφορες ομάδες γυναικών, κοριτσιών και άλλων ατόμων να έχουν καλύτερη πρόσβαση στις πληροφορίες. Οι προσεγγίσεις μπορεί να περιλαμβάνουν:

- Τοποθέτηση αφισών, τοιχογραφιών, μπροσούρων, αυτοκόλλητων και άλλου γραπτού ή οπτικού υλικού σε δημόσιους χώρους, μεταξύ άλλων σε χώρους αναμονής υπηρεσιών, γραφεία ή χώρους φιλοξενίας.

- Μικρές ομαδικές συναντήσεις ή υποβοηθούμενες ομαδικές συζητήσεις.
- Διανομή πληροφοριών προφορικά σε χώρους διανομής τροφίμων ή άλλων πόρων ή σε χώρους αναμονής για υπηρεσίες, όπως κλινικές.
- Ένταξη πληροφοριών σε συσκευασίες μη επισιτιστικών ειδών, όπως σετ ειδών υγιεινής, άλλες συσκευασίες με είδη ανάγκης ή υγιεινής και προϊόντα περιόδου.
- Διάχυση πληροφοριών στο διαδίκτυο με χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και των websites.
- Κοινοτικό θέατρο και θεατρικές παραστάσεις σε αγορές και άλλους δημόσιους χώρους.

Παρακάτω περιλαμβάνονται ιδέες και παραδείγματα από διαφορετικά πλαίσια, αλλά δεν αποτελούν εξαντλητική παρουσίαση –αντλήστε ιδέες από άλλους και φανείτε δημιουργικοί/δημιουργικές!

Τοποθέτηση οπτικού υλικού σε κοινόχρηστους χώρους

Χώροι όπου συγκεντρώνονται άνθρωποι, όπως χώροι αναμονής υπηρεσιών ή υπαίθριοι χώροι όπου οι άνθρωποι διαμένουν, ζουν, εργάζονται ή χρησιμοποιούν για να φτάσουν σε υπηρεσίες, συχνά αξιοποιούνται για την παροχή πληροφοριών σε πρόσφυγες/προσφύγισες, αιτούσες/αιτούντες άσυλο, μετανάστ(ρι)ες και άλλα πληττόμενα άτομα. Παραδείγματα του τρόπου με τον οποίο χρησιμοποιούνται οι κοινόχρηστοι χώροι για την παροχή πληροφοριών σχετικά με τη μετανάστευση ή τη διαδικασία ασύλου στη Γουατεμάλα και το Μεξικό, παρουσιάζονται παρακάτω.

Τοιχογραφίες στους τοίχους κέντρων φιλοξενίας μεταναστών στο νότιο Μεξικό (Casa del Caminante J'tatic Samuel Ruiz, Παλένκε · Κέντρο φιλοξενίας La 72, Τενοσίκε) Πηγή φωτογραφίας: Kim Thuy Seelinger.

Οι δημόσιοι χώροι μπορούν, επίσης, να είναι αποτελεσματικά σημεία για την παροχή πληροφοριών σχετικά με τις υπηρεσίες για την ΕΒ. Οι τρόποι κοινοποίησης πληροφοριών σχετικά με τις υπηρεσίες ΕΒ περιλαμβάνουν:

- Δημιουργία αφισών ειδικά για την ΕΒ, με πληροφορίες σχετικά με το πού μπορεί κανείς να μιλήσει με ασφάλεια και να ζητήσει βοήθεια. Εξετάστε πώς να συμπεριλάβετε πληροφορίες σχετικά με συμπεριληπτικές υπηρεσίες, όπως εκείνες που είναι φιλικές προς έφηβα άτομα, άτομα με αναπηρία και ΛΟΑΤΚΙ+ υποκείμενα.
- Χρήση τοιχογραφιών. Οι τοιχογραφίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε οποιοδήποτε πλαίσιο, εάν υπάρχουν κατάλληλες τοποθεσίες και διαθέσιμοι πόροι. Εξετάστε πώς να απεικονίσετε ποικίλες ομάδες ανθρώπων και σενάρια σε διαφορετικές τοιχογραφίες.

- Τοποθέτηση μπροσούρων ή καρτών σχετικά με τις υπάρχουσες υπηρεσίες για την ΕΒ σε σημεία όπου είναι πιθανό να τις δουν τα θιγόμενα άτομα.

Κατά την παραγωγή αφίσων, τοιχογραφιών και άλλου οπτικού υλικού που θα τοποθετηθεί σε δημόσιους χώρους, λάβετε υπόψη σας:

- Ποιες πληροφορίες/μηνύματα χρειάζονται οι άνθρωποι και πώς να τις επικοινωνήσετε καλύτερα,
- Πού μπορούν να τοποθετηθούν αφίσες, τοιχογραφίες και άλλο οπτικό υλικό,
- Το κοινό και το ύφος του οπτικού υλικού,
- Το κόστος παραγωγής και προβολής του υλικού, και
- Υπάρχον υλικό που μπορεί, επίσης, να διανεμηθεί για να υποστηρίξει την αναζήτηση βοήθειας, όπως φυλλάδια ή κάρτες σχετικά με υπηρεσίες.

ΧΡΗΣΗ ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΩΝ ΣΤΗΝ ΚΙΜΠΕΡΑ, ΝΑΪΡΟΜΠΙ

Στο Ναϊρόμπι της Κένυας, το Κέντρο Εκπαίδευσης και Ενημέρωσης για τα Δικαιώματα (CREAW) εγκατέστησε εκπαιδευτικές τοιχογραφίες σε όλη την παραγκούπολη της Κιμπέρα. Διάσπαρτες σε όλη τη γειτονιά, οι τοιχογραφίες απεικονίζουν διάφορα σενάρια που σχετίζονται με την ΕΒ. Το τελευταίο πάνελ σε κάθε τοιχογραφία παρείχε πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων τηλεφωνικών αριθμών, για τα σημεία όπου οι επιζώσες μπορούσαν να λάβουν υποστήριξη ή να απευθυνθούν στην αστυνομία. Η προσέγγιση ήταν πολύχρωμη, ευνόητη και εξαιρετικά ορατή σε όλα τα μέλη της κοινότητας της Κιμπέρα.

Τοιχογραφίες για την Έμφυλη Βία στο Κέντρο Εκπαίδευσης και Ενημέρωσης για τα Δικαιώματα (CREAW), στην Κιμπέρα, Ναϊρόμπι, Κένυα, που απεικονίζει τη διαδικασία φροντίδας και παραπομπής ενός νεαρού άνδρα που έχει επιζήσει σεξουαλικής κακοποίησης. Πηγή φωτογραφίας: Kim Thuy Seelinger.

Συντονισμός ομαδικών συζητήσεων

Ο συντονισμός συζητήσεων σε μικρές ομάδες μεταξύ των μελών της κοινότητας μπορεί να αποτελέσει έναν αποτελεσματικό τρόπο ευαισθητοποίησης αναφορικά με την ΕΒ και τις σχετικές με αυτή υπηρεσίες, και να διευκολύνει την αποκάλυψή της. Οι ομαδικές συζητήσεις μπορούν, επίσης, να βοηθήσουν τους παρόχους υπηρεσιών να εκτιμήσουν το επίπεδο γνώσης ή ευαισθητοποίησης σχετικά με ένα θέμα εντός των ομάδων που εξυπηρετούν. Οι συζητήσεις μπορούν να συντονιστούν σε δομές φιλοξενίας, κέντρα υποδοχής, ασφαλείς χώρους, νοσοκομεία, κλινικές και άλλες

τοποθεσίες.

Η χρήση **ιστοριών ανοικτού τύπου** δύναται να αποτελέσει έναν τρόπο για τη διερεύνηση των πεποιθήσεων των ανθρώπων και την παρουσίαση ευαίσθητων θεμάτων προς συζήτηση. Στο πλαίσιο μιας ανοικτού τύπου ιστορίας, οι εμπυχωτές/εμπυχωτρίες δημιουργούν μια φανταστική ιστορία που αντικατοπτρίζει κοινές εμπειρίες ή πραγματικότητες των γυναικών ή άλλων ανθρώπων στο συγκεκριμένο πλαίσιο. Όταν λένε την ιστορία στα συμμετέχοντα άτομα, αφήνουν έξω την αρχή, τη μέση ή το τέλος της αφήγησης. Στη συνέχεια, οι συμμετέχουσες συζητούν το μέρος της ιστορίας που λείπει, με την χρήση συγκεκριμένων προτρεπτικών ερωτήσεων, αν χρειάζεται. Αυτή η δραστηριότητα συντονίζεται πιο αποτελεσματικά από δύο άτομα: έναν κύριο «αφηγητή» και έναν/μία «οδηγό» που μπορεί να κάνει ερωτήσεις και να βοηθήσει τα άτομα που συμμετέχουν να συμπληρώσουν τα κενά. Αν και χρησιμοποιείται συχνά ως ερευνητική μέθοδος, η τεχνική αυτή μπορεί εύκολα να προσαρμοστεί για να παρακινήσει συζητήσεις για δύσκολα θέματα με μη πιεστικό και συνεργατικό τρόπο. Οι ιστορίες και οι ερωτήσεις μπορούν, επίσης, να δημιουργήσουν ευκαιρίες ώστε τα άτομα που συντονίζουν τη δραστηριότητα να συμπληρώσουν τυχόν κενά που υπάρχουν με σημαντικές πληροφορίες, αυξάνοντας την ευαισθητοποίηση του κοινού. *Σημείωση: Η δραστηριότητα αυτή μπορεί να προκαλέσει δυσφορία στα συμμετέχοντα υποκείμενα και μπορεί επίσης να παρακινήσει την αποκάλυψη εντός ή μετά τη συνεδρία. Επομένως, η δραστηριότητα αυτή θα πρέπει να εμπυχώνεται μόνο από άτομα που διαθέτουν τόσο γνώσεις σχετικά με την ΕΒ (συμπεριλαμβανομένου του τι είναι ασφαλές και ενδεδειγμένο να συζητηθεί σε ένα ομαδικό πλαίσιο) όσο και δεξιότητες αντιμετώπισης της δυσφορίας και της αποκάλυψης. Ξεκινήστε αυτή τη δραστηριότητα συμπεριλαμβάνοντας πάντα μια προειδοποίηση ότι πρόκειται να συζητηθούν ευαίσθητα θέματα που μπορεί να προκαλέσουν αναστάτωση και δώστε στα άτομα τη δυνατότητα να μη συμμετέχουν ή να αποχωρήσουν ανά πάσα στιγμή. Βεβαιωθείτε ότι έχετε έτοιμες πληροφορίες και πόρους, ώστε να υποστηρίξετε κάθε άτομο που αποκαλύπτει ΕΒ.*

Χρησιμοποιώντας παραστάσεις δράματος ή κοινοτικού θεάτρου

Σε συνέχεια των ομαδικών συζητήσεων που περιγράφηκαν παραπάνω, οι δραστηριότητες με βάση το θέατρο μπορούν να αποτελέσουν έναν αποτελεσματικό τρόπο εμπλοκής των μελών της κοινότητας σε συζητήσεις σχετικά με την ΕΒ, και διάχυσης πληροφοριών σχετικά με τις διαθέσιμες υπηρεσίες και τρόπους στήριξης. Οι δραματοποιήσεις μπορούν να διεξαχθούν ως ομαδική δραστηριότητα σε διάφορα περιβάλλοντα, όπως σε ένα κέντρο φιλοξενίας, σε χώρους αναμονής μιας υπηρεσίας ή σε μια αγορά ή σε άλλο δημόσιο χώρο. Η δραματουργική προσέγγιση μπορεί να είναι ιδιαίτερα καλή όταν εργάζεστε με παιδιά, άτομα με χαμηλό επίπεδο αλφαριθμητισμού ή άτομα που δεν έχουν πρόσβαση σε ψηφιακά εργαλεία ή πόρους.

Όταν χρησιμοποιούνται θεατρικές παραστάσεις, οι ηθοποιοί (συνήθως μέλη του προσωπικού ή εθελοντές/εθελόντριες) προετοιμάζουν ένα σύντομο σκετς ή θεατρικό έργο που αναπαριστά ένα συγκεκριμένο θέμα. Μετά ή, μερικές φορές, κατά τη διάρκεια της παράστασης, οι εμπυχωτρίες/εμπυχωτές συντονίζουν μια συζήτηση σχετικά με την ιστορία και μοιράζονται τα βασικά μηνύματα για να ενημερώσουν το κοινό σχετικά με το πού μπορούν να βρουν περαιτέρω πληροφορίες ή βοήθεια.

ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΑΜΟΙΡΑΣΜΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΣΕ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΤΗΣ ΜΟΝΡΟΒΙΑ, ΛΙΒΕΡΙΑ

Για να αποφευχθεί ο στιγματισμός των ασθενών και να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση σχετικά με την ΕΒ και τις διαθέσιμες υπηρεσίες υποστήριξης, η κλινική ομάδα στην κλινική για την ΕΒ στο νοσοκομείο Redemption παρουσίασε θεατρικά έργα στην κύρια αίθουσα

αναμονής του νοσοκομείου. Μια φορά την εβδομάδα, οι ηθοποιοί συγκεντρώνονταν στη μέση του χώρου αναμονής και έπαιζαν μικρές ιστορίες που αφορούσαν θέματα όπως η ενδοοικογενειακή βία, φροντίζοντας να αποφεύγονται οι παραστατικές ή βίαιες απεικονίσεις της βίας –ιδιαίτερα από τη στιγμή που ήταν παρόντα και παιδιά. Οι άνθρωποι που περίμεναν για ραντεβού ή επισκέπτονταν συγγενείς συγκεντρώνονταν γύρω τους, παρακολουθούσαν το δρώμενο και μετά μοιράζονταν τις σκέψεις τους, όταν τους ζητούνταν.

Το προσωπικό της κλινικής έκλεινε κάθε παράσταση ανακοινώνοντας σχετικές πληροφορίες, όπως: «Εάν κάποιος άτομο που γνωρίζετε αντιμετωπίζει αυτές τις προκλήσεις, μπορεί να χρειάζεται ιατρική φροντίδα ή συμβουλευτική. Ενημερώστε τους ότι μπορούν να έρθουν σε αυτό το νοσοκομείο και να πουν στο μέλος του προσωπικού στην είσοδο ότι πρέπει να δουν την ομάδα για θέματα φύλου. Δεν χρειάζονται ραντεβού και η συνάντηση είναι ιδιωτική».

3. Εποπτικός έλεγχος (monitoring) των δραστηριοτήτων απεύθυνσης στην κοινότητα.

Εφαρμόστε πάντα πρακτικές εποπτικού ελέγχου των δραστηριοτήτων επικοινωνίας, κατά τη διάρκεια και μετά την υλοποίησή τους, για να διασφαλίσετε ότι:

- Επικοινωνούν αποτελεσματικά τα επιδιωκόμενα μηνύματα, και
- Δεν δημιουργούν ακούσια κινδύνους ή δεν προκαλούν βλάβη σε άτομα ή ομάδες.

Δείτε την **Ενότητα 4** για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον εποπτικό έλεγχο.

Κατάλογος ελέγχου για τη δημιουργία και την υλοποίηση μηνυμάτων, υλικών και δραστηριοτήτων απεύθυνσης στην κοινότητα

- ☐ Συμβουλευτείτε τους αρμόδιους εμπειρογνώμονες για να διασφαλίσετε ότι τα μηνύματα, το υλικό και οι δραστηριότητες ενημέρωσης για την ΕΒ είναι προσαρμοσμένα στις διαφορετικές περιστάσεις και ανάγκες των διαφόρων ομάδων, ιδίως εκείνων που αντιμετωπίζουν μεγαλύτερη περιθωριοποίηση.
- ☐ Δοκιμάστε πάντα προκαταβολικά τα μηνύματα, τα υλικά και τις δραστηριότητες ενημέρωσης για την ΕΒ, ώστε να διασφαλίσετε ότι είναι αποτελεσματικά και ότι μεταφέρουν τις σωστές πληροφορίες.
- ☐ Βεβαιωθείτε ότι τα μηνύματα, τα υλικά και οι δραστηριότητες επικοινωνούν πεποιθήσεις και συμπεριφορές που έχουν ως γνώμονα τα επιζώντα άτομα και δεν κανονικοποιούν ακούσια την ΕΒ ούτε επιρρίπτουν ευθύνες στις επιζώσες.
- ☐ Παρέχετε συγκεκριμένες προτάσεις για να βοηθήσετε τα μέλη της κοινότητας –ιδιαίτερα εκείνα

τα οποία μπορεί να επιλέξουν οι επιζώσες για να προβούν σε αποκάλυψη– να ανταποκριθούν στις επιζώσες με μη επικριτικό, συμπονετικό και υποστηρικτικό τρόπο.

- ☐ Να επιβλέπετε πάντα το ενημερωτικό υλικό και τις δραστηριότητες απεύθυνσης ως προς την αποτελεσματικότητά τους και να διασφαλίζετε ότι δεν δημιουργούν ακούσια κινδύνους ή δεν προκαλούν βλάβη σε άτομα ή ομάδες.

Συνδέσμοι με πρόσθετες πληροφορίες και πηγές: Απεύθυνση στην κοινότητα

- Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την προσαρμογή και τη χρήση υλικών ενημέρωσης, εκπαίδευσης και επικοινωνίας (IEC) ώστε να είναι κατανοητά από άτομα με αναπηρίες, βλ. ***Building Capacity for Disability Inclusion in Gender-Based Violence Programming in Humanitarian Settings: Tool 7 – Accessible Information, Education and Communication (IEC) Materials*** (IRC και WRC, 2015), διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://reliefweb.int/report/world/building-capacity-disability-inclusion-gender-based-violence-programming-humanitarian>.
- Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την επικοινωνία με έφηβα κορίτσια σε κίνηση, δείτε την ενότητα 3 στο ***Working with Adolescent Girl GBV Survivors on the Move: A Guide for Service Providers*** (UNICEF, VOICE και Response 4 Venezuelans, 2020), διαθέσιμος στη διεύθυνση: www.unicef.org/lac/media/30266/file/Working%20With%20Adolescent%20Girl%20GBV%20Survivors%20On%20The%20Move.pdf.
- Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με καλές πρακτικές επικοινωνιακού υλικού για την οικοδόμηση της κατανόησης της κοινότητας σχετικά με τις εμπειρίες ΕΒ των γυναικών, δείτε το ***In Her Shoes Toolkit*** (GBV Prevention Network), μια διαδραστική δραστηριότητα που δίνει σε γυναίκες και άνδρες την ευκαιρία να «μπουν στα παπούτσια» μιας γυναίκας που έχει βιώσει βία, και η οποία δημιουργεί χώρο για βαθύτερο προβληματισμό και συζήτηση σχετικά με την υποστήριξη των επιζωσών και την αποφυγή της βίας κατά των γυναικών. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://preventgbvafrica.org/in-her-shoes/in-her-shoes-toolkit/>.

ΕΝΟΤΗΤΑ 4 :

Εποπτικός έλεγχος (monitoring) με σκοπό τη Μάθηση

Επισκόπηση

Ο συνεχής αναστοχασμός και η συνεχής μάθηση αποτελούν κρίσιμη συνιστώσα για την οικοδόμηση ορθών πρακτικών, όσον αφορά τις ικανότητες των οργανώσεων και των εργαζομένων να υποστηρίζουν με ασφάλεια και καταλλήλως την αποκάλυψη της ΕΒ. Μια δομημένη εποπτική διαδικασία μπορεί να βοηθήσει τις οργανώσεις να αναστοχάζονται, να μαθαίνουν, να προσαρμόζουν και να βελτιώνουν συστηματικά τις λειτουργίες και τις πρακτικές τους όσον αφορά την υποστήριξη της αποκάλυψης της ΕΒ. Η παρακολούθηση της εφαρμογής των κατευθυντήριων οδηγιών και των δράσεων της παρούσας Εργαλειοθήκης είναι σημαντική για τα εξής:

- Ενίσχυση της μάθησης και της βελτίωσης των οργανισμών και των επαγγελματιών μέσω της δημιουργίας γνώσεων, συμπερασμάτων και συστάσεων από τους εμπλεκόμενους φορείς,
- Εντοπισμό και αντιμετώπιση ακούσιων συνεπειών ή κινδύνων που μπορεί να προκύψουν από παρεμβάσεις που σχετίζονται με την ΕΒ,
- Συμβολή στην προώθηση της διαφάνειας και της λογοδοσίας προς τα άτομα που κάνουν χρήση των υπηρεσιών και άλλους εμπλεκόμενους φορείς,
- Παραγωγή ευρημάτων και αντικειμενικών πληροφοριών που θα επιτρέψουν στα διεθνικά στελέχη και άλλους εμπλεκόμενους φορείς να λάβουν τεκμηριωμένες αποφάσεις και να προσαρμόσουν τις διαδικασίες και τις πρακτικές που εφαρμόζονται για την υποστήριξη της αποκάλυψης της ΕΒ, και
- Παραγωγή γνώσης που μπορεί να μοιραστεί με άλλα άτομα.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ: ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΕΠΟΠΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ;

Ο εποπτικός έλεγχος (monitoring) είναι μια συστηματικά διεξαγόμενη αξιολόγηση. Οι δραστηριότητες εποπτικού ελέγχου αναλύουν το επίπεδο επίτευξης τόσο των αναμενόμενων όσο και των απροσδόκητων αποτελεσμάτων, εξετάζοντας τις διαδικασίες, τους συγκυριακούς παράγοντες και την αιτιώδη συνάφεια. Μια διαδικασία εποπτικού ελέγχου θα πρέπει πάντα να στοχεύει στην παροχή αξιόπιστων, χρήσιμων και τεκμηριωμένων πληροφοριών που ενσωματώνουν τα ευρήματα, τις συστάσεις και τα συμπεράσματα στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων του οργανισμού.

Σκοπός αυτής της ενότητας είναι να παράσχει κατευθυντήριες οδηγίες και πρακτικά εργαλεία που θα βοηθήσουν τους οργανισμούς να σχεδιάσουν και να εφαρμόσουν μια διαδικασία εποπτικού ελέγχου με σκοπό τη μάθηση, ώστε να υποστηριχθεί ο συνεχής προβληματισμός, η μάθηση και η βελτίωση του οργανισμού και των επαγγελματιών. Η ενότητα αυτή περιλαμβάνει εργαλεία για την υποστήριξη των οργανισμών, ώστε:

- Να σχεδιάσουν την υλοποίηση του εποπτικού ελέγχου, και
- Να πραγματοποιήσουν δομημένη παρακολούθηση για τη διαρκή αξιολόγηση των εφαρμογών των κατευθυντήριων γραμμών και πρακτικών που παρατίθενται στην παρούσα Εργαλειοθήκη.

Τι περιλαμβάνεται εδώ;

Σε αυτήν την ενότητα θα βρείτε τα ακόλουθα εργαλεία:

- **ΕΡΓΑΛΕΙΟ 13: Σχεδιασμός μιας διαδικασίας εποπτικού ελέγχου.** Αυτό το εργαλείο παρέχει πληροφορίες που βοηθούν στο σχεδιασμό και τη δημιουργία ενός εποπτικού πλαισίου για την Εργαλειοθήκη.
- **ΕΡΓΑΛΕΙΟ 14: Δημιουργία πίνακα εποπτικού ελέγχου.** Αυτό το εργαλείο καθορίζει πέντε βήματα για τη δημιουργία μιας εποπτικής διαδικασίας που θα βοηθήσει στην ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του οργανισμού, σύμφωνα με τα ελάχιστα προβλεπόμενα πρότυπα και τις βέλτιστες πρακτικές που ορίζονται στην παρούσα Εργαλειοθήκη.

ΕΡΓΑΛΕΙΟ 13:

Σχεδιασμός μιας διαδικασίας
εποπτικού ελέγχου

Αυτό το εργαλείο παρέχει πληροφορίες που βοηθούν στη δημιουργία ενός εποπτικού πλαισίου για την Εργαλειοθήκη. Στόχος του είναι να υποστηρίξει τα διευθυντικά στελέχη και το προσωπικό του οργανισμού, που θα είναι υπεύθυνα για την παρακολούθηση της προόδου και της μαθησιακής διαδικασίας του οργανισμού, κατά την εφαρμογή των κατευθυντήριων οδηγιών και των δράσεων που ορίζονται στα εργαλεία. Όπως και με τα άλλα εργαλεία της Εργαλειοθήκης, οι πληροφορίες και οι οδηγίες θα πρέπει να προσαρμόζονται στις δυνατότητες και το πλαίσιο του οργανισμού. Κατά την προσαρμογή των εργαλείων, να αναρωτιέστε πάντα: τι λειτουργεί καλύτερα για εμάς και τις κοινότητες που εξυπηρετούμε;

**ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ: ΑΡΧΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΒ¹**

Οι αρχές δεοντολογίας είναι ζωτικής σημασίας κατά τη διεξαγωγή του εποπτικού ελέγχου και της αξιολόγησης των παρεμβάσεων που σχετίζονται με την ΕΒ, ώστε να ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος βλάβης για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη: τις συμμετέχουσες, τις ομάδες συλλογής δεδομένων και άλλα άτομα. Οι αρχές που περιγράφονται παρακάτω ακολουθούν μια προσέγγιση με γνώμονα τα επιζώντα άτομα, δίνοντας προτεραιότητα στα δικαιώματα, τις ανάγκες και τις προτιμήσεις των συμμετεχουσών και επιδιώκοντας την ενδυνάμωσή τους. Οι αρχές συμβάλλουν να διασφαλιστεί ότι οι διαδικασίες εποπτικού ελέγχου σέβονται την αυτονομία, το δικαίωμα και την ικανότητα των συμμετεχουσών να λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με τη συμμετοχή τους και σχετικά με το ποιες πληροφορίες θα μοιραστούν.

- 1. Εξασφαλίστε την ασφάλεια και την προστασία όλων των ατόμων που συμμετέχουν στη διαδικασία εποπτικού ελέγχου** — από τους συμμετέχοντες στο έργο έως τις ομάδες συλλογής δεδομένων και την ευρύτερη κοινότητα.
- 2. Ελαχιστοποιήστε τον κίνδυνο και τη βλάβη** — η ομάδα πρέπει να φροντίζει να διασφαλίσει ότι οι δραστηριότητες εποπτικού ελέγχου δεν θα προκαλέσουν βλάβη. Καταβάλλετε προσπάθειες για την ανάλυση του κινδύνου και την ανάπτυξη στρατηγικών για τη μείωσή του.
- 3. Μεγιστοποιήστε το όφελος** — η διαδικασία εποπτικού ελέγχου θα πρέπει να στοχεύει στην ενδυνάμωση όλων των εμπλεκόμενων μερών που συμμετέχουν στη διαδικασία σε όλα τα στάδια, δίνοντας φωνή στις απόψεις τους.
- 4. Διασφαλίστε την ιδιωτικότητα και την εμπιστευτικότητα των συμμετεχουσών ανά πάσα στιγμή και εξασφαλίστε πάντοτε την εν επιγνώσει συναίνεσή τους.**
- 5. Επιλέξτε προσεκτικά όλα τα μέλη της ομάδας και βεβαιωθείτε ότι λαμβάνουν**

1 Προσαρμογή από το War Child Canada, Monitoring and Evaluation of Gender-Based Violence Programming in Restricted Environments (2020).

εκπαίδευση και υποστήριξη.

6. Εφαρμόστε πρόσθετα μέτρα ασφαλείας εάν οι δραστηριότητες εποπτικού ελέγχου αφορούν παιδιά κάτω των 18 ετών.

Να συμβουλευέστε πάντοτε εμπειρογνώμονες και οργανώσεις για την ΕΒ πριν από την ανάληψη εποπτικών δραστηριοτήτων. Ανατρέξτε στους Συνδέσμους με πρόσθετες πληροφορίες και πηγές στο τέλος αυτού του εργαλείου για περαιτέρω σημαντικές πληροφορίες και καθοδήγηση σχετικά με ζητήματα δεοντολογίας και ασφάλειας στην παρακολούθηση των παρεμβάσεων που σχετίζονται με την ΕΒ.

Για τον σχεδιασμό μιας εποπτικής διαδικασίας, το αρμόδιο προσωπικό και οι άλλοι εμπλεκόμενοι φορείς θα πρέπει να εξετάσουν και να συμφωνήσουν στο:

- **ΤΙ** θα παρακολουθείται /ελέγχεται,
- **ΠΟΙΟΣ** θα είναι υπεύθυνος για την επίβλεψη της διαδικασίας, ποιοι/ες θα πρέπει να συμμετέχουν και ποιοι είναι άλλοι βασικοί εμπλεκόμενοι φορείς,
- **ΠΟΤΕ** θα γίνει η συλλογή δεδομένων, και
- **ΠΩΣ** θα συλλεχθούν και θα χρησιμοποιηθούν τα δεδομένα.

Τι πρέπει να παρακολουθείται;

Συνιστάται να παρακολουθείται η εφαρμογή όλων των οδηγιών και δράσεων που ορίζονται στην παρούσα Εργαλειοθήκη. Οι κατάλογοι ελέγχου σε κάθε ενότητα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την παρακολούθηση συγκεκριμένων πρακτικών, καθώς και της προόδου ως προς:

- Τη δημιουργία ενός ασφαλούς και διευκολυντικού περιβάλλοντος για την αποκάλυψη της ΕΒ (προτεινόμενα κριτήρια και πρακτικές για τον εποπτικό έλεγχο παρατίθενται στον κατάλογο ελέγχου στην **Ενότητα 1, ΕΡΓΑΛΕΙΟ 5**).
- Τις γνώσεις και δεξιότητες των παρόχων υπηρεσιών για την υποστήριξη των επιζωσών (προτεινόμενα κριτήρια και πρακτικές για τον εποπτικό έλεγχο παρατίθενται στον κατάλογο ελέγχου στην **Ενότητα 2, ΕΡΓΑΛΕΙΟ 6**).
- Τις δραστηριότητες απεύθυνσης στην κοινότητα (προτεινόμενα κριτήρια και πρακτικές για τον εποπτικό έλεγχο παρατίθενται στην **Ενότητα 3, ΕΡΓΑΛΕΙΑ 11 και 12**).

Ποια άτομα πρέπει να καθοδηγούν και να συμμετέχουν στον εποπτικό έλεγχο;

Η διαδικασία εποπτικού ελέγχου για την εφαρμογή της Εργαλειοθήκης θα πρέπει να διεξάγεται από επικεφαλής ομάδας που δεν εμπλέκεται άμεσα στην εφαρμογή των οδηγιών και των δράσεων της Εργαλειοθήκης. Το επικεφαλής άτομο θα πρέπει να έχει κατανοήσει σε βάθος την Εργαλειοθήκη και τον στόχο και το περιεχόμενο κάθε ενότητας. Όσοι/όσες υλοποιούν τις δραστηριότητες εποπτικού ελέγχου δεν αναμένεται να είναι ειδικοί ή να έχουν προηγούμενη εμπειρία στη διεξαγωγή παρόμοιας διαδικασίας

–ωστόσο, χρειάζονται γνώσεις και δεξιότητες στην επεξεργασία δεδομένων. Παρόλο που η επιλογή ενός υφιστάμενου μέλους του προσωπικού για να αναλάβει τη διαδικασία του εποπτικού ελέγχου μπορεί να είναι οικονομικά αποδοτική, είναι ζωτικής σημασίας να θυμάστε ότι η πραγματοποίησή του δημιουργεί αυξημένο φόρτο εργασίας. Το επικεφαλής άτομο θα πρέπει να υποστηρίζεται από άλλο προσωπικό που μπορεί να βοηθήσει στην υλοποίηση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων εποπτικού ελέγχου.

Βεβαιωθείτε ότι ο/η επικεφαλής της ομάδας:

- Έχει κατανοήσει την Εργαλειοθήκη, το σκοπό και το περιεχόμενό της,
- Είναι μόνιμο μέλος του προσωπικού ή δεν θα εγκαταλείψει το ρόλο του στο εγγύς μέλλον – αυτό συμβάλλει στη διασφάλιση της συνέχειας στη διαδικασία εποπτικού ελέγχου και στην ανάπτυξη της οργανωσιακής ικανότητας,
- Διαθέτει τις κατάλληλες δεξιότητες για την ενσωμάτωση των δραστηριοτήτων εποπτικού ελέγχου στις οργανωσιακές διαδικασίες διαχείρισης προγραμμάτων, και
- Κατανοεί τις δεοντολογικές διαστάσεις της διεξαγωγής δραστηριοτήτων εποπτικού ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, του απορρήτου των δεδομένων, της εμπιστευτικότητας και της δεοντολογικής και ασφαλούς κοινής χρήσης δεδομένων. Για περισσότερες πληροφορίες, ανατρέξτε στους *Συνδέσμους με πρόσθετες πληροφορίες και πηγές* στο τέλος του παρόντος εργαλείου.

Όλα τα εμπλεκόμενα μέρη θα πρέπει να καλούνται να συμμετάσχουν στη διαδικασία εποπτικού ελέγχου. Είναι σημαντικό να συμμετέχουν από την αρχή διάφοροι εμπλεκόμενοι φορείς, καθώς η συμμετοχή τους μπορεί να είναι κρίσιμη για τον επιτυχή εποπτικό έλεγχο και μάθηση. Εξετάστε το ενδεχόμενο να συμπεριλάβετε εμπλεκόμενους φορείς που διαθέτουν ειδικές τεχνικές δεξιότητες, όσους έχουν άμεση ή έμμεση εμπειρία στην εφαρμογή της Εργαλειοθήκης και άτομα που ενδέχεται να έχουν προτάσεις ή επιρροή όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιούνται τα αποτελέσματα του εποπτικού ελέγχου, για να επηρεάσουν τις επιχειρησιακές δραστηριότητες ή τη λήψη αποφάσεων. Εάν είναι ασφαλές και σκόπιμο, εξετάστε τον πιθανό τρόπο εμπλοκής των χρηστ(ρι)ών των υπηρεσιών, καθώς είναι σε θέση να εντοπίσουν τις προϋποθέσεις, τις ανάγκες ή τις αλλαγές που απαιτούνται για την ενίσχυση του προγραμματικού σχεδιασμού.

Πότε πρέπει να πραγματοποιούνται οι δραστηριότητες εποπτικού ελέγχου;

Μια συστηματική διαδικασία εποπτικού ελέγχου είναι απαραίτητη, προκειμένου να αξιοποιηθεί ο εποπτικός έλεγχος με σκοπό τη μάθηση και την προσαρμογή μέσω της δημιουργίας ενός βρόχου ανατροφοδότησης. Χρειάζεται να τηρηθεί μια λεπτή ισορροπία μεταξύ της πραγματοποίησης μιας αρκετά συχνής εποπτικής διαδικασίας ώστε να προσαρμόζονται διαρκώς οι πρακτικές του οργανισμού, χωρίς όμως να γίνεται τόσο συχνά ώστε το προσωπικό να αντιλαμβάνεται τη διαδικασία ως επαχθή και, ως εκ τούτου, να γίνεται απρόθυμο να συμμετάσχει. Οι ερωτήσεις, που μπορούν να βοηθήσουν στον καθορισμό του πόσο συχνά θα πρέπει να γίνεται η παρακολούθηση, περιλαμβάνουν:

- **Πόσο γρήγορα εφαρμόζει ο οργανισμός τις αλλαγές;** Εάν ο οργανισμός εφαρμόζει συνήθως αλλαγές και προσαρμογές γρήγορα, η συλλογή και ανάλυση δεδομένων κάθε τέσσερις μήνες μπορεί να είναι σκόπιμη, ώστε να παρέχει τη σωστή ποσότητα πληροφοριών για την οργανωσιακή μάθηση και προσαρμογή. Από την άλλη πλευρά, εάν συνήθως απαιτείται μεγαλύτερο χρονικό διάστημα για να υιοθετήσουν τα μέλη του

προσωπικού τις νέες πρακτικές, εξετάστε το ενδεχόμενο να προγραμματίζετε τη διαδικασία εποπτικού ελέγχου κάθε έξι έως 12 μήνες.

- **Πόσο μεγάλος είναι ο οργανισμός;** Το μέγεθος της ομάδας μπορεί να επηρεάσει το χρόνο που απαιτείται για την υλοποίηση των εποπτικών δραστηριοτήτων και μπορεί να είναι μια σημαντική μεταβλητή στον καθορισμό της συχνότητας συλλογής δεδομένων.
- **Ποιος είναι ο φόρτος εργασίας του/της επικεφαλής της ομάδας;** Η ανάληψη του εποπτικού ελέγχου είναι ένας πρόσθετος ρόλος και απαιτεί πολύ χρόνο. Είναι σημαντικό να προγραμματιστούν οι εποπτικές δραστηριότητες με τρόπο που να εξισορροπεί τις ευθύνες και τον φόρτο εργασίας του/της επικεφαλής της ομάδας και άλλων μελών του προσωπικού καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.
- **Πώς μπορεί να επωφεληθεί ο οργανισμός από τη χρονική στιγμή υλοποίησης των δραστηριοτήτων εποπτικού ελέγχου;** Η παρακολούθηση της εφαρμογής της Εργαλειοθήκης μπορεί γίνει σε χρόνο που να είναι κατάλληλος, ώστε να υποστηριχθούν και άλλες δραστηριότητες του οργανισμού. Για παράδειγμα, εάν ο οργανισμός διεξάγει εποπτικές δραστηριότητες πριν από τις ετήσιες συναντήσεις στρατηγικού σχεδιασμού, τα συμπεράσματα και οι συστάσεις που προκύπτουν από την εποπτική διαδικασία μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την υποστήριξη του προγραμματισμού. Περαιτέρω, τα δεδομένα και τα συμπεράσματα του εποπτικού ελέγχου μπορούν να υποστηρίξουν τις διαδικασίες υποβολής εκθέσεων προς τους δωρητές, τις ετήσιες και άλλες εκθέσεις.

Εάν στο τέλος ενός εποπτικού κύκλου παράγονται περιορισμένες συναφείς πληροφορίες, το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ της συλλογής δεδομένων μπορεί να διευρυνθεί. Αντίστροφα, οι κύκλοι συλλογής δεδομένων μπορεί να συντομευθούν, εάν υπάρχουν τόσες πολλές πληροφορίες που καθίσταται δύσκολη η διαχείρισή τους. Μη φοβάστε να κάνετε αλλαγές και να προσαρμοστείτε.

Πώς πρέπει να συλλέγονται τα δεδομένα;

Για τη συλλογή δεδομένων θα μπορούσαν να εξεταστούν οι ακόλουθες μέθοδοι.

Παρατήρηση: Η ομάδα εποπτικού ελέγχου μπορεί να χρησιμοποιήσει αυτή τη μέθοδο για να παρατηρήσει μοτίβα, συμπεριφορές, αλλαγές στις πολιτικές και τις διαδικασίες, αλλαγές στο περιβάλλον και άλλους σημαντικούς παράγοντες. Είναι σημαντικό να ληφθεί υπόψη ότι οι άνθρωποι μπορεί να αλλάξουν τη συμπεριφορά τους εάν γνωρίζουν ότι παρατηρούνται, και γι' αυτό η παρατήρηση πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο διακριτική. Συνιστάται, επίσης, η ομάδα εποπτικού ελέγχου να σημειώνει οτιδήποτε ενδιαφέρον, αντιπροσωπευτικό ή ασυνήθιστο παρατήρησε. Η μέθοδος αυτή είναι ενδεδειγμένη για την παρακολούθηση οργανωσιακών αλλαγών, όπως αυτές που περιγράφονται στα εργαλεία της **Ενότητας 1**. Είναι σημαντικό να θυμάστε, ωστόσο, ότι δεν είναι ποτέ σκόπιμο να παρακολουθείτε συνεντεύξεις μεταξύ των παρόχων υπηρεσιών και των επιζώντων ΕΒ. Αντ' αυτού, οι δεξιότητες και οι πρακτικές του προσωπικού μπορούν να παρατηρηθούν κατά τη διάρκεια συνεδριών κατάρτισης και εποπτείας. Για να εφαρμόσετε αποτελεσματική παρατήρηση:

- Αναπτύξτε έναν κατάλογο ελέγχου για την αξιολόγηση των παρατηρήσεων,
- Αναπτύξτε ένα σύστημα αξιολόγησης,
- Εξασφαλίστε την ύπαρξη περισσότερων του ενός παρατηρητών/παρατηρητριών, εάν είναι εφικτό, και

- Εκπαιδεύστε τους/τις παρατηρητές/παρατηρήτριες ώστε να γνωρίζουν να παρατηρούν τα ίδια πράγματα.

Έρευνες: Οι έρευνες είναι χρήσιμες για τη συλλογή δεδομένων σχετικά με τις αντιλήψεις, τις απόψεις και τις ιδέες των ανθρώπων. Το βασικό στοιχείο αυτής της προσέγγισης είναι ο καθορισμός ενός δείγματος. Η ομάδα εποπτικού ελέγχου μπορεί να εξετάσει το ενδεχόμενο να αναπτύξει δομημένες έρευνες που περιέχουν επακριβώς διατυπωμένες ερωτήσεις με ένα εύρος προκαθορισμένων απαντήσεων ή ημιδομημένες έρευνες που περιέχουν καθοδηγητικές ερωτήσεις, αλλά επιτρέπουν πιο φυσικές, ανοικτές απαντήσεις.

Ομάδες εστιασμένης συζήτησης: Οι ομάδες εστιασμένης συζήτησης είναι μια μεθοδολογία ποιοτικής έρευνας κατά την οποία μια ομάδα ανθρώπων συγκεντρώνεται για να συζητήσει συγκεκριμένα θέματα υπό την καθοδήγηση ενός/μιας συντονιστή/συντονίστριας. Αυτή η προσέγγιση περιλαμβάνει την ύπαρξη ενός εγχειριδίου ή οδηγού και ένα σύνολο ερωτήσεων ανοικτού τύπου που έχουν προετοιμαστεί εκ των προτέρων. Το πλεονέκτημα μιας ομάδας εστιασμένης συζήτησης είναι ότι τείνει να αποσπά περισσότερες πληροφορίες από ό,τι οι ατομικές συνεντεύξεις, επειδή οι άνθρωποι εκφράζουν διαφορετικές απόψεις και συμμετέχουν σε διάλογο μεταξύ τους. Ο ρόλος του ατόμου που συντονίζει τη συζήτηση είναι ζωτικής σημασίας, καθώς καθοδηγεί τη συζήτηση και διερευνά τους λόγους και τα συναισθήματα πίσω από τα σχόλια και τις απόψεις των συμμετεχόντων ατόμων. Μια ομάδα εστιασμένης συζήτησης είναι εξαιρετική για τη διερεύνηση θεμάτων, τον τριγωνισμό πολλαπλών απόψεων, την αξιολόγηση αντιδράσεων ή ιδεών, τη διερεύνηση των επιπτώσεων ενός έργου σε μια ομάδα, τη συνδιαμόρφωση υλοποιήσιμων επόμενων βημάτων και την ανάδειξη νοημάτων σε πολλαπλά επίπεδα. Για την εφαρμογή αποτελεσματικών ομάδων εστιασμένης συζήτησης:

- Οργανώστε μικρές ομάδες (μεταξύ έξι και 12 ατόμων),
- Διασφαλίστε ότι το περιβάλλον είναι άνετο και ασφαλές,
- Ορίστε ένα εξειδικευμένο και προετοιμασμένο άτομο για το συντονισμό της ομάδας,
- Προετοιμάστε ένα λεπτομερές εγχειρίδιο ή οδηγό για την ομάδα εστιασμένης συζήτησης,
- Βεβαιωθείτε ότι ο/η συντονιστής/συντονίστρια καθοδηγεί τη διαδικασία, κρατά την ομάδα συγκεντρωμένη και διασφαλίζει ότι όλα τα άτομα μπορούν να εκφράσουν τις ιδέες τους (και όχι ότι λίγα άτομα κυριαρχούν στη συζήτηση), και
- Κρατήστε σημειώσεις καθ' όλη τη διάρκεια της συνάντησης για να αποτυπώσετε τα πιο ουσιαστικά στοιχεία που συζητούνται/μοιράζονται.

Έρευνες τοίχου: Αυτός ο τύπος έρευνας επιτρέπει τη συλλογή δεδομένων επί τόπου. Τα κύρια χαρακτηριστικά του είναι ότι μπορεί να αναπαραχθεί εύκολα και δεν χρειάζεται στοιχεία επικοινωνίας από τα άτομα που συμμετέχουν ή πρόσβαση στο διαδίκτυο. Μια έρευνα τοίχου αποτελείται από ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής ή απλών απαντήσεων που αναρτώνται σε ένα flipchart ή σε έναν πίνακα σε έναν κοινόχρηστο χώρο του οργανισμού. Τα συμμετέχοντα άτομα μπορούν στη συνέχεια να συμπληρώσουν τις απαντήσεις στην έρευνα ανώνυμα, οποιαδήποτε στιγμή επιλέξουν. Εάν ορισμένα άτομα δεν διαβάζουν ή δεν γράφουν στην τοπική γλώσσα, το προσωπικό μπορεί εύκολα να τα βοηθήσει να απαντήσουν στις ερωτήσεις. Οι έρευνες τοίχου είναι εύκολο και γρήγορο να απαντηθούν, καθώς χρειάζονται περίπου πέντε λεπτά ανά άτομο.

Σύνδεσμοι με πρόσθετες πληροφορίες και πηγές: Σχεδιασμός μιας διαδικασίας εποπτικού ελέγχου

- ***Gender-Based Violence Research, Monitoring, and Evaluation with Refugee and Conflict-Affected Populations*** (The Global Women's Institute, Πανεπιστήμιο George Washington, 2021). Το παρόν εγχειρίδιο και η σχετική εργαλειοθήκη για επαγγελματίες αποτελούν ένα ολοκληρωμένο πακέτο για την υποστήριξη ερευνητών/ερευνητριών και μελών της ανθρωπιστικής κοινότητας στη διεξαγωγή δεοντολογικής και τεχνικά ορθής έρευνας, παρακολούθησης ή/και αξιολόγησης (M&E) σχετικά με την ΕΒ σε πρόσφυγες/προσφύγισες και πληθυσμούς που έχουν πληγεί από συγκρούσεις. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: https://globalwomensinstitute.gwu.edu/sites/g/files/zaxdzs1356/f/downloads/GWI%20manual%20ENG%20_FINAL_a11y.pdf.
- ***A Toolkit for Monitoring and Evaluation of Gender-Based Violence*** (Wale, Paik και Collins, 2020). Πρόκειται για έναν οδηγό για την υποστήριξη των οργανώσεων που υλοποιούν δραστηριότητες αντιμετώπισης και πρόληψης της ΕΒ σε περιβάλλοντα περιορισμένων πόρων, ώστε να βελτιώσουν και να ενσωματώσουν την παρακολούθηση και αξιολόγηση (M&E) στο έργο τους με τρόπο που να διασφαλίζει την αξιοπρέπεια και τον σεβασμό των πελατών τους. Αποτελεί μια βασική περίληψη των πρακτικών M&E και του τρόπου με τον οποίο μπορούν να εφαρμοστούν σε αυτό το είδος προγραμμάτων σε περιορισμένα περιβάλλοντα. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.betterevaluation.org/en/resources/toolkit-monitoring-and-evaluation-gender-based-violence.

ΕΡΓΑΛΕΙΟ 14:

Δημιουργία πίνακα εποπτικού ελέγχου

Αυτό το εργαλείο καθορίζει πέντε βήματα για τη δημιουργία μιας εποπτικής διαδικασίας, που θα βοηθήσει στην ανάπτυξη της ικανότητας της οργάνωσης να υποστηρίξει την αποκάλυψη της ΕΒ με ασφάλεια και με κατάλληλο τρόπο σε σχέση με τα ελάχιστα στάνταρ και τις βέλτιστες πρακτικές που ορίζονται στους συνοδευτικούς καταλόγους ελέγχου. Οι εν λόγω καταλόγοι χρησιμεύουν ως βάση για τη διαδικασία εποπτικού ελέγχου και η χρήση τους θα βοηθήσει την οργάνωση να αξιολογήσει τις υφιστάμενες πρακτικές και να καθορίσει τα επόμενα βήματα και δράσεις. Η εποπτική διαδικασία επιτρέπει στον οργανισμό να αξιολογεί σε τακτά χρονικά διαστήματα εάν οι αναμενόμενες αλλαγές εφαρμόστηκαν, ενώ, παράλληλα, προσδιορίζει βέλτιστες πρακτικές και συστάσεις για την προσαρμογή των δραστηριοτήτων με βάση την απόδοση και τις προηγούμενες εμπειρίες.

Επανεξετάστε τις καλές πρακτικές που περιγράφονται στους καταλόγους ελέγχου των **Ενοτήτων 1, 2 και 3**.

Καταρχάς, επανεξετάστε όλους τους καταλόγους ελέγχου από τις προηγούμενες ενότητες που καθορίζουν καλές πρακτικές βάσει των οποίων μπορείτε να εποπτεύσετε τις διαδικασίες του οργανισμού και τους τομείς που χρήζουν βελτίωσης. Αυτοί περιλαμβάνουν:

- Τον *Κατάλογο ελέγχου οργανωσιακής ετοιμότητας (Ενότητα 1, ΕΡΓΑΛΕΙΟ 5)*. Πρόκειται για έναν κατάλογο ελέγχου για την αξιολόγηση της ετοιμότητας ενός οργανισμού να ανταποκριθεί με ασφάλεια, δεοντολογία και καταλληλότητα στην αποκάλυψη της ΕΒ.
- Τον *Κατάλογο ελέγχου για επιβλέποντες/επιβλέπουσες (Ενότητα 2, ΕΡΓΑΛΕΙΟ 6)*. Πρόκειται για έναν κατάλογο ελέγχου για την αξιολόγηση των γνώσεων και των δεξιοτήτων των παρόχων υπηρεσιών για την ασφαλή και κατάλληλη υποστήριξη της αποκάλυψης της ΕΒ.
- Τον *Κατάλογο Ελέγχου για την αξιολόγηση των αναγκών πληροφόρησης σχετικά με την ΕΒ (Ενότητα 3, ΕΡΓΑΛΕΙΟ 11)* και τον *Κατάλογο Ελέγχου για τη δημιουργία και την υλοποίηση μηνυμάτων, υλικών και δραστηριοτήτων απεύθυνσης στην κοινότητα (Ενότητα 3, ΕΡΓΑΛΕΙΟ 12)*. Αυτοί οι καταλόγοι ελέγχου αξιολογούν και παρακολουθούν τις ανάγκες πληροφόρησης σχετικά με την ΕΒ και την ασφαλή και αποτελεσματική απεύθυνση στην κοινότητα.

Διεξαγωγή μιας αξιολόγησης αναφοράς.

Πριν από την εφαρμογή των βημάτων και των δραστηριοτήτων σε κάθε εργαλείο, είναι σημαντικό να συλλέγονται πληροφορίες σχετικά με την τρέχουσα κατάσταση, ώστε η αλλαγή να παρακολουθείται σε σύγκριση με αυτές. Αυτό ονομάζεται «αξιολόγηση αναφοράς» και βοηθά τον οργανισμό να κατανοήσει την τρέχουσα κατάσταση και να αξιολογήσει την αλλαγή και την πρόοδο προς την κατεύθυνση της βελτίωσης κατά τη διάρκεια μιας καθορισμένης περιόδου. Χρησιμοποιήστε τον ακόλουθο πίνακα για να βοηθήσετε στη δημιουργία ενός πίνακα αυτοαξιολόγησης με βάση τους καταλόγους ελέγχου σε κάθε ενότητα.

Δείγμα πίνακα ελέγχου αξιολόγησης αναφοράς για την Ενότητα 3: Απεύθυνση στην κοινότητα

Πίνακας ελέγχου για καλές πρακτικές απεύθυνσης στην κοινότητα					
Προδιαγραφές	Περιγράψτε τον τρόπο με τον οποίο έκανε αυτό ο οργανισμός	Τι λείπει; / Επόμενα βήματα	Ποια άτομα πρέπει να εμπλακούν στα επόμενα βήματα;	Πότε υλοποιούνται τα επόμενα βήματα;	Παρατηρήσεις
Διαβούλευση με αρμόδιους εμπειρογνώμονες για να διασφαλιστεί ότι τα μηνύματα, το υλικό και οι δραστηριότητες απεύθυνσης για την ΕΒ είναι προσαρμοσμένα στις διαφορετικές περιστάσεις και ανάγκες των διαφόρων ομάδων, ιδίως των πιο περιθωριοποιημένων.	• Το κάνει ήδη αυτό ο φορέας; • Τι κάνει ο φορέας; • Πώς; • Ποια άτομα εμπλέκονται;	• Συμμορφώνονται οι δραστηριότητες με όλες τις οδηγίες που ορίζονται στο εργαλείο; • Τι λείπει; • Τι μπορεί να γίνει για να γίνουν οι δράσεις πιο ολοκληρωμένες; • Θα πρέπει να γίνει κάποια προσαρμογή για να ανταποκρίνεται στο τρέχον πλαίσιο;	• Υπάρχει κάποιο νέο πρόσωπο που θα πρέπει να εξεταστεί για να εφαρμοστεί τα επόμενα βήματα;	• Ποιο είναι ένα λογικό και εφαρμόσιμο χρονοδιάγραμμα για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων;	• Υπάρχουν άλλες παρατηρήσεις ή ιδέες που θα πρέπει να καταγραφούν εδώ;
Δοκιμαστική χρήση των μηνυμάτων, του υλικού και των δραστηριοτήτων ενημέρωσης για την ΕΒ, ώστε να διασφαλιστεί ότι είναι αποτελεσματικά και ότι μεταφέρουν τις σωστές πληροφορίες.					
Έλεγχος ώστε τα μηνύματα, τα υλικά και οι δραστηριότητες να επικοινωνούν πεποιθήσεις και συμπεριφορές με γνώμονα τις επιζώσες και να μην κανονικοποιούν ακούσια την ΕΒ ή να μην αποδίδουν ευθύνη στα επιζώντα άτομα.					
Παροχή συγκεκριμένων προτάσεων για να βοηθούν τα μέλη της κοινότητας – ιδιαίτερα εκείνα στα οποία μπορεί να αποκαλύψουν οι επιζώσες– ώστε να ανταποκριθούν με μη επικριτικό, συμπονετικό και υποστηρικτικό τρόπο.					
Εποπτικός έλεγχος του ενημερωτικού υλικού και των δραστηριοτήτων απεύθυνσης ως προς την αποτελεσματικότητα τους και διασφάλιση ότι δεν δημιουργούν ακούσια κινδύνους ή βλάβες για άτομα ή ομάδες.					

Καθορίστε ένα σχέδιο υλοποίησης.

Μόλις ολοκληρώσετε τον πίνακα ελέγχου, μπορείτε να τον μετατρέψετε σε σχέδιο, ώστε τα αρμόδια μέλη του προσωπικού να γνωρίζουν ποιες δραστηριότητες πρέπει να αναλάβουν για τη βελτίωση της πρακτικής, το χρονικό πλαίσιο για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων και πότε θα πραγματοποιηθεί ο επόμενος εποπτικός έλεγχος. Μια πρόταση παρουσιάζεται παρακάτω.

Κατάλογος ελέγχου επόμενων βημάτων										
Δραστηριότητες	Υπεύθυνος/η	Σημειώσεις	E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	E8
(Επόμενα βήματα από τον πίνακα ελέγχου)	(Υπεύθυνος/η υλοποίησης της δραστηριότητας)	(Από τον πίνακα ελέγχου)								
Διαδικασία εποπτικού ελέγχου										

Πραγματοποιήστε μια συνεδρία «παύσης και αναστοχασμού».

Μια συνεδρία «παύσης και αναστοχασμού» είναι μια συνεδρία κατά την οποία διάφορα εμπλεκόμενα μέρη μπορούν να αναλύσουν μια μεμονωμένη δραστηριότητα χρησιμοποιώντας ένα σύνολο ερωτήσεων. Αυτό το βήμα έχει σχεδιαστεί για την παρακολούθηση των δραστηριοτήτων του οργανισμού που ορίζονται στα προηγούμενα βήματα, ώστε να εναρμονιστεί ο οργανισμός με τις κατευθυντήριες οδηγίες και τις ορθές πρακτικές που ορίζονται στους καταλόγους ελέγχου της Εργαλειοθήκης. Οι εν λόγω συνεδρίες μπορούν να υλοποιηθούν ως ομάδες εστιασμένης συζήτησης, διαδικτυακές φόρμες ή ημιδομημένες συνεντεύξεις, ανάλογα με τις δυνατότητες και τις ανάγκες του οργανισμού.

Δείτε παρακάτω τις προτεινόμενες ερωτήσεις που μπορούν να υποβληθούν σε τρεις ομάδες εμπλεκόμενων μερών: προσωπικό, χρήστ(ρι)ες υπηρεσιών και διευθυντικά στελέχη. Ιδανικά, η εποπτική διαδικασία συλλέγει δεδομένα και από τις τρεις ομάδες. Ωστόσο, είναι επίσης αποδεκτό, εάν είναι δυνατόν και σκόπιμο, να συλλέγονται πληροφορίες μόνο από το προσωπικό. Οι παρακάτω ερωτήσεις θα πρέπει να προσαρμόζονται ανάλογα με τις ανάγκες.

Προτεινόμενες ερωτήσεις για το προσωπικό:

1. Ποια ήταν η σημαντικότερη αλλαγή σε εσάς, στην εργασία σας ή στον οργανισμό μετά την εφαρμογή των κατευθυντήριων οδηγιών και των δραστηριοτήτων του εργαλείου (των εργαλείων) ή μετά την τελευταία διαδικασία εποπτικού ελέγχου;
2. Πώς ωφέλησε την εργασία σας η εφαρμογή των κατευθυντήριων οδηγιών και των δραστηριοτήτων του (των) εργαλείου(ων);
3. Κατά τη γνώμη σας, ποιο ήταν το πιο εύκολο στην εφαρμογή μέρος; Γιατί;
4. Κατά τη γνώμη σας, ποιο ήταν το δυσκολότερο στην εφαρμογή μέρος; Γιατί;
5. Ποιοι παράγοντες διευκόλυναν την εφαρμογή;
6. Ποιοι παράγοντες εμπόδισαν την εφαρμογή;
7. Τι μπορεί να βελτιωθεί ή να γίνει καλύτερα την επόμενη φορά; Πώς;

8. Πώς μπορείτε να ενσωματώσετε αυτά που μάθατε από την υλοποίηση των εργαλείων στις προσπάθειες του οργανισμού για τη δημιουργία διευκολυντικού περιβάλλοντος για την αποκάλυψη της ΕΒ (κατά περίπτωση) ή στην καθημερινή σας εργασία;¹
9. Πιστεύετε ότι είναι απαραίτητο να έχετε βαθύτερη γνώση για κάποιο από τα θέματα που παρουσιάζονται στην ενότητα ή στην Εργαλειοθήκη; Πώς μπορείτε να βρείτε αυτές τις πληροφορίες;

Προτεινόμενες ερωτήσεις για χρήστ(ρι)ες υπηρεσιών:

Εάν έχει αξιολογηθεί ως ασφαλές και ενδεδειγμένο να ληφθεί ανατροφοδότηση από άτομα που κάνουν χρήση των υπηρεσιών, οι ακόλουθες ερωτήσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως οδηγός.

1. Πώς αισθάνεστε μετά την επίσκεψή σας στον οργανισμό μας σε σύγκριση με την άφιξή σας;
2. Ποια στοιχεία της επίσκεψής σας στον οργανισμό μας σας έκαναν ή θα μπορούσαν να σας κάνουν να νιώσετε και να γνωρίζετε ότι βρίσκεστε σε ασφαλές μέρος;
3. Ποια στοιχεία της επίσκεψής σας στην οργάνωσή μας δεν σας έκαναν να νιώσετε σιγουριά ή ασφάλεια;
4. Τι θα διευκόλυνε ένα άτομο να ζητήσει υποστήριξη για μια δύσκολη ή επώδυνη εμπειρία από κάποιον μέσα στην οργάνωσή μας;
5. Ποιες πληροφορίες έλειπαν όταν φτάσατε στην οργάνωσή μας; Έχετε προτάσεις για πληροφορίες που θα σας ήταν χρήσιμες;

Προτεινόμενες ερωτήσεις για διευθυντικά στελέχη:

Είναι σημαντική η ύπαρξη χώρου όπου τα διευθυντικά στελέχη μπορούν να αναστοχαστούν από οργανωσιακής σκοπιάς. Η συλλογή αυτού του είδους των δεδομένων, όπου είναι δυνατόν, μπορεί να ενισχύσει τη συνεργασία και να βελτιώσει την εφαρμογή της Εργαλειοθήκης. Σε πολλές περιπτώσεις, η συμμετοχή των διευθυντικών στελεχών στις προσπάθειες εποπτικού ελέγχου και συνεχούς βελτίωσης μπορεί να οδηγήσει σε περισσότερο μετασχηματιστικές και συστηματικές αλλαγές στο πλαίσιο των οργανωσιακών πολιτικών και πρακτικών. Οι ακόλουθες ερωτήσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως οδηγός.

1. Πώς ωφέλησε τον οργανισμό η εφαρμογή της Εργαλειοθήκης (ή συγκεκριμένων εργαλείων);
2. Ποιο ήταν το ευκολότερο μέρος στην εφαρμογή, από θεσμική άποψη;
3. Ποιες ήταν οι προκλήσεις;
4. Είναι απαραίτητο να εξεταστούν περαιτέρω κάποια βήματα ή οδηγίες στα εργαλεία; Ποια από αυτά και γιατί;
5. Ποια είναι τα κύρια συμπεράσματα από τη χρήση της Εργαλειοθήκης με τον πληθυσμό-στόχο;
6. Ποιες είναι οι βέλτιστες πρακτικές για την εφαρμογή της Εργαλειοθήκης στον οργανισμό σας;

¹ Για να διασφαλιστεί ότι οι πρακτικές ή οι γνώσεις που υιοθετούνται θα διατηρηθούν με την πάροδο του χρόνου, είναι σημαντικό να σκεφτείτε τρόπους τυποποίησής τους ως μέρος των προδιαγραφών και των προσδοκώμενων συμπεριφορών του οργανισμού. Κάτι τέτοιο συμβάλλει στην ενσωμάτωση των ορθών πρακτικών σε ολόκληρο τον οργανισμό.

Αναλύστε τα αποτελέσματα της συνεδρίας «παύσης και αναστοχασμού» για να δημιουργήσετε έναν βρόχο ανατροφοδότησης.

Αφού ολοκληρωθούν οι συνεδρίες «παύσης και αναστοχασμού», μπορεί να χρησιμοποιηθεί ένας εποπτικός πίνακας για την ανάλυση και την ανατροφοδότηση σχετικά με την εφαρμογή των βημάτων και των οδηγιών των εργαλείων. Το βήμα αυτό θα πρέπει να επαναλαμβάνεται κάθε φορά που προγραμματίζονται δραστηριότητες εποπτικού ελέγχου. Ο ακόλουθος πίνακας παρουσιάζει μια προτεινόμενη δομή για τον πίνακα ελέγχου.

Αποτελέσματα της συνεδρίας «παύσης και αναστοχασμού»

Περιγράψτε πώς και πότε διεξήχθησαν οι συνεδρίες «παύσης και αναστοχασμού» και ποια άτομα συμμετείχαν.

Ανάλυση

Συντάξτε μία ή δύο παραγράφους για κάθε μία από τις ερωτήσεις, εντοπίζοντας τις τάσεις και υπογραμμίζοντας τα συμπεράσματα (βλ. παρακάτω για συμβουλές σχετικά με τον τρόπο ανάλυσης των δεδομένων).

Επόμενα βήματα	Ποια άτομα πρέπει να εμπλακούν στα επόμενα βήματα;
Καθορίστε τυχόν διαδικασίες ή πρακτικές που πρέπει να ενισχυθούν ή να κλιμακωθούν. Επιπλέον, προσπαθήστε να βρείτε τρόπους ενσωμάτωσης ορισμένων από τις συστάσεις που διατυπώθηκαν κατά τη διάρκεια των συνεδριών «παύσης και αναστοχασμού».	Προσδιορίστε ποια άτομα θα πρέπει να συμμετάσχουν στην υλοποίηση των επόμενων βημάτων.

Πότε θα εφαρμοστούν τα επόμενα βήματα;

Ποιο είναι το νέο χρονοδιάγραμμα;

Σημειώσεις

Υπάρχει κάτι άλλο που αξίζει να αναφερθεί;

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ: ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Κατά την ανάλυση δεδομένων:

- Αναζητήστε τάσεις μέσα στα δεδομένα.** Είναι χρήσιμο να επικεντρωθείτε στο συνολικό νόημα της συμβολής κάθε ατόμου περισσότερο από τις λεπτομέρειες, πράγμα που επιτρέπει στον αξιολογητή να ομαδοποιήσει τύπους απαντήσεων και να εντοπίσει τάσεις. Εάν πολλά άτομα ανταποκρίνονται με παρόμοιο τρόπο, αυτό μπορεί να καταδεικνύει το γενικό συμπέρασμα.
- Διαχωρίστε τις τάσεις ανά τύπο ερωτηθέντων ατόμων.** Αυτή η πρακτική επιτρέπει στην ομάδα εποπτικού ελέγχου να εντοπίσει πώς συγκεκριμένες απόψεις σχετίζονται με διαφορετικά προφίλ ερωτηθέντων.
- Ταξινόμηση των αποτελεσμάτων σε κατηγορίες.** Οι πιο συνηθισμένες

κατηγορίες είναι οι αλλαγές στις δυνατότητες των συμμετεχόντων ατόμων¹, αλλαγές στη συμπεριφορά τους² και το πόσο καλά εφαρμόστηκαν οι αλλαγές³. Ωστόσο, προσαρμόστε τις κατηγορίες αυτές ανάλογα με το πλαίσιο και τις ανάγκες σας.

Η ανάλυση των δεδομένων θα πρέπει να επιτρέψει στον/στην επικεφαλής της ομάδας να εντοπίσει (1) τι λειτούργησε καλά και (2) ευκαιρίες για τη βελτίωση της εφαρμογής των δράσεων και των οδηγιών που ορίζονται στην Εργαλειοθήκη στις καθημερινές λειτουργίες του οργανισμού. Και τα δύο σύνολα ευρημάτων μπορούν να μετατραπούν σε συμπεράσματα και συστάσεις. Τα «συμπεράσματα που συγκεντρώθηκαν» προσδιορίζουν εκτιμήσεις για μελλοντικές σχετικές δραστηριότητες σχετικά με το τι λειτούργησε και τι όχι. Οι «συστάσεις» θα πρέπει να δημιουργηθούν μέσω κριτικής σκέψης για να προταθούν τρόποι με τους οποίους οι μελλοντικές δραστηριότητες μπορούν να εφαρμοστούν αποτελεσματικότερα. Αφού ολοκληρωθεί η ανάλυση, καθορίστε τα επόμενα βήματα για τη βελτίωση των πεδίων που δεν απέδωσαν τα αναμενόμενα και τα οποία εντοπίστηκαν μέσω της διαδικασίας εποπτικού ελέγχου.

-
- 1 Αλλαγές στις γνώσεις και τις δεξιότητες των συμμετεχόντων σχετικά με την αποκάλυψη της ΕΒ και τα επιλεγμένα εργαλεία από την Εργαλειοθήκη.
 - 2 Χρήση των αποκτηθεισών δυνατοτήτων για να γίνει κάτι διαφορετικό μέσα στον οργανισμό ή στις καθημερινές δραστηριότητες του ατόμου.
 - 3 Αξιολόγηση του κατά πόσον αυτές οι νέες δράσεις εφαρμόστηκαν με τρόπο που άλλαξε τα αποτελέσματα/εκβάσεις - για παράδειγμα, η διενέργεια αυτοαξιολόγησης πριν από μια συνέντευξη επέτρεψε στο προσωπικό να είναι καλύτερα προετοιμασμένο για να παρέχει έναν ασφαλέστερο και πιο διευκολυντικό χώρο για την αποκάλυψη της ΕΒ.

Αφού ολοκληρωθεί η ανάλυση, μπορεί να παραχθεί μια έκθεση εποπτικού ελέγχου με βάση τα συμπεράσματα, τις βέλτιστες πρακτικές και τα αποτελέσματα του οργανισμού. Όλες οι πληροφορίες που παράγονται μέσω της εποπτικής διαδικασίας μπορούν να καταγραφούν σε μια έκθεση η οποία μπορεί να κοινοποιηθεί στα άτομα που κάνουν χρήση των υπηρεσιών, την κοινότητα, το προσωπικό, τους χρηματοδότες και τους οργανισμούς-εταίρους.

Ευχαριστίες

Η παρούσα Εργαλειοθήκη συντάχθηκε από το Κέντρο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, το Φύλο και τη Μετανάστευση (CHRGM) στο Ινστιτούτο Δημόσιας Υγείας του Πανεπιστημίου της Ουάσινγκτον.

Βασίζεται σε θεμελιώδη έρευνα και στη δημιουργία Εργαλειοθήκης από την Kim Thuy Seelinger και τη Julia Uyttewaal στο Μεξικό και τη Γουατεμάλα (2018-2021, στο Κέντρο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του UC Berkeley και στο CHRGM), σε μελέτη σε τρεις χώρες [στο Μεξικό, την Ελλάδα και την Κένυα (2020-2022)], σε διαδικτυακή έρευνα σε επαγγελματίες του ανθρωπιστικού τομέα και σε αποστολή στα σύνορα Ουκρανίας- Πολωνίας τον Ιούλιο του 2022.

Το CHRGM ευχαριστεί το Γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR) στο Μεξικό και το τοπικό γραφείο στην Tapachula, όπου οι συνάδελφοι υποστηρίζουν το παρόν έργο από το 2019. Με την καθοδήγηση για την πιλοτική εφαρμογή της Εργαλειοθήκης από την Uyttewaal και την Υπεύθυνη Προστασίας Επιζωσών Έμφυλης Βίας της UNHCR, Sofia Cardona, η εταιρία SIA Desarrollo (SIA) διεξήγαγε δραστηριότητες αξιολόγησης της Εργαλειοθήκης στο Μεξικό. Ευχαριστούμε τις Ana María de la Parra Rovelo, Karen de la Parra Rovelo, María Huerta Urías και María Fernanda Valdés Herrera από τη SIA. Εκφράζουμε την εκτίμησή μας για τους εταίρους μας κατά την πιλοτική εφαρμογή στο Μεξικό: Programa Casa Refugiados (PCR), Save the Children en México, Casa del Caminante Jtatic Samuel Ruiz García, Las Vanders και Sin Fronteras IAP. Τέλος, είμαστε ευγνώμονες στην Comisión Mexicana de Ayuda a Refugiados (COMAR) για τη συμμετοχή της και την ανατροφοδότηση που παρείχε κατά τη διάρκεια των πιλοτικών δοκιμών και των διαδικασιών αξιολόγησης της Εργαλειοθήκης.

Είμαστε ευγνώμονες στην Παγκόσμια Περιοχή Ευθύνης για την EB (Gender-based Violence Area of Responsibility) του ΟΗΕ, καθώς και στο Humanitarian Women's Network (ομάδα στο Facebook) για τη διάχυση της έρευνας στους/στις επαγγελματίες του κλάδου παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας σε όλο τον κόσμο.

Ευχαριστούμε τους/τις συναδέλφους/συναδέλφισσες της UNHCR στην Πολωνία που επέτρεψαν στην ομάδα του CHRGM να μάθει για τις επιπλοκές στην αποκάλυψη EB, στο πλαίσιο του πρόσφατου εκτοπισμού από την Ουκρανία. Ευχαριστούμε, επίσης, τους/τις Ουκρανούς/Ουκρανές υπέρμαχους των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων των γυναικών που εμπλούτισαν την εργαλειοθήκη με ιδέες σχετικά με τις προκλήσεις αποκάλυψης της EB, κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού του 2022.

Το CHRGM οφείλει να ευχαριστήσει θερμά, για τη σύμπραξή τους στη σύνθεση και την ανάπτυξη της εργαλειοθήκης, τη VOICE www.voiceamplified.org, μια πρωτοποριακή φεμινιστική οργάνωση που εργάζεται για τον τερματισμό της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών σε συνθήκες συγκρούσεων, κρίσεων και καταστροφών σε όλο τον κόσμο. Ιδιαίτερες ευχαριστίες στη Sophie Read-Hamilton για τη σύνταξη και την τελική επεξεργασία του περιεχομένου, καθώς και στις Natasha Alexenko και Mendy Marsh για το γενικό συντονισμό και την υποστήριξη.

Πολύτιμη ήταν η συνεισφορά στα προσχέδια της Εργαλειοθήκης από τις εμπειρογνώμονες σε θέματα έμφυλης βίας: Dr. Julia Lopez (Πανεπιστήμιο της Ουάσινγκτον), Sofia Cardona (UNHCR στο Μεξικό),

Ελευθερία Κότσιφα (Ελλάδα) και Christine Alai, Lydia Muthiani, Nelly Warega και Leah Aoko (Utu Wetu, Κένυα). Ουσιαστικές πληροφορίες παρείχαν, επίσης, οι συναδέλφισσες στο Δίκτυο Μέλισσα (Ναντίνα Χριστοπούλου, Θάλεια Πορτοκάλογλου, Deemah Omar, καθώς και οι γυναίκες του Δικτύου Μέλισσα). Τέλος, οι συναδέλφισσες της UNHCR, Joanina Karugaba και Ana Belen Anguita Arjona, παρείχαν έμπνευση και καθοδήγηση για το έργο αυτό από τη σύλληψή του.

Ο τελικός σχεδιασμός αυτής της εργαλειοθήκης έγινε από την ¡Hola Combo! (holacombo.com), ενώ το προσχέδιο από την Prographics. Ο σχεδιασμός της ελληνικής έκδοσης έγινε από την Ευαγγελία Μπακογιάννη και τον Γιάννη Ζγέρα. Η μετάφραση από τα Αγγλικά έγινε από τη Βιργινία Ξυθάλη.

Η μελέτη και τα αποτελέσματα του έργου χρηματοδοτήθηκαν από την κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών [Υπουργείο Εξωτερικών, Bureau for Population, Refugees and Migration (BPRM)], με συμπληρωματική υποστήριξη προς το Κέντρο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, το Φύλο και τη Μετανάστευση (CHRGM) από ανώνυμο δωρητή.

 Center for Human Rights,
Gender and Migration
INSTITUTE FOR PUBLIC HEALTH AT WASHINGTON UNIVERSITY

CONSULTORÍA
PARA EL
DESARROLLO

